

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK BİLİM DALI

**RESTORASYON PROJELERİNDE İŞLEVSEL
DÖNÜŞÜMÜN İÇ MEKÂN KARARLARI ÜZERİNE BİR
SORGULAMA**

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan: **Tuba TERECE**

İSTANBUL, 2013

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK BİLİM DALI

**RESTORASYON PROJELERİNDE İŞLEVSEL
DÖNÜŞÜMÜN İÇ MEKÂN KARARLARI ÜZERİNE BİR
SORGULAMA**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Tuba TERECE

Öğrenci No:

110807008

Danışman:

Prof.Dr. Şengül Öymen Gür

İSTANBUL, 2013

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "Restorasyon Projelerinde İşlevsel Dönüşümün İç Mekan Kararları Üzerine Bir Sorgulama" başlıklı bu çalışmamın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım 01/ 07/ 2013.

Tuba TERECE

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI SONUÇ TUTANAĞI

Beykent Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Aşağıda tez adı belirtilen yüksek lisans öğrencisi 110807008 no'lu Tuba Terece'nin 21/06/2013 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda 90 dakika süreyle sunduğu ve savunduğu tezi hakkında oybirliğiyle, KABUL kararı verilmiştir.

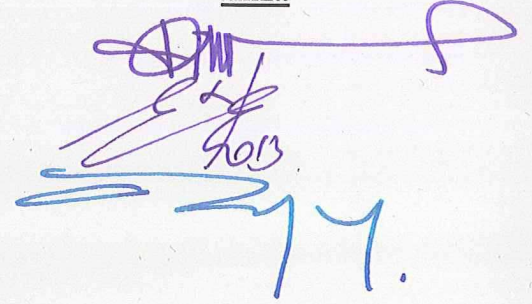
Bilgilerinize saygılarımızla arz ederiz.

Anabilim Dalı : MİMARLIK
Programı : MİMARLIK
Tez Başlığı : Restorasyon Projelerinde İşlevsel Dönüşümün İç Mekan Kararları
Üzerine Bir Sorgulama

Tez Sınav Jürisi **Öğretim Üyesi**

Danışman : Prof. Dr. Şengül Öymen Gür
Üye : Yrd. Doç. Dr. Rabia Köse Doğan
Üye : Yrd. Doç. Dr. Orkunt Turgay

İmza

RESTORASYON PROJELERİNDE İŞLEVSEL DÖNÜŞÜMÜN İÇ MEKÂN KARARLARI ÜZERİNE BİR SORGULAMA

Tezi Hazırlayan: Tuba TERECE

Özet

Eski bir kavram olan restorasyonun en açık ve net tanımı; ‘kültürel değerleri taşıyan ve yansıtan tarihi yapılara, en az müdahale ile en iyi bakımı yapmaktır’. Violette-Le Duc ile başlayan koruma kavramı; kültürel ve mimari değerleri yansıtan tarihi yapıları ayakta tutabilmek ve geleceğe aktarmak amacı ile 19. yüzyılda gelişim göstermiştir. İlk dönemlerde yapıları ayakta tutabilmek amaçlanıyordu, fakat daha sonraki dönemlerde bunun yeterli gelmediği kanısına varılmış ve kültürel öneme sahip yapıların ömrünü uzatarak günümüze kazandırma amacı ile yeni işlevler verme kavramı gelişmiştir.

Bu tez çalışmasında sırasıyla ele alınan: IV. Vakıf Han (günümüzde Legacy Ottoman Hotel), Silahtarağa Elektrik Santrali (günümüzde Santralistanbul), Lengerhane ve Hasköy Tershanesi (günümüzde Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi), Osmanlı Bankası (günümüzde Salt Galata), 4 numaralı Gümrük Antreposu(günümüzde İstanbul Modern Sanat Müzesi), Esmâ Sultan Yalısı(günümüzde The Marmara Esmâ Sultan), Galata Kulesi, Sant Francisc Manastırı (günümüzde Sant Francisc Kültür Merkezi, İspanya), Büyük Han (günümüzde Büyük Han Kültür Merkezi, Kıbrıs) ve konut/kitabevi (günümüzde Gloria Jean's Coffees) gibi; geçmiş kültürümüz ve mirasımız olan yapılarda, restorasyonun tanımında da belirtildiği gibi en az müdahale ile en iyi bakım yapılarak, yapının orijinal işlevine yakın bir işlev ile onu en iyi şekilde koruyacak ve

destekleyecek yenileme projeleri ile yapıları harabe hallerinden kurtarıp, kente ve kentliye kazandırarak daha uzun ömürlü olmaları savunulmuştur.

Restorasyonu yapılarak yeniden işlevlendirilmenin söz konusu olduğu, yapıların işlevsel dönüşümlerinin yaratıcılık üzerinden sorgulamayı amaçlayan bu tez çalışması altı bölümden oluşmaktadır: giriş bölümü olan birinci bölümde tez çalışmasının amacı ve yöntemi belirtilmiştir.

Restorasyonun tarihçesi ve gelişiminin aktarıldığı ikinci bölümde; restorasyonun tanımı ve Türkiye'deki gelişimi açıklanarak genel bir bilgi verildikten sonra, restorasyon ile ilişkili olan rölöve, restitüsyon ve renovasyon kavramlarının tanımı yapılmış; ülkemizde koruma kavramı ve gelişimine de değinilmiştir.

Restorasyon projelerinde iç mimari tasarım prensipleri başlığını taşıyan üçüncü bölümde; restorasyon projelerinin tanımı yapıp, restorasyon projelerinin yöntem ve teknikleri açıklandıktan sonra tasarım kavramı ve iç mimari proje tasarım prensipleri üzerinde durulmuş, restorasyonu yapılarak yeniden işlevlendirilen yapılarda tercih edilen malzeme ve donatıların öneminden bahsedilmiştir.

Yeniden işlevlendirme başlığı altında ele alınan dördüncü bölümde; işlevin tanımı yapıp iç mimarideki öneminden bahsedildikten sonra; yeniden işlevlendirme kavramı, gereksinimleri ve restorasyon projelerindeki önemine değinilmiştir. Türkiye'de ve Dünya'da yeniden işlevlendirilen yapılara örnek başlığı ile oluşan beşinci bölümde; yurtiçi ve yurtdışından örnekler ele alınmış ve her yapının sonunda o yapıya ait genel bir değerlendirme kısmına yer verilmiştir.

Sonuç ve değerlendirme kısmında tez ile ilgili genel bir değerlendirilme yapıldıktan sonra, yurtiçi ve yurtdışından ele alınan örnekler arasında yapılan karşılaştırma sonucu tespit edilen benzerlik ve farklılıklar ortaya konmuş ve başarılı örneklerin ortak noktaları ve yaratıcı çözümleri belirlenerek geleceğe ışık tutulmak istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Koruma, restorasyon, yeniden işlevlendirme, yaratıcılık

INVESTIGATION ON INDOOR-FUNCTIONAL TRANSFORMATION IN RESTORATION PROJECTS

Presented by: Tuba TERECE

Abstract

The old term of restoration can be defined in the clearest way as ‘doing the least intervention and the best maintenance to historical buildings which have had cultural worth and have reflected those values’. The idea of sustaining and protecting enrolled historical buildings can be traced back to the time of Viollette-Le Duc. The following generations developed the concept rapidly in 19th century. At the beginning, the aim of restoration was to sustain the old, but in the following period, this was not deemed enough. In order to prolong the life of old historical buildings the idea of adding new functions was suggested. This was approved by the next generations.

In this dissertation, doing the least interventions and the best maintenance is considered valuable in restoration projects in order to protect the originality of the buildings and prolong their life. This study investigated the historical buildings such as IV. Vakif Han (known as Legacy Ottoman Hotel), Silahtarağa Electric Station (known as Santralistanbul), Lengerhane and Haskoy Dock (known as Rahmi M. Koç Industry Museum), Ottoman Bank (known as Salt Galata), number 4 Custom Storehouse (known as İstanbul Modern Art Museum), Esma Sultan Waterside Residence (known as The Marmara Esma Sultan), Galata Tower, Sant Francesc Abbey (known as Sant Francesc Cultural Center, Spain), Big Inn (known as Big Inn Cultural Centre, Cyprus) and house/library (knowns as Gloria Jean's Coffees, Cyprus) respectively.

The aim of the study was to investigate the outcome of different approaches to functional transformation of these buildings and depict the creative strategies and

tactics in restoration and transformation and contrast the conservative and innovative approaches and argue the creative principles so that they may pave the path to creative transformations.

The research is divided into six chapters and method of dissertation is rendered in the introduction. In the second part of the research, the history and development of restoration is presented. The definition of restoration and the development process of it in Turkey are thoroughly explained. The terms of architectural plan, restitution and renovation, which are related with the restoration are defined and the protection and its development in Turkey are mentioned.

In the third part which is titled as the principles of interior design in restoration projects, the definition of restoration project is defined and the method and technics of restoration are explained. Later, the term of design and the principles of interior design are described and the importance of products and equipment used in the restored are underlined in tandem with the function.

In the fourth part, the definition of function and its importance in the organization of interiors is emphasized and later on, the suitability of the present space to the proposed function is elaborated. The fifth comprehends the building studied in Turkey and the worldwide. At the end of each building investigated, the general assessment is made.

In the conclusion, the general assessment of the dissertation is evaluated and the comparison of local and worldwide samples are presented. The differences and similarities of those samples are clarified and the common point of the successful examples are categorized under the classic and the creative ways; and especially the creative tactics are highlighted in order to shed light on the future applications.

Key Words: Restoration, transformation, new function, creativity

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
RESİMLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR	xxviii
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı.....	1
1.2. Çalışmanın Yöntemi.....	2
2. RESTORASYONUN TARİHÇESİ VE GELİŞİMİ	4
2.1. Restorasyonun Tanımı ve Türkiye'deki Gelişimi.....	4
2.2. Rölövenin Tanımı.....	5
2.3. Restitüsyonun Tanımı.....	5
2.4. Renovasyonun Tanımı.....	5
2.5. Koruma Kavramı ve Gelişimi.....	6
2.6. Türkiye'de Koruma Kavramı ve Gelişimi.....	7
3. RESTORASYON PROJELERİNDE İÇ MİMARİ TASARIM PRENSİPLERİ	8
3.1. Restorasyon Projesinin Tanımı.....	8
3.2. Restorasyon Projelerinin Yöntem ve Teknikleri.....	9
3.3. Tasarım Kavramı ve İç Mimari Proje Tasarım Prensipleri.....	10
3.4. Restorasyon Projelerinde İç Mimarların Yeri ve Önemi.....	12

3.5. Restorasyon Projelerinde (Yeniden İşlevlendirilen) Tercih edilen Malzemelerin ve Donatıların Önemi.....	14

4. MEKAN ÖLÇEĞİNDE DÖNÜŞÜM (YENİDEN

İŞLEVLENDİRME).....	18

4.1. İşlevin Tanımı ve İç Mimarideki Önemi.....	18

4.2. Yeniden İşlevlendirme Kavramı ve Restorasyon Projelerindeki Önemi.....	20

4.3. Yeniden İşlevlendirmenin Gereksinimleri.....	21

5. TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA YENİDEN İŞLEVLENDİRİLEN

YAPILARA ÖRNEKLER.....	23

5.1. Türkiye'den Örnekler.....	23

5.1.1. IV. Vakıf Hanı-Legacy Ottoman Hotel.....	23

5.1.1.1. Yapının Tarihi.....	23

5.1.1.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi.....	23

5.1.1.3. Yapının Konumu.....	26

5.1.1.3.1. Arsanın Durumu.....	27

5.1.1.3.2. Yapının Arsaya Göre Konumu Ve Plan Özellikleri.....	27

5.1.1.3.3. Yapının Manzarasının Önemi ve Gün Işığı.....	28

5.1.1.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü.....	28

5.1.1.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü.....	40

5.1.1.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi.....	59

5.1.2. Silahtarağa Elektrik Santrali-Santralistanbul Kültür/Sanat Merkezi.....	63

5.1.2.1. Yapının Tarihi.....	63

5.1.2.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi.....	65

5.1.2.3. Yapının Konumu ve Arsaya Göre Plan Özellikleri.....	67

5.1.2.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü.....	71

5.1.2.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü.....	78

5.1.2.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi.....	99
5.1.3. Lengerhane ve Hasköy Tershanesi (Lengerhane-i Amire ve Şirket-i Hayriye Tershanesi)-Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi.....	101
5.1.3.1. Yapının Tarihi.....	101
5.1.3.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi.....	103
5.1.3.3. Yapının Konumu.....	104
5.1.3.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü.....	105
5.1.3.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü.....	106
5.1.3.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi.....	127
5.1.4. Osmanlı Bankası-Salt Galata Kültür/Sanat Merkezi.....	132
5.1.4.1. Yapının Tarihi.....	132
5.1.4.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi.....	133
5.1.4.3. Yapının Konumu.....	134
5.1.4.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü.....	135
5.1.4.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü.....	139
5.1.4.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi.....	167
5.1.5. 4 Numaralı Gümrük Antreposu-İstanbul Modern Sanat Müzesi.....	170
5.1.5.1. Yapının Tarihi.....	170
5.1.5.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi.....	171
5.1.5.3. Yapının Konumu ve Önemi.....	171
5.1.5.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi.....	173
5.1.5.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü.....	173
5.1.5.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi.....	182
5.1.6. Esmâ Sultan Yalısı-The Marmara Esmâ Sultan.....	185

5.1.6.1. Yapının Tarihi.....	185
5.1.6.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi.....	186
5.1.6.3. Yapının Konumu.....	186
5.1.6.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü.....	187
5.1.6.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü.....	188
5.1.6.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi.....	194
5.1.7. Galata Kulesi.....	195
5.1.7.1. Yapının Tarihi.....	195
5.1.7.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi.....	196
5.1.7.3. Yapının Konumu.....	197
5.1.7.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü.....	198
5.1.7.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü.....	205
5.1.7.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi.....	221
5.2. Dünyadan Örnekler.....	224
5.2.1. Sant Francesc Manastırı-Sant Francesc Kültür Merkezi.....	224
5.2.1.1. Yapının Tarihi ve Mimari Özellikleri.....	224
5.2.1.2. Yapının Konumu.....	224
5.2.1.3. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü.....	225
5.2.1.4. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü.....	226
5.2.1.5. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi.....	231
5.2.2. Büyük Han-Büyük Han Kültür Merkezi.....	232
5.2.2.1. Yapının Tarihi.....	232
5.2.2.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi.....	233
5.2.2.3. Yapının Konumu.....	236
5.2.2.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü.....	237
5.2.2.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü.....	238

5.2.2.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi.....	244
5.2.3. Konut/Kitabevi-Gloria Jean's Coffees.....	246
5.2.3.1. Yapının Tarihi, Mimari Özellikleri ve Konumu.....	246
5.2.3.2. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü.....	247
5.2.3.3. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi.....	253
6. SONUÇ.....	255
KAYNAKLAR.....	261

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil.5.5. IV. Vakıf Hanın Eminönü Vaziyet Planındaki Yeri.....	26
Şekil.5.6. IV. Vakıf Hanı Vaziyet Planı.....	27
Şekil.5.7. IV. Vakıf Hanı planı.....	28
Şekil.5.11. Hamidiye Cephesi, restorasyon öncesi.....	31
Şekil.5.12. Prof. Kemalettin imzalı IV. Vakıf Han Çizimi (VİBMA)	31
Şekil.5.13. Evkaf Nezareti dönemine ait Mimar Kemalettin Bey'in hana ait detay çizimi (VİBMA)	32
Şekil.5.14. IV. Vakıf Han en kesiti.....	32
Şekil.5.15. IV. Vakıf Han yan kesiti.....	33
Şekil.5.26. Restorasyon öncesi IV. Vakıf Hanı 1. kat planı.....	39
Şekil.5.30. Restorasyon sonrası ön cephe görünümü.....	42
Şekil.5.31. Restorasyon sonrasında Hamidiye-Mimar Kemalettin Cad. Silüeti.....	42
Şekil.5.32. Restorasyon sonrası zemin kat planı.....	43
Şekil.5.44. Restorasyon sonrası otelin bodrum katı planı.....	49
Şekil.5.46. Restorasyon sonrası otelin asma kat planı.....	50
Şekil.5.47. Restorasyon sonrası otelin 1. 2. 3. ve 4. kat planı.....	51
Şekil.5.53. Restorasyon sonrası otelin 5. Kat Planı.....	54
Şekil.5.54. Restorasyon sonrası otelin çatı katı planı.....	54
Şekil.5.55. Restorasyon sonrası çatı katına eklenen çatı pencereleri.....	55
Şekil.5.58. Restorasyon sonrası doğu cephesi.....	56
Şekil.5.59. Restorasyon sonrası batı cephesi.....	57
Şekil.5.60. Restorasyon sonrası, A-A kesiti.....	57
Şekil.6.61. Restorasyon sonrası, B-B kesiti.....	58
Şekil.5.62. Restorasyon sonrası, C-C kesiti.....	58
Şekil.5.63. Restorasyon sonrası, D-D kesiti.....	59
Şekil.5.68. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali vaziyet planı.....	64
Şekil.5.69. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali vaziyet planı.....	64

Şekil.5.73. Santralistanbul Enerji Müzesi, günümüzdeki konumu.....	68
Şekil.5.74. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali vaziyet planı.....	68
Şekil.5.75. Restorasyon sonrası Santralistanbul vaziyet planı.....	69
Şekil.5.76. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali vaziyet planı.....	70
Şekil.5.77. Silahtarağa Elektrik Santrali, üretim birimi ve lojmanların konumsal durumu	70
Şekil.5.78. Sonradan deformasyona uğrayan, tarak şeklindeki ilk plan, 1911.....	71
Şekil.5.83. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali Makine ve kazan dairelerinin plan ve cepheleri.....	74
Şekil.5.84. Silahtarağa Elektrik Santrali, 2. dönem üretim birimleri 2. kat planı.....	75
Şekil.5.92. Restorasyon sonrası Santralistanbul vaziyet planı.....	79
Şekil.5.94. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali vaziyet planı.....	81
Şekil.5.97. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali vaziyet planında 2 ve 4 numaralı kazan daireleri.....	83
Şekil.5.98. Restorasyon sonrası Santralistanbul vaziyet planında Çağdaş Sanatlar Müzesi.....	83
Şekil.5.106. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali vaziyet planında 1 ve 2 numaralı makine daireleri.....	87
Şekil.5.107. Restorasyon sonrası Santralistanbul vaziyet planında Enerji Müzesi....	87
Şekil.5.108. Restorasyon sonrası Enerji Müzesi'nin vaziyet planındaki yeri.....	88
Şekil.5.109. Enerji Müzesi'nin 1. kat planları.....	89
Şekil.5.110. Enerji Müzesi'nin kesiti.....	89
Şekil.5.111. Enerji Müzesi'nin kesiti.....	90
Şekil.5.112. Santralistanbul Enerji Müzesi.....	90
Şekil.5.113. Enerji Müzesi perspektifi.....	90
Şekil.5.135. Lengerhane-i Amire, Alman Mavileri Haritaları, pafta K-12, 1913-1914.....	102
Şekil.5.136. Hasköy Lengerhanesi rölöve plan ve kesiti.....	103
Şekil.5.138. Lengerhane-i Amire, günümüzdeki konumu.....	104
Şekil.5.139. Lengerhane-i Amire, yapının planı.....	105
Şekil.5.143. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası müze planı.....	108

Şekil.5.144. Lengerhane-i Amire, Rahmi Koç Endüstri Müzesi dönüşüm sonrası kat planları.....	110
Şekil.5.145. Lengerhane-i Amire, Rahmi Koç Endüstri Müzesi dönüşüm sonrası cephe ve kesitleri.....	110
Şekil.5.153. Rahmi Koç Endüstri Müzesi'ne dönüşüm sonrası vaziyet planı.....	114
Şekil.5.155. Lengerhane ve Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Rahmi M. Koç Müzesi'nin planları.....	116
Şekil.5.156. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Rahmi M. Koç Müzesi'nin planı.....	117
Şekil.5.166. Rahmi Koç Endüstri Müzesi, vaziyet planı ve konferans salonunun plandaki yeri.....	122
Şekil.5.186. Osmanlı Bankası'nın (günümüzde Salt Galata'nın) haritadaki konumu.....	134
Şekil.5.187. Osmanlı Bankası'nın (günümüzde Salt Galata'nın) haritadaki konumu.....	134
Şekil.5.188. Osmanlı Bankası'nın mimar Alexandre Vallaury tarafından çizilmiş vaziyet planı.....	135
Şekil.5.189. Osmanlı Bankasının kat planları.....	136
Şekil.5.200. Salt Galata giriş kat planı.....	143
Şekil.5.217. Salt Galata'nın asma kat planı.....	151
Şekil.5.218. Salt Galata 1. kat planı.....	152
Şekil.5.219. Salt Galata 1. katta bulunan toplantı salonları planı.....	153
Şekil.5.221. Salt Galata 2. kat planı.....	154
Şekil.5.223. Salt Galata 3. kat planı.....	156
Şekil.5.226. Salt Galata 4. kat planı.....	158

Şekil.5.227. Salt Galata 4. kat planı.....	159
Şekil.5.228. Salt Galata 4. kat oturma yerleşim planı	159
Şekil.5.229. Salt Galata 4. kat oturma yerleşim planları.....	160
Şekil.5.231. Salt Galata -1. kat planı.....	162
Şekil.5.232. Osmanlı Bankası Müzesi'nin Mimar Han Tümertekin' e ait eskizi.....	162
Şekil.5.236. Salt Galata -2. kat planı.....	165
Şekil.5.237. Salt Galata Oditoryum plan ve kesitleri.....	166
Şekil.5.241. 4 numaralı antreponun (günümüzde İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin) vaziyet planındaki yeri.....	171
Şekil.5.242. 4 numaralı antreponun (günümüzde İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin) vaziyet planındaki yeri.....	172
Şekil.5.248. İstanbul Modern Sanat Müzesi zemin kat planı.....	176
Şekil.5.253. İstanbul Modern Sanat Müzesi birinci kat planı.....	178
Şekil.5.261. İstanbul Modern Sanat Müzesi zemin kat planı.....	182
Şekil.5.264. Esmâ Sultan Yalısı'nın haritadaki konumu.....	186
Şekil.5.282. Galata Kulesi'nin harita ve uydu görüntüleri.....	197
Şekil.5.285. Galata Kulesi III. Selim devri şematik restitüsyonu.....	199
Şekil.5.297. Galata Kulesi kat planları.....	207
Şekil.5.298. Galata Kulesi cephe görünüşü ve kesiti.....	208
Şekil.5.300. Galata Kulesi'nin Klöb lokanta katı, panoramik balkon, zemin kat planı ve foyer tavanı aydınlatma planı.....	210
Şekil.5.301. Galata Kulesi'nin restorasyon sonrası cephe görünüşü ve kesiti.....	211
Şekil 5.310. Galata Kulesi'nin giriş katında bulunan betonarme tavan planı.....	217

Şekil.5.320. Sant Francesc Manastırı'nın (günümüzde Sant Francesc Kültür Merkezi) vaziyet planındaki yeri.....	224
Şekil.5.323. Sant Francesc Kültür Merkezi kat planları.....	226
Şekil.5.324. Sant Francesc Kültür Merkezi kesitleri.....	227
Şekil.5.334. Büyük Han'ın harita görüntüsü.....	236
Şekil.5.335. Büyük Han'ın uydu görüntüsü.....	236
Şekil.5.349. Günümüzde Gloria Jean's Coffees uydu görüntüsü.....	247

RESİMLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Resim.5.1. Restorasyon öncesi IV. Vakıf Han'ın cephe görünümü.....	24
Resim.5.2. IV. Vakıf Hanı uzun cephede kuleler arasındaki saçakların ve cephenin görünümü.....	24
Resim.5.3. Cephedeki turkuaz renkli çini işlemler.....	25
Resim.5.4. Cephedeki turkuaz renkli çini işlemler.....	25
Resim.5.8. Caserne Victor, Sevk halindeki askerler için konaklama yeri.....	29
Resim.5.9. I. Abdülhamit Sebili.....	30
Resim.5.10. I. Abdülhamit Sebili ve Sıbyan Mektebi.....	30
Resim.5.16. Restorasyon öncesi cephe görünümü.....	33
Resim.5.17. Restorasyon öncesi hanın aşınmış cephe görünümü.....	34
Resim.5.18. Restorasyon öncesi hanın cephe görünümü.....	34
Resim.5.19. Restorasyon öncesi hanın fiziksel olarak aşınmış cephe görünümüleri...35	35
Resim.5.20. Restorasyon öncesi hanın fiziksel olarak aşınmış cephe görünümüleri...35	35
Resim.5.21. Restorasyon öncesi çatı katının görünümü.....	36
Resim.5.22. Restorasyon öncesi çatı katının görünümü.....	36
Resim.5.23. Restorasyon öncesi deniz cephesinin görünümü.....	37
Resim.5.24. Restorasyon öncesi giriş ve deniz cephesinin görünümü.....	37
Resim.5.25. Restorasyon öncesi bodrum katının görünümü.....	38
Resim.5.27. IV. Vakıf Han'ın Restorasyon öncesi iç mekan görünümü.....	39

Resim.5.28. Sebah-Joailier'in çektiği fotoğraflarda IV. Vakıf Han'ın Restorasyon öncesi iç mekan görünümü.....	40
Resim.5.29. Restorasyon sonrası ön cephe görünümü.....	41
Resim.5.33. Restorasyon sonrası, resepsiyon birimi.....	43
Resim.5.34. Restorasyon sonrası resepsiyon birimi ve klasik tarzda sarkık avize.....	44
Resim.5.35. Restorasyon sonrası otelin girişinde bulunan aydınlatma elemanı.....	44
Resim.5.36. Restorasyon sonrası iç mekan ve ferforjelerin görünümü.....	45
Resim.5.37. Restorasyon sonrası, düşey sirkülasyon elemanları.....	45
Resim.5.38. Restorasyon sonrası hanın lobiye dönüştürülmüş giriş alanı.....	46
Resim.5.39. Otelde özel bir etkinlik olduğu zamanlarda kullanılan; ziyaretçileri yönlendiren mermer tablalı, kabriyel ayaklı, işlemeli, oymalı, bezemeli danışma birimi	46
Resim.5.40. İşlemeli, oymalı, bezemeli aksesuarlar.....	47
Resim.5.41. Ahşap üzerine işlemeli, oymalı, bezemeli aksesuar; sütundaki varaklı bezemeler ve bordo renkli püsküllü, içinde bronz renkli desenlerin olduğu perdeler.....	47
Resim.5.42. Tavanda bulunan havalandırma, yangın sensörleri, klasik tarzda desenli varaklı kartonpiyerler; duvar ve sütunlarda kullanılan aplikler.....	48
Resim.5.43. İç mekanda kullanılan bitkiler.....	48
Resim.5.45. Restorasyon sonrası hanın bodrum katına eklenen fitness salonu.....	49
Resim.5.48. Restorasyon sonrası yatak odalarında bulunan perde ve mobilyalar.....	51
Resim.5.49. Restorasyon sonrası yatak odalarında bulunan halı kaplama, ahşap mobilya ve kartonpiyer.....	52

Resim.5.50. Restorasyon sonrası yatak odalarında bulunan banyolarda kullanılan seramikler ve hilton lavabo.....	52
Resim.5.51. Restorasyon sonrası suit odalarda bulunan halıflex kaplama, ahşap mobilyalar ve kartonpiyerler.....	53
Resim.5.52. Restorasyon sonrasında yatak katlarında bulunan koridorlarda bulunan mermer tablalı ferforje dresuar ve ferforje ayna.....	53
Resim.5.56. Restorasyon sonrası hanın çatı arasına eklenen restoran birimi.....	55
Resim.5.57. Restorasyon sonrası hanın çatı arasına eklenen kahvaltı salonu.....	56
Resim.5.64. Ön Cephe (restorasyon sonrası eklenen ve yapıyla, cephesiyle uyumlu olmayan çatı pencereleri ve çatı tesisatları)	60
Resim.5.65. Yapının restorasyon öncesi ve sonrası cephe görünümleri.....	61
Resim.6.66. Restorasyon öncesi ve sonrası iç mekan görünümleri.....	61
Resim.5.67. Elektrik hatlarının çekilmesi.....	63
Resim.5.70. Santralin evli işçi lojmanı ve Santralin lokantası.....	65
Resim.5.71. 2 numaralı makine dairesi içinde yer alan türbin-jeneratör grubu platformunun görünümü.....	66
Resim.5.72. Seyfi Arkan'ın tasarladığı 3 numaralı makine dairesi, 2004.....	67
Resim.5.79. Silahtarağa Elektrik Santrali'nin restorasyon öncesi görünümü.....	72
Resim.5.80. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali, 1913 yılında makine dairesi.....	72
Resim.5.81. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali, Makine dairesi kullanılırken.....	73
Resim.5.82. Restorasyon Öncesi 1 numaralı makine dairesi ince dış kabuğun içeriden genel görünümü.....	74
Resim.5.85. Santralistanbul Enerji Müzesi restorasyon öncesi iç mekan.....	75
Resim.5.86. 2 numaralı makine dairesinde yer alan türbin-jeneratör grubu platformunun görünümü.....	76

Resim.5.87. Cephede bulunan geniş açıklıklı pencereler.....	76
Resim.5.88. Restorasyon öncesi Kontrol Odası görünümü.....	77
Resim.5.89. Restorasyon öncesi 1 numaralı makine dairesi cephelerindeki pencereler.....	77
Resim.5.90. Restorasyon öncesi iç mekan.....	77
Resim.5.91. Silahtarağa Elektrik Santrali dönüşürken.....	78
Resim.5.93. Restorasyon sonrası Santralistanbul.....	79
Resim.5.95. Çağdaş Sanatlar Müzesi gece görünümü.....	82
Resim.5.96. Çağdaş Sanatlar Müzesi gündüz dış cepheden görünümü.....	82
Resim.5.99. Çağdaş Sanatlar Müzesi iç mekan görünümleri.....	84
Resim.5.100. Çağdaş Sanatlar Müzesi ve Enerji Müzesi girişi.....	84
Resim.5.101. Çağdaş Sanatlar Müzesi ve Enerji Müzesi dikey giriş holü.....	85
Resim.5.102. Çağdaş Sanatlar Müzesi ve Enerji Müzesi danışma birimi, bilet satış noktası.....	85
Resim.5.103. Rezidans olarak işlevlendirilen lojman yapıları.....	86
Resim.5.104. Ofis olarak yeniden işlevlendirilen idari bina.....	86
Resim.5.105. Yerleşkeye eklenen eğitim yapıları.....	86
Resim.5.114. Enerji Müzesi çeşitli deney aletleri.....	91
Resim.5.115. Tekli ve toplu çalışma birimleri.....	91
Resim.5.116. Enerji Müzesi girişi metal ızgara ve betonarme döşeme malzeme farkı.....	92
Resim.5.117. Enerji Müzesi'nde tel örgüden oluşan ara kesitler.....	92
Resim.5.118. Enerji Müzesi'ndeki borular ve sergilenen makineler.....	92
Resim.5.119. Enerji Müzesi'ne eklenen gezi platformu.....	93
Resim.5.120. Enerji Müzesi'ne eklenen yürüyen merdivenler.....	93
Resim.5.121. Enerji Müzesi'ndeki duvarda ve zeminde bulunan dijital ekranlar.....	94
Resim.5.122. Enerji Müzesi'nde servis merdiveni yerine eklenen merdiven.....	94

Resim.5.123. Dönüşüm sırasında kaldırılıp yerine gezi platformu bağlanan merdivenin görünümü.....	95
Resim.5.124. Döşemede kullanılan yeni ve eski malzeme.....	95
Resim.5.125. Türbin merkezindeki merdivenler.....	95
Resim.5.126. Kontrol odası alet ve donanımları.....	96
Resim.5.127. Kontrol odası genel görünüş.....	96
Resim.5.128. Kontrol odası zemin ve duvar döşemeleri.....	97
Resim.5.129. Türbin-jeneratör grupları etrafındaki yeni zemin döşemeleri.....	97
Resim.5.130. Geçiş sağlayan rampa ve ahşap basamaklar.....	97
Resim.5.131. 1 numaralı makine dairesi, zemin kat yapay aydınlatma kullanımı- Restorasyon sonrası.....	98
Resim.5.132. Enerji müzesi, İç mekan aydınlatma elemanları.....	98
Resim.5.133. 1 ve numaralı makine dairesinde doğal ve yapay ışık kullanımı- restorasyon sonrası.....	98
Resim.5.134. Lengerhane-i Amire'nin cephesi.....	101
Resim.5.137. Hasköy Lengerhanesi.....	103
Resim.5.140. Restorasyon öncesi Lengerhane-i Amire'nin cephesi.....	105
Resim.5.141. Restorasyon öncesi Lengerhane-i Amire'nin iç mekân görünümü....	106
Resim.5.142. Restorasyon sonrası Lengerhane-i Amire'nin cephe görünümü.....	107
Resim.5.146. Lengerhane-i Amire'ye restorasyon sonrası eklenen yer altı galerisi iç mekan ve cephe görünümleri.....	111
Resim.5.147. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası Rahmi M. Koç Müzesi'nin giriş kapısı.....	111
Resim.5.148. Lengerhane-i Amire, restorasyon projesinde eklenen çelik asma kat ve engelli asansörü.....	112

Resim.5.149. Lengerhane-i Amire, restorasyon projesinde eklenen merdiven ve farklı tarzdaki sergileme birimleri.....	112
Resim.5.150. Restorasyon sonrası müzenin pencerelerine eklenen kepenkler ve Hasköy Caddesi görünümü ve sokak aydınlatmaları.....	113
Resim.5.151. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası kullanılan zemin döşemeleri.....	113
Resim.5.152. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası iç mekanda kullanılan aydınlatma elemanları.....	113
Resim.5.154. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müzenin genel görünümü.....	115
Resim.5.157. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Rahmi M. Koç Müzesi girişinin iç mekandan ve cepheden görünümü.....	118
Resim.5.158. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müzenin girişinde bulunan bilet satış/danışma birimi.....	118
Resim.5.159. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müze lavabolarındaki bilgilendirici panolar.....	119
Resim.5.160. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Erdoğan Gönül Galerisi.....	119
Resim.5.161. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası-Erdoğan Gönül Galerisi etkinlik zamanı.....	120
Resim.5.162. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müzenin sergi ünitelerinden biri ve müze mağazası.....	120
Resim.5.163. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müzede bulunan sualtı bölümü.....	121
Resim.5.164. Müzede bulunan bilgilendirme panoları ve pleksiglas koruyucu bölmeler.....	121
Resim.5.165. Müzede sergilenen araser zeytinyağı fabrikası.....	122
Resim.5.167. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Konferans salonu.....	123

Resim.5.168. Müzenin kapalı alanında sergilenen balıkçı birimi.....	123
Resim.5.169. Müzenin kapalı sergileme alanı, denizcilik bölümünün girişi ve sergilenen boğaziçi gezinti kayığı.....	124
Resim.5.170. Açık hava sergileme alanında sergilenen Liman 2 buharlı römorkörü ve gemi aletleri.....	124
Resim.5.171. Müze bahçesinde yer alan Şifa Eczanesi'nin iç-dış mekandan görünümü ve sokak aydınlatma elemanları.....	125
Resim.5.172. Müze bahçesinde yer alan Dakik Saat, Gemi Donatım ve Halis Oyuncakçı birimleri.....	125
Resim.5.173. Müzede sergilenen elektrikli-atlı tramvaylar ve lokomotif.....	125
Resim.5.174. Müzenin açık sergileme alanında bulunan uçak, Fenerbahçe Vapuru ve TCG Uluçalireis Denizaltısı.....	126
Resim.5.175. Müzenin açık sergileme alanında bulunan demiryolu ulaşım ve yarı açık sergileme alanında bulunan Klasik Otomobiller bölümü.....	126
Resim.5.176. Müzenin iç mekanında ve yarı açık sergileme alanında bulunan yeme-içme birimleri.....	126
Resim.5.177. Lengerhane - i Amire, restorasyon sonrası müzenin girişi.....	127
Resim.5.178. Lengerhane-i Amire,restorasyon sonrası müzedeki yeni malzemenin bir arada kullanımı.....	128
Resim.5.179. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası müzeye eklenen yer altı galerisi.....	129
Resim.5.180. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası müzedeki geçiş ve sergi birimi.....	129
Resim.5.181. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası müzede kullanılan perdeler.....	130

Resim.5.182. Restorasyon sonrası müzeye eklenen tutunma barları, engelli asansörleri ve rampalar.....	130
Resim.5.183. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Erdoğan Gönül Galerisi'nde bulunan Demlik Kafe.....	131
Resim.5.184. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müzenin danışma/bilet satış ve hediyelik eşya satış birimleri.....	131
Resim.5.185. Osmanlı Bankası'nın ön cephesi ve girişi.....	133
Resim.5.190. Osmanlı Bankasının restorasyon öncesi cephe görüntüleri.....	136
Resim.5.191. Osmanlı Bankası iç mekan görüntüleri.....	137
Resim.5.192. 1-Kasalar Holü, 2-Muhasebe ve muhaberat kasası.....	137
Resim.5.193. 3-Sol koridor, 4-Müdüriyet holü.....	138
Resim.5.194. 5-Müdüriyet bekleme salonu, 6-Müdüriyet.....	138
Resim.5.195. 7-Sağ koridor, 8-Müşteri kasaları.....	138
Resim.5.196. Salt Galata'nın cephe görüntüleri.....	139
Resim.5.197. Yapının restorasyon öncesi ve sonrası giriş kapısının görünümü.....	141
Resim.5.198. Salt Galata'nın giriş kapıları, giriş holü ve tavan-duvar detayları.....	142
Resim.5.199. Salt Galata giriş holü aydınlatma elemanları.....	142
Resim.5.201. Salt Galata danışma birimi.....	144
Resim.5.202. Salt Galata yönlendirme ve bilgilendirme bölümü.....	144
Resim.5.203. Restorasyon sonrası Salt Araştırma birimine dönüşmüş olan Osmanlı Bankası şube birimi.....	145
Resim.5.204. Salt Araştırma danışma bankosu ve zemin-merdiven döşemeleri.....	145
Resim.5.205. Salt Araştırma'nın galeriden görünümü.....	146
Resim.5.206. Salt Araştırma amfi.....	146

Resim.5.207. Salt Araştırma'da yer alan kasa odası.....	146
Resim.5.208. Salt Araştırma'da raf olarak kullanılan kasa birimi.....	147
Resim.5.209. Salt Araştırma kütüphane bölümü.....	147
Resim.5.210. Salt Araştırma tekli ve çoklu çalışma birimleri.....	147
Resim.5.211. Ca'd'Oro Kafe iç mekan görünümü.....	148
Resim.5.212. Kafede yer alan kitaplık.....	149
Resim.5.213. Ca'd'Oro Restoran iç mekan görünümü.....	149
Resim.5.214. Dükkan (Bookstore)	150
Resim.5.215. Salt Galata'nın giriş katında bulunan mermer lavabo.....	150
Resim.5.216. Salt Galata'nın giriş katında bulunan mermer lavabo.....	151
Resim.5.220. Salt Galata, Mayıs 2012'de düzenlenen 'Mimar Oluyorum' atölyesinden bir görünüm.....	153
Resim.5.222. Salt Galata, Açık Arşiv.....	155
Resim.5.224. Salt Galata galerisinde bulunan ara kat.....	157
Resim.5.225. Salt Galata galerisi.....	157
Resim.5.230. Salt Galata yönlendirme panoları.....	161
Resim.5.233. Salt Galata, Osmanlı Bankası Müzesi.....	163
Resim.5.234. Salt Galata, Osmanlı Bankası Müzesi.....	164
Resim.5.235. Salt Galata, Sergi Salonu.....	165
Resim.5.238. Salt Galata Oditoryumu.....	167
Resim.5.239. Salt Galata mermer zemin döşemeleri.....	167
Resim.5.240. Salt Galata tavan detayı.....	168
Resim.5.243. 4. antreponun restorasyon aşaması görüntüleri.....	173

Resim.5.244. İstanbul Modern Sanat Müzesi cephe görünümü.....	174
Resim.5.245. İstanbul Modern Sanat Müzesi cephe görünümü.....	174
Resim.5.246. İstanbul Modern Sanat Müzesi cephe görünümü.....	174
Resim.5.247. İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin girişleri.....	175
Resim.5.249. İstanbul Modern Sanat Müzesi zemin kattaki fuaye alanı.....	176
Resim.5.250. İstanbul Modern Sanat Müzesi zemin kattaki ofis birimi.....	176
Resim.5.251. İstanbul Modern Sanat Müzesi zemin kattan görünüm.....	177
Resim.5.252. İstanbul Modern Sanat Müzesi merdiveni.....	177
Resim.5.254. İstanbul Modern Sanat Müzesi mağazası.....	179
Resim.5.255. İstanbul Modern Sanat Müzesi sergi salonları.....	179
Resim.5.256. İstanbul Modern Sanat Müzesi eğitim odası.....	180
Resim.5.257. İstanbul Modern Sanat Müzesi restoranın rampalı girişi.....	180
Resim.5.258. İstanbul Modern Sanat Müzesi restorandı iç mekan görünümleri.....	181
Resim.5.259. Restoranda beyaz duvar üzerine ve halkaların içerisine sabitlenmiş şişelerden oluşan duvar tasarımı.....	181
Resim.5.260. İstanbul Modern Sanat Müzesi restoran terasından görünümler.....	181
Resim.5.262. İstanbul Modern Sanat Müzesi giriş katı fuaye alanı.....	183
Resim.5.263. İstanbul Modern Sanat Müzesi engelli ve ana girişi.....	184
Resim.5.265. Esmâ Sultan Yalısı yangın öncesi görünümü.....	187
Resim.5.266. Esmâ Sultan Yalısı geçirdiği yangın sonrası cephe görünümü.....	187
Resim.5.267. Esmâ Sultan Yalısı geçirdiği yangın sonrası iç mekan görünümü.....	188
Resim.5.268. Restorasyon sonrası. 'The Marmara Esmâ Sultan' cephe görünümleri.....	188

Resim.5.269. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esma Sultan' cephe görünümleri.....	189
Resim.5.270. Restorasyon sonrası 'The Marmara Esma Sultan' da etkinlik zamanı.....	189
Resim.5.271. Restorasyon sonrası 'The Marmara Esma Sultan' da etkinlik zamanı.....	189
Resim.5.272. Restorasyon sonrası 'The Marmara Esma Sultan' da etkinlik zamanı.....	190
Resim.5.273. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esma Sultan' iç mekan görünümleri.....	190
Resim.5.274. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esma Sultan' iç mekan görünümleri.....	191
Resim.5.275. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esma Sultan'ın cam ve çelikten oluşan iç mekan ve detay görünümleri.....	191
Resim.5.276. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esma Sultan'ın cam ve çelikten oluşan iç mekan ve detay görünümleri.....	192
Resim.5.277. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esma Sultan' iç mekan görünümleri.....	192
Resim.5.278. The Marmara Esma Sultan, çelik konstrüksiyonlu merdiven.....	193
Resim.5.279. The Marmara Esma Sultan, iç ve dış mekanda etkinlik zamanı.....	193
Resim.5.280. The Marmara Esma Sultan iç mekan görünümleri.....	195
Resim.5.281. İstanbul Fethi Derneği tarafından 1953 yılında Galata Kulesi'ne yerleştirilen tabela.....	196
Resim.5.283. Melling (1763-1831) gravüründe Galata Kulesi.....	198
Resim.5.284. Galata Kulesi'nin Melling (1763-1831) III. Selim onarımını gösteren gravürü.....	199

Resim.5.286. Galata Kulesi'nin (1832) II. Mahmut onarımından sonraki görünümü (Robertson'un fotoğrafı)-Turing klüb arşivi ve E. Flandin (1835-36) yıllarına ait taşbaskısı gravürde Unkapanı köprüsünden kulenin görünüşü.....	200
Resim.5.287. Galata Kulesi giriş kapısının üstünde yer alan kaside.....	200
Resim.5.288. John F. Lewis tarafından (1836-37) yıllarında yapılmış akuairelde II. Mahmut onarımı sonrası Galata Kulesi görünümü.....	201
Resim.5.289. Nasuhi Efendinin "Beyan-Menazil-i Sefer-i Irakayn-ı Sultan Süleyman Han" adlı eserinden Galata Kulesi ve Çevresinin 16. asırdaki durumu.....	202
Resim.5.290. Asansör inşa edilmeden önce Galata Kulesi'nde kullanılan merdivenler.....	202
Resim.5.291. Galata Kulesi onarımı gazete haberi.....	203
Resim.5.292. 1900'lerin başında Galata Kulesi'nin görünümü.....	203
Resim.5.293. Sırasıyla 1905, 1919 ve 1920'lerde Galata Kulesi'nin görünümü.....	204
Resim.5.294. 1925 yılında Galata Kulesi'nin görünümü.....	204
Resim.5.295. 1940'larda Karaköy'den Galata Kulesi'nin görünümü.....	204
Resim.5.296. Galata Kulesi 1965 yılı gazete haberi.....	206
Resim.5.299. 29 Eylül 1967 tarihli gazetede Galata Kulesi'nin açılış haberi.....	209
Resim.5.302. Son geçirdiği restorasyon sonrası Galata Kulesi'nin farklı açılardan cephe görünümleri.....	213
Resim.5.303. Son geçirdiği restorasyon sonrası Galata Kulesi'nin farklı açılardan cephe görünümleri.....	214
Resim.5.304. Galata Kulesi'nin girişi ve meydanından görünüm.....	214
Resim.5.305. Galata Kulesi'nin giriş katı ve asansör inşa edilmeden önce kullanılan merdiven girişi.....	215
Resim.5.306. Galata Kulesi'nin giriş katında bulunan asansörler, dikey gravür ve asansör çağırma panosu.....	215
Resim.5.307. Galata Kulesi'nin giriş katında bulunan danışma birimi.....	216
Resim.5.308. Galata Kulesi'nin giriş katında bulunan hediye satış birimi.....	216

Resim.5.309. Galata Kulesi'nin giriş katında bulunan betonarme tavan.....	216
Resim.5.311. Galata Kulesi'nin 6. katından görünüm.....	217
Resim.5.312. Galata Kulesi'nin 6. katı fuaye alanından görünüm.....	218
Resim.5.313. Galata Kulesi restoranından görünüm.....	218
Resim.5.314. Galata Kulesi restoranından görünüm.....	219
Resim.5.315. Galata Kulesi seyir terasının demirle güçlendirilmiş taşıyıcısı,demir korkulukları ve girişi.....	219
Resim.5.316. Galata Kulesi seyir terası görünümü ve sivri külahın zamanla aşınmış olan saçağının görünümü.....	220
Resim.5.317. Galata Kulesi üzerinde animasyon gösterimi.....	220
Resim.5.318. Galata Kulesi'nin çatısız ve çatılı görünümü.....	221
Resim.5.319. Mimar Aram Tahtacıyan'ın 'Galata Kulesi Tasarım'ı.....	223
Resim.5.321. Sant Francesc Manastırı'nın restorasyon öncesi görünümü.....	225
Resim.5.322. Sant Francesc Manastırı'nın restorasyon öncesi iç mekan görünümü.....	225
Resim.5.325. Sant Francesc Kültür Merkezi cephe görünümü.....	228
Resim.5.326. Sant Francesc Kültür Merkezi cephesine eklenen birimler.....	229
Resim.5.327. Sant Francesc Kültür Merkezi iç mekan görünümü.....	230
Resim.5.328. Sant Francesc Kültür Merkezi iç mekan görünümü.....	230
Resim.5.329. Sant Francesc Kültür Merkezi iç mekan görünümü.....	231
Resim.5.330. Büyük Han'ın üst, cephe ve teras görüntüleri.....	233
Resim.5.331. Büyük Han'ın üst, cephe ve teras görüntüleri.....	234
Resim.5.332. Büyük Han'daki taş merdivenler.....	234
Resim.5.333. Büyük Han avlusunda yer alan 'Köşk Mescidi'.....	235

Resim.5.336. Büyük Han'ın restorasyon öncesi giriş ve cephe görünümüleri.....	237
Resim.5.337. Büyük Han'ın restorasyon öncesi cephe görünümüleri.....	238
Resim.5.338. Büyük Han'ın restorasyon aşamasından görüntüler.....	239
Resim.5.339. Büyük Han'ın restorasyon aşamasından görüntüler.....	240
Resim.5.340. Büyük Han Kültür Merkezi'nin ana girişi ve diğer cephe görünüşleri.....	241
Resim.5.341. Büyük Han Kültür Merkezi giriş cephesindeki satış birimleri.....	242
Resim.5.342. Büyük Han Kültür Merkezi giriş kapıları.....	242
Resim.5.343. Büyük Han Kültür Merkezi satış birimleri.....	243
Resim.5.344. Büyük Han Kültür Merkezi teras ve avlusundan görüntüler.....	243
Resim.5.345. Büyük Han Kültür Merkezi avlusundan görüntüler.....	244
Resim.5.346. Bursa Koza Han, cephe ve avlusundan görüntüler.....	244
Resim.5.347. Diyarbakır Hasan Paşa Hanı cephe ve avlusundan görüntüler.....	245
Resim.5.348. Gece aydınlatması ile Büyük Han Kültür Merkezi.....	246
Resim.5.350. Gloria Jean's Coffees giriş cephesi.....	248
Resim.5.351. Gloria Jean's Coffees kasa.....	248
Resim.5.352. Gloria Jean's Coffees mutfağı.....	249
Resim.5.353. Gloria Jean's Coffees kitabevi bankosu.....	249
Resim.5.354. Gloria Jean's Coffees iç mekan oturma birimleri.....	250
Resim.5.355. Gloria Jean's Coffees iç mekan oturma birimleri ve tavadaki ahşap lataların görünümü.....	250
Resim.5.356. Gloria Jean's Coffees kitaplıkları.....	251

Resim.5.357. Gloria Jean's Coffees arka bahçesinde yer alan avludaki tuvaletler.....	251
Resim.5.358. Gloria Jean's Coffees arka bahçesi.....	252
Resim.5.359. Gloria Jean's Coffees arka bahçesi.....	252
Resim.5.360. Gloria Jean's Coffees kütüphane bölümündeki uzun merdiven.....	254

KISALTMALAR

a.g.y	: Adı Geçen Yayın
A.Ş.	: Anonim Şirketi
b.t.	: Bilinmeyen Tarih
Elek. Y. Müh.	: Elektrik Yüksek Mühendisi
İETT	: İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri
İnşaat Şti.	: İnşaat Şirketi
İnş. Y. Müh.	: İnşaat Yüksek Mühendisi
Mk. Y. Müh.	: Makina Yüksek Mühendisi
MYK	: Merkez Yürütme Kurumu
PVC	: Poli Vinil Klorür
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TCG	: Türkiye Cumhuriyeti Gemisi
TMMOB	: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
Y. Mimar	: Yüksek Mimar

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı

Rönesans İtalya'sında, 15. yüzyıldan beri Porto Centro mimarları eski yapıların restorasyonlarını yapmıştır. Bu dönem mimarlarına, din önderleri yapıların tespit edilmesinde, fon ayrılmasında öncülük etmiştir, kısacası restorasyon köklü bir geçmişe dayanan konudur. Daha sonra çeşitli ülkelerde krallıkların din önderlerinin sponsorluğunda ve 1750'lerden sonra doğrudan Paris merkezli olmak üzere Fransa'da birçok restorasyon, renovasyon çalışması yapılmıştır.

19., 20. yüzyıla gelindiğinde ise bütün ülkelerde tarih bilinci artmış ve mimarlığın tarihteki değerlerini, kültürlerin tarihsel değerlerini taşıyıcı, kendinde var eden önemli bir sanat dalı olduğu kabul edilince bütün ülkelerde koruma, kurtarma, geleceğe aktarma, "geçmişini bilmeyen geleceğini belirleyemez, tayin demez" gibi birtakım sloganlarla "tarihçilik" adı altında gündeme gelen bir hayranlık olgusu yaşanmıştır. Dolayısıyla her yerde bu çalışmalar yapılırken 'en iyiyi, en güzeli nasıl olabilir karşılaştırmalı olarak irdelemek' ve iyi restorasyonu başarılı örnekler üzerinden inceleyerek kriterlerini saptamaya çalışmak' bu tezin konusu olarak kabul görmüştür. Başka türlü söylersek bu çalışmanın amacı ve nedeni şudur:

Zamanla aşınmış, yıpranmış belki de terk edilmiş yapıların restorasyonunun yapılarak, yeni işlevlerin yüklenmesiyle gerek ülkemizde gerek Dünya'da bir çok tarihi değer günümüze kazandırılmaktadır. Bunların bir kısmı başarısız olurken bir kısmı son derece başarılı olup kentin ve kentlinin yaşamını pozitif etkilemektedir. Bu başarının sırrını ortaya koyarak gelecek uygulamalara ışık tutmak bu çalışmanın amacıdır. Bu amaç doğrultusunda başarılı örnekler üzerinden incelemeler yaparak restorasyon öncesi ve sonrası durumlarının olumlu-olumsuz yönlerini karşılaştırmak; ülkemizde ve Dünya'daki örnekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak bu çalışmanın hedefi olmuştur. Sonuç bölümünde bu başarılı çözümlerin nedenleri ve yaratıcı çözümleri prensipler olarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

Restorasyonu yapılarak işlevi değişmiş yapıların bulunduğu konum, tarihleri, mimari özellikleri, iç mekan özellikleri, tefriş-donatı düzeni, kullanılan malzemeler gibi parametreler detaylıca incelenerek yapının restorasyondan önceki ve sonraki hali (mekan ölçeğinde fonksiyon dönüşümü) ele alınıp değerlendirilmiştir.

1.2. Çalışmanın Yöntemi

Gerek detaylı literatür araştırmaları ve okumaları gerek yerinde tespitler, fotoğraf çekimleri, yapıya ait yazılı ve görsel dökümanlara, verilere (plan, kesit, görünüş, cephe çizimleri, restorasyon projeleri, fotoğrafları vs.) ulaşmak genel anlamda belgesel bir çalışma yöntemi olarak görülse de derin okuma yöntemiyle başarılı ilkelerin yaratıcı çözümlerin belirlenmesi yaratıcı bir yeniden okuma tekniği geliştirilmesine neden olmuştur. Bu tekniğin esasında doğrudan mimari tasarımın işlev, biçim ve malzeme seçimi gibi önemli adımları yatmaktadır. Örneğin, restoratör mimarın tasarım ve gerçekleştirme aşamasında değerlendirdiği kavram ve alt kavramlar çıkarım (inference) yöntemiyle derlenmiştir.

Tez çalışmasında restorasyonu yapılarak işlevi değişen her yapı incelenirken, aşağıdaki başlıklar altında içerisinde yine aşağıdaki sorulara birer cevap niteliğinde olan şu bölümlerden oluşmaktadır:

1. Yapının Tarihi
2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi
3. Yapının Konumu
4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü (İç Mekan ve Dış Cephe olarak)
5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü (İç Mekan ve Dış Cephe olarak- Kullanılan Malzemeler, Donatılar/Tefriş Elemanları)
6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Olumlu-Olumsuz Karşılaştırılması

Tez çalışmasında restorasyonu yapılarak işlevi değişen her yapı incelenirken; yukarıdaki başlıklar içerisinde, birer soru şeklinde olan şu alt kavramlar/parametreler tek tek ele alınmıştır:

- Yapı ne idi, ne oldu?
- Yeniden işlevlendirme yapılırken; yapının restorasyondan önceki işlevi göz önünde bulundurularak, buna yakın bir işlev mi yüklenmiş yoksa restorasyondan önceki işlevinden bağımsız yeni bir işlevle mi yenilenmiş?
- Restorasyon aşamasında yapıya nasıl davranıldı, peki yapı korunarak doğru restorasyon anlayışı ile doğru işlev yüklendi mi?
- Yapı geçmişini, kültürel değerlerini yansıtmaya özelliğini restorasyondan sonraki işlev ve görünümü ile gerçekten hala sürdürüyor mu?
- Günümüz insanlarına doğru restorasyon anlayışını ve uygulamasını gösteriyor mu?
- Restorasyonu yapılarak yenileme aşamalarında yapının orijinal malzemesine, dokusuna, mimari özelliklerine, yapısal ve mekansal özgün özelliklerine nedenli sahip çıkılmış; hangi birimleri korunmuş, hangileri yok edilmiş ve neler eklenmiş?
- Gür'ün de değindiği gibi; "İnsanlar mekanda olduğu kadar zamanda da yaşarlar. Çevre ve zaman bağlıdır" (Gür, 1996, s. 35). Dolayısıyla; malzeme seçimlerinde zamana göre mi, işleve göre mi yoksa çevre de göz önünde bulundurularak zaman-işlev birlikteliğine göre mi hareket edilmiş?
- Malzeme seçiminin yanı sıra bunların; tarzı, dokusu, rengi, formu hem birbirleriyle hem de işlevi ile uyum içerisinde mi?
- İç mekanda kullanılan mobilya, aydınlatma, aksesuar gibi bütün hareketli elemanlar; mimariye-işleve-tarza ne kadar uygun ve ne derece uyum içerisinde?
- Yapı içi ve cephesi ile bir bütün olarak ele alınarak, hem fiziksel hem işlevsel olarak; iç-dış ilişkisi, birlikteliği ve uyumu ile bir arada değerlendirilmiş mi?
- Birbiri ile bağlantılı mekanlar doğru işlev ile ilişkilendirilmiş mi (işlev önceliğine göre hareket edilerek, işlev birliği sağlanmış mı)?
- Sirkülasyonun yoğun olduğu alanlarda; yapının işlevine göre mekanlar kolaylıkla algılanabiliyor mu ve rahat geçiş alanları sağlanmış mı?

Tüm bu soru şeklindeki kavramlarda/parametrelerde, yapının özgünlüğü ve işlevi esas alınarak; yapıda malzemelerin, uygulama biçimlerinin, tasarımının, bütün iç mekan hareketli elemanlarının yapıya ve işleve uygunluğu üzerinde durulmuştur.

2. RESTORASYONUN TARİHÇESİ VE GELİŞİMİ

2.1. Restorasyonun Tanımı ve Türkiye'deki Gelişimi

Erim'in yazdığı gibi Ahunbay, restorasyon tanımını şöyle yapmaktadır: "Restorasyon, kazılar sonucu ortaya çıkan ya da hala ayakta olan antik yapıların, gelecek kuşaklara taşınmasını sağlamak amacıyla, özgün yapılarını korumak ilkesiyle yapılan onarım çalışmaları olarak tanımlanmaktadır" (Ahunbay, 1996: 8, Erim, 2007, s. 1).

Erim, restorasyonun gelişimini şöyle açıklamaktadır: "Restorasyon anlayışının geliştiği ilk dönemlerde, sadece geçmişte anıtsal yapıları ayakta tutmak hedefleniyordu. Yapılan kazılar çalışmaları sonucu ortaya çıkarılan ya da tüm tahribatlara direnerek ayakta kalan antik yapılar incelendiğinde, bunların zaman içinde ek ve onarımlarla, kısmen yenilenerek yaşatıldıkları gözlenmektedir. Özgün haliyle günümüze ulaşabilen çok az sayıda anıt olmasına karşın, restorasyonun tarihi çok gerilere, yapı sanatının başlangıcına kadar götürülebilir. Ancak bir disiplin olarak koruma anlayışı 19. yy'da Avrupa'da başlamıştır. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ülke yaralarını sarmaya başlamış ve savaşın tahrip ettiği ekonominin tamir edilmesi çalışmaları hızlanmıştı" (Erim, 2007, s. 1, 3).

"Mustafa Kemal Atatürk, Genç Cumhuriyetin gelişmesi için ülkenin tüm kaynaklarının kullanılmasını istiyordu. Ülkenin her yerinde bayındırlık çalışmaları başlatmıştı. TBMM Ulus'ta tarihi bir yapıda toplanmış ve bu küçük bina dar gelince yine Ulus'ta 1. Meclis binasına yakın bir binanın kullanılması talimatını vermişti. Bugün 2. Meclis Binası olarak adlandırılan ve tavanları kalem işi süslemelerle bezenmiş olan bu yapı resmi kayıtlara göre restorasyonu yapılarak hizmete giren ilk tarihi yapıdır. Yine Ankara'da Diplomatik yemekler ve yabancı konukları ağırlamak için kullanılan Pera Palas kullanım amacına uygun olarak restore edilen ilk yapılardandır. Ayrıca Atatürk'ün İstanbul'a gelişlerinde kullandığı Dolmabahçe Sarayı, Cumhuriyetin ilk yıllarında restore edilen yapılardandır. Bu dönem yapılan restorasyon çalışmaları asla yapıya zarar verecek ve dönem izlerini kaybedecek şekilde olmamıştır" (a.g.y, s. 23).

2.2. Rölövenin Tanımı

TMMOB Mimarlar Odası'nın Korunması Gereken Kültür Varlıklarının Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Hizmetleri Şartname ve en az Bedel Tarifesi'ndeki tanıma göre rölöve, bir yapının kent dokusunun veya arkeolojik kalıntının yakından incelenmesi, belgelenmesi, mimarlık tarihi açısından değerlendirilmesi ve restorasyon projeleri hazırlanabilmesi için binanın iç ve dış mimarisine, özgün dekorasyonuna ve taşıyıcı sistemi ile yapı malzemelerine ait mevcut durumunun ölçekli çizimlerle anlatımıdır (TMMOB Mimarlar Odası, 2006, 40/17 no.lu MYK toplantısı).

2 3. Restitüsyonun Tanımı

TMMOB Mimarlar Odası'nın Korunması Gereken Kültür Varlıklarının Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Hizmetleri Şartname ve en az Bedel Tarifesi'ndeki tanıma göre; sonradan değişikliğe uğramış, kısmen yıkılmış ya da yok olmuş öğelerin, yapıların veya yerleşmelerin ilk tasarımlarındaki ya da belirli bir tarihteki durumlarının, arşiv kayıtlarından, yapı üzerindeki izlerden; yapıya, yerleşmeye ait çizim, fotoğraf gibi belgelerden yararlanılarak plan, kesit, görünüş, ve aksonometrik çizimlerle ya da maketle anlatımına restitüsyon denir (a.g.y).

2.4. Renovasyonun Tanımı

TMMOB Mimarlar Odası'nın Korunması Gereken Kültür Varlıklarının Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Hizmetleri Şartname ve en az Bedel Tarifesi'ndeki tanıma göre; zamanla değişen yaşam biçimi ve ona bağlı isteklerle işlevini yitirmiş tarihi yapıların farklı bir işleve uyarlanması ya da işlevleri devam eden, ancak konfor koşulları eskiyerek standart altı kalan tarihi yapıların güncelleştirilmesidir. Kültür Bakanlığı'nın yaklaşımına göre çevresel özellikleri nedeniyle korunması istenen yapıların yeniden kullanımlarında, yeni işlevin dış görünümü bozmadan gerçekleştirilmesi arzu edilir. Bu binaların kurtarılması için tek ekonomik yol olan yeniden kullanım sırasında, iç düzenlemede daha esnek uygulamalara gidilmesi söz

konusudur. Yangın, bakımsızlık nedeniyle döşeme ve tavanlarını yitirmiş ve ilk tasarıma ait yeterli veri bulunmayan 2. grup yapılarda, yeni bir iç düzenleme yapılmasına izin verilebilir. Çok önemli mimari öğeler, plan ve iç mekan değerlerine sahip olan 1. grup yapılarda ise yeni kullanıma elverişli, serbest iç düzenlemeler uygulanmaktan çok tarihi mekanların anısını sürdüren düzenlemelere gidilmesi doğrudur (a.g.y).

2.5. Koruma Kavramı ve Gelişimi

Kuloğlu (1994; s. 102) koruma kavramını ve gelişim sürecini şu şekilde açıklamaktadır: Korumada amaç, "Kültür sürekliliğini sağlamak", "Tarihe ışık tutmak" , "Fiziksel boyutla , bir toplumun ekonomik, sosyal boyutunu irdelemek" gibi tanımlarla açıklanabilir.

Tarihi dokunun korunması, çağdaş bir kültür ve çağdaş bir mimari yaratmak için gerekli bir olgu olarak ele alınabilir. Burada, eski kültür varlığının bugüne iletilmesi sorunu ile karşı karşıya kalınmaktadır. Ancak bunu gerçekleştirirken amaç, tarihsel değer taşıyan her yapıyı değil, gereksindiğimiz nitelikleri içeren yapıları ya da kentsel çevreyi korumak olmalıdır. Tarihi çevrenin korunması çabalarının dayandığı pek çok neden vardır. Bunlar kültürel değerler olabilir; hayranlık, merak, övünç vb.; duygusal değerler olabilir; işlevsel, ekonomik, sosyal, siyasal vb. nedenler olabilir (a.g.y, s. 102).

Koruma kavramının günümüzde, tek bir yapı ölçeğini aştığı, ülke ve bölge ölçeğinden, kent-mahalle-sokak ölçeği üzerinde çalışmaların yoğunlaştığı görülür. Tek yapı korumasının yerine, küçük kentsel bir parçanın yaşatılmasının, bir kentin yanı başında uyarıcı etki yaratacağı da görüşler arasındadır (a.g.y, s. 102-103).

Koruma olgusu 1904 yılında Madrid'de toplanan 6. Uluslararası Mimarlar Kongresi'nde ele alınır. Daha sonra sırasıyla, 1931 yılında Atina Konferansı, yine 1931 yılında İtalya'da kabul edilen tüzük (Carta Del Restauro), 1964 yılında yayınlanan Venedik Tüzüğü, 1975 yılında Amsterdam Avrupa Mimari Mirası Koruma Kongresi gibi önemli olaylar, dünya ülkelerindeki belli başlı koruma

abaları ve kararlara ilişkin sonuçları yansıtır. Son olarak ise 1985 yılındaki Granada Konferansında da bütüncül koruma önerilmiş, yalnız bunun uygun restorasyon tekniği ve doğru, uygun fonksiyon seçimi ile olması gereği belirtilmiştir (a.g.y, s. 104).

2.6. Türkiye'de Koruma Kavramı ve Gelişimi

Dicle Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü'nden bir grubun hazırladığı (Kejanlı, Akın ve Yılmaz, 2007) "Türkiye' de Koruma Yasalarının Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme" adlı yazıda ele aldıkları gibi günümüzde uluslar arası platformlarda tarihsel çevre koruması, tek anıt korumasından başlayarak çağdaş işlevlerle bütünleşerek korumayı amaçlayan bir anlayıŐa ulaşmıştır.

Türkiye'de koruma olayı, gelişmiş ölkelerdeki koruma gelişimini daima geriden takip etmiş; mimari ve kentsel kültür mirasının korunması amacıyla kamu müdahalesini düzenleyen, yönlendiren önemli yasal mevzuatı oluŐurmaya çalışmış ve sonuçta da ölkede bütününde, bölge, kent ölçeğinde yetki dağılımını sağlayıcı tedbirler alınması aşamasına gelmiştir. Türkiye'deki politik ve ekonomik değişim dönemleri incelendiğinde çıkarılan temel yasaların bu dönemlerle çakıştığı, son yıllarda ise artık Avrupa'da uygulanan çağdaş koruma düzeyine ulaşmaya başladığı görölmektedir .

XX. Yüzyılla birlikte koruma ile ilgili kurumsal ve hukuksal altyapının oluşumu başlamış, koruma konusunda kurumsallaŐmanın ilk adımının atılması ile "Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu" (GEEAYK) kurulmuştur.

1950'li yıllar ile kent planlamasının boyutu genişlemiş ve bunun sonucu olarak da akademik çevrelerde tartıŐılmaya başlanmıştır. 1970'li yıllarla birlikte koruma kavramı ölçeği genişleyerek sit alanı ölçeğine ulaşmış ve akademik duyarlılıklarla "Eski Eserler Yasası" çıkarılarak, Türkiye'deki taşınmazların saptama, belgeleme ve tescil işlemleri yapılmaya başlanmıştır.

1980'li yıllarla birlikte planlama ve korumada aktif rol üstlenecek kurumsallaşma başlamış,kentsel koruma ölçeğinde akademik çevreler bilimsel olarak uygulamaya katılmış ve dolayısıyla, koruma çalışmaları uluslar arası çalışmalarla paralellik göstermeye başlamıştır. Bu amaçla, “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası” çıkarılmış ve bu yasa ile Koruma Amaçlı İmar Planı kavramı ön plana çıkarılarak sit alanlarının ayrı bir planla yönlendirilmesi sağlanmıştır.

2000'li yıllarla birlikte planlama ve korumada aktif rol üstlenecek kurumsallaşma ve akademik çevrelerin bilimsel olarak uygulamaya katılımı devam etmiş, belediyeler de uluslar arası işbirliği ile kentlerin korunmasında öncü olmaya başlamış ve bu göstergelerin ışığında koruma 2004 yılından itibaren de 5226 sayılı yeni yasa ile daha sağlam temellere oturtulmaya çalışılmıştır (a.g.y, s. 179-196).

3. RESTORASYON PROJELERİNDE İÇ MİMARİ TASARIM PRENSİPLERİ

3.1. Restorasyon Projesinin Tanımı

TMMOB Mimarlar Odası'nın Korunması Gereken Kültür Varlıklarının Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Hizmetleri Şartname ve en az Bedel Tarifesi'ndeki tanıma göre restorasyon projesi; Tarihi yapının bozulma nedenleri araştırıldıktan ve teşhis edildikten sonra, bozulmanın durdurulması ve eğer varsa strüktürel aksaklıkların giderilebilmesi için gerekli müdahalelerin belirlenmesidir. Korunmaya değer bir yapı üzerinde çalışıldığından, onarımın özgün dokuya en az müdahale ile gerçekleştirilmesi, yapım tekniklerinin eskisine benzer/uyumlu olmasına dikkat edilmesi, yapının iç düzenlemesinin değiştirilmemesi, mekan bütünlüğünün zedelenmemesi göz önünde tutulması gereken başlıca kurallardır (TMMOB Mimarlar Odası, 2006, 40/17 no.lu MYK toplantısı).

Uygulamanın doğru yürütülebilmesi amacıyla her öge için seçilen müdahale biçiminin paftalar üzerinde (plan-kesit-görünüşler) açıkça belirtilmesi gerekir. Grup koşullarına uygun olarak hazırlanan 1/50 ölçekli proje 1/20 sistem detayları ve gerekli nokta detayları uygulamada kullanılacak malzeme ve tekniklerin belirtildiği raporla birlikte kurula sunulur (a.g.y).

Paftalarda çalışmanın yapıldığı tarih ve projenin oluşumuna katkıda bulunan mimar ve diğer uzmanlık dallarına ait kişilerin adları yer almalıdır. Önerilen müdahaleler restorasyon paftalarına bir lejantla işlenir. Yapının onarım sonrasında alacağı durumu daha iyi açıklamak ve çevresiyle ilişkisini göstermek amacıyla, restorasyon projesine ek olarak normal ve aksonometrik perspektifler ile maketlerden yararlanılır (a.g.y).

Restorasyon projesi genellikle, yalnız strüktürün sağlamlaştırılması ve uygulanacak teknolojilerin belirtilmesiyle kalmaz, tarihi yapının yeniden kullanılmasıyla ilgili önerileri de içerir. Verilmesi istenen işlevin yapıya uyarlanabilirliği araştırılır ve yeniden kullanım projesinin eserin kütleli ve mekansal özelliklerini bozacak ekler, değişimler getirmemesine dikkat edilir. Restorasyonda önemli olan yapının korunmasıdır, yeniden kullanım bir araçtır (Venedik Tüzüğü Madde:5).

Yeni işlev verilen binalarda çağdaş kullanımla ilgili servis mekanlarının bina içine yerleştirilmesi, yapının deprem koşullarına uygun hale getirilmesi, yangına karşı önlem alınması, sakatların binaya girebilmeleri için engellerin kaldırılması gibi konular proje aşamasında çözümlenmelidir (a.g.y).

3.2. Restorasyon Projelerinin Yöntem ve Teknikleri

Erim (2007), restorasyon öncesi yapılan çalışmaları aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Ön Araştırma
- Tarihi ve Arkeolojik Araştırmalar
- Sanat Tarihi Araştırmaları
- Teknik Araştırmalar
- Projelendirme
 - Rölöve
 - Çizim Teknikleri
 - Fotoğraflarla Belgeleme
 - Analiz Çalışmaları
 - Restitüsyon
 - Restorasyon Projesi

3.3. Tasarım Kavramı ve İç Mimari Proje Tasarım Prensipleri

Edirne 'tasarım' kelimesinin birbirine yakın olan farklı tanımlarını şu şekilde bir araya getirmiştir: Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğünde, tasarım teriminin tanımını "tasarımlamak işi veya tasarımlanan biçim, tasavvur, çizim, dizayn" şeklindedir (Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük, 2. cilt, s. 2143). Tanım içerisinde geçen tasarımlamak fiili ise; "Bir şeyin biçimini zihinde canlandırılarak biçim verilmiş " şeklinde açıklanmıştır. Ansiklopedik sözlüklerde ise tanım "Bir ürün koymaya yönelik düşünsel veya maddi çalışmalar süreci. Bunu ürünün gerçekleştirilmesi aşaması izler" Latince kökenli bir kelime olan dizayn, İtalyancada 'disegno' Fransızcada 'dessin' şekli resmetmek fiiline karşılık gelir. 20.yüzyıldan itibaren daha geniş kapsamlı tanımlamalarla kullanım diline yerleşen tasarım kelimesi Türkçe'de tasavvur kelimesi ile eşanımlıdır ve "zihinde canlandırılan biçim"dir (Ana Britannica cilt 20, s. 422, Edirne, 2004, s. 4).

Edirne, mekansal kurgudan bahsederken iç mimari tasarım öğelerini de; ekler, takılar ve hareketli elemanlar olmak üzere üç ayrı başlık altında ele almakta ve bu tasarım öğelerini aşağıdaki gibi açıklamaktadır: İnsan içinde yaşadığı çevreyi, istekleri, beklentileri ve özelemleri doğrultusunda düzenler. Bu doğrultuda yaptığı tasarımların yer ve mekan ile ilgili olanları, mekansal kurgu tasarımlarıdır. Mekansal kurgu tasarımında, kentsel planlama, çevre düzenlemesi, mimari, iç mimari gibi mekanı doğrudan ilgilendiren konular yanında; mobilya tasarımı, heykel, resim gibi bir çok disiplin bu mekanları amacına daha uygun kılmak için, etkili biçimde yer alır. Mekansal kurguların, tasarım prensiplerine uygun olarak yapılan düzenlemeleri (tasarımlar) ile bütünü oluşturmakta kolaylık sağlanır ve doğru ürünler ortaya çıkar. Mekan tasarımı her ne kadar kentsel tasarım, iç mimari, çevre düzenlemesi gibi disiplinlerin tek tek ele aldığı bir bütün konu ise de, ana mekan kurgusunun daha etkili kılınması için gerekli olan eklerin, takıların ve hareketli elemanların tasarlanması ise iç mimari tasarımının konusudur (a.g.y, s. 93).

İç mimari tasarımın kısımlarını oluşturan ekler, takılar ve hareketli elemanların tasarlanması ve mekandaki yerlerini almaları sırasında tasarımcı; nokta, çizgi, yüzey etkisi yapan tasarım elemanlarını, tasarım prensipleri doğrultusunda yan yana getirir ve bir bütün oluşturur. İç mimari tasarım eylemlerini

kapsayan mekanın ekleri, takıları ve hareketli elemanları şu şekilde açıklanabilir (a.g.y, s. 93-94):

- Ekler: Mekana inşai olarak eklenen her eleman mekanın ekleri olarak adlandırılır. Teras , balkon, oda içi setler, çıkmalar, nişler, bölme duvarlar, asma tavanlar, kartonpiyer ve pervazlar, vb.
- Takılar: Mekanda takılarak veya tespit edilerek yer alan elemanlardır. Söve, sırtlık, kasa ve kanat biçimleri, duvar kağıdı ve kaplamalar, perdeler, aydınlatma elemanları, tablolar, askı ve panolar, boya, vb.
- Hareketli elemanlar: Mekana serbest olarak yerleştirilmiş tüm hareketli elemanlardır. Hareketli panolar, masa, sandalye, koltuk gibi tüm hareketli elemanlar, vb.

Bu gruplama, iç mimari tasarım çalışmalarında, uygulanmış örneklerin, sistemli bir şekilde analizini sağlar. Bu örneklerdeki, kullanılan tasarım prensiplerinin kavranmasını kolaylaştırır ve yeniden tasarım yapmak gerektiğinde yol gösterici olurlar.

Edirne, İç Mimari Tasarımın Temel Prensiplerini aşağıdaki gibi sıralamıştır (Edirne, 2004):

- İç mimari tasarımda ritim,
- İç mimari tasarımda denge,
- İç mimari tasarımda ölçek ve oran,
- İç mimari tasarımda vurgu,
- iç mimari tasarımda zıtlık,
- İç mimari tasarımda bütünlük ilkesi.

Jülide Edirne'nin sıraladığı İç Mimari Tasarımın Temel Prensiplerinin genel anlamda bir tasarım ilkeleri olduğu ve yeniden işlevlendirme olarak değerlendirildiği zaman; bu temel ilkelerin yanı sıra, olmazsa olmaz bazı alt kavramların da olması

gerektiğidir. Bu durumda İç Mimari Tasarımın Temel Prensiplerine şu alt kavramları da eklemek gerekecektir:

- Doğru 'koruma' kavramının ilke edinerek hareket edilmesi,
- Koruma kavramlarından biri olan yeniden işlevlendirmenin; bir araç değil, yapıyı kurtarmak, iyileştirmek ve günümüze kazandırmak adına bir amaç olması,
- Zaman kavramını unutturmadan; yapılarının tarihinin, özgün yapısal ve mekansal öğelerinin korunması (giriş kapılarının değiştirilmemesi gibi),
- Yapılara yüklenecek işlevin doğruluğu (fiziksel ve strüktür olarak kaldırılabileceği bir işlevin yüklenmesi),
- Geçmiş-günümüz ve gelecek bağlantısının sağlam bir şekilde kurulması (geçmiş yansıtan, günümüzde korunan ve geleceğe de ışık tutacak birer örnek yapıların olması),
- Doğru malzeme (renk-doku-biçim) ile hareketli elemanların seçimi ve uygulamasının yapılması,
- Geçmiş-günümüz malzemelerinin uyumu ve birlikteliği,
- Sadece iç mekanda değil, iç-dış ilişkisinde hem fiziksel hem de işlevsel uygunluk ve bütünlüğün sağlanması,
- İşlev önceliğine göre birimlerin değerlendirilmesi,
- Mimarın-tasarımcının değil, yapıların ön planda olması,
- Alanında uzman bir ekip tarafından yürütülmesi.

3.4. Restorasyon Projelerinde İç Mimarların Yeri ve Önemi

Pekol' un yazdığı gibi; mimari mirasın onarımı ve işlev değişimi beceri gerektiren bir iştir ve dolayısıyla her mimarın kolaylıkla yapamayacağı, uzmanlık gerektiren bir daldır (Pekol, 2010, s. 156).

Restorasyon projesi; çok detaylı ve titiz çalışmayı gerektiren uygulama aşaması da uzun zaman alan bir uygulama projesidir. Restorasyon projeleri; mimar, iç mimar, mühendis, teknik elemanlardan oluşan bir ekip tarafından yürütülmektedir. Bu ekip içerisinde de en büyük sorumluluğu iç mimarlar yüklenmektedir. Çünkü iç mimarlar aldıkları mesleki eğitim bilgileriyle; iç mekanı oluşturan her bir yapısal

elemanı ve zemin-duvar-tavanda kullanılacak malzemeleri, aydınlatma-havalandırma-tesisatını, doğru mobilya seçimi, tarzı, rengi, dokusu, iç mekan donatıları, bunların bir arada kullanımı ve daha bir çok ayrıntısını en iyi şekilde kullanarak en az müdahaleyle en doğru uygulamayı yapabilecek düzeyde yeterli donanım ve beceriye sahiptirler. Geçmiş-günümüz malzemesinin uyumuyla geçmiş ile gelecek bağlantısını koparmadan doğru kullanımı da yakalayabilmeliler. Çünkü sonuçta geçmişimizin simgesini yansıtacak olan restorasyon projeleri, diğer uygulama projelerinden çok daha fazla uzmanlık ve sorumluluk gerektiren uygulama projeleridir.

İç mimarlar restorasyon projelerinde geçmiş tarihi göz önünde bulundurarak, yapının mimari kimliğini de göz ardı etmeyecek şekilde mobilya-donatı-aksesuar, aydınlatma, zemin-duvar-tavan malzemeleri hatta halı-perde dahil tüm seçimlerine ve tasarımlarına yön verir. Mimarlar ve iç mimarlar da dahil olmak üzere, restorasyon uygulama projelerinde yer alan tüm meslek grupları; yaratıcılığını, tasarımını vurgulayarak ön plana çıkarma isteğiyle yapının tarihi dokusunu, özünü göz ardı edip yapıyı kesinlikle geri plana atmamalıdır. Bir iç mimar özellikle de restorasyon projesinde yer alıyorsa her zamankinden daha detaylı ve titiz çalışmalıdır. Bir iç mimar ne denli yapının tarihini, mimari kimliğini koruyarak yeni işlevinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde tasarım yaparsa o denli iyi bir iç mimardır. Aynı zamanda iç mimarlar yapının birimler arası işlev önceliğini de dikkate alarak, yapıya en az müdahaleyle en iyi görünümü vermekle sorumludurlar.

Nasıl bir yapı dış kabuğu ve iç mekanı birbirinden bağımsız ele alınıp değerlendirilemiyorsa; restorasyonla işlevi değişen yapılarda da bu birliktelik korunarak dış kabuğu, cephesi, strüktürü (yapısal elemanları) ile mimar; iç mekan müdahalelerinde de iç mimarlar yer almalıdırlar. Bir yapı mekansal öğeleri korunsa bile; eğer yapının iç mekanlarında bezemeler, süslemeler gibi daha birçok detay yerinde ve doğru uygulanmaz ise, yapıya çok başka bir görünüm ve anlam katabilir. Tüm bu sebeplerden dolayı, iç mimarların restorasyon projelerindeki yeri ve önemi çok açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

3.5. Restorasyon Projelerinde (Yeniden İşlevlendirilen) Tercih Edilen Malzemelerin ve Donatıların Önemi

Ahunbay, restorasyon çalışmalarında kullanılan doğru malzemenin önemini vurgular ve şöyle devam eder: "Restorasyonla ilgili sorunların başında malzeme sorunları gelmektedir. Onarımlarda kullanılacak malzeme yapının özelliklerine, genel görünüşüne, rengine, bünyesine aykırı olmamalıdır. Ayrıca kullanılan malzemelerin iyi nitelikli olmaması da yapıların bozulmasını hızlandırmaktadır" (Ahunbay, 2004).

Günay, restorasyonda koruma esaslı bir onarım gerektiğini şu şekilde açıklamaktadır: "Onarımlarda eski izleri korumak ilke olmalıdır. Yapıya zarar verecek gereksiz ve uygun olmayan uygulamalardan kaçınılmalı, özgün malzeme ve dokunun azami özenle korunması esas hedef olmalıdır. Onarımlarda kullanılan harç ve sıvalarda çimento yerine özgün malzemeye uygun kireç kullanımı tercih edilmelidir. Yapılacak sağlıklaştırma, takviye vb. müdahaleler geri dönüşebilir ve gerektiğinde yapıya zarar vermeden sökülebilir olmalıdır. Restorasyonlarda yapılacak her değişikliğin ileride bu yapıları inceleyenleri yanlış yönlendireceği unutulmamalıdır. Böylece yapılarda özgün durumlarını yitirmeden sürekli bakımla ayakta kalıp işlevlerini devam ettirebilir ve genelde işlevleri devam ediyorsa daha iyi korunabilirler. Daha önce yapılmış restorasyon çalışmaları ve sürekli bakım dolayısıyla çok az müdahaleyle yapının uzun yıllar korunması mümkündür" (Günay, s. 29).

Gültekin, "Ülkemizdeki Taşınmaz Kültür Varlıklarının Restorasyonuna İlişkin Sorunlar" adlı bildirisinde restorasyon çalışmalarında kullanılan doğru malzemenin önemini ve işçiliğini şu şekilde açıklamaktadır: "Mimari yapının içindeki her türlü süsleme unsuru (kalemişi, çini, oyma işçiliği vb) için de geçerlidir. Restore edilecek tüm bezeme katmanları projelendirilmeli, dönem özelliklerini yansıtan süslemelerin desen ve malzemelerinin restitüsyon ve uygulama projelerinde belirtilmelidir. Ayrıca uygulamada kullanılacak temizlik ve şablon dahil tüm malzemenin oluşturulması lazımdır. Zira, restorasyonda kullanılan malzemeler, yapıldığı dönem özelliğini taşımaları veya ona en yakın malzeme özelliğini yansıtmalıdır. Söz konusu süsleme unsurları dikkate alınmadığı takdirde, gelecek kuşaklara çatısı ve duvarları olan ama süsleme özelliklerini yitirmiş eserler bırakma

tehlikesi gündeme gelecektir. Bunun çözümü süsleme unsurlarının da doğru bir şekilde projelendirilmesidir. Genellikle restorasyonlarda yenilenen ahşap kapı ve pencere doğramalarının montajları özenli değildir. Örneğin, pencere doğramalarının alt kesimi ahşap olarak devam etmeyip bazen sıva ile doldurulmuştur. Bazı yapıların özgün ahşap doğramaları değiştirilerek, yerine yapıyla uyumsuz PVC doğramaların kullanıldığı dikkati çekmektedir" (Gültekin, 2007, s. 164-165).

Güleç'in yazdığı gibi; Tarihi binaların cephelerinin temizliği dikkatle yapılmalıdır, zira özensiz yapıldığında yüzeye zarar vermekte ve bozulmayı hızlandırmaktadır. Temizliğin hangi teknikle yapılmasının uygunluğuna karar verebilmek için önce cepheyi oluşturan malzemenin türü, kir tabakasının niteliği, yüzey bozulmaları ve yapının bulunduğu ortamın özellikleri incelenmelidir (Güleç, 1989, s. 44-48).

Edirne (2004); İç mimari tasarımın kısımlarını ekler, takılar ve hareketli elemanlar olmak üzere üç başlık altında ele alırken; Hersek (1993) bu elemanları, birinci grup elemanları ve ikinci grup elemanları olmak üzere iki başlık altında ele almaktadır ve bu iki grup elemanlarını aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

"Restorasyon projesi ve yeni yüklenen işlev sonucunda yapıda bulunması beklenen elemanların tasarım ve uygulamasının nasıl olacağı önemlidir. Bu elemanları iki başlık altında incelememiz mümkündür" (a.g.y, s. 322).

1. Grup Elemanlar: Yapının özgün bünyesinde bulunan ancak zamanla kaybolmuş yada günümüz standartlarındaki kullanıma cevap veremeyen elemanlardır. Bunlara örnek olarak kapı-pencere kanatları, döşemeler, çatı örtüleri ve bacalar gibi elemanları sayabiliriz. Aslında bu gruptaki elemanlara yönelik müdahaleler yapıda izlenen restorasyon ilkeleri ile çözüme kavuşmuş gibi görülmektedir. Bununla beraber yapının yeni işlevi kimi durumlarda yapıda izlenen genel restorasyon ilkeleri ile çelişen uygulamalara da ihtiyaç göstermektedir. Örneğin özünde ahşap olarak yapılmış bir kervansaray odasına ait taban döşemesi, yapının otele dönüştürülmesi gibi bir durumda seramik ile kaplanabilmektedir. Yine benzer biçimde çatı örtüsü toprak olan bir yapı günümüz teknolojisinin gereği ve yeni kullanıma uygun olarak mozaik örtülü bir yapıya dönüşebilmektedir. Bu tutum özgün elemanların aynen korunup kullanılması ilkesine uymayan yanıtıcı bir restorasyondur.

Ülkemizde sıkça baş vurulan bu türden uygulamalara ancak yapının yaşatılması için başka hiç bir seçenek yoksa izin verilmelidir. Ayrıca bu restorasyon işlemi yazı, fotoğraf, plaket veya küçük bir örnekleme ile bina üzerinde belirtilmelidir (a.g.y, s. 322).

2. Grup Elemanlar: Yapıya işlev gereği eklenen elemanlardır. Yapılara eklenen ıslak hacimler, mutfaklar, ısı merkezleri gibi birimler bu türdeki sabit elemanlar olup mobilyalar, aydınlatma armatürleri, ısıtma panelleri, vitrinler ve benzerleri ise hareketli elemanlardır (a.g.y, s. 322).

Onarılan yapılarımızın tefriş elemanları açısından da pek şanslı olmadıkları görülmektedir. Restore edilen anıtların bir çoğu sanki birer etnografya müzesi gibi halılar, kilimler, bakır işleri ile doldurularak bu yapıların tarihsel kullanımına ve yaşam biçimlerine de pek uymayan sahte dekorlar oluşturulmaktadır. Üstelik plan üzerinde iki boyutlu düşünülen tefriş elemanları üç boyutlu hacimlerin mekânsal etkisini de bozabilmektedir (a.g.y, s. 324).

Tefriş elemanları kapsamında ele alınabilecek bir başka sorun da aydınlatma, ısıtma ve havalandırma gibi teknik konularla ilgilidir. Yapılan onarımlarda bu noktalara da yeteri kadar önem verilmediği böylesi eklenti elemanların kimi zaman günümüzün damgasını taşımadığı ve kimi zamanda son derece çağdaş olup yapının genel artistik ve tarihi kimliği ile tezat teşkil ettiği görülmektedir. Söz gelimi bugün bir çok eski yapımızda ısıtma işlevi gören radyatörler konumları, formları ve malzemeleri ile eserlerimize yeni eklenmiş sorunlardır. Yine 19. yüzyıl sokak lambalarını çağrıştıran metal fenerler bu türden yapılarda sık sık kullanılan aydınlatma araçlarıdır. Çok değişik aydınlatma imkânlarına sahip olduğumuz bugün eklektik ve sahte elemanlar yerine endirekt aydınlatma dahil bir çok metoda başvurulabilir. Yine benzer biçimde radyatörlü ısı sistemleri yerine zeminden ısı veren klima sistemlerini kullanarak mimari karaktere saygı gösterilebilir (a.g.y, s. 324, 326).

Ülkemizde onarım görmüş hemen her yapıda yukarıda sözünü ettiğimiz aksaklıklara örnek teşkil edebilecek uygulamalar bulabilmektedir. Bunlardan Turing kurumunun İstanbul'un Sultan Ahmet semtinde Yeşil Ev adı altında restore ederek otel fonksiyonu ile işletmeye açtığı yapıda olduğu gibi onarım öncesi ile sonrası arasında özellikle plan şeması üzerinde büyük değişikliklerin yer aldığını görmek

mümkündür. Yeşil Ev'in yeni düzenlenen her odasına bir banyo eklenmiş, oda boyutları değiştirilmiş, sofalar bölünmüş, merdivenler iptal edilmiş ve tüm bunların ötesinde onarım sonrasında, yapıda eski planı izleyebileceğimiz hiç bir veri veya iz kalmamıştır. Yapının içi bir antikacı dükkânı gibi çeşitli devir ve üslûptaki mobilyalar ile döşenmiştir. Böylece yapının restore edilerek gelecek kuşaklara aktarılma imkânı doğmuş ancak devrin yaşam biçimini ve konut planlaması kriterlerini izleme olanağımız kalmamıştır (a.g.y, s. 326).

Bir yapının restorasyon projesi yalnızca yapıların strüktürel ve dekoratif onarımlarına yönelik çalışmaları kapsamaz. Aynı zamanda çağın ve işlevin gereği eklentileri, tefrişleri, aydınlatma, ısıtma gibi konuları çözüme kavuşturacak araştırmaları da içerir. Bu nedenle restorasyon projeleri restorasyon uzmanı unvanına sahip mimar, iç mimar, inşaat mühendisi, sanat tarihçi, peyzaj uzmanı, elektrik ve makine mühendislerinin tümünün katılımıyla oluşacak bir ekip tarafından hazırlanmalıdır. Yukarıda önerilen biçimde her elemanın ayrıntısına kadar inilerek incelenmeden restorasyon kararlarına varılmamalı ve yapının genel atmosferine oldukça önemli katkısı bulunan tefriş elemanları göz ardı edilmemelidir. Ancak böyle bir çalışma ile genel restorasyon kurallarına uygun onarım yapılırken aynı zamanda yapı sağlıklı bir hale getirilebilir (a.g.y, s. 331, 333).

Restorasyon projelerinde ve restorasyonu yapılarak yeniden işlevlendirilen yapılarda yol gösterici olan iç mimari tasarım elemanları; Jülide Edirne ve Can Mehmet Hersek'in yaptığı açıklamalardan hareketle, aşağıdaki gibi dört başlık altında toplanmıştır:

- 1) 1. Grup Elemanlar: Yapı ilk inşa edildiği zaman, yapıda mevcut olan; döşemeler, teras, balkon, çatı örtüsü ve baca gibi yapısal elemanlardır.
- 2) 2. Grup Elemanlar: Yapı ilk inşa edildiği zaman, yapıda mevcut olan fakat zamanla ihtiyaca göre müdahale edilerek değiştirilen kapı-pencereler ve kasaları, zemin-duvar-tavan kaplamaları gibi elemanlardır.
- 3) 3. Grup Elemanlar (Sabit Elemanlar): Yapıya restorasyon sonrası yeni işlevin gereği olarak eklenen; ıslak hacimler, teknik birimler (tesisat vs.), ara kat, merdiven ve asansörler gibi sabit olan yatay-düşey sirkülasyon elemanlarıdır.

4) 4. Grup Elemanlar (Hareketli Elemanlar): Yapıya restorasyon sonrası yeni işlevin gereği olarak eklenen; mobilyalar, oturma birimleri, aydınlatma elemanları, tüm iç donatı aksesuarları gibi yeri değiştirilerek müdahale edilebilen hareketli elemanlardır.

4. MEKAN ÖLÇEĞİNDE DÖNÜŞÜM (YENİDEN İŞLEVLENDİRME)

4.1. İşlevin Tanımı ve İç Mimarideki Önemi

Kuban'ın tanımına göre; "İşlev (fonksiyon), gereksinmelerin belirlediği istekler ve onların programlaşması anlamına gelmektedir. Aynı terim bazen doğrudan doğruya biçim seçiminin nitelikleriyle de ilgili olarak kullanılır. Örneğin, fazla yağışlı bölgelerde çatının fazla eğimli olması, ya da duvar yüzeyinin hava etkilerine karşı uygun bir sıva tabakasıyla örtülmesi, iklim koşullarına uymak için yapılan balkon, saçak, veranda veya iç avlu gibi plan öğelerinin yaygın kullanımı işleve uygunluk olarak tanımlanır" (Kuban, 1980).

Selçuk, işlevsel uygunluğu açıklarken şöyle der: "Uygunluk yaklaşımı, hem mekansal özellikleri, hem de yapısal ve biçimsel özellikleri ifade etmektedir. Yapıya ait her elemanın, mekanın ya da cephenin, bir fonksiyonu karşılayabilir nitelikte şekillenmesi, bize yapının işlevine uygunluğunu göstermektedir" (Selçuk, 2006, s. 8).

Forum.Yapısal.Net. in sitesinde yazıldığı gibi; her yapı bölümü, kendi içinde belirli bir işlevin gereksinmelerini karşılayacak şekilde planlanır. Örneğin: bir sınıf belli sayıda öğrenci alacaktır; yeterli hacimde hava, yeterli yoğunlukta aydınlatma gerektirir, çocukların boyuna uygun masa ve iskemlelere sahip olmalıdır, bahçeye açılması, kışın güneş alması istenir. Bir konser salonunun akustiği iyi olmalıdır. Günümüz insanı buna benzer sayısız gereksinme için minimum standartlar saptamıştır. Bu standartların bir bölümü, uzun kullanılma süreçleri sonucunda kendiliğinden ortaya çıkmış, fakat özellikle boyutlarla ilgili olan birçoğu da bilimsel araştırmalar istatistikler sonucu elde edilmiştir. İşlev terimi, bir yapının farklı amaçlar için kullanılan bölümleri arasında, kullanmanın gerektirdiği bir sıralamayı da ifade eder. Nasıl herhangi bir eylem birbirini izleyen olaylarla belirlenirse, bir yapının tasarısı da birbirini izleyen bölümlerle kurulur. Bir evin odaları, bir

sinemanın girişi çıkışı, bir caminin çeşitli öğeleri arasında bir takım tanımlanabilir, bazen de değişmeyen ilişkiler bulunuyor. Bu ilişkilerin olumlu bir sıralama içerisinde ortaya konması işlevsel oluşum olarak tanımlanabilir.¹ Pekol'un yazdığı gibi; tarihte işlevcilik öğretisini ilk defa Polonyalı sosyal antropolog Bronislaw Malinowski (1884-1942) dile getirmiştir (Pekol, 2010, s. 39).

Pekol'un da belirttiği gibi; Eco, 'biçim işlevi izler' ilkesini 'objenin biçimi, işlevi mümkün kılmakla beraber bu işlevi kullanışlı ve cazip bir şekilde belirtmelidir' şeklinde yeniden yorumlar (Eco, 2006). Mimariyi bir iletişim aracı olarak değerlendiren Eco'nun yönteminden yararlanarak, yapıların işlevlerine dair aşağıdaki sınıflandırmalar yapılabilir (Pekol, 2010, s. 41-42):

1. Ana işlev: Arkitektonik bir nesne olarak yapıların ve içindeki elemanların, ilk inşaatları tarafından belirlenmiş olan işlevleri. Kullanımlarına ya da bağlamsal çağrışımlarına yönelme işlevidir.
2. İkincil işlev: Belirli bir mimari biçim, tarihî bir üslubun çizgilerini taşıyabilir. Toplumun belirli bir zamanında ve kesiminde geçerli olan bir uzlaşmaya dayalı bir işlevdir.
3. İkamet ideolojilerini ifade eden işlev: Yatak odası, yemekhane gibi belirli davranış ve eylem yörüngelerine sahne olan, kişiler arası ilişkileri ve etkileşimleri çerçeveleyen, mekânları düzenleyen, bölen veya sınırlayan işlev.
4. Tipolojik işlev: Hastane, okul, iskele gibi işlevsel ve sosyolojik çeşitleri belirler (Eco, 2006).

Yukarıdaki başlık ve tanımlamalardan sonra Pekol, tarihî yapılarda Eco'nun ana işlevinin zaman içinde geçersiz olduğu; ikincil işlev kategorisinin öne çıktığı ve bunun yanı sıra, ikamet ideolojilerini ifade eden işlev de mekânsal kurguyu

¹ 12 Aralık 2012 tarihinde, <http://forum.yapisal.net/mimarlik-tarihi/18469-mimarligin-temel-ogeleri-1-kullanislilik.html>'den alındı.

belirlemede etkili olduğu için dönüştürme projelerinde önemli olduğu kanısına varmıştır (Pekol, 2010, s. 42).

Pekol'un yazdığı gibi Malinowski, yapıların ilk işlevinin önemini şu şekilde vurgular: "Yapılar çeşitli malzemelerden yapılmış olsalar da hepsi fiziksel konstrüksiyonlardır. Bu konstrüksiyonun evrelerini ya da parçalarını incelemek istediğimizde karşımıza çıkan en belirleyici ve baskın öge, yapının ilk işlevidir. Çünkü bir yapının ilk işlevi, biçimini, bölümlendirme tarzını, yapım tekniğini, donanımını belirler (Malinowski, 1992, a.g.y, s. 42).

Pekol'un yazdığı gibi Latham'a göre; yapıları yalnızca bir bütün olarak ama işlevsiz bir şekilde korumak yeterli değildir. Korumanın işlevsel değeri, yapılara yeni bir rol verildiğinde anlamlı olur. Dolayısıyla yeniden işlevlendirme pratiğini savunmak binalar üzerinden değil, işlev üzerinden yapılmalıdır (Latham, 2000, a.g.y, s. 43).

4.2. Yeniden İşlevlendirme Kavramı ve Restorasyon Projelerindeki Önemi

Pekol, tarihi yapıları koruma yöntemlerinden biri olan 'yeniden işlevlendirme' kavramını ve önemini şöyle açıklamaktadır (a.g.y):

Yeniden işlevlendirme (Adaptive Reuse): Sağlamlaştırılmış tarihi yapıların nasıl yaşatılabileceğinin araştırılıp uygulanması anlamına gelen ve yeniden canlandırma diye de adlandırılabilen bu yöntemin bir diğer ismi Rövitalizasyondur. Gerektiğinde küçük veya büyük çaplı müdahaleler ile yapıların çağdaş ihtiyaçlara ve kullanımlara uygun hale getirilmesi için yeni işlevlerle değerlendirilmesi demektir (a.g.y, s. 8).

Yapının değişim ve dönüşüm aşamasındaki bileşenlerinin yalnızca şekilsel olmaması sebebiyle, dönüştürülme yalnızca biçimsel değildir; eskinin sosyoekonomik, toplumsal, siyasi ve benzeri birçok ögesini de içerisinde barındırmaktadır. Dolayısıyla dönüştürülme, yani yeniden işlevlendirilmede tüm bu bileşenler tarihsel sürekliliğin ve güncel durumun içinde bir arada kast edilmektedir (a.g.y, s. 10).

Pekol'un yazdığı gibi Weeks'in tanımına göre yeniden işlevlendirme; "Bir yapının tarihi, kültürel veya mimari değerlerini yansıtan özellikleri ve/veya bölümlerini koruyarak, onarım ve ekler vasıtasıyla bu yapıya uygun, özgün işlevinden farklı bir işlev vermektir" (Weeks, 1995 , a.g.y, s. 10).

Pekol'un yazdığı gibi Douglas: "Yapıların dört boyutu olan uzunluk, genişlik, derinlik ve zaman arasında dördüncü boyut olarak kabul edilen zaman, yeniden kullanım için çok önemlidir. Zira zaman ve zamanın bileşenleri, bir yapının yıkımı veya yeniden işlevlendirilmesinin ne vakit olacağını belirlerler" (Douglas, 2002, a.g.y, s. 13).

Pekol'un da belirttiği gibi Tekeli: "Yeniden işlevlendirmede geçmişî dondurarak korumaya çalışan bir anlayış değil, geçmişteki öğelerin bir kısmını koruyarak yeni değişimlerin eklenmesiyle çevreyi zenginleştirici ve geliştirici bir anlayış temel alınmalıdır" der (Tekeli, 1987, a.g.y, s. 11).

4.3. Yeniden İşlevlendirmenin Gereksinimleri

Pekol, yapıları restorasyonla yeniden işlevlendirmeye neden olan sebepleri şöyle açıklamaktadır: Yeniden işlevlendirmenin sebepleri arasında incelenen, fiziksel-teknolojik, sosyal-toplumsal ve ekonomik faktörler, zamanın getirdiği değişimler sonucu ortaya çıkmaktadırlar (a.g.y, s. 178).

Önce bir yapıyı inşa etme kararı, tasarım süreci, inşaat süreci ve ikamet gelişir. Fiziksel, sosyal ve ekonomik sebeplerle gerçekleşen değişimin ardından dönüşüm diye tanımlanan ara safha, ardından da binaların fonksiyonel eskime ve strüktürel bozulmaları meydana gelir. Bunlar da yeniden işlevlendirmeyi söz konusu seçeneklerden birisi yapan dönüştürmenin sebepleridir. Değişimin nedenleri, değişim-dönüşüm-dönüştürmeyi hazırlayan nedenler yeniden işlevlendirme olarak gelişen bir olay zinciri ile karşılaşılır (a.g.y, s. 13 - 14).

Türkiye'deki şehir ve mekânlar Batı'dakilerle karşılaştırıldığında görülen farklılıklar sadece fiziksel değil, aynı zamanda sosyal, siyasi ve ekonomiktir.

Dolayısıyla yıpranmanın sebeplerini fiziksel-teknolojik, sosyal-toplumsal ve ekonomik olarak üç başlık altında incelenebilir. Yıpranmanın, yani değişimin sebep olduğu dönüştürmeye uygun olma koşulları, tarihî yapıları işlevsel ve yapısal bozulma olmak üzere iki şekilde etkiler (a.g.y, s. 14-23).

Dört ana başlıktan oluşan bu bölümde; tez çalışmasının amacı ve yöntemiyle giriş yapılarak restorasyon ve restorasyonla ilişkili olan rölöve, restitüsyon, renovasyon, koruma gibi kavramların tanımı yapıldıktan sonra; koruma ve restorasyonun gelişiminin de açıklanması ile genel olarak restorasyonun tarihçesi ve gelişimi hakkında bilgi edinilmiştir.

'Restorasyon projelerinde işlevsel dönüşümün iç mekan kararları üzerine bir sorgulama: yaratıcılık' adlı tez çalışmasında önemli bir yeri olan; restorasyon projesinin ne olduğu, yöntem ve teknikleri, restorasyon projelerinin olmazsa olmazı olarak düşünülen iç mimarların yeri ve önemi, bununla ilişkili olarak restorasyon projelerinde (yeniden işlevlendirilen) tercih edilen malzemelerin ve donatıların önemi ile tasarım kavramı ve iç mimari proje tasarım prensiplerine değinilerek restorasyon projelerinde iç mimari tasarım prensiplerinin temel ilkeleri ve nasıl olması gerektiği vurgulanmıştır.

İlk ana başlıktan itibaren genelden özele gidilmiştir, 4. ve son bölümde ise; öncelikle işlevin sonra da yeniden işlevlendirilmenin ne olduğu, iç mimarideki ve restorasyon projelerindeki yeri ve önemi açıklandıktan sonra yeniden işlevlendirilmenin gereksinimleri üzerinde durulmuştur. Bütün bu genelden özele giden açıklama, tanım ve ilkeler ışığında bundan sonraki bölümde de; ülkemizde ve Dünyada restorasyonu yapılarak yeniden işlevlendirilen yapılardan en iyi örnekler, kendi içerisinde alt başlıklar altında ele alınarak 'en iyiyi, en güzeli, en doğru restorasyon anlayışını, yaklaşımını ve uygulamasını, nasıl olabildi karşılaştırmalı olarak irdelemek' ve bunun sonucunda gerek yurtiçi gerek yurtdışındaki örnekler arasında restorasyon öncesi ve sonrası durumlarının olumlu-olumsuz yönlerini karşılaştırarak, yapılar arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak bu çalışmanın hedefi olmuştur. Sonuç bölümünde ise, genel bir değerlendirme ile bu başarılı örneklerin nedenleri ve yaratıcı çözümleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

5. TÜRKİYE'DE VE DÜNYA'DA YENİDEN İŞLEVLENDİRİLEN YAPILARA ÖRNEKLER

5.1. Türkiye'den Örnekler

5.1.1. IV. Vakıf Hanı-Legacy Ottoman Hotel

5.1.1.1. Yapının Tarihi

IV. Vakıf Han, I. Ulusal Mimarlık döneminin karakterinde inşa edilmiş ve I. Ulusal Mimarlık Akımı'nın önde gelen isimlerinden Mimar Kemalettin' in eseridir. Bu nedenle çok köklü bir tarihi ve önemi olan IV. Vakıf Han, yaşatılan Osmanlı mirasının şaheserlerinden biridir.

5.1.1.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi

Eser, I. Ulusal Mimarisinin özelliklerini şöyle özetlemektedir; "Biçimci bir yaklaşıma sahip olan I. Ulusal Mimarisinde simetrik kütleler kullanılır. Bu kütleler Rönesans mimarlığı anlayışına uygun olarak kornişlerle üçe ayrılır. Ayrıca bazı örneklerde yine Rönesans mimarlığının cephecilik anlayışı gözlenir. Süsleme ve simetri aksındaki giriş düzenlemeleri ise gelenekle olan ilişkiyi örneklemektedir. Süsleme, Selçuklu ve Osmanlı karakterleri taşıırken, simetri aksındaki girişin portiklerle düzenlenmesi ise tümü ile Osmanlı mimarisinin bir devamıdır" (Eser, 2008, s. 9).

"Bodrumla birlikte 7 katlı olan bina çelik iskelet sisteminde gerçekleştirilmiş, ön ve yan yüzleri kesme taşla, bölme duvarları ve arka yüz tuğla ile örülerek sıvanmıştır. Çelik makaslarla yapılan kırma çatının üzeri asbest levhalarla örtülmüştür" (Yavuz, 1994, s. 102). Yapının bulunduğu arsa çok kenarlı, eğimli ve yamuk bir forma sahiptir. Arsanın bu biçimine uyum sağlayabilmek için yapının plan düzeni kademelenerek genişlemektedir. Arsanın biçimi nedeniyle hanın Hamidiye caddesine bakan ön cephesi özenle tasarlanmış, arka cephesi ise göz önünde olmadığı için sade bir şekilde sıvanmıştır. Yapının sağ ve sol köşelerinde simetrik bir şekilde bulunan kubbelerle birer kule görünümü sağlanmıştır. Kuleler arasındaki

uzun cephe görünümü ise yine kuleler arasında oluşturulan geniş bir saçakla tamamlanmıştır (Resim.5.1-5.2).

Resim.5.1. Restorasyon öncesi IV. Vakıf Hanı'nın cephe görünümü

Kaynak: (7 Mayıs 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=49527>'den alındı.

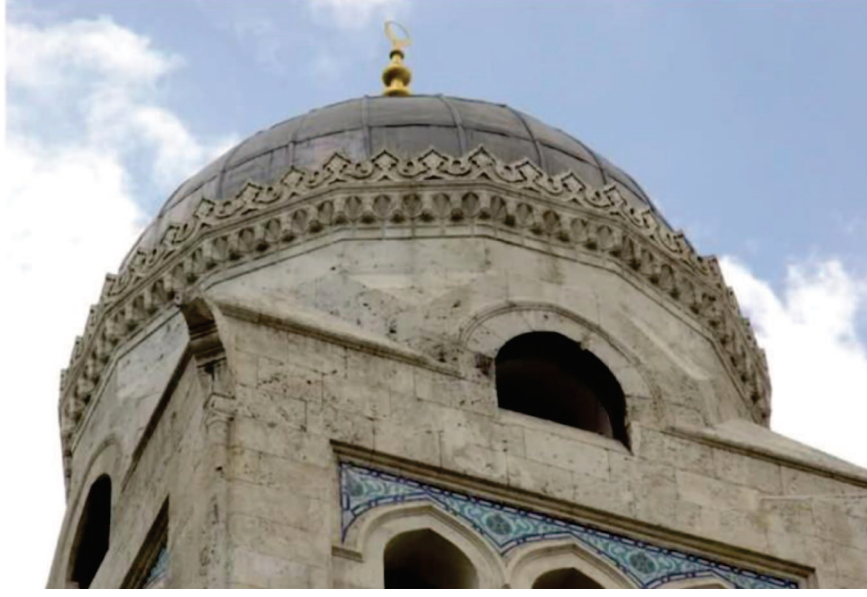

Resim.5.2. IV. Vakıf Hanı'nın uzun cephesindeki kuleler arasındaki saçakların ve cephenin görünümü

Kaynak: (7 Mayıs 2012) tarihinde

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=8684&start=20>'den alındı.

Ön cephe, düşey biçimleri birbirleriyle aynı şekilde olan 15 adet sütunun bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Yapının ön cephesinde kare levhalar, sivri kemerler, bezemeler, süslemeler, çiniler görülmektedir (Resim.5.3-5.4).

Resim.5.3. Cephedeki turkuaz renkli çini işlemler

Kaynak: (7 Mayıs 2012) tarihinde

<http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=837786>'den alındı.

Resim.5.4. Cephedeki turkuaz renkli çini işlemler

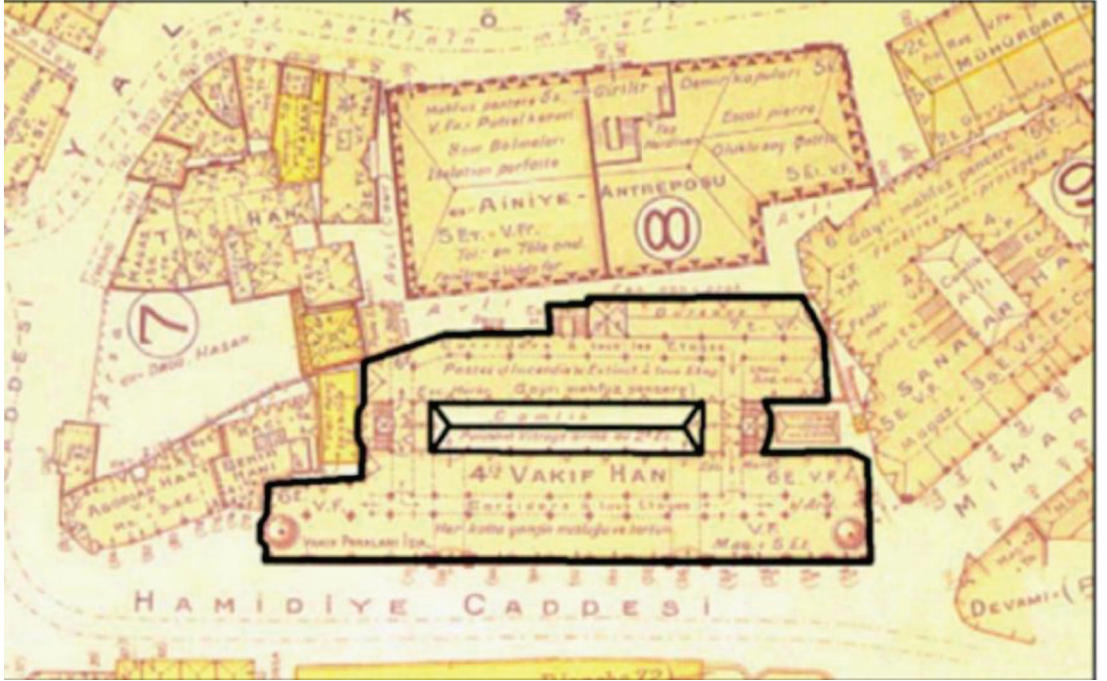
Kaynak: (7 Mayıs 2012) tarihinde

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=7789&start=20>'den alındı.

5.1.1.3. Yapının Konumu

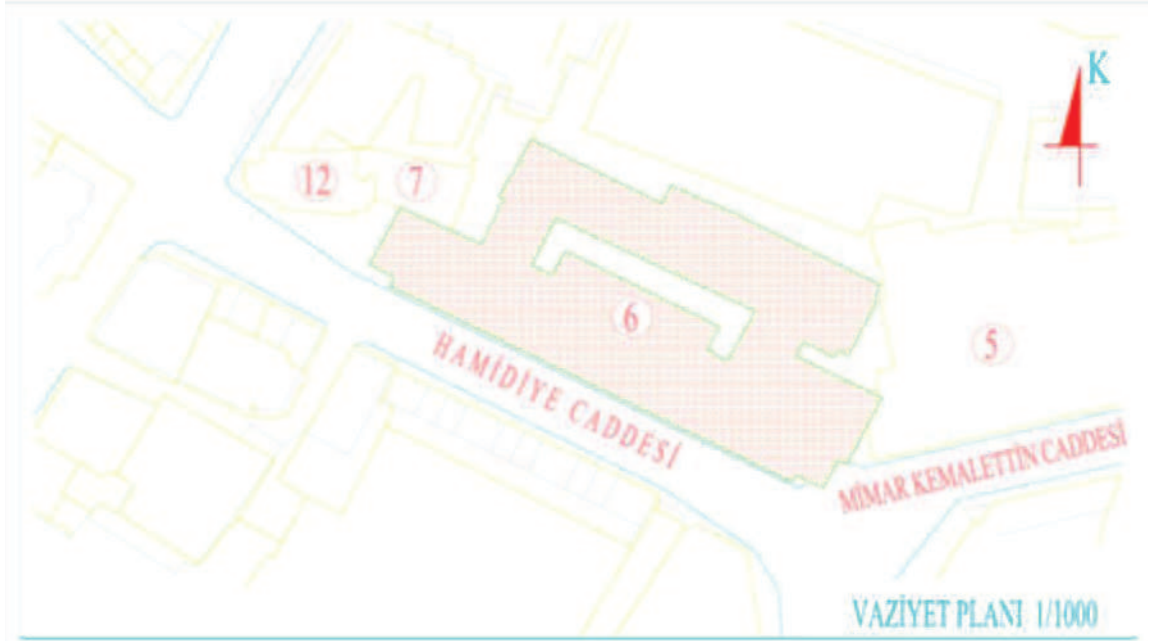
Köroğlu, yapının konumunu şu şekilde belirtmektedir; IV. Vakıf Hanı; Eminönü/Sirkeci Bahçekapı'da Mimar Kemalettin ve Hamidiye caddelerinin kesiştiği köşede bulunmaktadır (Köroğlu, 2004, s.64-68, Şekil.5.5-5.6).

Tarihi IV. Vakıf Han'ın bulunduğu bölgeye deniz yolu (Eminönü İskelesi), kara yolu ve demir yolu (Sirkeci garı) gibi üç farklı ulaşım ağının olması coğrafi konumunun getirdiği önemli bir özelliktir. Aynı zamanda Sultanahmet, Ayasofya, Topkapı Sarayı, Gülhane Parkı, Eminönü, Yeni Camii, Kapalıçarşı, Mısır Çarşısı gibi tarihi yerlere/çevreye yakınlığıyla kullanıcının fizyolojik, psikolojik vb. istek ve ihtiyaçlarını karşıladığı için; kullanıcı açısından (yerli/yabancı turistler) hem geçmiş dönemde hem de günümüzde yüklendiği işlev bakımından büyük bir öneme sahiptir/bağlamsal bir yapıdır.

Şekil.5.5. IV. Vakıf Hanın Eminönü Vaziyet Planındaki Yeri (J. Pervititch)

Kaynak: Köroğlu, 2004, Sanasaryan Han, Pafta 74 / Ada 9

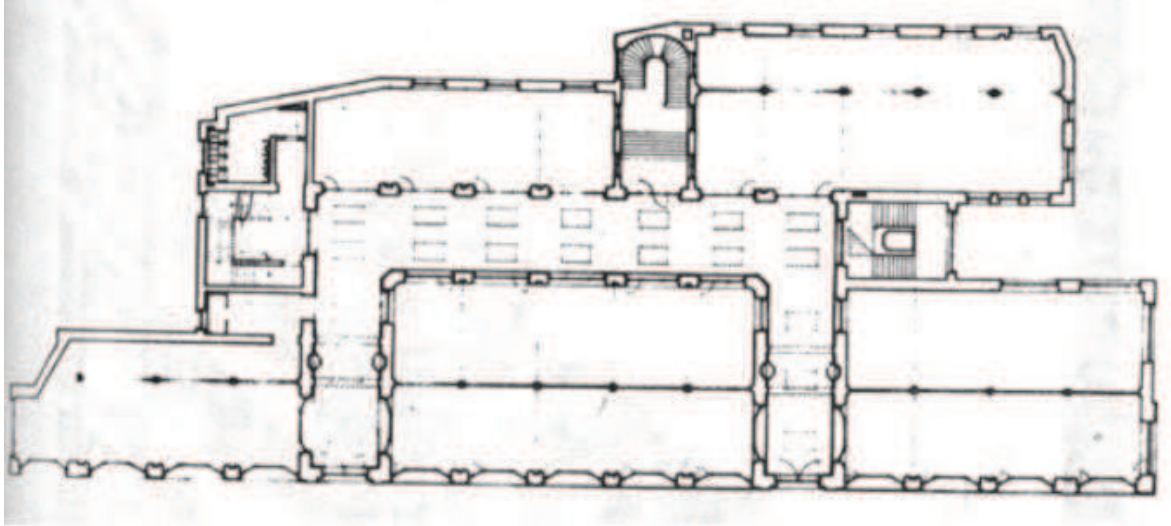
Şekil.5.6. IV. Vakıf Hanı Vaziyet Planı (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

5.1.1.3.1. Arsanın Durumu

IV. Vakıf Hanının bulunduğu arsa yapı olarak eğimli, çok kenarlı ve yamuk bir biçime sahiptir (Şekil.5.6).

5.1.1.3.2. Yapının Arsaya Göre Konumu ve Plan Özellikleri

Yukarıdaki vaziyet planında da görüldüğü gibi, yapının bulunduğu arsa çok kenarlı, eğimli ve yamuk bir forma sahiptir. Arsanın bu biçimine uyum sağlayabilmek için yapının plan düzeni kademelenerek genişlemektedir. Yapının sağında ve solunda bulunan komşu binalar göz önünde bulundurularak planlanan IV. Vakıf Han'ın plan formu da bulunduğu arsaya ilişkilendirilerek yamuk bir düzen şeklinde oluşturulmuştur (Şekil.5.7).

Şekil.5.7. IV. Vakıf Hanı planı (Yavuz, 1981)

Yapı bulunduğu yakın çevresiyle birlikte düşünülmesi ve ilişkilendirilmesi yani sokak silüetini bozmamak adına mevcut yapıların mimarisinden esinlenilerek benzer malzeme ve biçimlerde esinlenilerek yapılan tasarımdır.

5.1.1.3.3. Yapının Manzarasının Önemi ve Gün Işığı

IV. Vakıf Han'ın üst katlarından Haliç'in boğaza açılan bölümü, Boğaz Köprüsü, Galata Kulesi ve cami silüetleri görülmektedir. Bu eşsiz manzaraya sahip Sirkeci'de bulunan tarihi yapı olması nedeniyle de dikkat çeken nirengi noktasıdır. Pencere açıklıkları geniş dikdörtgenler şeklinde tasarlandığı için gün ışığından daha fazla faydalanılmakla birlikte iç mekanların daha aydınlık, ferah olması sağlanmıştır.

5.1.1.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü

IV. Vakıf Han; döneminde günümüzde birden fazla ofisin bulunduğu birkaç katlı bir 'İş Merkezi' olarak hizmet vermekteydi.

Köroğlu IV. Vakıf Han'ın yapımıyla ilgili şu bilgileri vermektedir: Diğer vakıf hanlarıyla birlikte 1911'de Mimar Kemalettin Bey tarafından tasarlanan binanın yapımına 1912'de başlanmış, savaş nedeniyle yarım kalan yapı ancak 1926'da tamamlanabilmiştir. İstanbul'un işgal yıllarında , dışı tamamlanmış ancak içi noksan

olan bina, Fransız askerlerince 'Caserne Victor' adıyla karargah olarak kullanılmıştır (Köroğlu, 2004, s.64-68, Resim.5.8).

Resim.5.8. Caserne Victor, Sevk halindeki askerler için konaklama yeri, Haziran 1919

Kaynak: (7 Mayıs 2012) tarihinde <http://tariharsivi.blogspot.com/2010/07/isgal-istanbulundan-fotograflar1919.html>'den alındı.

Yeni Cami'nin de bir bakıma uzantısı olan arsada bulunan, Sultan I. Abdülhamit tarafından 1777 yılında yaptırılan I. Abdülhamit külliyesi, önceleri Bahçekapı'da bulunan Hamidiye İmaret ve Mektebi'nin bir parçası. 20. yüzyılın başlarında yerine IV. Vakıf Han'ın kurulmasına karar verildiğinde yıkılarak sebil, şimdi bulunduğu yere; Gülhane Parkı karşısındaki Zeynep Sultan Camisi'nin köşesine taşınmıştır (a.g.y, Resim.5.9-5.10).

Resim.5.9. I. Abdülhamit Sebili

Kaynak: (7 Mayıs 2012) tarihinde

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=1161399>'den alındı.

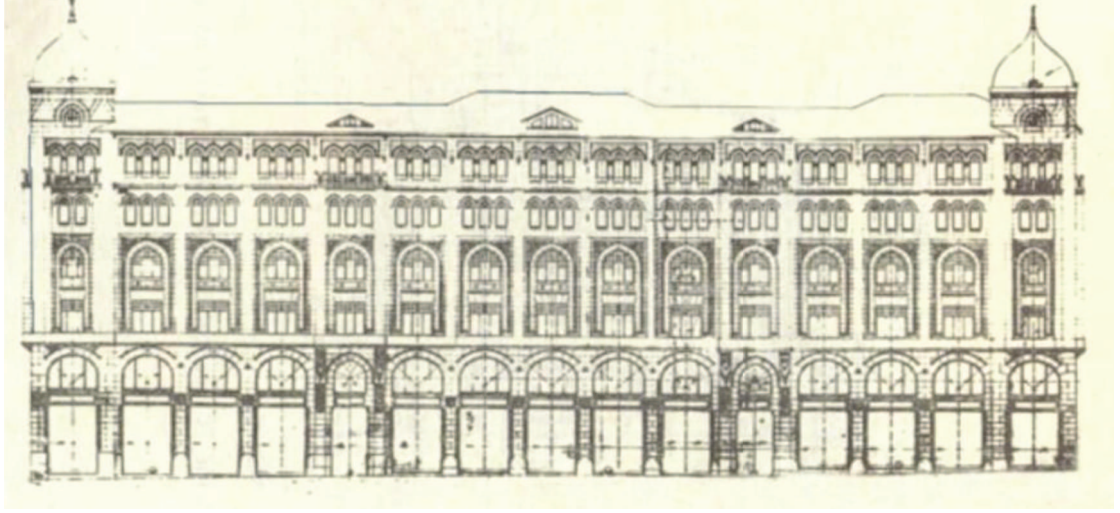
Resim.5.10. I. Abdülhamit Sebili ve Sıbyan Mektebi

Kaynak: (7 Mayıs 2012) tarihinde

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=1161399>'den alındı.

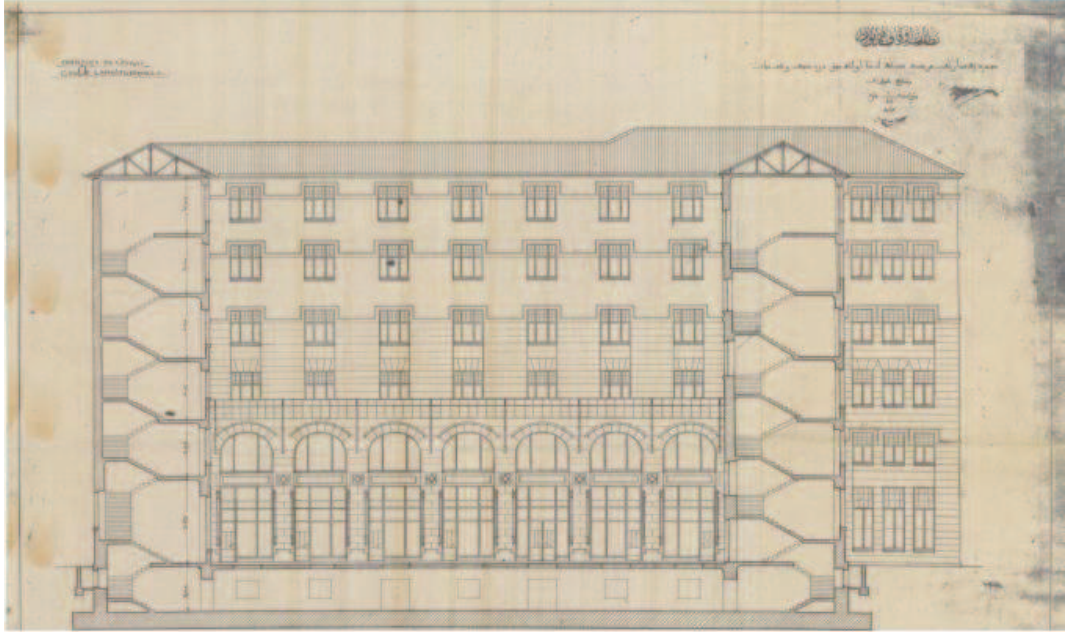
Sabah Gazetesinin 11.06.2006 tarihli haberinde şöyle yazmaktadır; işgal yıllarında Fransız askerlerinin karargah olarak kullandığı bina, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası 1986'da faaliyete geçmeden önce uzun yıllar Kambiyo ve Menkul Kıymetler Borsası adı altında borsa merkezi olarak hizmet verdi. Uzun süreler adını taşıdığı "han" işlevi ile kullanıldıktan sonra madde bağımlısı ve tiner kullanan sokak

çocuklarının yerleştiği IV. Vakıf Han 2000'li yılların başında adliyeye dönüştürülmesi gündeme geldi. Bu dönemde bina boşaltılarak kaderine terk edildi.² (Şekil.5.11-5.15, Resim.5.16-5.25).

Şekil.5.11. Hamidiye Cephesi, restorasyon öncesi

Kaynak: İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü, Mimar Kemalettin Proje Kataloğu, 2009)

Şekil.5.12. Prof. Kemalettin imzalı IV. Vakıf Han Çizimi (VİBMA)

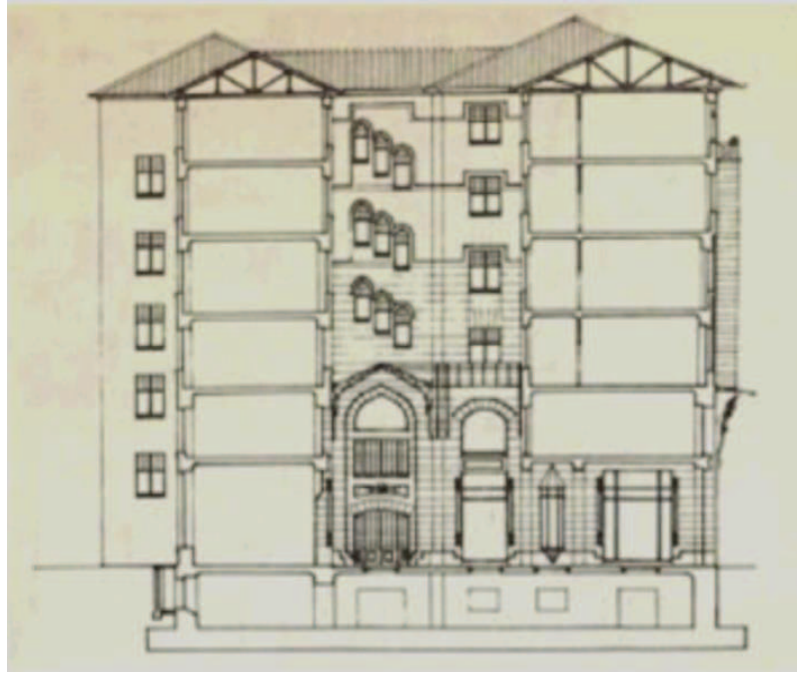
Kaynak: Vakıf Restorasyon Yıllığı Dergisi, 2011, s. 172

² 7 Mayıs 2012 tarihinde <http://arsiv.sabah.com.tr/2006/06/11/eko124.html>'den alındı.

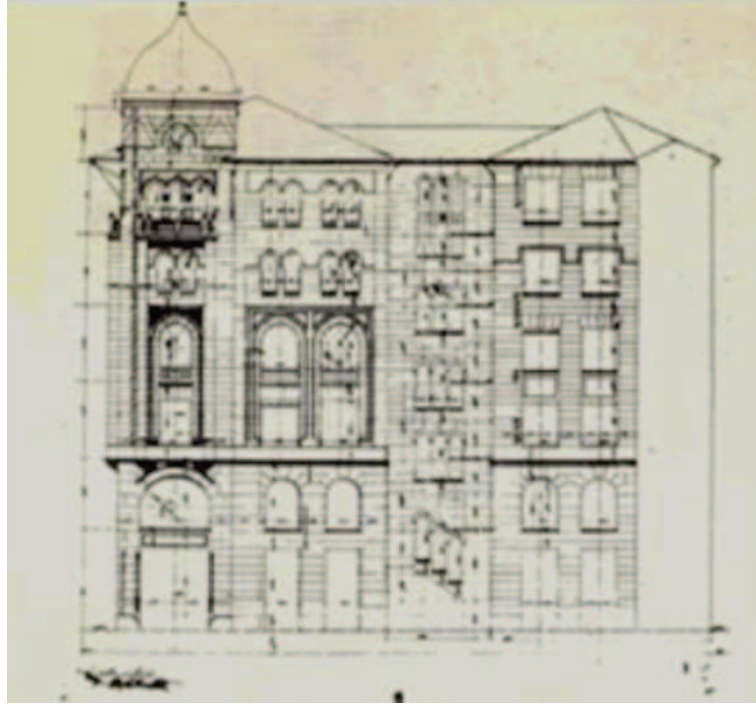

Şekil.5.13. Evcak Nezareti dönemine ait Mimar Kemalettin Bey'in hana ait detay çizimi (VİBMA)

Kaynak: Vakıf Restorasyon Yıllığı Dergisi, 2011, s. 173

Şekil.5.14. IV. Vakıf Han en kesiti (Yavuz, 1981)

Şekil.5.15. IV. Vakıf Han yan kesiti (Yavuz, 1981)

Resim.5.16. Restorasyon öncesi cephe görünümü

Kaynak: (7 Mayıs 2012) tarihinde

<http://www.degisti.com/index.php/archives/186312>den alındı.

Resim.5.17. Restorasyon öncesi hanın aşınmış cephe görünümü

Kaynak: Vakıf Restorasyon Yıllığı Dergisi, 2011, s. 173

Resim.5.18. Restorasyon öncesi hanın cephe görünümü

Kaynak: Vakıf Restorasyon Yıllığı Dergisi, 2011, s. 173

Resim.5.19. Restorasyon öncesi hanın fiziksel olarak aşınmış cephe görünümüleri

Kaynak: Vakıf Restorasyon Yıllığı Dergisi, 2011, s. 173

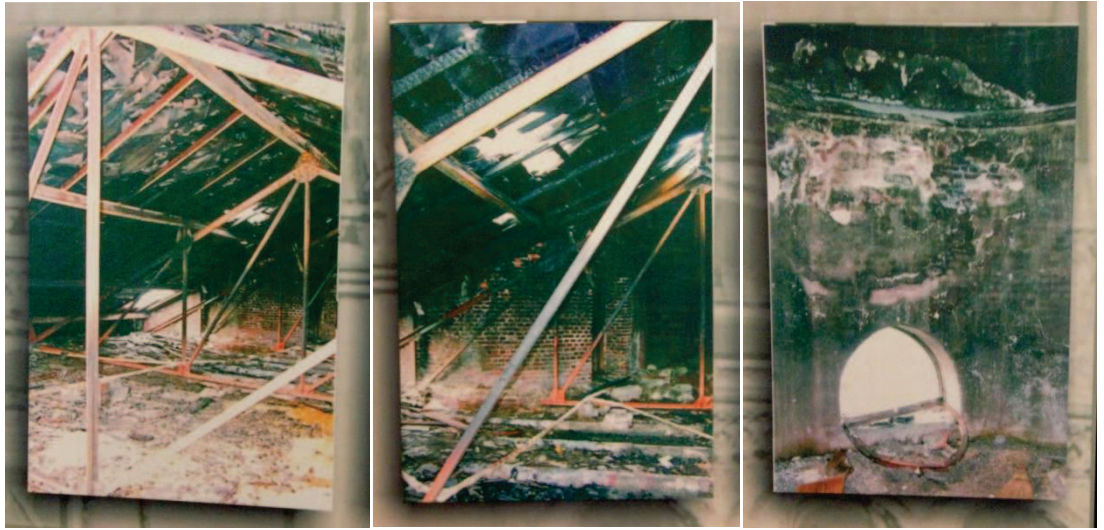

Resim.5.20. Restorasyon öncesi hanın fiziksel olarak aşınmış cephe görünümüleri

Kaynak: Vakıf Restorasyon Yıllığı Dergisi, 2011, s. 174

Resim.5.21. Restorasyon öncesi çatı katının görünümü

Resim.5.22. Restorasyon öncesi çatı katının görünümü

Resim.5.23. Restorasyon öncesi deniz cephesinin görünümü

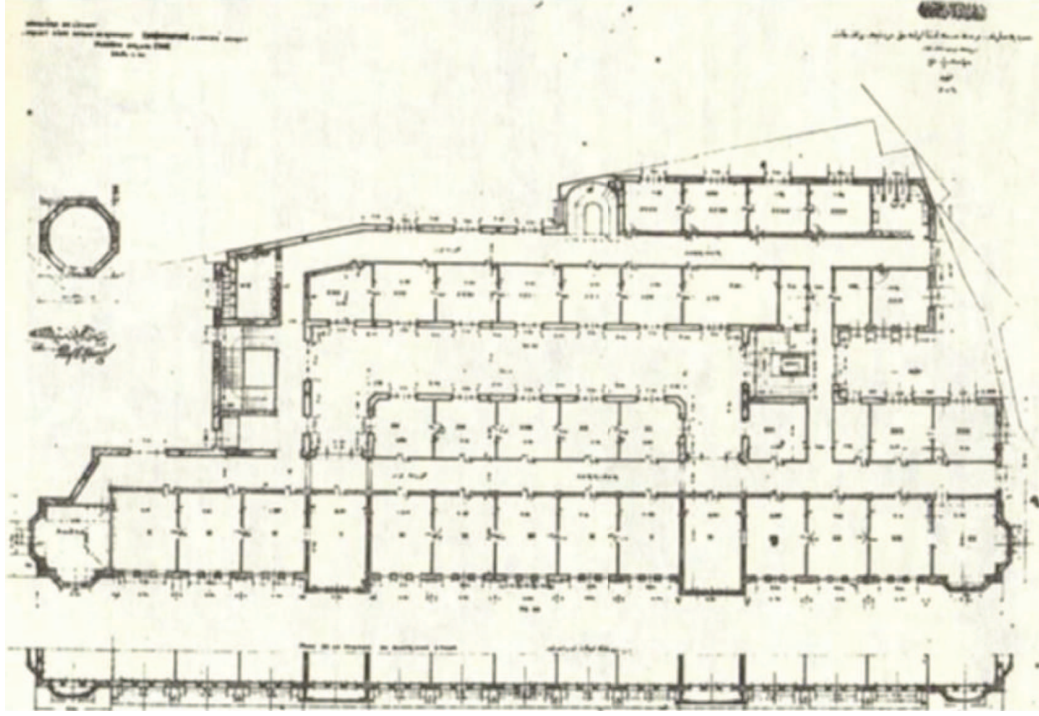

Resim.5.24. Restorasyon öncesi giriş ve deniz cephesinin görünümü

Resim.5.25. Restorasyon öncesi bodrum katının görünümü

Yavuz, yapı hakkında şu bilgileri vermektedir: "Zemin katta orta doğrultuya göre simetrik düzenlenen iki giriş "U" biçimli bir pasajın iki ucuna açılmaktadır. Pasajın devamında bir galeri boşluğu bulunmakta ve burada bulunan bir çift merdiven ve asansörlerle üst katlara ulaşılmaktadır. 5 büro katında çalışanların iki ana merdivene uzaklıkları dönemin yangın talimatnameleri dikkate alınarak 30 metre aralıkla yerleştirilmiştir. Yapıda ayrıca klasik Osmanlı hanlarında görülmeyen, binanın arka yüzünde ve orta aks hizasında zemin kattan başlayarak çatı arasına ulaşan asansörsüz bir servis merdiveni tasarlanmıştır. Zemin katta avluya ve caddeye açılan ikişer katlı 24 dükkan vardır. Diğer katlarda ise her katta 37'şer odadan toplam 148 kiralık büro mevcuttur" (Yavuz, 1994, s.102, Şekil.5.26).

Şekil.5.26. Restorasyon öncesi IV. Vakıf Hanı 1. kat planı (Yavuz, 1981)

IV. Vakıf Hanı'nın iç mekan fotoğraflarına bakıldığında da yine 1.Ulusal Mimari'nin özellikleri olan simetrinin, geometrik oymalı şekillerin, kare levhaların, süslü sütunların, bezemeli duvarların ve kesme taşların hakim olduğu görülmektedir. İç mekanlarda malzemesi ahşap olan mobilyaların kullanıldığı ve bu mobilyalarda süslü, oymalı ahşap işçiliğinin yanı sıra zemin döşemesi olarak halı kaplamanın; tavanda da birbirini takip eden dikdörtgen alanlar oluşturan asma tavan uygulamasının (bazı birimlerde) olduğu görülmektedir (Resim.5.27-5.28).

Resim.5.27. IV. Vakıf Han'ın Restorasyon öncesi iç mekan görünümü

Kaynak: Anıtlar Kurulu Dosyası, 2005, Pekol, 2010, (7 Mayıs 2012) tarihinde <http://wownturkey.com/forum/viewtopic.php?t=21804>'den alındı.

Resim.5.28. Sebah-Joallier'in çektiği fotoğraflarda IV. Vakıf Han'ın Restorasyon öncesi iç mekan görünümü

Kaynak: Vakıf Restorasyon Yıllığı Dergisi, 2011, s. 173.

5.1.1.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü

5 yıldızlı otele dönüştürülmesi kararı alınan 80 yıllık IV. Vakıf Han, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından "Yap-işlet- devret" modeli ile 25 yıllığına kiraya verildi ve IV. Vakıf Han'ın 2005 yılında restorasyon süreci başladı. "Yap-işlet-devret" modeli ile kente tekrar kazandırılan IV. Vakıf Han, otel işlevi verilmesi ile restorasyon sonrası bazı değişikliklere uğradı. Günümüzde hanın giriş alanı lobiye, giriş katı ve asma katındaki ofis mekanları mağaza ve yönetim birimlerine , üst katlarda koridorlara açılan ofis mekanları ise yatak odalarına dönüştürülmüş olup bodrum katına kısmi otopark, teknik bölüm, mutfak ve fitness birimleri; çatı katının restoran birimi ve restoran biriminin daha fazla ışık alması, aydınlık olması sebebiyle de çatı pencereleri eklenmiştir.

Erim, tanımına göre; Restore Et-İşlet-Devret Modeli, mülkiyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı'na veya Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait eski eserlerin, yüklenicisi tarafından restorasyonunu müteakip, işletme bedeli ve belirlenen süre karşılığı işletildikten sonra herhangi bir hak talep etmeksizin devredilmesidir (Erim, 2007, s. 53).

IV. Vakıf Han'ın Restorasyon Projesi'nin sahibi Mimar Halil Onur restorasyon süreci hakkında şu bilgileri vermiştir:

IV. Vakıf Han'ın Restorasyon Projesi'nin sahibi Mimar Halil Onur, restorasyon sürecinde ilk önce cephe onarımı, malzeme onarımı, taşların onarımı, bakımı ve temizliği yapılarak gerçekleşen uzun bir süreçten oluştuğunu söyledi. "İlk başta cephe onarımı izni alındı daha sonra da ruhsat alınınca binanın yeni kullanımının gerektirdiği teknik eklemeler yapıldı. Otel fonksiyonu verildiği için teknik donanımların eklemeleri oldu. Onun dışında plan karakteri korundu. Çatı katındaki ek kat ayıklandı, restitüsyon yapıldı. Restitüsyonda Mimar Kemalettin'in restitüsyon çizimleri kullanıldı. Çatı katındaki restoran kısmına çatı pencereleri eklendi. Mimar Kemalettin'in çiziminde de pencereler vardı ama biraz küçüktü. Restoran kısmının da ışık alabileceği şekilde pencereler konuldu ve koruma kurulu da uygun buldu. Bodrum katında büyütme ya da küçültme olmadı. Kısmi bir otopark eklendi, teknik bölüm, mutfak ve fitness bölümü eklendi. Binanın kendi oda düzeni tamamen korundu ve kullanıldı. Mekanın boyutlarında herhangi bir oynama yapılmadı. Mevcut plan düzeni aynen muhafaza edildi. Çatı arasının lokanta yapılmasının dışında binaya ek bir fonksiyon yüklenmedi" ³ (Resim.5.29, Şekil.5.30-5.31).

Resim.5.29. Restorasyon sonrası ön cephe görünümü

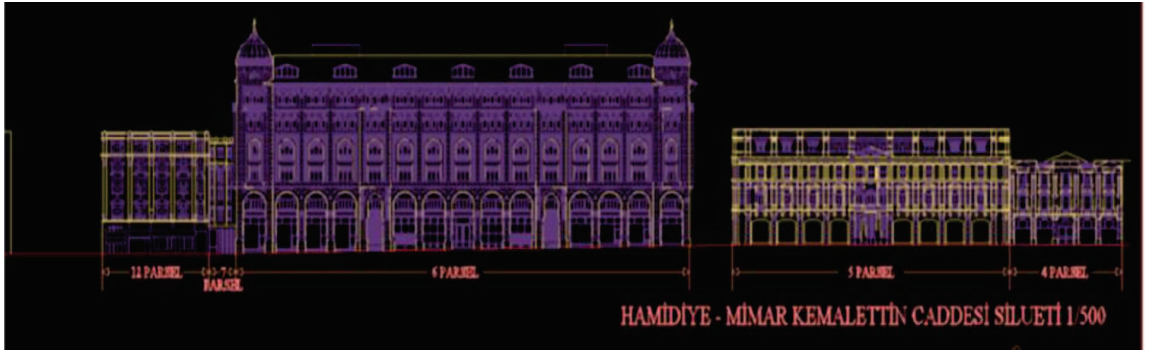
Kaynak: (7 Mayıs 2012) tarihinde

<http://www.degisti.com/index.php/archives/18631>'den alındı.

³ 7 Mayıs 2012 tarihinde <http://v3.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=49527>'den alındı.

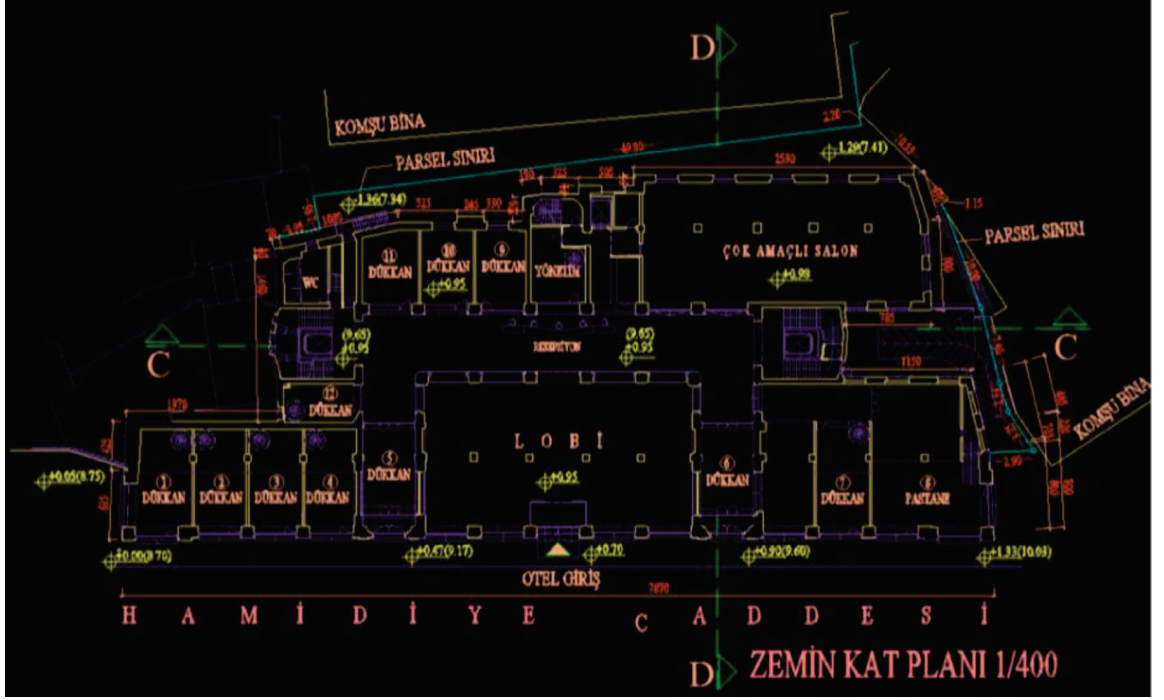

Şekil.5.30. Restorasyon sonrası ön cephe görünümü (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Şekil.5.31. Restorasyon sonrasında Hamidiye-Mimar Kemalettin Cad. Silüeti (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Restorasyon öncesinde IV. Vakıf Han'ın sağında-solunda bulunan ve handaki pasajın iki ucuna açılan giriş kapıları iptal edilerek otel işleviyle ise yapının ortasından tek ana giriş kapısı olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Hanın zemin katında giriş alanı lobiye, zemin katında bulunan dükkanlar aynı şekilde korunarak günümüzde satış mağazalarına dönüştürülmüştür. Hanın restorasyondan önceki planına bakıldığında zaman arka tarafta bulunan servis merdiveninin yönünün değiştirildiği ve servis asansörünün eklendiği görülmüştür ve zemin katında çok amaçlı salon da bulunmaktadır (Şekil.5.32).

Şekil.5.32. Restorasyon sonrası zemin kat planı (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Giriş kapısının tam karşısına denk gelecek şekilde malzemesi ahşap olan resepsiyon bankosu konumlandırılmıştır. Resepsiyon biriminin arkası yönetim birimine dönüştürülmüştür (Resim.5.33).

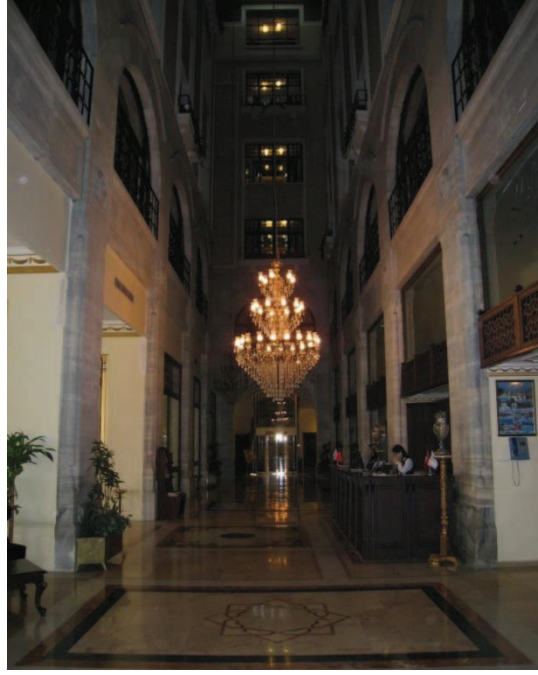

Resim.5.33. Restorasyon sonrası, resepsiyon birimi

Kaynak: (8 Mayıs 2012) tarihinde <http://legacyottomanhotel.com/>'dan alındı.

Zemin döşemesi olarak yer yer mermer ve desenli parlak granit kullanılmıştır. Asma katında bulunan cam bölmeler kaldırılıp avluya tepeden başlayan ve otelin girişinden de görülebilen sarkık, klasik tarzda aydınlatma elemanı olarak kullanılan büyük bir avize ile şıklık sağlanmıştır. Otelin girişinde ise tavana

açılan yuva içerisine monte edilmiş gösterişli led ışıklı aydınlatma bulunmaktadır (Resim.5.34-5.35).

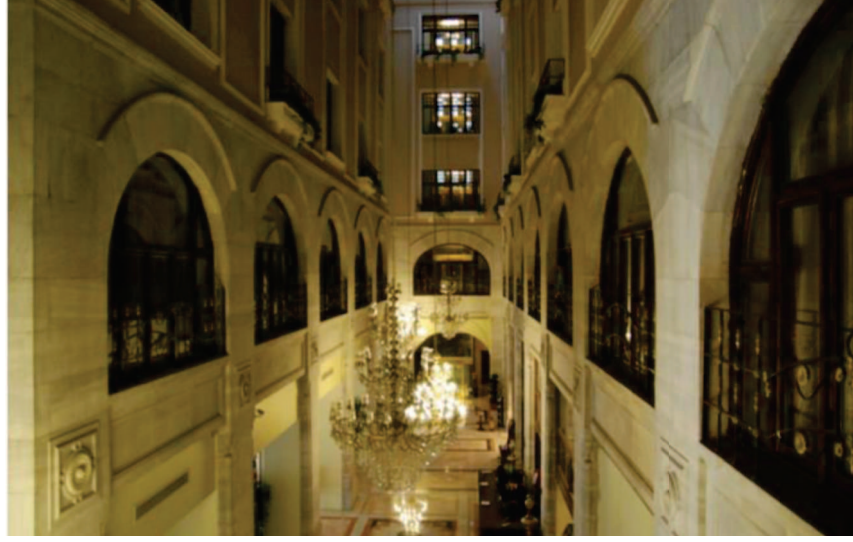

Resim.5.34. Restorasyon sonrası resepsiyon birimi ve klasik tarzda sarkık avize

Resim.5.35. Restorasyon sonrası otelin girişinde bulunan aydınlatma elemanı

İç mekanda da dış cephe gibi döneminde kullanılan kare levhaların, pencere boyutlarının, kemerlerin korunduğu görülmektedir. Avluya bakan odaların pencerelerine restorasyon sonrası eklenen ferforjeler ise klasik bir hava katmaktadır (Resim.5.36).

Resim.5.36. Restorasyon sonrası iç mekan ve ferforjelerin görünümü

Restorasyon sonrası IV. Vakıf Han'ın düşey sirkülasyon elemanları olan asansörler ve merdivenler otel işlevinde de aynı konumda korunarak onarımı yapılmıştır (Resim.5.37).

Resim.5.37. Restorasyon sonrası, düşey sirkülasyon elemanları

Sütunların tek cephelerinin mermerle kaplandığı---²²²², diğer cephelerinin ise iç mekana ve donatılarına uygun bir renge boyandığı görülmektedir. Lobide kullanılan aksesuarlar ve halılar klasik tarzda; oturma birimleri ise avangard tarzında seçilerek geçmişle günümüz arasında bağlantı kurulmaya çalışılmıştır. Bu yapıdan hareketle geçmiş dönemdeki yapıların taşıyıcı sütunlarının oldukça kalın olduğu gözlenmektedir. Lobide klasik tarzda deseni olan varaklı kartonpiyerler ve sütunlarda da varaklı bezemeler tercih edilmiştir. Aydınlatma elemanı olarak koridoru aydınlatan büyük klasik tarzdaki sarkık avize dışında, spot aydınlatmalar ile sütunlarda ve duvarlarda ise tabloyu aydınlatarak öne çıkaracak şekilde modern aplikler kullanılmıştır. Osmanlı Döneminde çokça tercih edilen bordo renkli püsküllü ve içinde bronz renkli desenlerin olduğu perdeler ve aksesuarlar kullanılmıştır (Resim.5.38-5.42).

Resim.5.38. Restorasyon sonrası hanın lobiye dönüştürülmüş giriş alanı

Kaynak: (8 Mayıs 2012) tarihinde <http://legacyottomanhotel.com>'dan alındı.

Resim.5.39. Otelde özel bir etkinlik olduğu zamanlarda kullanılan; ziyaretçileri yönlendiren mermer tablalı, kabriyel ayaklı, işlemeli, oymalı, bezemeli danışma birimi

Resim.5.40. İşlemeli, oymalı, bezemeli aksesuarlar

Resim.5.41. Ahşap üzerine işlemeli, oymalı, bezemeli aksesuar; sütündaki varaklı bezemeler ve bordo renkli püsküllü, içinde bronz renkli desenlerin olduğu perdeler

Resim.5.42. Tavanda bulunan havalandırma, yangın sensörleri, klasik tarzda desenli varaklı kartonpiyerler; duvar ve sütunlarda kullanılan aplikler

Giriş katında lobide, koridorda ve avluya bakan odaların pencerelerinde iç mekan bitkileri kullanılmıştır (Resim.5.43).

Resim.5.43. İç mekanda kullanılan bitkiler

Restorasyon sonrası bodrum katında; otopark, spa, mutfak, çamaşırhane, teknik bölüm, bay-bayan personel odaları, kuaför ve fitness birimleri bulunmaktadır (Şekil.5.44, Resim.5.45).

Şekil.5.44. Restorasyon sonrası otelin bodrum katı planı (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Resim.5.45. Restorasyon sonrası hanın bodrum katına eklenen fitness salonu

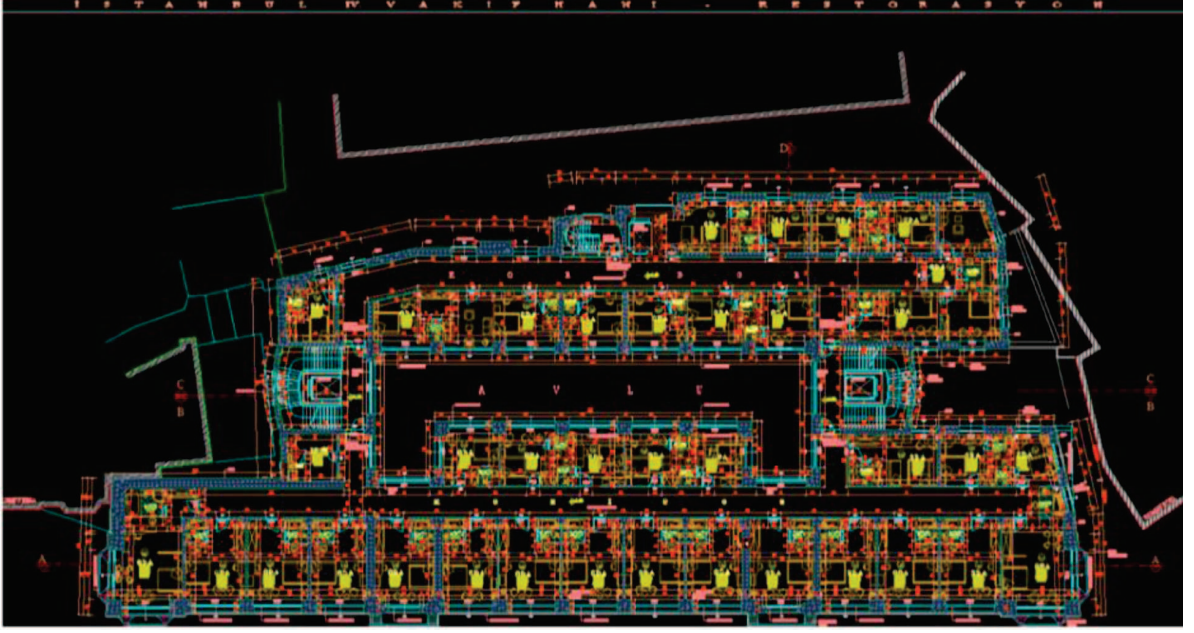
Kaynak: (8 Mayıs 2012) tarihinde <http://legacyottomanhotel.com>'dan alındı.

Restorasyon sonrası hanın giriş katındaki dükkanların devamı olan 2. katı asma kattaki dükkanlarda da birim olarak aynı m²lerde korunarak mağazaya dönüştürülmüş olup yine giriş katta resepsiyon arkasında bulunan yönetim kısmının devamı olan 2. katı da burada yer almaktadır (Şekil.5.46).

Şekil.5.46. Restorasyon sonrası otelin asma kat planı (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Restorasyon öncesinde hanın 1. 2. 3. ve 4. katlarında bulunan ofis birimleri, restorasyon sonrasında ofislerin m² leri aynı şekilde korunarak yatak odalarına dönüştürülmüştür (Şekil.5.47).

Şekil.5.47. Restorasyon sonrası otelin 1. 2. 3. ve 4. kat planı (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Restorasyon sonrasında yatak katlarında bulunan yatak odaları orijinalinde de olduğu gibi yüksek tavana sahip olduğu için daha ferah bir ortam oluşturmaktadır. Duvarlarda krem tonlarında açık renkli duvar kağıdı tercih edilerek, birbirini takip eden karelerden oluşan beyaz renge boyanmış ince kartonpiyerler kullanılmıştır. Mobilyalar da yine ahşap tercih edilerek zemin döşemesi olarak da krem fon üzerine bordo renkli desenlerin olduğu halı kaplama kullanılmıştır. Perdelerde de halının ve yatak örtülerinin tamamlayıcısı olacak şekilde bordo renkli kumaşlar tercih edilmiştir. Yatak katlarındaki bulunan koridorlarda zemin döşemesi olarak halı kaplama kullanılmıştır (Resim.5.48-5.49).

Resim.5.48. Restorasyon sonrası yatak odalarında bulunan perde ve mobilyalar

Kaynak: (8 Mayıs 2012) tarihinde <http://legacyottomanhotel.com>'dan alındı.

Resim.5.49. Restorasyon sonrası yatak odalarında bulunan halı kaplama, ahşap mobilya ve kartonpiyer

Restorasyon sonrası yatak odalarında bulunan banyolarda duvar ve zemin döşemesi olarak açık tonlarda duvar ve yer seramikleri, lavabolarda ise granit hilton lavabolar tercih edilmiştir (Resim.5.50-5.52).

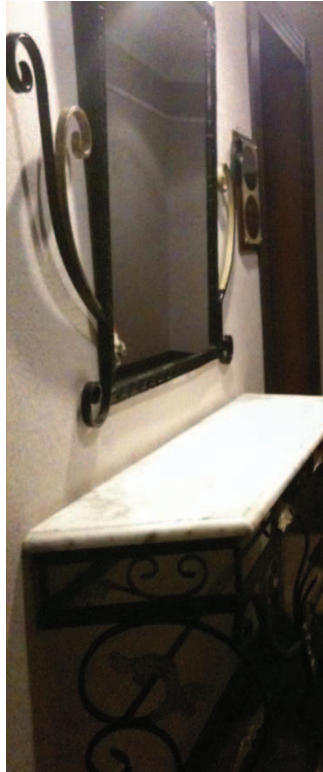

Resim.5.50. Restorasyon sonrası yatak odalarında bulunan banyolarda kullanılan seramikler ve hilton lavabo

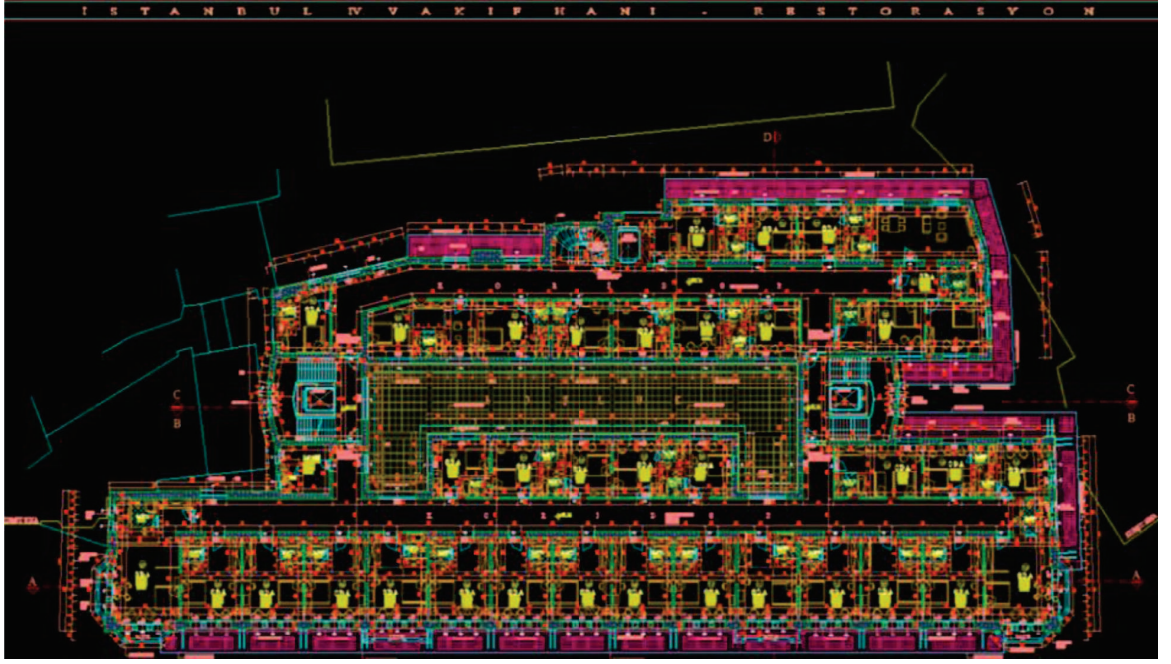
Resim.5.51. Restorasyon sonrası suit odalarda bulunan halıflex kaplama, ahşap mobilyalar ve kartonpiyerler

Kaynak: (8 Mayıs 2012) tarihinde <http://legacyottomanhotel.com/>'dan alındı.

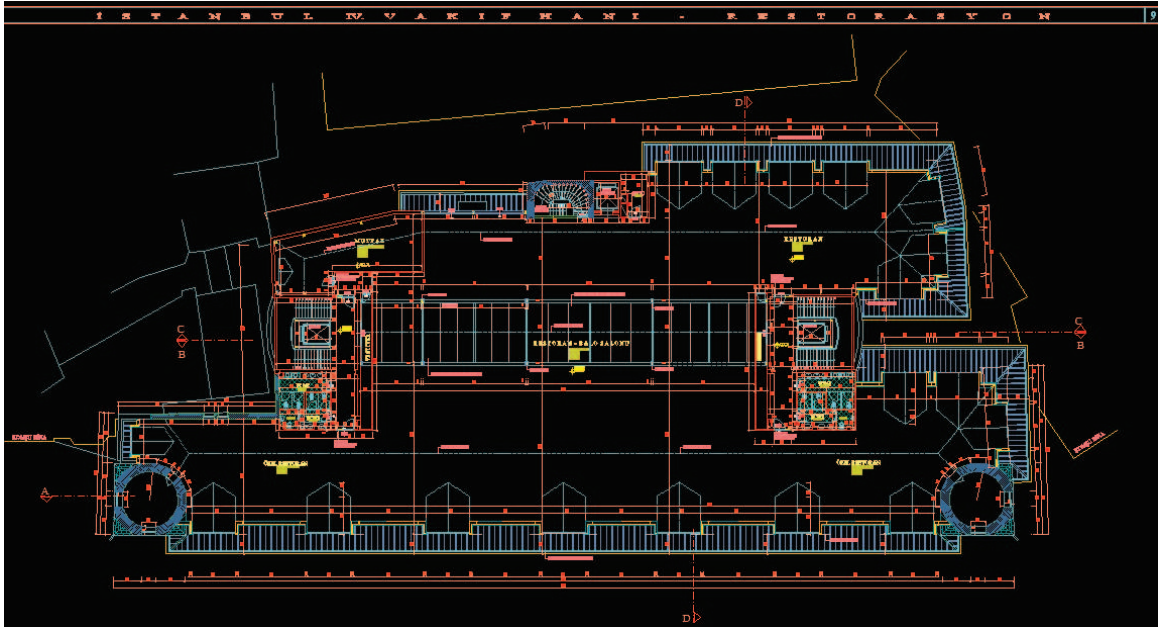
Resim.5.52. Restorasyon sonrasında yatak katlarında bulunan koridorlarda bulunan mermer tablalı ferforje dresuar ve ferforje ayna

Restorasyon sonrasında otelin 5. katında da diğer yatak katlarıyla aynı plan düzeninde olan yatak odaları bulunmaktadır (Şekil.5.53).

Şekil.5.53. Restorasyon sonrası otelin 5. Kat Planı (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Restorasyon sonrası hanın çatı arasına kahvaltı salonu, restoran birimleri ve bu birimlere daha aydınlık, ferah olması sebebiyle de çatı pencereleri eklenmiştir (Şekil.5.54-5.55).

Şekil.5.54. Restorasyon sonrası otelin çatı katı planı (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Şekil.5.55. Restorasyon sonrası çatı katına eklenen çatı pencereleri (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Restorasyon sonrası hanın hem çatı arasına eklenen restoran biriminde hem de kahvaltı salonunda ahşap kare, dikdörtgen, yuvarlak formlarda masalar ve desenli döşemeleri olan ahşap sandalyelerle birlikte zemin döşemesi olarak da bordo fon üzerine desenli halı kaplama kullanılmıştır. Tavanlar beyaz renge boyanmış olup duvarlar ise krem rengi tonlarında hareketli desenlerin bulunduğu duvar kağıdıyla kaplanmıştır. Aydınlatma elemanı olarak da spot ve modern tarzda avizeler tercih edilmiştir (Resim.5.56-5.57).

Resim.5.56. Restorasyon sonrası hanın çatı arasına eklenen restoran birimi

Kaynak: (8 Mayıs 2012) tarihinde <http://legacyottomanhotel.com/>'dan alındı.

Resim.5.57. Restorasyon sonrası hanın çatı arasına eklenen kahvaltı salonu

Kaynak: (8 Mayıs 2012) tarihinde <http://legacyottomanhotel.com/>'dan alındı.

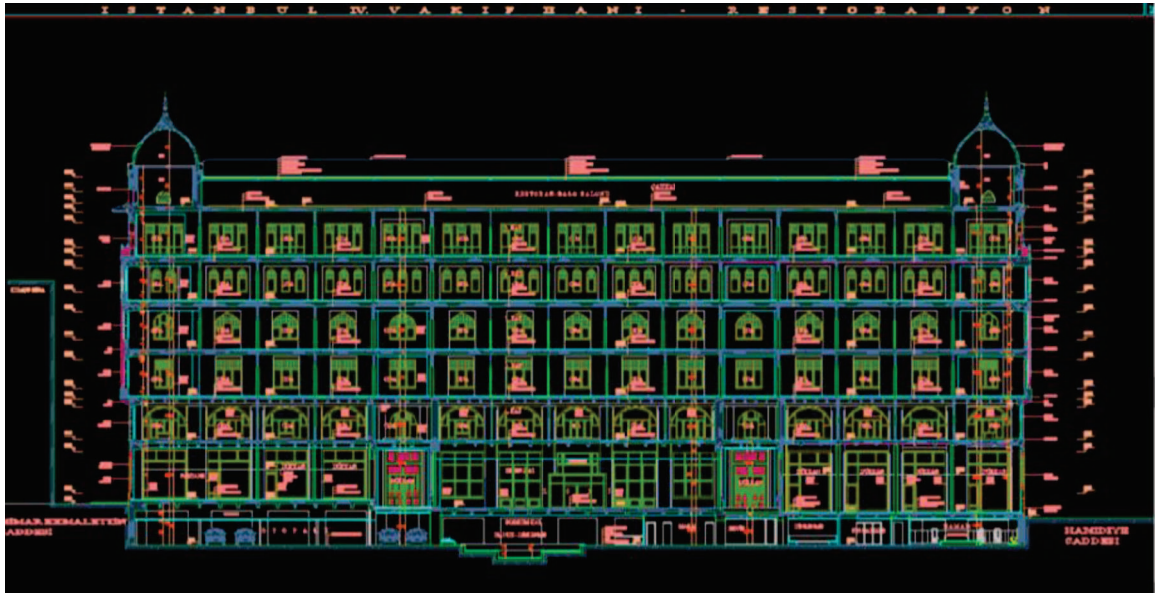
Restorasyon sonrası otelin cephe görünüşleri ve iç mekan kesitleri aşağıdaki gibidir: (Şekil.5.58-5.63).

Şekil.5.58. Restorasyon sonrası doğu cephesi (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

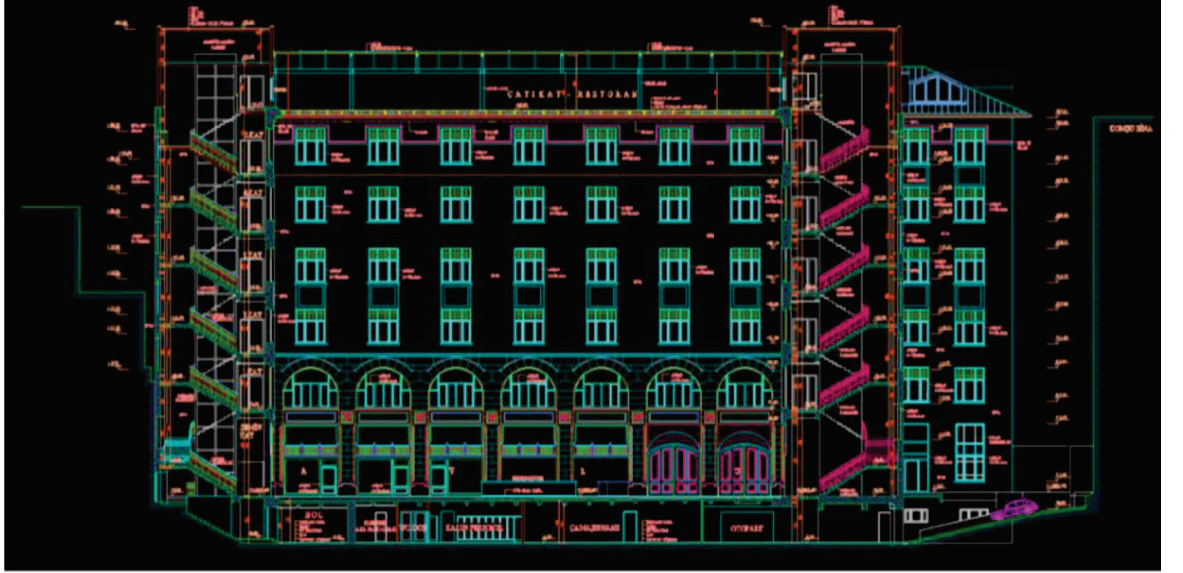
Şekil.5.59. Restorasyon sonrası batı cephesi (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Şekil.5.60. Restorasyon sonrası, A-A kesiti (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Şekil.6.61. Restorasyon sonrası, B-B kesiti (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Şekil.5.62. Restorasyon sonrası, C-C kesiti (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

Şekil.5.63. Restorasyon sonrası, D-D kesiti (Legacy Ottoman Otel Yönetimi, 2012)

5.1.1.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması/Değerlendirilmesi

Restorasyon öncesi büro binası olarak inşa edilen IV. Vakıf Hanı; işgal yıllarında karargah olarak, uzun yıllar Kambiyo ve Menkul Kıymetler Borsası adı altında borsa merkezi olarak kullanıldıktan sonra bir dönem de İstanbul Menkul Kıymetler Borsası olarak hizmet vermiştir. Uzun yıllar adını taşıdığı han işlevi ile kullanıldıktan sonra madde bağımlısı ve tinercilerin sığınak olarak kullandığı bir harabeye dönüşmüştür. Restorasyon sonrası IV. Vakıf Hanı 5 yıldızlı otele dönüştürülmüştür.

Tarihimizde çok köklü bir geçmişe ve öneme sahip olan IV. Vakıf Han gibi bir eserin harabe, atıl haldeyken kurtarılıp restorasyonu tamamlanarak tekrar kullanıma açılmış olması, geçmişten günümüze kalan Osmanlı şaheserinin yeniden kentle/kentliyle ilişkisinin kurulması, yeni bir anlam, yeni işlev yüklenmesi açısından getirdiği yorum/imge ve anlam bakımından büyük bir öneme sahiptir.

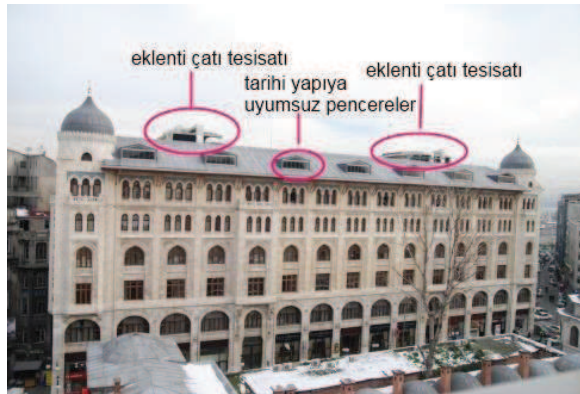
Restorasyon da esas olduğu gibi aslına uygun olacak şekilde bakımının yapılması, yapının kendi kimliğine, tarihine ve kültürüne bağlı kalınarak tekrar

yaşatılmaya çalışılmıştır (tabii IV. Vakıf Han'ın yüklendiği otel işlevi nedeniyle teknik bazı eklemeler yapılmıştır).

Restorasyon aşamasında önceden han olarak tasarlanan ve döneminde de bu fonksiyonla çalışan IV. Vakıf Han'ın ofislerinin metrekaresinde hiçbir eklemeye çıkartılma yapılmadan tekrar yeni işlevinde kullanılması; bir noktada geçmişin izini, mimari kültürünü, yapının tarzını, malzemenin ve biçimin kullanımı hakkında bilgi verdiği, aynı zamanda döneminin mimari akımı olan I. Ulusal Mimari'nin özelliklerini yansıtan bir örnek teşkil etmektedir.

Restorasyon sonrası IV. Vakıf Han'ın giriş katı lobiye; giriş katı ve asma katında bulunan dükkanlar mağazalara ve yönetim birimine; hanın diğer katlarında bulunan ofis birimleri ise restorasyon sonrası 5 yıldızlı otelin yatak odalarına dönüştürülmüştür.

Restorasyon öncesinin ve sonrasında cephe görünüşleri incelendiğinde iki girişi olan hanın yerinin değiştiği, otele girişin tek kapıdan sağlandığı ve Ahunbay'ın da belirttiği gibi; çatı katına da cepheyle, cephedeki pencerelerin tarzına uyum sağlamayan çatı pencerelerinin ve çatı tesisatının eklendiği görülmektedir (Şekil.5.11, 5.30, Resim.5.64). İç mekanlara bakıldığında ise bodrum katında büyütme küçültme olmadan kısmi otopark, teknik bölüm, mutfak ve fitness birimlerinin; çatı katına ise lokantanın eklendiği görülmektedir.

Resim.5.64. Ön Cephe (restorasyon sonrası eklenen ve yapıyla, cephesiyle uyumlu olmayan çatı pencereleri ve çatı tesisatları)

Kaynak: (8 Mayıs 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=49527>'den alındı.

Yapının restorasyon öncesi-sonrası cephe ve iç mekan görünümü aşağıdaki gibidir (Resim.5.65-5.66):

Resim.5.65. Yapının restorasyon öncesi ve sonrası cephe görünümü

Kaynak: (7 Mayıs 2012) tarihinde

<http://www.degisti.com/index.php/archives/18631>, <http://v3.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=49527>'den alındı.

Resim.6.66. Restorasyon öncesi ve sonrası iç mekan görünümü

Kaynak: (7 Mayıs 2012) tarihinde

<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/06/11/eko124.html>'den alındı.

Resepsiyon birimi, girişin tam karşısında olduğu için rahatlıkla algılanabildiği ve doğrusal hareket kullanılarak ulaşılabildiğinden doğru yere konumlandırılmıştır. Resepsiyonla ilişkisi olan yönetim birimi resepsiyon arkasında, uygun yerde bulunmaktadır.

Resepsiyon bankosu, restorasyon öncesi handa bulunan mobilyalarda da olduğu gibi ahşap malzemedен oluşmaktadır (Resim.5.33). Yatak odalarının, restoran ve kahvaltı salonu mobilyalarının da malzemesi ahşap olmasından hareketle sadece belli başlı birimlerde değil tüm iç mekan donatılarında ahşabın tercih edildiği gözlemlenmiştir. Bütün bu seçimler mobilyaların malzeme seçimlerinde ve orijinaline sadık kalınarak tercih yapıldığını göstermektedir.

Restorasyon sonrası otelin avluya bakan odaların pencerelerine eklenen ferforjelerle klasik bir ortam yaratılmış olup yer yer iç mekan bitkileriyle de desteklenerek estetik bir görünüm oluşturulmuştur.

Restorasyon sonrası klasik tarzda ahşap mobilyalar kullanılarak tarihi yapıya uyum sağlanmaya çalışılmıştır. Gerek kullanılan halılarda, perdelerde olsun; gerek mobilyalarda ve kullanılan aksesuarlarda olsun nostaljik bir hava hissedilmektedir. Oturma birimleri döşemelerinde, perde kumaşlarında, halı kaplamalarında, halılarda hatta aksesuarlarda bile Osmanlı döneminde hakim olan bordo ve altın rengi sıkça kullanılmıştır.

Lobide klasik tarzda desenli, varaklı kartonpiyerler kullanılırken, yatak odalarında ise daha ince, sade ve beyaz renkli kartonpiyerlerin kullanıldığı görülmektedir. Giriş katının koridor bölümü klasik tarzda sarkıt bir avize ile aydınlanırken, çatı katındaki restoran ve kahvaltı salonu ise modern tarzda aydınlatma elemanlarıyla aydınlanmaktadır.

Restorasyon sonrası iç mekanda kemerlerdeki süslü, renkli kalem işçiliğinin olması, iç mekan süs bitkilerinin kullanılması, malzemelerin kullanılış biçimi; mobilyaların tarzı, rengi; aksesuarların, aydınlatma elemanlarının seçimi gibi detaylara dikkat edildiğinde her şeyin en ince ayrıntısına kadar düşünüldüğü ve yansıtılmaya çalışıldığı görülmektedir.

İç mekanda seçilen mobilyalarla, kullanılan aksesuarlarla ve daha birçok detayla geçmiş yansıtılmaya çalışılsa da kendi dönemindeki büro binası işlevinden bambaşka bir işleve dönüştürüldüğü için hana ve otele gelen insan profili ve kullanımı açısından büyük farklılık göstermektedir.

5.1.2. Silahtarağa Elektrik Santrali-Santralistanbul Kültür/Sanat Merkezi

5.1.2.1. Yapının Tarihi

Silahtarağa Elektrik Santrali; 1914-1983 yılları arasında İstanbul'a elektrik sağlayan, kömürle çalışan Ganz Anonim Elektrik Şirketi ve Fransız Girolou Şirketi tarafından yapılan ve Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk kent ölçekli elektrik santralidir (Resim.5.67). Silahtarağa Elektrik Santrali'nde işçi-memur-müdür lojmanları, lokanta, kazan daireleri, makine daireleri bulunmaktaydı. Silahtarağa Elektrik Santrali'nin ilk planı Fransızlar tarafından, santral yapısı ise Seyfi Arkan tarafından çizilmiştir. Tez kapsamında yerleşkede bulunan yapılardan kısaca bahsedilip; 1. ve 2. kazan dairelerinin (günümüzdeki Enerji Müzesi) dönüşümü ele alınacaktır.

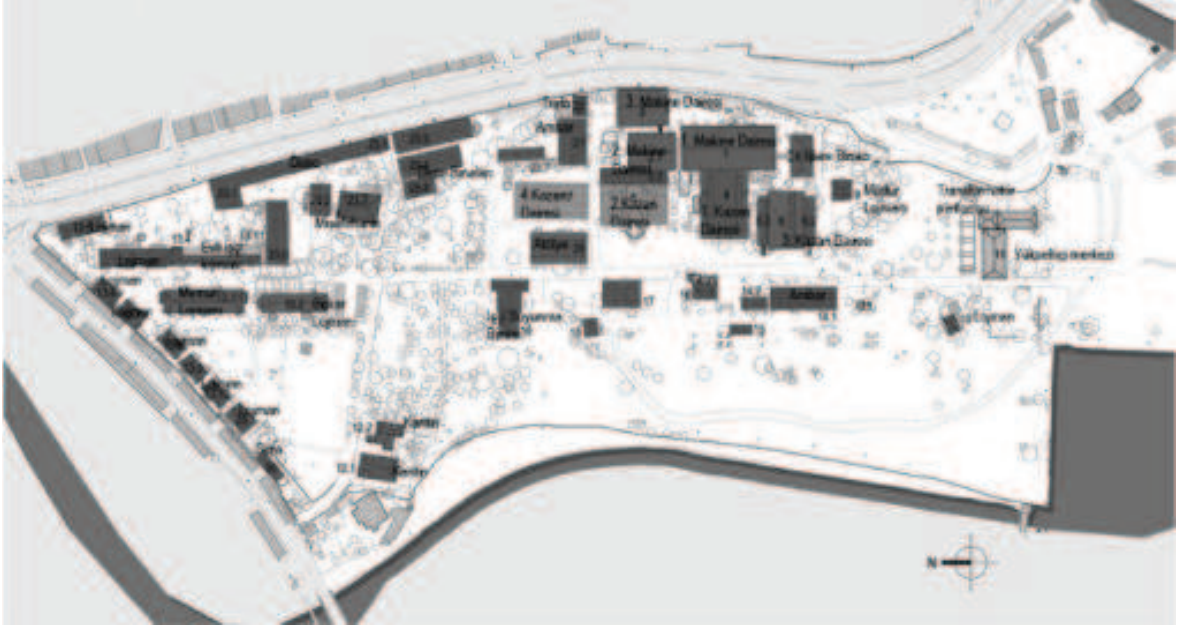

Resim.5.67. Elektrik hatlarının çekilmesi

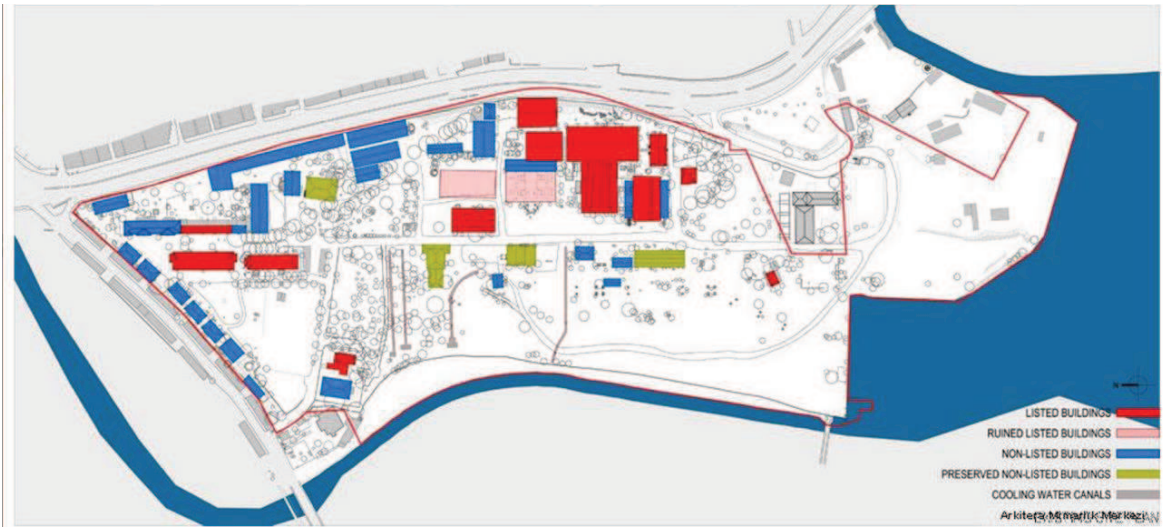
Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde

http://www.elektrikinfo.com/haber_detay.asp?haberID=134'den alındı.

Aksoy, Silahtarağa Elektrik Santrali yerleşkesinde yer alan birimleri şöyle açıklamaktadır; Silahtarağa Elektrik Santrali yerleşkesinde elektrik üretimi için kullanılan üretim birimlerinin yanında, çalışanların sosyal yaşamlarına da destek veren lojman yapılarını, sinema salonu ya da düğün ve nişan organizasyonları için kullanılabilen lokalleri, işçilerin yıkanması için oluşturulan sıhhi banyoyu ve zemini mıcırdan oluşan küçük bir top sahasını bünyesinde barındırmaktaydı (Aksoy, 2007:4, Şekil.5.68-5.69).

Şekil.5.68. Restorasyon öncesi Silahtarğa Elektrik Santrali vaziyet planı (Bilgi Üniversitesi arşivi, Kaşlı, 2009)

Şekil.5.69. Restorasyon öncesi Silahtarğa Elektrik Santrali vaziyet planı

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html>'den alındı.

5.1.2.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi

Kaşlı, Silahtarağa Elektrik Santrali bünyesindeki yapıları üç ayrı başlıkta toplamıştır: "Silahtarağa Elektrik Santrali bünyesindeki yapılar anonim endüstriyel mimariye sahip olan 1 ve 2 numaralı makine dairelerini de içinde barındıran üretim birimleri, 19. yüzyıl toplu konut tipolojisini barındıran lojman yapıları ile 1. Ulusal Mimarlık akımından etkilenen lojman, sosyal hizmet ve yönetim yapıları olarak üç ayrı başlıkta toplanabilir" (Kaşlı, 2009, s. 55, Resim.5.70).

Resim.5.70. Santralin evli işçi lojmanı ve Santralin lokantası

Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde

http://www.istanbulkulturenvanteri.gov.tr/kentsel-anit/detay/envanter_id/60176'den,
http://www.istanbulkulturenvanteri.gov.tr/kentsel-anit/print/envanter_id/60179'den alındı.

Kaşlı, Silahtarağa Elektrik Santrali bünyesinde yer alan üretim birimi yapıların strüktürü hakkında şu bilgileri vermektedir: "İlk ve ikinci dönem üretim birimi yapıları ince bir dış kabuğa sahiptir. Dış duvarlar, ince demir strüktürlerle kendi kendilerine ayakta duruyor olmaları sayesinde iç mekandan yapısal olarak kopar. Bu ince dış kabuğun içi ise mekansal olarak parçalı tasarlanmıştır. Her bir makine ve kazan dairesi diğer makine ve kazan dairelerinden ve de dış kabuktan bağımsız olarak kalın kesitli betonarme strüktürler tarafından ayakta duracak şekilde planlanmıştır" (Kaşlı, 2009, s. 56, Resim.5.71).

Resim.5.71. 2 numaralı makine dairesi içinde yer alan türbin-jeneratör grubu platformunun görünümü

Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde www.santralistanbul.org'dan alındı.

Silahtarağa Elektrik Santrali'nin evli memur lojmanları, günümüzde rezidans olarak kullanılmaktadır. Sultan V. Mehmet Reşat tarafından Gans Şirketi Föykö Varnan-Jiro Loşor'a yaptırılmış olup taşıyıcı sistemi yığma (tuğla-düz-çelik) yapıdan; cephesi de tuğladan oluşmaktadır. Örtü türü eğimli (kırma) olup örtü malzemesi ise kiremittir. Santralin evli memur lojmanları üç katlı olup her katta da sekiz daire bulunmaktadır⁴.

Silahtarağa Elektrik Santrali'nin 1 numaralı makine dairesi, günümüzde Enerji Müzesi olarak kullanılmaktadır. Sultan V. Mehmet Reşat tarafından Gans Şirketi Föykö Varnan-Jiro Loşor'a yaptırılmış olup taşıyıcı sistemi yığma (tuğla-düz-çelik) yapıdan; cephesi de sıva ve metal malzemedен oluşmaktadır. Makine dairesi ile beraber "T" plan tipini oluşturan yapı, bir platform üzerine çelik iskeletlerle inşa edilmiştir (a.g.y)

Silahtarağa Elektrik Santrali'nin 3 numaralı kazan dairesi, günümüzde kütüphane olarak kullanılmaktadır. Seyfi Arkan tarafından yapılmış olup yığma (tuğla-düz-çelik) yapıdan; cephesi de sıva ve metal malzemedен oluşmaktadır. Örtü türü, eğimli (kırma) dır. Dikdörtgen plan düzenine sahip yapı, betonarme olarak inşa edilmiştir (a.g.y, Resim.5.72).

⁴ 1 Aralık 2012 tarihinde İstanbul Kültür Mirası ve Kültür Ekonomisi Envanteri sitesinden alındı.

Resim.5.72. Seyfi Arkan'ın tasarladığı 3 numaralı makine dairesi, 2004 (Aksoy, 2007:45)

Silahtarağa Elektrik Santrali fabrika müdür lojmanı, günümüzde hizmet binası olarak kullanılmaktadır. Sultan V. Mehmet Reşat tarafından Gans Şirketi Föykö Varnan-Jiro Loşor'a yaptırılmış olup taşıyıcı sistemi yığma (taş-hatıllı) yapıdan; cephesi de sıva malzemededen oluşmaktadır. Örtü türü eğimli (kırma) olup örtü malzemesi ise kiremitten (marsilya) oluşmaktadır. İki katlı yığma yapı kareye yakın bir plan tipine sahiptir ⁵.

5.1.2.3. Yapının Konumu ve Arsaya Göre Plan Özellikleri

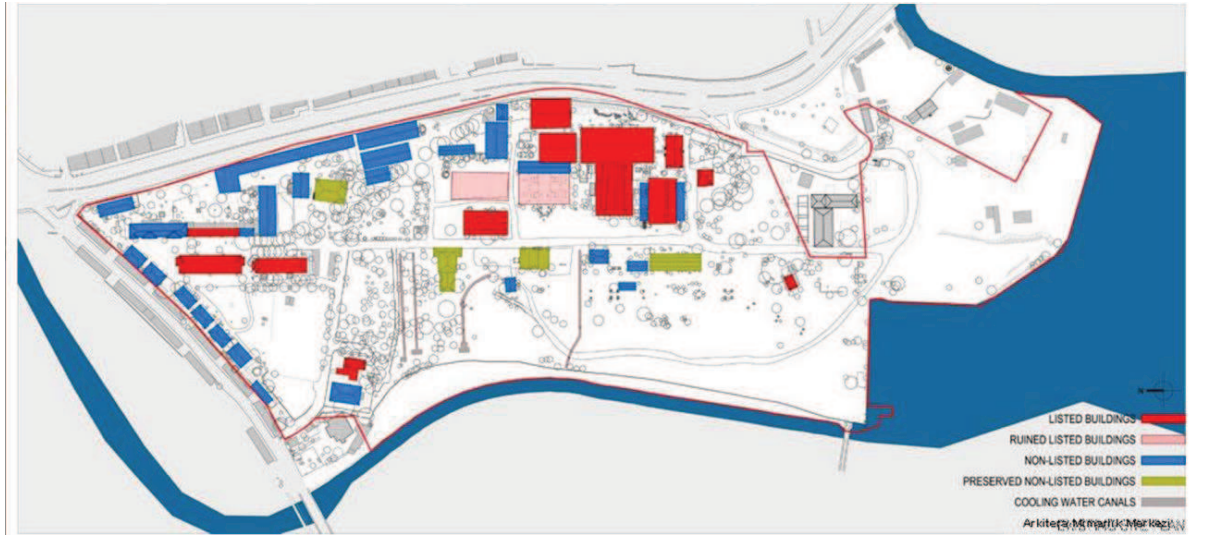
Pekol, yapının konumunu şöyle belirtmektedir: "Silahtarağa Elektrik Santrali tesisi, Avrupa Yakası'nda Haliç'in biterek iki kola ayrıldığı Alibeyköy ve Kâğıthane derelerinin arasında, Filköprü Caddesinin güneyinde, Kazım Karabekir Caddesi'nin ise batısında yer almakta ve toplam 118,000 metrekarelik bir alanı kaplamaktadır" (Pekol, 2010, s. 125, Şekil.5.73-5.75).

⁵ 1 Aralık 2012 tarihinde İstanbul Kültür Mirası ve Kültür Ekonomisi Envanteri sitesinden alındı.

Şekil.5.73. Santralistanbul günümüzdeki konumu

Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde Google Maps'den alındı.

Şekil.5.74. Restorasyon öncesi Silahtarğa Elektrik Santrali vaziyet planı

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html>'den alındı.

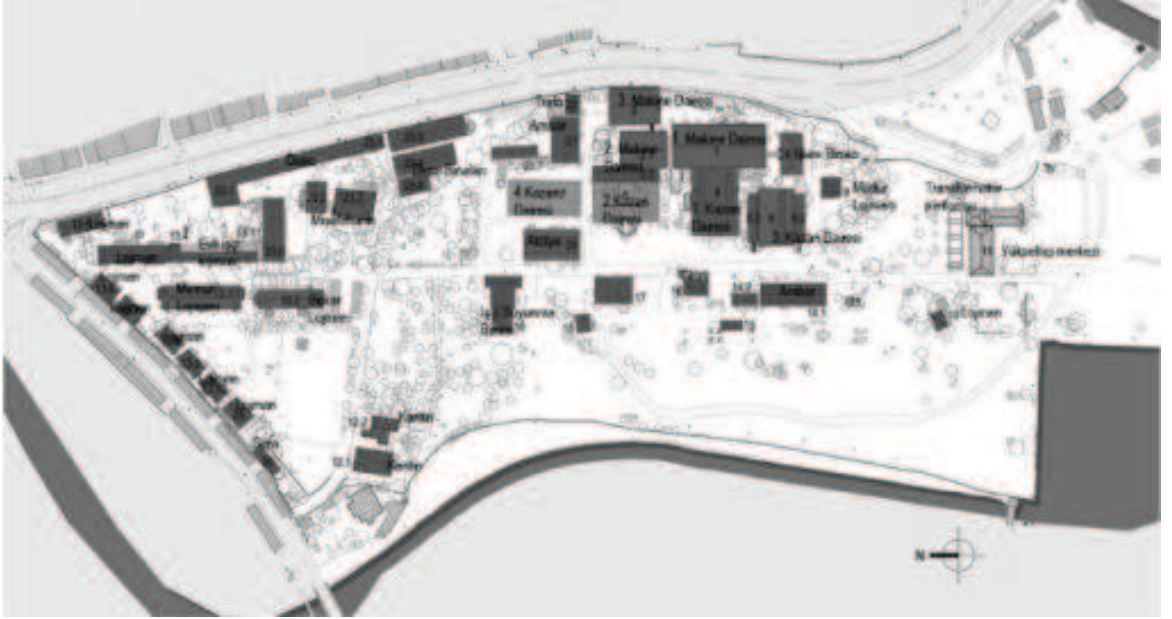
Şekil.5.75. Restorasyon sonrası Santralistanbul vaziyet planı

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html>'den alındı.

Kömür taşımacılığının nakliyesi Haliç'ten kolay olması ve bir çok sanayi biriminin de Haliç'te bulunmasından dolayı uygun yer olarak; şehre ne yakın ne de uzak bir konumda olan Silahtarağa tercih edilmiştir ki, Silahtarağa Elektrik Santrali'nin yakıtı olan kömür, Zonguldak'tan sağlanmaktaydı ve birçok sanayi birimleri de Haliç'te bulunmaktaydı. Aynı zamanda Elektrik üreten türbinlerin soğutulmasında da Haliç'in suyu kullanıldığı için, burası tercih edilmiştir.

Bilgin, yerleşkede yer alan birimlerin konumunu şöyle açıklamaktadır: "Silahtarağa Elektrik Santrali yerleşkesinde, üretim birimlerine ek olarak kömür depolanmasını ve iletimini sağlayan, makineleri soğutmak için gerekli suyun alımını ve taşınmasını sağlayan sistem ile irili ufaklı atölye ve depolardan oluşan yan servis birimleri mevcuttur. Depo ve atölyelerin konumu için birincil olarak üretim yapılarının karşısı, ikincil olarak da yaşam ve üretim bölümünü ayıran yeşil alan seçilmiş, yani bu yapılar üretim binasının etrafında kuzey, batı ve güney yönünde konumlanmışlardır" (Bilgin, 2007:47, Şekil.5.76).

Şekil.5.76. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali vaziyet planı (Bilgi Üniversitesi arşivi, Kaşlı, 2009)

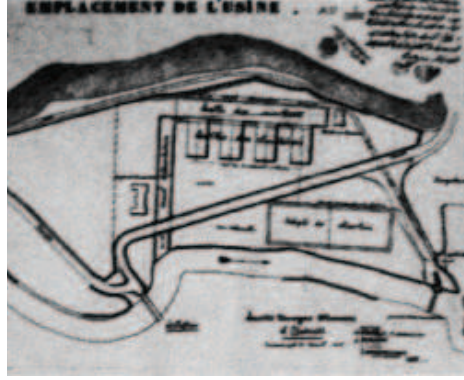
Silahtarağa Elektrik Santrali'nde makine ve kazan dairelerini barındıran üretim birimleri; zemininin dayanıklı ve dirençli olduğu düşünülen Kazım Karabekir Caddesi kıyısına sıralı bir şekilde konumlandırılmışlardır. Üretim birimleri olan makine ve kazan daireleri bir bölgede, atölye ve depolardan oluşan servis birimleri bir bölgede, idare binası bir bölgede, yaşam alanı olan lojmanlar da bir bölgede konumlandırılmışlardır. Yani her biri kendi içinde bir arada aynı zamanda da işlevine göre ayrı alanlarda olacak şekilde konumlandırılmışlardır (Şekil.5.77).

Şekil.5.77. Silahtarağa Elektrik Santrali, üretim birimi ve lojmanların konumsal durumu (Santral'de Sosyal Yaşam Belgeseli, Kaşlı, 2009)

Kaşlı, üretim birimlerinin plan ve alan düzenini şöyle açıklamaktadır: "1900'lü yıllarda Silahtarağa Elektrik Santrali yerleşkesi planlanırken, üretim

birimleri için, uzun bir makinesine bağlı olan dört kazan dairesinden oluşan tarak şeklinde bir plan öngörülmüştür. Bu şekilde kapasite genişletme ihtiyacı halinde makine dairesi uzayacak ve buna eklenen kazan daireleri ile düzenli bir şekilde büyümeye olanak tanıyacaktı" (Kaşlı, 2009, Şekil.5.78).

Şekil.5.78. Sonradan deformasyona uğrayan, tarak şeklindeki ilk plan, 1911 (Aksoy, 2007:44)

5.1.2.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü

1911'te Avusturya-Macaristan Ganz Elektrik Anonim Şirketi'nin kurduğu Silahtarağa Elektrik Santrali 1914'te açılmış ve aynı sene işletmesi Belçikalı SOFINA (Societe Financiere de Transports et d'Enterprises Industrielles a Bruxelles) Şirketine devredilmişti. 1923'te, SOFINA yönetiminde, adını Societe Anonyme Turque d'Electricite (Osmanlı Türk Elektrik Anonim Şirketi) olarak değiştirerek faaliyetlerini sürdüren santral, 1937'de Nafia Vekâleti'ne bağlı olarak kurulmuş İstanbul Elektrik İşleri Umum Müdürlüğü'nün işletmesine geçmiştir. 1939'da İETT İşletmeleri Umum Müdürlüğü'ne bağlanan santral 1962-63 yılında İETT tarafından Etibank'a ve ardından 1970 yılında Türk Elektrik Kurumu'na devredilir (Aksoy, Açıkbaş, Akman, 2007, Resim.5.79-5.81).

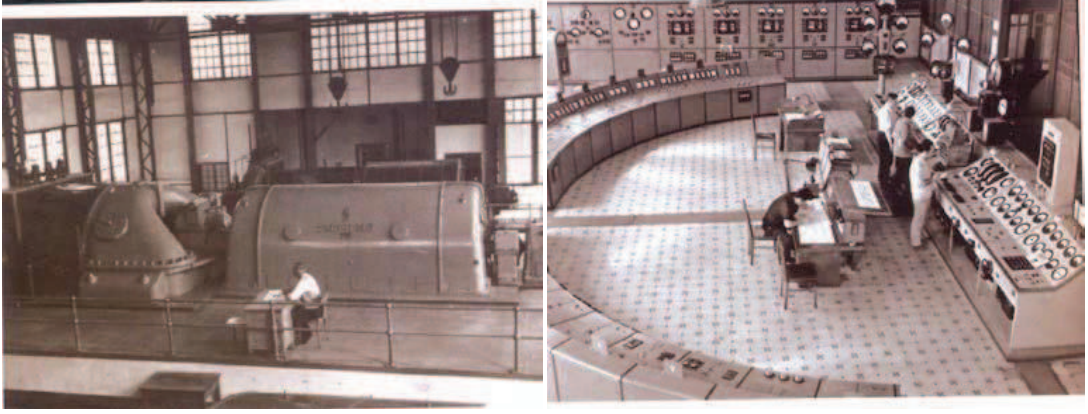
Resim.5.79. Silahtarğa Elektrik Santrali'nin restorasyon öncesi görünümü

Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/h53209-arkitera-kampustenin-5-konferansi-nevzat-sayinla-izmir-dokuz-eylul-universitesinde-gerceklesti.html>'den alındı.

Resim.5.80. Restorasyon öncesi Silahtarğa Elektrik Santrali, 1913 yılında makine dairesi (Bilgin, 2007)

Resim.5.81. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali, Makine dairesi kullanılırken (Bilgin, 2007)

Silahtarağa Elektrik Santrali yerleşkesinde bulunan üretim birimleri ve sosyal yapılar farklı dönemlerde inşa edildiğinden dolayı mimari özellikleri de farklılık göstermektedir. Üretim yapıları inşa edildiği dönemin diğer endüstriyel yapılarına benzer özelliklere sahipken; idare binası ve sosyal yapılar ise 1. Ulusal Mimarlık Akımı'nın özelliklerine sahiptirler.

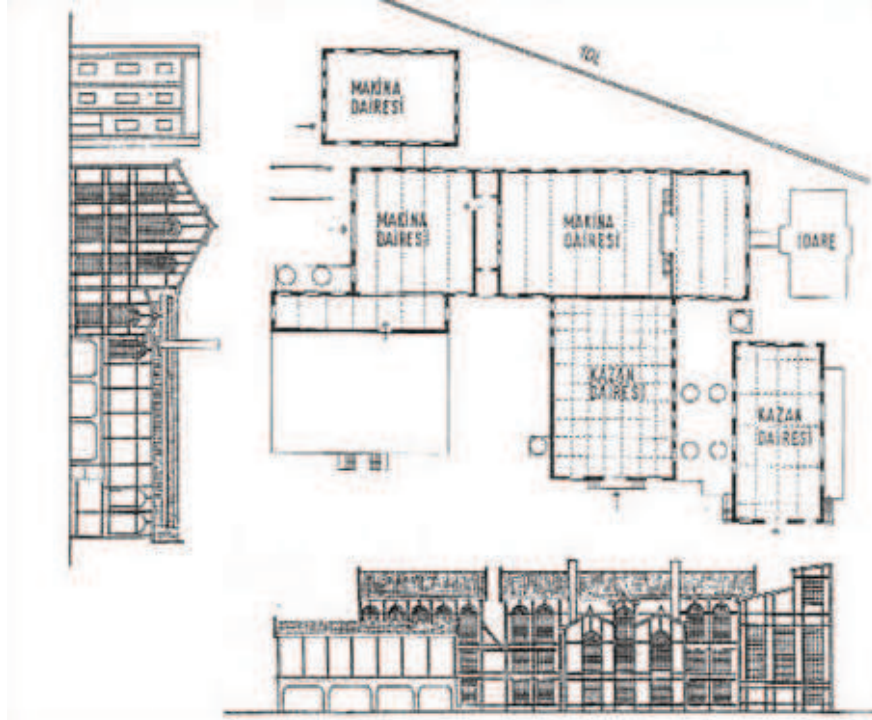
Kaşlı, yaptığı analiz ve araştırmaların sonucunda yapının genel tarih, rölöve ve restitüsyon çalışmalarıyla ilgili şu sonuçlara ulaşmıştır:

1 numaralı makine dairesi ve 1 numaralı kazan dairesinin 1. Dönemde (1913-1914), 2 numaralı makine dairesinin ve 2 numaralı kazan dairesinin 2. Dönemde (1914-1929), 3 numaralı makine dairesi, 3 numaralı kazan dairesi ve 4 numaralı kazan dairesinin 3. Dönemde yapıldığı, 4. Dönemde 2 ve 4 numaralı kazan dairelerinin yıkıldığı görülmüştür (Kaşlı, 2009, s. 84).

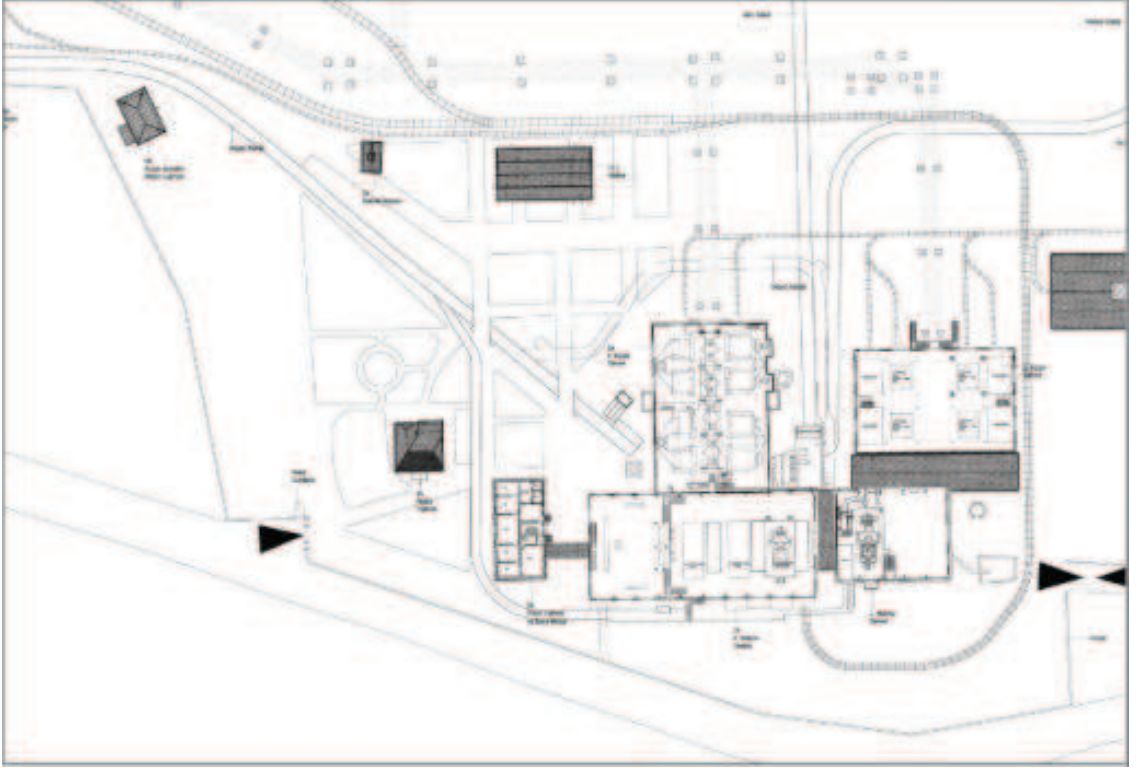
Birinci ve ikinci dönem inşa edilen üretim birimleri ince demir yapısal elemanlardan oluşan dış kabuğa sahiptirler. Üretim birimlerinde bulunan makine ve kazan daireleri hem dış kabuktan hem de birbirlerinden ayrı olacak şekilde planlanmış olup kalın betonarme taşıyıcı sisteme sahiptirler (Resim.5.82, Şekil.5.83-5.84).

Resim.5.82. Restorasyon öncesi 1 numaralı makine dairesi ince dış kabuğun içeriden genel görünümü (Bilgi Üniversitesi Arşivi, Kaşlı, 2009)

Şekil.5.83. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali makine ve kazan dairelerinin plan ve cepheleri (Köksal, 2004)

Şekil.5.84. Silahtarağa Elektrik Santrali, 2. dönem üretim birimleri 2. kat planı (DS Mimarlık, Kaşlı, 2009)

Üretim yapılarındaki birimlerin yükseklikleri iç mekanlardaki birimlerin işlevlerine göre; yani kazan dairelerinde kazanların yüksekliklerine göre, makine dairelerinde de onarım-tadilat işlerinde kullanılacak olan makinelerin yüksekliklerine göre değişiklik göstermektedir. Bu durumdan hareketle üretim dairelerinde yer yer kazanların/boruların yoğun olduğu yer yer de boşlukların olduğu söylenebilir (Resim.5.85-5.86).

Resim.5.85. Santralistanbul Enerji Müzesi restorasyon öncesi iç mekan (Köksal, 2004)

Resim.5.86. 2 numaralı makine dairesinde yer alan türbin-jeneratör grubu platformunun görünümü

Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde www.santralistanbul.org'dan alındı.

Pekol, makine dairesi ve kontrol odası ile ilgili şu bilgileri vermektedir: "Yapının yeniden işlevlendirme öncesi halinde cephesi, sık aralıklarla yerleştirilmiş üç kat cam sıralarıyla hafif ve şeffaf bir izlenim vermektedir. En üst sıradaki pencerelerin kemerli olması dışında, yapının cephesinde başka bir süsleme yoktur. Kontrol odasının, işlevi gereği, makine dairesinin tamamını görecektir şekilde konumlandırılması ve makine dairesiyle arasında bulunan cam bir bölme olmasından ötürü, tüm yapı nerdeyse tek mekân olarak algılanabilmektedir" (Pekol, 2010, s. 126, Resim.5.87-5.88).

Resim.5.87. Cephede bulunan geniş açıklıklı pencereler

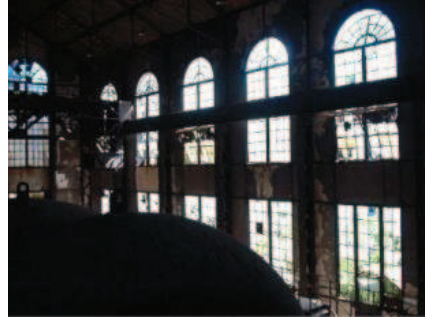
Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde

<http://www.timeoutistanbul.com/sehirdenevar/makale/2884/%C4%B0stanbulun-kullan%C4%B1m-amac%C4%B1-de%C4%9Fi%C5%9Fen-binalar%C4%B1'den> alındı.

Resim.5.88. Restorasyon öncesi Kontrol Odası görünümü (Köksal, 2004)

1 numaralı makine dairesi, cephesinde bulunan geniş açıklıklı pencerelerden dolayı doğrudan doğal gün ışığından faydalanmaktadır (Resim.5.89).

Resim.5.89. Restorasyon öncesi 1 numaralı makine dairesi cephelerindeki pencereler (DS Mimarlık arşivi, Kaşlı, 2009)

20 yıl işlevsiz halde kalan Silahtarağa Elektrik Santrali yerleşkesinde bulunan yapıların içindeki makinelere, kazanlara, düzeneklere dokunulmamış olup kullanılmadığı için iç mekanlar fiziksel aşınmalara, yıpranmalara maruz kalmıştır (Resim.5.90).

Resim.5.90. Restorasyon öncesi iç mekan (Köksal, 2004)

5.1.2.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü

1914 ve 1983 yılları arasında 69 yıl boyunca İstanbul'un elektrik ihtiyacını karşılayan ve kömürle çalışan Silahtarağa Elektrik Santrali; hem dönemin yeni teknolojisine ayak uyduramaması hem de çevre kirliliğine yol açması nedeniyle 1983 yılında kapatılmıştır. Kapatıldıktan sonra hiçbir bakım yapılmayan ve işlev yüklenmeyen Silahtarağa Elektrik Santrali 20 yıl atıl halde kaldıktan sonra İstanbul Bilgi Üniversitesi tarafından kiralanır, restorasyon çalışmalarına başlanır ve 2007 yılında da 'Santralistanbul' adıyla bir kültür, sanat ve eğitim merkezi olarak yeni işleviyle günümüze kazandırılır.

Birinci Ulusal Mimarlık Akımı'nın üslubunu taşıyan santral yapıları, memur lojmanları, bir cami ve 1913 yılına ait makine donanımı restore edildi. Tesis arazisine eklenen yeni binalarda; İstanbul Bilgi Üniversitesi için derslikler, bir amfi tiyatro ve sanat galerisi açıldı ⁶ (Resim. 5.91).

Resim.5.91. Silahtarağa Elektrik Santrali dönüşürken

Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/h53209-arkitera-kampustenin-5-konferansi-nevzat-sayinla-izmir-dokuz-eylul-universitesinde-gerceklesti.html>'den alındı.

⁶ 1 Aralık 2012 tarihinde http://tr.wikipedia.org/wiki/Silahtara%C4%9Fa_Elektrik_Santrali'den alındı.

Elektrik santralının kültür-sanat-egitim merkezine dönüşüm projesi İstanbul Bilgi Üniversitesi tarafından, Ciner ve Doğu Grubu ile birlikte Kale Grubu ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin ana sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir⁷.

2007 yılında faaliyet vermeye başlayan bir kültür, sanat ve eğitim merkezi olan Santralistanbul bünyesinde; sanatçı rezidansları, Bilgi Üniversitesi eğitim binaları, ofisler, kütüphane, sergi alanları, çağdaş sanatlar müzesi, enerji müzesi, konferans salonları, kafe ve restoranlar gibi birbirinden farklı ihtiyaçları karşılayan birimleri bulundurmaktadır (Şekil.5.92, Resim.5.93).

Şekil.5.92. Restorasyon sonrası Santralistanbul vaziyet planı

Kaynak: (31 Aralık 2012 tarihinde)

<http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html>'den alındı.

Resim.5.93. Restorasyon sonrası Santralistanbul

Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/h53209-arkitera-kampustenin-5-konferansi-nevzat-sayinla-izmir-dokuz-eylul-universitesinde-gerceklesti.html>'den alındı.

⁷ 1 Aralık 2012 tarihinde <http://tr.wikipedia.org/wiki/Santralistanbul>'dan alındı.

Santralistanbul Proje Künyesi aşağıdaki gibidir:

Proje Tarihi: 2004-2007

Proje Alanı: 118.000 m²

İşveren: İstanbul Bilgi Üniversitesi

Konsept Tasarımı: Emre Arolat (EAA), İhsan Bilgin (İstanbul Bilgi Üniversitesi),
Nevzat Sayın (NSMH)

Rölöve Projesi: Sevim Aslan (DS Mimarlık)

Proje Yönetimi: Akın Barlas

Çağdaş Sanat Merkezi, Eğitim Yapıları, Konutlar Mimari Tasarım:

Emre Arolat (EAA), Nevzat Sayın (NSMH)

Enerji Müzesi Mimari Tasarım: Han Tümertekin (Mimarlar A.Ş.)

Kütüphane, So Cafe Mimari Tasarım: Nevzat Sayın (NSMH)

Info box, Otto Restaurant Mimari Tasarım: Emre Arolat (EAA)

Çağdaş Sanat Merkezi, Info box Uygulama Projesi:

Emre Arolat, Kerem Piker, Natali Tombak (EAA)

Eğitim Yapıları, Kütüphane, So Cafe Uygulama Projesi:

Nevzat Sayın, Sibel Özdoğan, İbrahim Eyüp, Onur Eroğuz, Özlem Özdemir
(NSMH)

Enerji Müzesi Uygulama Projesi: Han Tümertekin, Gürden Gür (Mimarlar A.Ş.)⁸.

Silahtarağa Elektrik Santrali yerleşkesinin konumsal kurgusu, Santralistanbul Projesi'ne dönüşüm süreci dahilinde Arolat (2007:54) tarafından şöyle belirtilir: "Yerleşmenin dağılımı-zaten yapılaşmaya elverişsiz olan-arazinin zemin kesitindeki farklılıklara göre elverişli yerlerinde konumlanmıştı. Dolayısıyla bu bölgelerde konumlanmayı sürdürmek zaman içinde önemli bir cazibe odağı halini almış peyzaj devralmak kadar, yeni binaların yapımını kolaylaştırmak bakımından da önem taşıyordu. Dolayısıyla dönüşüm projesinin yer seçim kararlarında kurallarla ihlaller arasında salındığı saptanan eski izler bazen daha hassas (örneğin yıkılmış kazan dairelerinin Çağdaş Sanat Merkezi), bazen de daha açık uçlu (örneğin geç dönem konut ve atölyelerin yerini alan eğitim binaları) tutumlarla sürdürülmüş oldu".

⁸ 1 Aralık 2012 tarihinde

http://kolokyum.com/yazi/prof_dr_ihsan_bilgin_santralistanbul_donusum_projesini_anlatiyor'dan alındı.

Silahtarağa Elektrik Santrali'nin, Santralistanbul Projesi'ne dönüşmesi sırasında yapılan inceleme sonuçlarında, birbirinden bir sınır alanla ayrılan bu iki bölge arasında, kayda değer çarpılma ve bozulmaların tespit edildiği belirtilmektedir. Örneğin üretim birimlerinin hizmet alanları olarak yorumlanabilecek olan küçük atölye ve tamir üniteleri ile yönetim binaları, bütün bölgelerin içine sızarak bu kesin ayrımı bulanıklaştırmışlardır. Bu nedenle üretim ve yaşam alanları birbirlerinden bu kadar kesin ayrılmasına rağmen, yerleşke dağınık kütleler imajı çizebilir. Bunun nedeni santralin kapasitesi genişletilirken yapılan ek binalarda santralin orijinal planına dikkat edilmemesi olarak açıklanmaktadır (Arolat, 2007:53, Şekil.5.94).

Şekil.5.94. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali vaziyet planı (Bilgi Üniversitesi arşivi, Kaşlı, 2009)

EAA-Emre Arolat Architects ve **Nevzat Sayın Mimarlık Hizmetleri**, Santralistanbul yerleşkesinde bulunan Çağdaş Sanatlar Müzesi yapısı ile 2010 yılında dünyanın farklı yerlerinden katılımın olduğu, her dalda projelerin yarıştığı **"International Architecture Awards 2010" (2010 Uluslararası Mimarlık Ödülleri)** kazananları arasında yer almıştır.

Yeni yapılar, tıpkı eski yapılarda olduğu üzere, yoğun ve ağır bir iç çekirdek ile onu ona olabildiğince dokunmadan örten, hafif ve yarı geçirgen bir dış zırhtan oluşturuldu. Eski yapıların zırhındaki duvar ve pencerelerin oluşturduğu delikli durum yerine, bu kez tüm yapının algısını homojenize eden bir metal tül, alt bölümdeki betonarme ayak üzerine basitçe oturtuldu. Böylece yapıların gündüz

vakitlerinde buldukları ortamın patinalı aurasına karışarak bir tür önemsizlik mertebesine kavuşması, gece ise metal tülü tamamen görünmez kılan iç aydınlatmanın bu kez yapıyı sade bir fenere dönüştürmesi hedeflendi. Bu durum yapının bildik kapalı ve etraftan kopuk müze yapılarından ayrışmasına, serginin ve sergilenenin niteliğine ve durumuna göre vaziyet alabilmesine olanak sağladı ⁹ (Resim.5.95-5.96).

Resim.5.95. Çağdaş Sanatlar Müzesi gece görünümü

Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde

<http://www.cnnturk.com/2007/kultur.sanat/diger/10/03/santralistanbul.enerji.saciyor/394996.0/index.html>'den alındı.

Resim.5.96. Çağdaş Sanatlar Müzesi gündüz dış cepheden görünümü

Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p6191-santral-istanbul-cagdas-sanat-muzesi.html>'den alındı.

⁹ 1 Aralık 2012 tarihinde <http://v2.arkiv.com.tr/p6191-santral-istanbul-cagdas-sanat-muzesi.html>'den alındı.

Sürekli olarak sergilerin düzenlendiği Çağdaş Sanatlar Müzesi üretim birimlerinden yıkılmış olan 2 ve 4 numaralı kazan dairelerinin dış konturları korunarak, yani 2 ve 4 numaralı kazan dairelerinin izleri üzerine inşa edilmiştir (Şekil.5.97-5.98, Resim. 5.99).

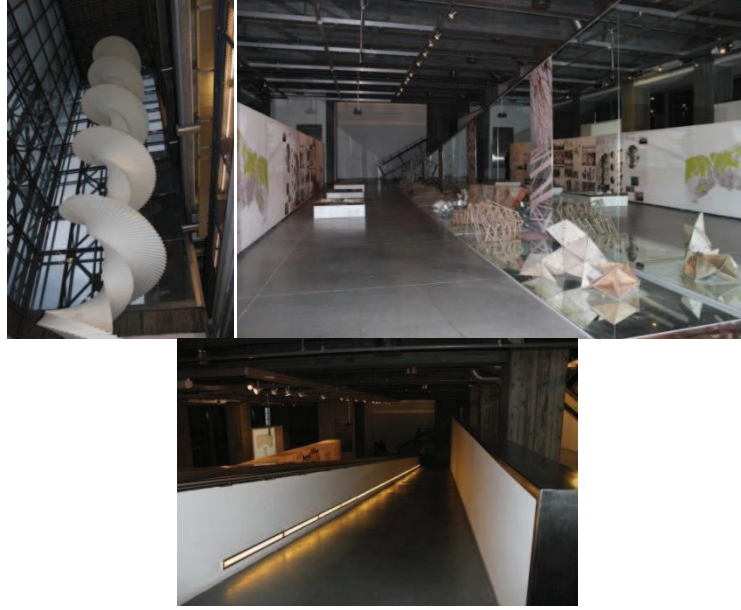
Şekil.5.97. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali vaziyet planında 2 ve 4 numaralı kazan daireleri (Bilgi Üniversitesi arşivi, Kaşlı, 2009)

Şekil.5.98. Restorasyon sonrası Santralistanbul vaziyet planında Çağdaş Sanatlar Müzesi

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html>'den alındı.

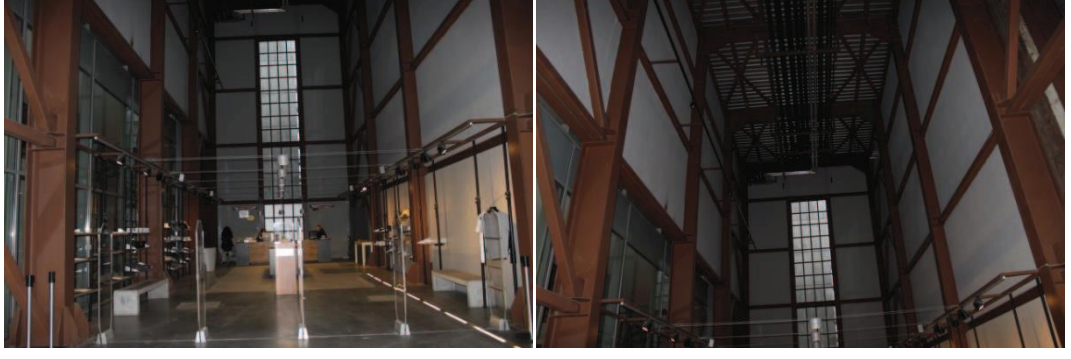
Resim.5.99. Çağdaş Sanatlar Müzesi iç mekan görüntüleri

Çağdaş Sanatlar Müzesi ve Enerji Müzesi'nin ana girişi aynı kapıdan olup; Enerji Müzesi'nin girişi sağ tarafta, Çağdaş Sanatlar Müzesi'nin girişi sol tarafta olacak şekilde ayrılmıştır (Resim.5.100).

Resim.5.100. Çağdaş Sanatlar Müzesi ve Enerji Müzesi girişi

Restorasyon öncesinde Çağdaş Sanatlar Müzesi ve Enerji Müzesi'ne giriş holünde 2. kat seviyesinde bulunan ara kat döşemesi kaldırılarak iki müze arasında yatay bölücü yerine dikey hacimli, giriş holüne yakışan yüksek alan elde edilmiştir. Giriş kapısının tam karşısına denk gelecek şekilde danışma birimi konumlandırılmıştır (Resim.5.101-5.102).

Resim.5.101. Çağdaş Sanatlar Müzesi ve Enerji Müzesi dikey giriş holü

Resim.5.102. Çağdaş Sanatlar Müzesi ve Enerji Müzesi danışma birimi, bilet satış noktası

Lojmanlar günümüzde konuk sanatçıları ağırlayan rezidans olarak hizmet verirken; idare binası, önceki işlevleriyle bağlantılı olarak öğretim üyesi ofisleri olarak kullanılmaktadırlar. Döneminde yerleşkede merkezi bir yerde bulunan atölye günümüzde kafe olarak kullanılmaktadır. Santralin eski kazan daireleri ise günümüzde kütüphane ve bilgi merkezlerine dönüştürülmüştür. Bütün bu işlev dönüşümlerinin yanı sıra yerleşkeye İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin eğitim yapıları eklenmiştir. Yerleşke içerisindeki yeşil alanlar dinlenme, dolaşma gibi rekreasyon alanları olarak kullanılırken aynı zamanda ziyaretçilere ve öğrencilere hizmet veren kafe, restoran gibi sosyal birimler de bulunmaktadır (Resim.5.103-5.105).

Resim.5.103. Rezidans olarak işlevlendirilen lojman yapıları

Resim.5.104. Ofis olarak yeniden işlevlendirilen idari bina (B. Kaşlı arşivi)

Resim.5.105. Yerleşkeye eklenen eğitim yapıları

Silahtarağa Elektrik Santrali'nin üretim birimlerinde bulunan 1 ve 2 numaralı makine daireleri dönemindeki haliyle korunarak türbin-jeneratör grupları ve kontrol odasının sergilendiği, aynı zamanda farklı sergilere de ev sahipliği yapan; enerji, akım, elektrikle çalışan ve birbirinden farklı aletlerle çeşitli deneylerin yapılabildiği Enerji Müzesi'ne dönüştürülmüştür (Şekil.5.106-5.108).

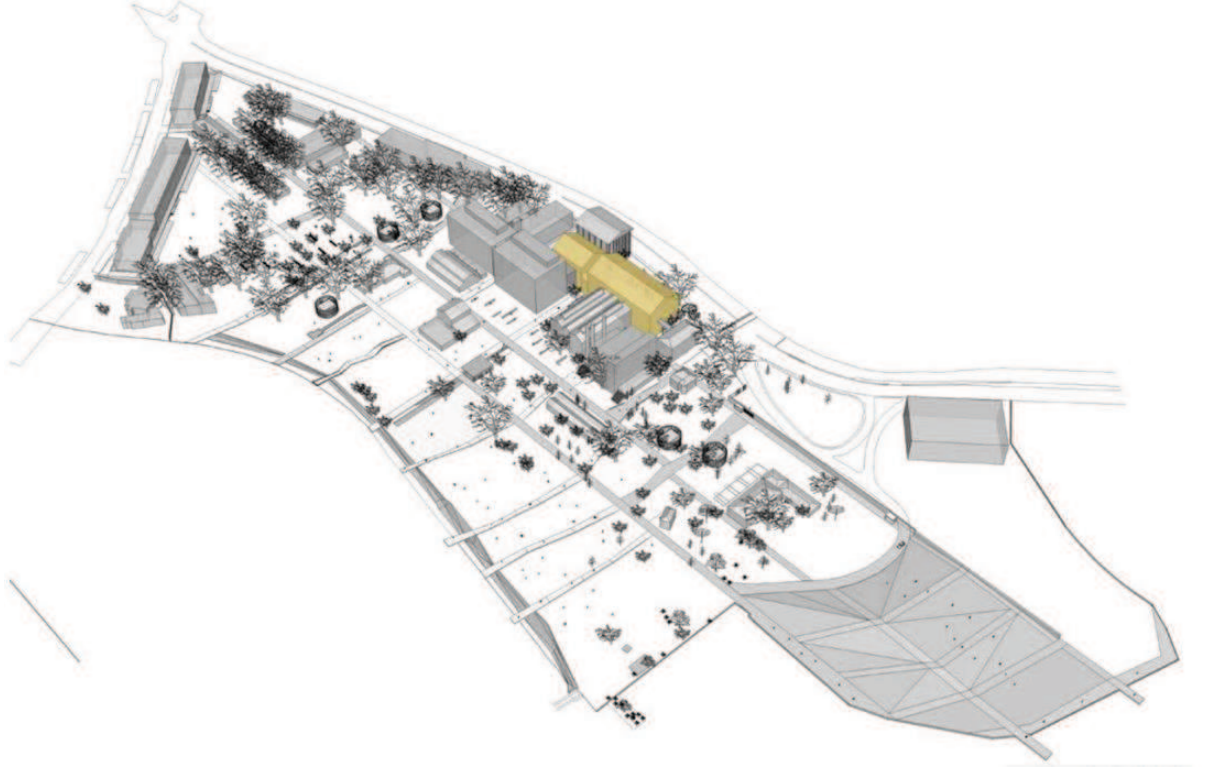
Şekil.5.106. Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali vaziyet planında 1 ve 2 numaralı makine daireleri (Bilgi Üniversitesi arşivi, Kaşlı, 2009)

Şekil.5.107. Restorasyon sonrası Santralistanbul vaziyet planında Enerji Müzesi

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html>'den alındı.

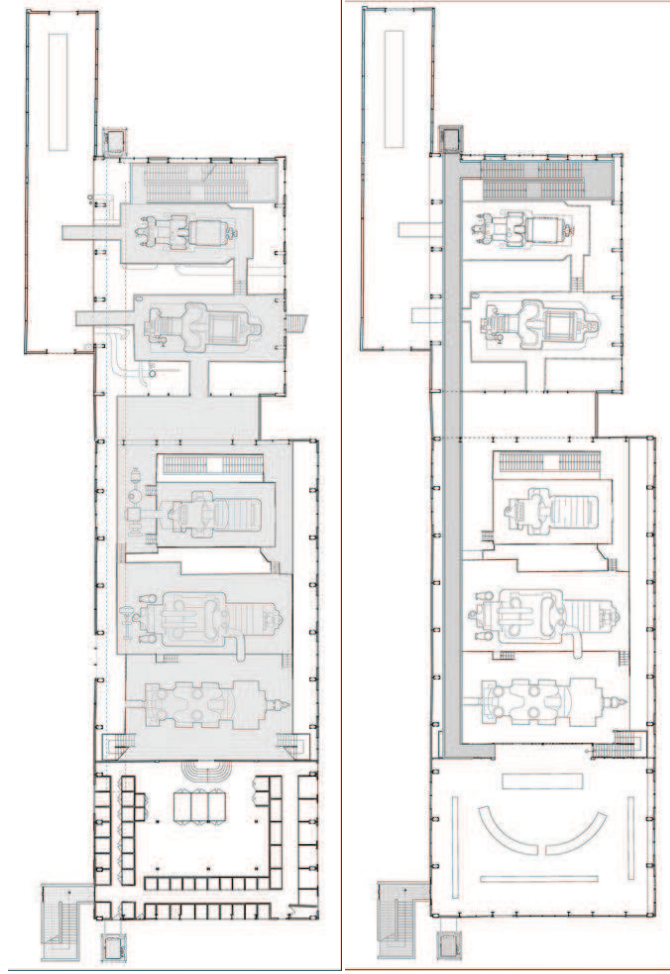

Şekil 5.108. Restorasyon sonrası Enerji Müzesi'nin vaziyet planındaki yeri

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html?year=&aID=1462>'den alındı.

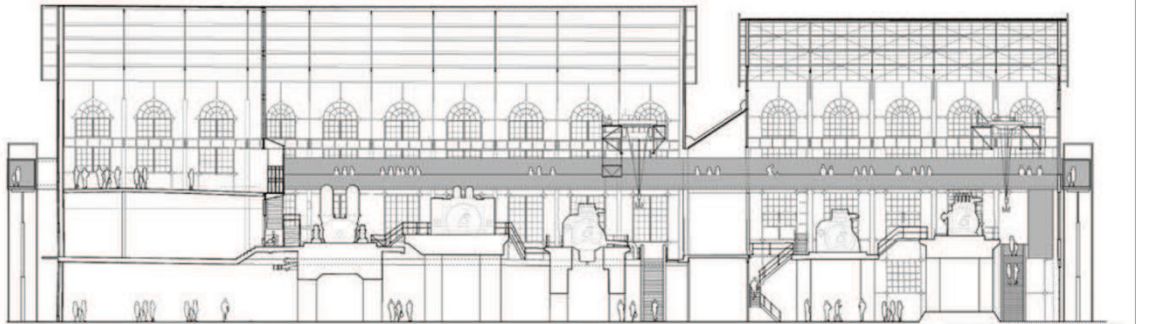
Enerji Müzesi'nin plan, kesit, perspektif ve iç mekan görünüşleri aşağıdaki gibidir:
(Şekil.5.109-5.113, Resim.5.114)

Şekil.5.109. Enerji Müzesi'nin 1. kat planları

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

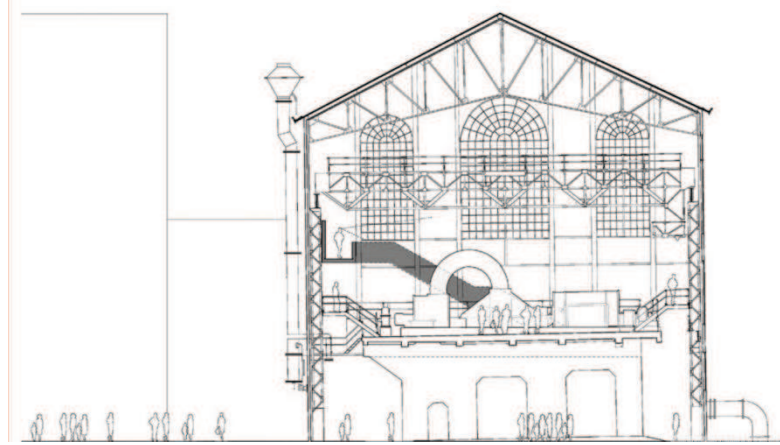
<http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html?year=&aID=1462>'den alındı.

Şekil.5.110. Enerji Müzesi'nin kesiti

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

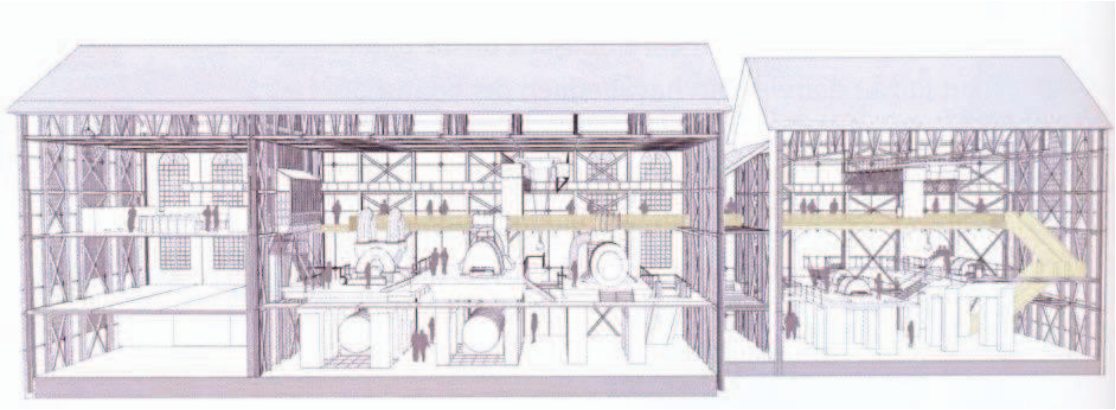
<http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html?year=&aID=1462>'den alındı.

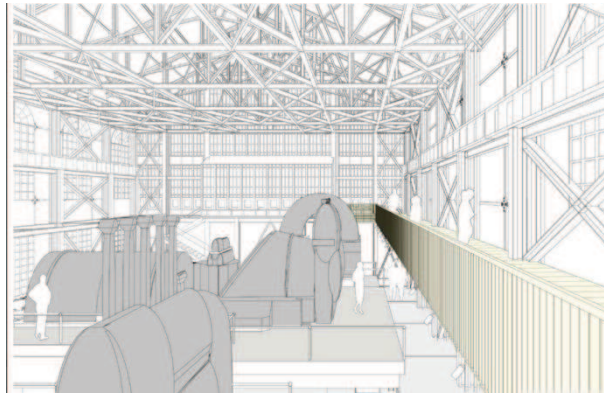
Şekil.5.111. Enerji Müzesi'nin kesiti

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html?year=&aID=1462>'den alındı.

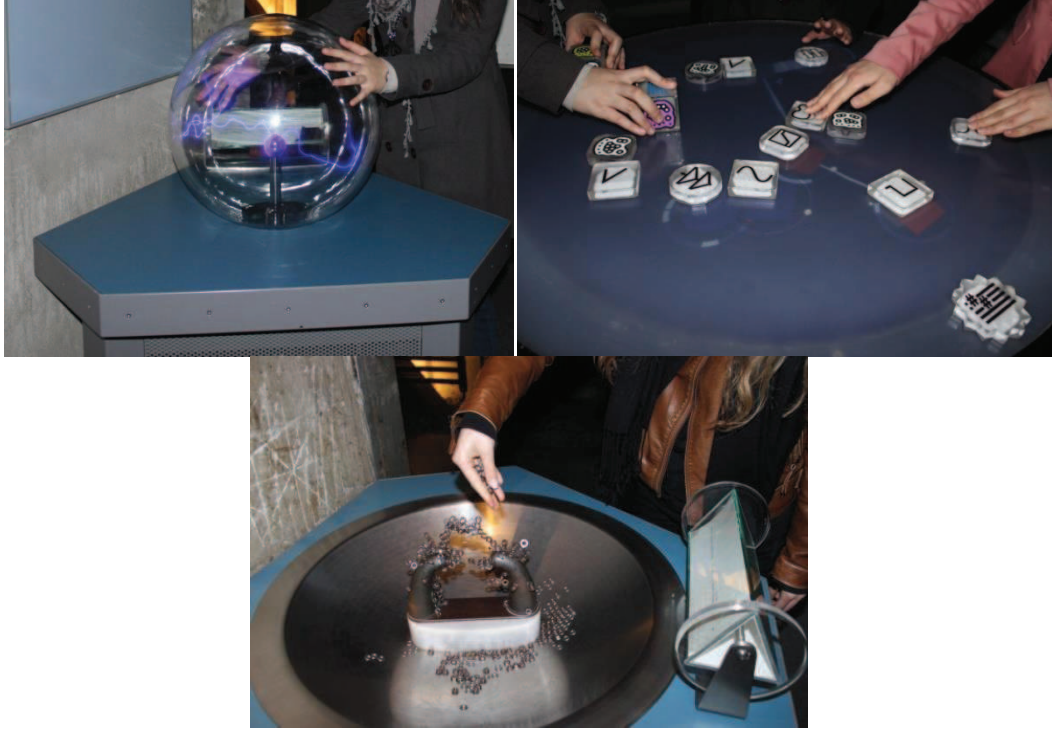
Şekil.5.112. Santralistanbul Enerji Müzesi (Yapı, 2007)

Şekil.5.113. Enerji Müzesi perspektifi

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html?year=&aID=1462>'den alındı.

Resim.5.114. Enerji Müzesi çeşitli deney aletleri

Enerji Müzesi girişinde öğrencilerin kullanabileceği bilgisayarlı ve tekli-toplu çalışma birimleri bulunmaktadır. Bu bölümde bodrum ve zemin kat arası; yatay bölücüler olarak metal ızgaralarla kapatılarak dolaşım aksından da malzeme farkıyla ayrılmıştır (Resim.5.115-5.116).

Resim.5.115. Tekli ve toplu çalışma birimleri

Resim.5.116. Enerji Müzesi girişi metal ızgara ve betonarme döşeme malzeme farkı

Enerji Müzesi'nde yüksek tavanlı olan, makinelerin bulunduğu birimler tel örgü sistemiyle ara kesit oluşturacak şekilde bölümlenmiştir (Resim.5.117).

Resim.5.117. Enerji Müzesi'nde tel örgüden oluşan ara kesitler

Enerji Müzesi; kolonları statik güçlendirmelerle sağlamlaştırılarak, yapıyla uygun renge boyanmışlardır. Aynı zamanda Enerji Müzesi'nde bulunan borular, zehirli izolasyon malzemelerinden temizlenerek arındırılarak paslanması önlenen makineler de korunarak Enerji Müzesi'nde sergilenmektedir (Resim.5.118).

Resim.118. Enerji Müzesi'ndeki borular ve sergilenen makineler

Günümüzde Enerji Müzesi'ne dönüşen üretim birimlerinden makine dairelerine gelen ziyaretçilerin türbin-jeneratör gruplarını, kazanları, borular gibi müzedeki diğer elemanları rahatlıkla görebilmelerini, algılamalarını sağlamak amacıyla çelik konstrüksiyon üzerine ahşap döşemelerden oluşan, cam korkuluklarla desteklenen yatay sirkülasyon elemanları olan gezi platformları ve dikey sirkülasyon elemanı olan yürüyen merdivenler ve asansör eklenmiştir. Eklenen yürüyen merdivenler ziyaretçileri gezi platformuna yönlendirmektedir (Resim.5.119-5.120).

Resim.5.119. Enerji Müzesi'ne eklenen gezi platformu

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

<http://www.santralistanbul.org/pages/index/about/tr>'den alındı.

Resim.5.120. Enerji Müzesi'ne eklenen yürüyen merdivenler (Pekol, 2010)

Tarihi bir yapı içinde müze hakkında bilgi veren teknolojik, dijital ekranlar bulunmaktadır (Resim 5.121).

Resim.5.121. Enerji Müzesi'ndeki duvarda ve zeminde bulunan dijital ekranlar

1 ve 2 numaralı makine daireleri arasına yan basamak altından aydınlatılan bir merdiven konumlandırılmıştır. Bazı merdivenler de kaldırılıp yerine gezi platformları yerleştirilmiştir. Zamanla aşınmış-yıpranmış merdivenler, müzeye yeni eklenen merdivenler ve rampalar, Santral döneminde kullanılan malzemenin orijinal rengine yakın bir renge boyanmışlardır. Santral döneminde 1 numaralı makine dairesinde bulunan bazı merdivenler kaldırılmış olup müzeye dönüştürülürken başka konumlarda eski malzeme kullanılarak yeni merdivenler konumlandırılmıştır (Resim.5.122-5.125).

Resim.5.122. Enerji Müzesi'nde servis merdiveni yerine eklenen merdiven

Resim.5.123. Dönüşüm sırasında kaldırılıp yerine gezi platformu bağlanan merdivenin görünümü (DS Mimarlık, Kaşlı, 2009)

Resim.5.124. Döşemede kullanılan yeni ve eski malzeme (B. Kaşlı arşivi)

Resim.5.125. Türbin merkezindeki merdivenler

Kaynak: (1 Aralık 2012) tarihinde

http://tr.wikipedia.org/wiki/Silahtara%C4%9Fa_Elektrik_Santrali'nden alındı.

1 numaralı makine dairesinde yer alan kontrol odasının tüm donanım ve aletleri temizlenerek olduğu gibi korunmuştur, kontrol panellerinin eksik birimleri üzeri şeffaf bir malzemeyle örtülmüştür (Resim.5.126-5.127).

Resim.5.126. Kontrol odası alet ve donanımları

Resim.5.127. Kontrol odası genel görünüşü (B. Kaşlı arşivi)

Enerji Müzesi giriş katında metal ızgaralar ve betonarme zemin döşeme malzemeleri kullanılırken; kontrol odasında eski, aşınmış, çizilmiş seramik karo zemin döşemeleri ve duvar seramikleri olduğu gibi korunmuştur. Türbin-jeneratör gruplarının yan birimlerine ise yeni zemin döşeme uygulamaları yapılmıştır. Diğer taraftaki makine dairelerinde de zemin döşemeleri hasar gördüğü için orijinaline yakın malzeme kullanılarak yeniden yapılmıştır (Resim.5.128-5.129).

Resim.5.128. Kontrol odası zemin ve duvar döşemeleri

Resim.5.129. Türbin-jeneratör grupları etrafındaki yeni zemin döşemeleri (B. Kaşlı arşivi)

1 ve 2 numaralı makine daireleri arasındaki geçiş rampayla sağlanmaktadır. 1 numaralı makine dairesinde, zeminde oluşan seviye farklılıkları ahşap basamaklar eklenerek ortadan kaldırılmıştır (Resim.5.130).

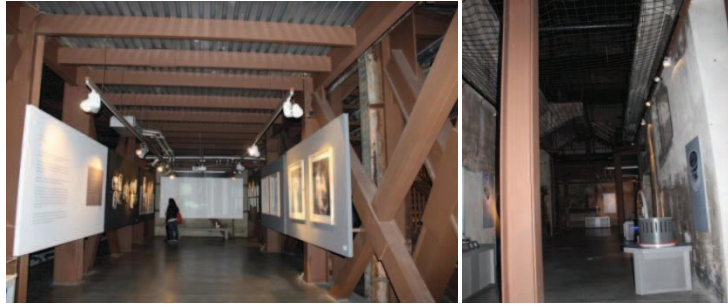

Resim.5.130. Geçiş sağlayan rampa ve ahşap basamaklar (B. Kaşlı arşivi)

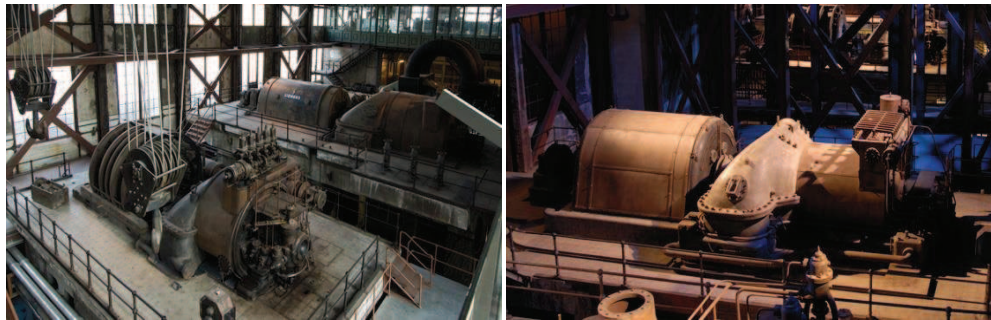
Enerji Müzesi'nde daha çok loş bir ortamda renkli yapay aydınlatma elemanları kullanılmıştır. Kullanılan yapay aydınlatma elemanları hem ziyaretçileri yönlendirmeye yönelik hem de sergilenen ürünleri vurgulamaya, ön plana çıkarmaya yöneliktir. Türbin-jeneratör gruplarının olduğu birimler geniş açıklıklı pencerelerden gelen doğal gün ışığından faydalanırken, gece de renkli yapay aydınlatma elemanları kullanılmaktadır (Resim.5.131-5.133).

Resim.5.131. 1 numaralı makine dairesi, zemin kat yapay aydınlatma kullanımı, restorasyon sonrası (B. Kaşlı arşivi)

Resim.5.132. Enerji müzesi, iç mekan aydınlatma elemanları

Resim.5.133. 1 ve numaralı makine dairesinde doğal ve yapay ışık kullanımı- restorasyon sonrası

Kaynak: (31 Aralık 2012) tarihinde

<http://www.santralistanbul.org/pages/index/about/tr/>'den alındı.

5.1.2.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi

Silahtarağa Elektrik Santrali, restorasyonu yapılarak işlevi değişen dönüşüm yapılarının en iyi örneklerinden bir tanesidir.

Silahtarağa Elektrik Santrali'nin üretim birimlerinden türbin-jeneratör grubunun, kontrol odasının, makinelerin aynı şekilde korunarak müzede sergilenmesi; çok geçmişi olan bir yapının izlerini, santralin işleyişini ve tüm yaşanmışlığını her detayıyla en ince ayrıntısına kadar ziyaretçilere aktarmaktadır. Enerji Müzesi içinde bulunan makineler, kazanlar, bacalar, kalın borular kabalığına rağmen çirkin bir görüntü oluşturmayıp aksine birer tasarım ögesi olarak görülmekle birlikte; yaşayan müze görünümündedirler.

Enerji Müzesi gezildiğinde sanayi yapılarından elektrik santrallerinin iç donanımı, kullanılan alet-makineleri, birimine göre olması gereken tavan yükseklikleri, sirkülasyon alanları ve döneminde kullanılan malzemeler hakkında bilgi edinilmektedir.

Tarihi bir yapıda eski makinelerin ve boruların arasında yürüyen merdivenler, dijital ekranlar, metal ızgaralar gibi günümüzün teknolojik malzemeleri kullanılarak geçmiş-günümüz sentezine çağdaş bir yorum getirilmiştir.

Enerji Müzesi zemin döşemelerinde girişte ve bazı iç kısımlarda kullanılan metal ızgaralar geri dönüşümü olan malzemeler olduğu için olumlu, güven hissi vermediği için olumsuz bir durum yaratmaktadır.

Üretim birimlerinden makine dairelerine eklenen yatay (gezi platformu) ve düşey (yürüyen merdiven, asansör) sirkülasyon elemanları mekan içerisinde anlaşılabilirlik yaratmadan birbirine yönlendirilerek müzede dolaşım rahatlığı sağlamaktadırlar. 1 ve 2 numaralı makine daireleri arasına eklenen rampa, engelli insanların da göz önünde bulundurularak geçişin sağlandığını göstermektedir.

Enerji Müzesi'nde bulunan Kontrol odası, türbin-jeneratör gruplarının bulunduğu birimlerin seramik karo zemin ve duvar döşemeleri olduğu gibi korunarak müzedeki yerini almışlardır. Buradan hareketle döneminde kullanılan desenli seramik karo döşemelerin günümüz tasarımlarında çokça tercih edilen yeniden gündeme gelen bir

malzeme olduğu gör÷lmektedir. Hasar gören diğer taraftaki zemin döşemeleri ise orijinaline (renk ve doku olarak) yakın fakat önceki malzemeden de ayırt edilebilecek şekilde düzenlenmiştir. Yapılan statik güçlendirmelerde kullanılan çelik malzemelerin göze batıp dikkat çekmemesi için yapının özgün hali göz önünde bulundurularak uygun renge boyanmıştır.

Cephelerin olduğu gibi korunması, yapıların özgün haline sadık kalındığını göstermektedir. Yeni eklenen merdivenlerin orijinaline yakın rengine boyanması da örnek bir yaklaşımdır.

Enerji Müzesi'nde; enerji, akım, elektrikle çalışan aletlerle yapılan deneyler ziyaretçilerde son derece farklı bir atmosferde zaman kavramını unutturan, eğlenceli/keyifli vakit geçirmelerini sağlayan, farklı bir deneyim yaşatmakla birlikte; loş ortamda renkli yapay aydınlatma elemanları kullanılarak da ziyaretçilerde farklı duygular uyandırmaktadır.

Çağdaş Sanatlar Müzesi ve Enerji Müzesi giriş holünde bulunan danışma/bilet satış noktası birimi doğrusal hareket sağlayarak girişin tam karşısına denk gelecek şekilde uygun yere konumlandırılmıştır.

Yerleşkede bulunan lojmanların konuk sanatçı rezidanslarına, idare binasının öğretim görevlisi ofislerine, atölyenin servis birimlerine, kantinin kafeye dönüştürülmesi; dönemdeki işlevlerin fikriyle hareket edilerek yeniden işlevlendirildiğini göstermektedir.

Santralistanbul yerleşkesine bakıldığı zaman; bir yandan tarihi olan santral yapıları ve bir yandan da modern olan eğitim yapıları gibi iki farklı mimari üslup dikkat çekmektedir.

Pekol, yenileme projesini şu sözleriyle değerlendirmektedir: "Bir endüstri yapısı örneği olan elektrik santralının özgün üslubundaki yalınlık, işlevi dönüştürülürken de korunmuştur. Dış cephesine yalnızca yere gömülü, renkli gece aydınlatması ile yenilik getirilirken, iç mekanda duyarlı bir tasarım yapılmıştır. Enerji Müzesi'nde kullanılan yeniden işlevlendirme müdahaleleri, yeni mimari dokunun görsel kalabalığını minimal seviyede tutacak şekilde tasarlanmıştır. Müdahaleler dâhilinde kullanılan malzemelerin, tarihî yapıda var olanlarla aynı olmasalar dahi, endüstri ve sanayi yapılarında kullanılan cins malzemelerden

seçilmiş olması, renk ve doku olarak yapıya uyumlu olmalarını sağlamıştır. Aynı zamanda yürüyen merdivenlerin eskiden kömürün taşındığı bantların yerine yerleştirilmesi, mekândaki hareketi korumuş, merdivenlerin mekanizmaların gözükmemesi de müzenin temasına uyum sağlamıştır" (Pekol, 2010, s. 127).

5.1.3. Lengerhane ve Hasköy Tershanesi (Lengerhane-i Amire ve Şirket-i Hayriye Tershanesi)-Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi

5.1.3.1. Yapının Tarihi

Osmanlıca bir terim olan 'lenger', gemileri sabitlemek için denize atılan zincirin ucundaki çapaya; bir endüstri yapısı olan 'lengerhane' ise bu çapaların bağlı olduğu zincirlerin yapıldığı yere verilen addır. Bizans döneminde farklı amaçlar için yapılmış olan yapının temelleri üzerine kurulan Osmanlı Lengerhanesi'nin tarihi geçmiş, III. Ahmet zamanına dayanmaktadır.

Osmanlı Lengerhanesi; 26.09.1990 tarihinde İstanbul 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 2109 sayılı karar ile ikinci derece tarihi eser olarak tescillenmiştir (Resim.5.134).

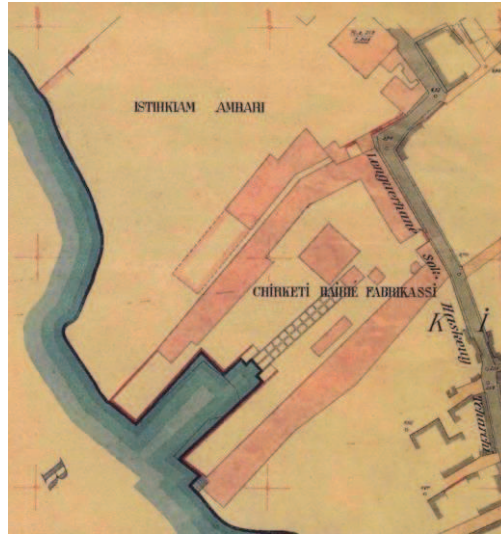
Resim.5.134. Lengerhane-i Amire'nin cephesi

Kaynak: (7 Ocak 2013) tarihinde

http://www.rmkmuseum.org.tr/rmk_tarihce.htm'den alındı.

Pekol'un belirttiği gibi; İncicyan, yapının III. Ahmet döneminde Çorlulu Ali Paşa'nın sadrazamlığı sırasında (1706-1710) Ali Usta adlı bir kumbaracı tarafından yapıldığını yazar (İncicyan, 1976, Pekol, 2010, s. 116). Tanyeli ise, Başbakanlık Arşivinde bulunan Lengerhane'ye dair en eski tarihli belgelerin 1792'ye ait olduğunu, dolayısıyla burada en erken faaliyetin 1775 tarihinde gerçekleştiğini ve binada aynı zamanda top dökümhanesi bulunduğunu yazar (Tanyeli, 1995, a.g.y).

Pekol'un da belirttiği gibi; Lengerhane, 1819 tarihli Kauffer haritasında 'Yeni Havan Topu Dökümhanesi' olarak, 1852 Moltke haritasında ise 'dökümhane' olarak tanımlanmıştır. 1913-1914'te çizilmiş olan Alman Mavileri haritalarında Şirket-i Hayriye Fabrikası'nın (Chirketi Hairie Fabrikası) yanındaki İstihkâm Ambarı arsası içinde çizilmiş, Mühendis Nedjib Efendi'nin 1918'de yaptığı haritada ise 'torpil deposu' olarak işaretlenmiştir (Ayanlar, 1992, Tasarım, 2001 ve Ergin, 2001, Pekol, 2010, s. 117, Şekil.5.135).

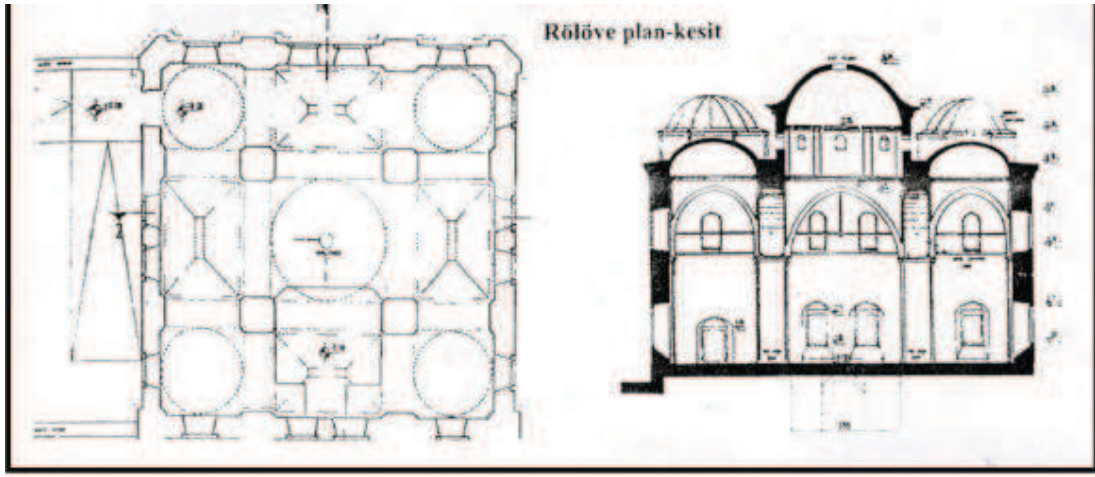

Şekil 5.135. Lengerhane-i Amire, Alman Mavileri Haritaları, pafta K-12, 1913-1914 (Pekol, 2010)

Lengerhane'nin karşısında bulunan tarihi Hasköy Tersanesi, 1861 yılında Şirket-i Hayriye (Osmanlı Deniz Hatları Şirketi) tarafından Osmanlı gemilerinin bakım ve onarımını sağlaması için kurulmuştur. İlk etapta 2 atölyesi bulunan tersane, zamanla artan ihtiyaçlara karşılık verecek şekilde ve eldeki imkanlar doğrultusunda genişletilerek büyütülmüştür. 1884 yılında buharla çalışan ve 45 metre uzunluğa sahip olan ahşap kızak yapılmıştır. Hasköy Tersanesi; Lengerhane binası gibi ikinci derece tarihi eser sınıfına girmektedir.

5.1.3.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi

Lengerhane yapısının rölöve planından da anlaşılacağı gibi kare plan düzenine sahip olan yapının ortasında bulunan dört ayak, üzerinde yüksek kaideler birbirlerine sivri kemerlerle bağlı olan ana kubbeden ve dört köşelerin her birinde bulunan daha küçük kubbelere oluşmaktadır. Bu küçük dört kubbelere arasında da tonozlar yer almaktadır. Aynı zamanda yapının büyük açıklıklı, iç avlulu, taş duvarlı ve yüksek tavanlı olduğu görülmektedir (Şekil.5.136).

Şekil.5.136. Hasköy Lengerhanesi rölöve plan ve kesiti (Erdinç, 2002)

Lengerhane yapısının dört cephesinde de zemin katta dört dikdörtgen pencere ve üst katında bu pencerelerin aynı hizasında yer alan yine dört adet fakat kemerli pencereler bulunmakla birlikte bir cephede toplam sekiz adet pencere bulunmaktadır (Resim.5.137).

Resim.5.137. Hasköy Lengerhanesi

Kaynak: (7 Ocak 2013) tarihinde

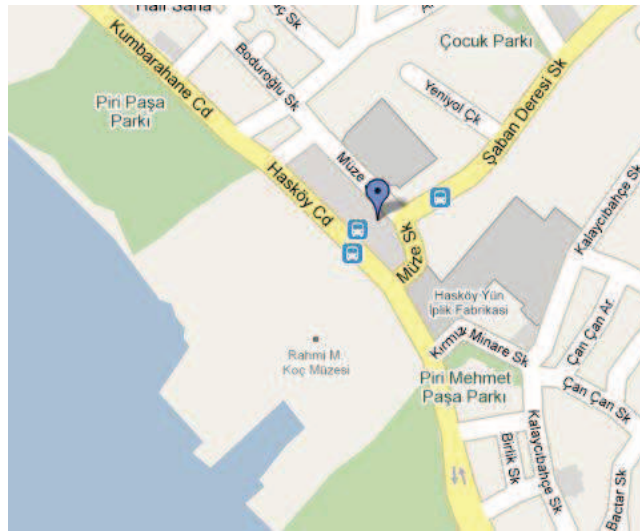
http://www.rmk-museum.org.tr/rmk_tarihce.htm'den alındı.

Ergin, proje mimarlarının ayakların üzerindeki izlere bakarak binanın eskiden galeri şeklinde ahşap bir katı bulunduğunu tespit ettiklerini belirtmiştir (Ergin, 2001). Pekol, yapıyla ilgili şu bilgileri vermektedir: "Dış ve iç duvarlar almaşık örgü tekniği ile iki sıra tuğla, bir sıra taş olacak şekilde örülmüş, ayaklar ve ana kemerler kesme küfeki taştan, kubbe ve tonozlar ise tuğladan inşa edilmiştir" (Pekol, 2010, s. 117). İbişoğlu ise; 1991 yılında yapılan bir incelemede, yapıda mevcut bezeme öğelerinin kubbe merkezleri, pandantifler ve birkaç pencere çerçevesinde kırmızı boya ile kalem işi olduğu saptandığını belirtmiştir (İbişoğlu, 1991).

Osmanlı gemilerinin bakım ve onarımı için kurulan Hasköy Tersanesi orijinal olarak iki atölyeden oluşmaktaydı. Daha sonra büyütülen tersanede arsanın üç tarafını büyük bir U şeklinde çevreleyen 14 bina ve tarihi kızak bulunmaktadır.

5.1.3.3. Yapının Konumu

Hasköy semtinin Piri Paşa Mahallesi'nde Hasköy Caddesi ve Müze Sokak (eski adıyla Lengerhane Caddesi) arasında bulunan 2100 metrekarelik dikdörtgen biçimli arsada yer alan Lengerhane'nin (günümüzde Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi) kuzeybatı ve güneydoğu yönleri bahçeyle çevrili olup güneybatı cepheleri ise hemen hemen yola bitişik konumdadır. Hasköy Tersanesi (günümüzde Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi) ise Lengerhane'nin karşısında yer almaktadır (Şekil.5.138).

Şekil.5.138. Lengerhane-i Amire, günümüzdeki konumu

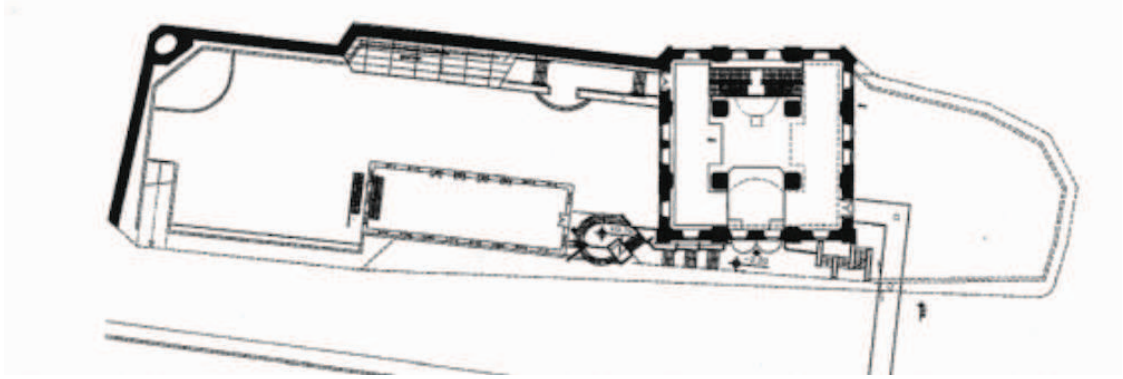
Kaynak: (7 Ocak 2013) tarihinde Google Maps'den alındı.

5.1.3.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü

Lengerhane'nin hangi işlevlerde kullanıldığı şöyle belirtilmektedir:

"III. Selim döneminde bir tamir geçiren ve Maliye Bakanlığı'na ait bir depo olarak kullanılan bina (Lengerhane), Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra 1951 yılında Maliye 118 Hazinesi'nden Tekel'in mülkiyetine geçerek Tekel Cibali Tütün Fabrikası tarafından ispiroto deposu olarak da kullanıldı" (İrepoğlu, 2008) ¹⁰.

İbişoğlu, şöyle devam eder: "1984 yılında çıkan bir yangında binanın çatısının büyük kısmı hasar gördü ve kurşun örtü eridiği için kullanılamaz hale geldi. Bunun ardından yapı boşaltıldı ve uzun süre bakımsız bir halde bırakıldı" (İbişoğlu, 1991, Şekil.5.139, Resim.5.140-5.141).

Şekil.5.139. Lengerhane-i Amire, yapının planı (Tasarım, 2001)

Resim.5.140. Restorasyon öncesi Lengerhane-i Amire'nin cephesi (Tasarım, 2001)

¹⁰ 7 Ocak 2013 tarihinde http://www.rmk-museum.org.tr/rmk_tarihce.htm'den alındı.

Resim.5.141. Restorasyon öncesi Lengerhane-i Amire'nin iç mekân görünümü
(Arredamento Dekorasyon, 1995)

Hasköy Tersanesi, 1861 yılında Şirket-i Hayriye tarafından kendi gemilerinin bakım-onarımı için kurulmuştur. Başlangıçta atölye düzeninde birkaç binadan oluşan tersane, zamanla olanaklar oranında genişletilir. Önce tersaneye 45 metrelik bir ahşap kızak kurulur ve çekme gücü, istimle çalışan bir ırgattan sağlanır. Bu ırgat 1910 yılında elektrikle çalışır hale getirilirken, 1938'de ise 75 ve 76 baca numaralı şehir hattı vapurları Kocataş ile Sarıyer burada inşa edilir. İlerleyen yıllarda Hasköy Tersanesi, deniz ulaşımına dair yapılanma değişikliklerine göre 1980'lere dek sık sık el değiştirmiştir. Bir devre ışık tutan bu yapılar, Kasım 1996'da Rahmi M. Koç Müzecilik Vakfı tarafından satın alındığında ise terk edilmiş durumdaydı ¹¹.

5.1.3.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü

1950'li yıllarda Tekel tarafından tütün deposu olarak kullanılan Lengerhane, 1984 yılında büyük bir yangın geçirdikten sonra terk edilen yapının sadece bahçesi ispirto deposu olarak kullanılmaktaydı. 1991 yılında Rahmi M. Koç Müzecilik Vakfı tarafından satın alınan Lengerhane binası, 1994 yılında Garanti Koza firması tarafından yapılan restorasyon sonrası 'Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi' olarak yeni bir işlevle ziyarete açılmıştır.

¹¹ 7 Ocak 2013 tarihinde http://www.rmkmuseum.org.tr/rmk_tarihce.htm'den alındı.

Dikdörtgen biçimli arsada yer alan Lengerhane binası, ahşap çatılı bina, taş duvarlar ve bunların oluşturduğu iç avluya ve dış cepheye dokunulmadan yeniden işlevlendirilen müze yapısı görünümünü kazanmıştır (Resim.5.142).

Resim.5.142. Restorasyon sonrası Lengerhane-i Amire'nin cephe görünümü

Ayanlar ve Tanyeli yapıyla ilgili şöyle bahsetmektedirler: "Yapı kompleksine ana giriş, Lengerhane ile restoran olarak kullanılan küçük bina arasından olmaktadır" (Ayanlar, 1992). "Eski tunç döküm fırını günümüzde müze giriş koridoru olarak kullanılmaktadır" (Tanyeli, 1995, Şekil.5.143).

LENGERHANE

Şekil.5.143. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası müze planı

Kaynak: (7 Ocak 2013) tarihinde

http://www.rmkmuseum.org.tr/images/muze_plani.jpg'den alındı.

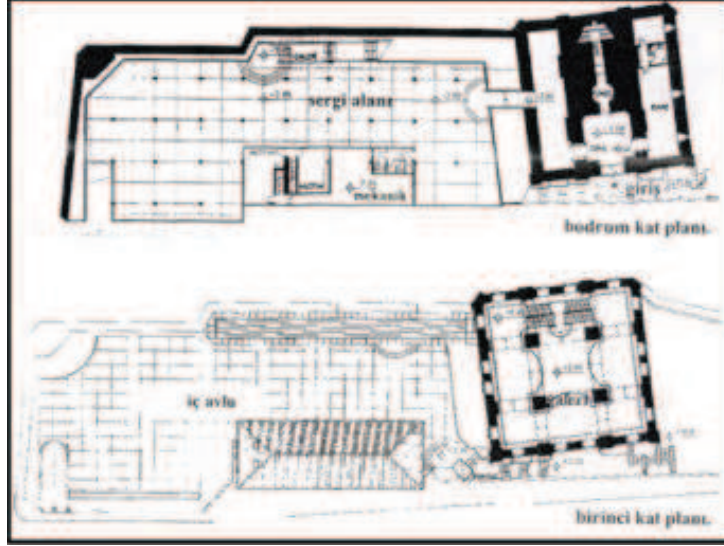
Hasköy'de bulunan Rahmi Koç müzesi örneği ele alındığında 12. yüzyıldan kalma Lengerhane'nin ve 1861 yılında Şirket-i Hayriye tarafından yaptırılan Hasköy Tersanesi'nin tarih içindeki değişimlerinden sonra müze olarak yeniden

işlevlendirilmesi süreci ve bu süreçteki çevresel girdiler, Rahmi M. Koç Müzesi kurucusu Koç tarafından şöyle belirtilir (Kaşlı, 2009, s. 17):

"...Lengerhane hazır olunca, İstanbul'un görece geri kalmış bir bölgesini canlandırmak ve desteklemek için sunduğu harika fırsatın tam anlamıyla bilincindeydik. Başka birçok önemli kuruluşun da aynı yolu izlediğini görmek beni mutlu ediyor. Haliç'in ve komşu kıyı bölgelerinin geleceği konusunda, bu bölgelerin saygıdeğer gelişimciler, aydın planlamacı ve mimarlar tarafından ele alınmasını can-ı gönülden umut ediyorum, çünkü bu bölgeler, İstanbul'un en güzel ve dinamik semtleri arasında yer alabilecek potansiyeli taşıyor" (Akaş, 2006: 11, a.g.y).

Pekol, Hasköy Caddesi tarafında sokak kotunun altında kalan beşik kemerli büyük bir açıklık bulunduğunu ve bu açıklığı takip eden dar tünelden ilk kata çıkan bir merdivene ulaşıldığını yazmıştır (Pekol, 2010, s. 117). Tanyeli ise, bu tünelin aslında Osmanlı döneminden günümüze sağlam bir şekilde ulaşan tek yansımali tunç döküm fırın olduğunu, buradan tuncun top yapımı için ön taraftaki kalıplara doğru döküldüğünü yazmaktadır ve şöyle devam etmektedir: "Gravürlerde ve eski fotoğraflarda görülen ancak zaman içerisinde kaybolmuş olan orta kubbedeki fenerler, projede yeniden yapılmamıştır. 1991 yılında yapılan incelemede görülen bezemelerin hiçbiri günümüze ulaşmamıştır. Proje sırasında iç mekânda bulunan özgün dövme demir gergilerin bir kısmı çıkartılmış, çıkartılamayanlar ise kesilerek yerlerine yenileri konulmuştur" (Tanyeli, 1995).

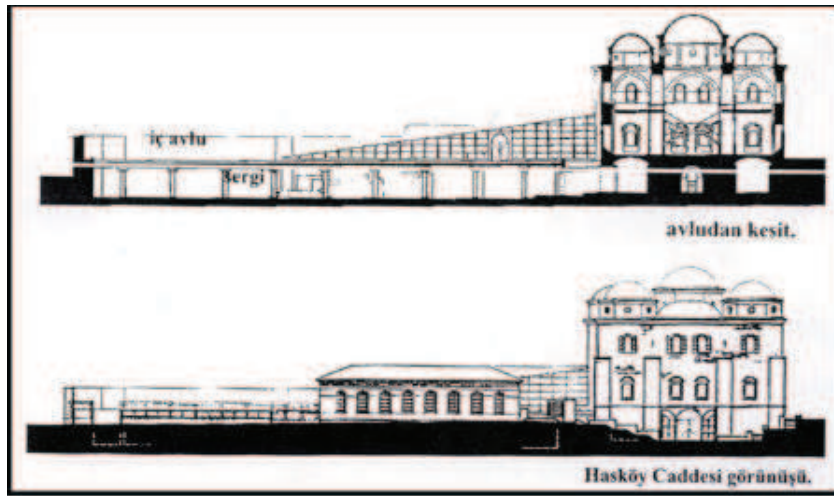
1991 yılında Rahmi M. Koç Müzecilik ve Kültür Vakfı tarafından satın alınan binanın ikinci derece tarihi eser derecesinde olmasından dolayı iç mekanlarda istenilen değişikliğin yapılmasına izin verilmiştir (Şekil.5.144).

Şekil.5.144. Lengerhane-i Amire, Rahmi Koç Endüstri Müzesi dönüşüm sonrası kat planları (Bulgurlu, 2001)

Sanayi yapısı olarak kullanıldığı dönemde yüksek olan tavanlar, müzeye dönüştürülürken ihtiyacı karşılayacak düzeyde asma kat eklenerek kat yüksekliği düşürülmüştür.

Lengerhane binasının orijinal yapısına avlunun altı kazılarak oluşturulan camlı rampa ile geçişi sağlanan yeraltı galerisi eklenmiştir. Avlunun altına eklenen yeraltı galerisi günümüz teknolojisini yansıtan tarihçi olmayan çağdaş bir yapıdır. Avlu altına eklenen yeraltı sergi galerisi ve birinci kat, zemin katta bulunan merdivenlerle ana binaya bağlanmıştır (Şekil.5.145, Resim.5.146).

Şekil.5.145. Lengerhane-i Amire, Rahmi Koç Endüstri Müzesi dönüşüm sonrası cephe ve kesitleri (Bulgurlu, 2001)

Resim.5.146. Lengerhane-i Amire'ye restorasyon sonrası eklenen yer altı galerisi iç mekan ve cephe görünümleri

Yapının ana girişinde cam kapı tercih edilmiştir. Lengerhane binasının taş duvarlarına temas etmeyecek şekilde çelik konstrüksiyonlu asma kat ve engelli asansörü eklenmiştir. Yapıya eklenen çelik konstrüksiyonlu asma kata ulaşım, sahanlığı ortak kullanılan çapraz şeklindeki iki merdivenden sağlanmaktadır. Bu merdivenlerin ve restorasyon sonrası eklenen asma katın korkulukları cam malzemedan oluşurken küpeşterleri siyah çelik malzemedan oluşmaktadır. Sergileme birimlerinde ahşap ayaklı cam bölmeli ünitelerin yanı sıra motifli, çelik ve cam malzemedan oluşan farklı üniteler görmek mümkündür (Resim.5.147-5.149).

Resim.5.147. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası Rahmi M. Koç Müzesi'nin giriş kapısı (Pekol, 2010)

Resim.5.148. Lengerhane-i Amire, restorasyon projesinde eklenen elik asma kat ve engelli asansörü

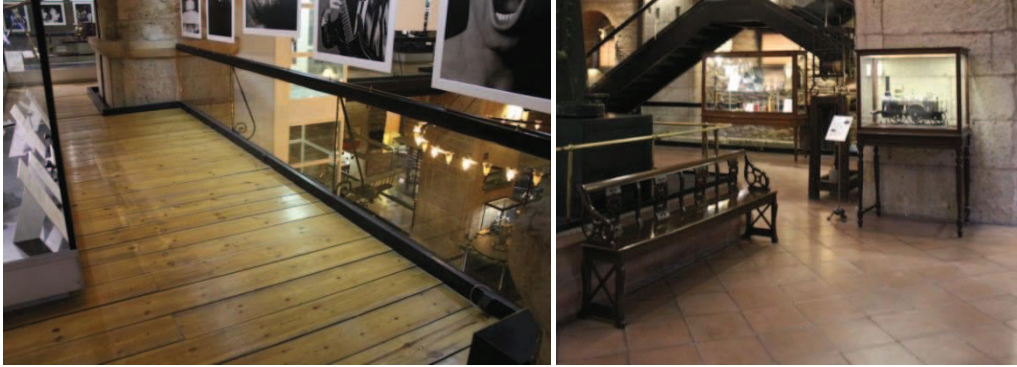
Resim.5.149. Lengerhane-i Amire, restorasyon projesinde eklenen merdiven ve farklı tarzdaki sergileme birimleri

Lengerhane'de genellikle 19. yüzyıl sonrasında kullanılan sanayi objeleri ve makineleri sergilenmektedir. Pleksiglas levha üzerine yazılmış olan müze ismi n cephede bulunmakla birlikte st katlardaki pencerelere kepenkler takılmıştır. Yapının Hasköy Caddesi'ndeki cephesine geleneksel tarzda sokak aydınlatmaları yerleştirilmiştir (Resim.5.150).

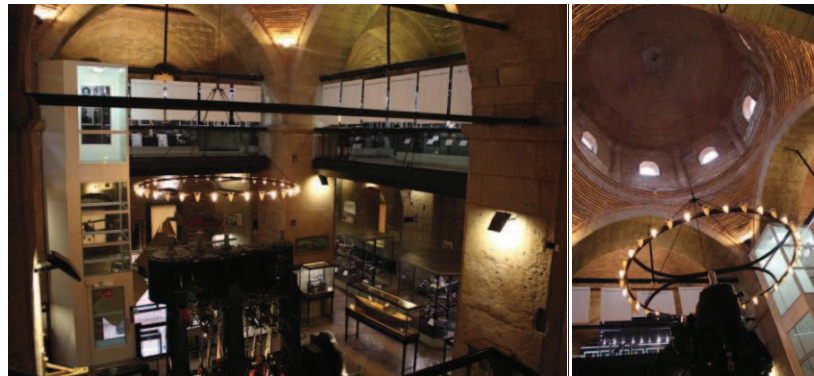

Resim.5.150. Restorasyon sonrası müzenin pencerelerine eklenen kepenkler ve Hasköy Caddesi görünümü ve sokak aydınlatmaları

Asma katın zemin döşemesinde ahşap tonlarında parke kullanılırken zemin katta kiremit renginden oluşan mat zemin döşemesi kullanılmıştır .Aydınlatma elemanı olarak asma kat ve ana kubbeden aşağı doğru inen sarkık avizeler kullanılırken diğer taraflarda aplikler kullanılmıştır (Resim.5.151-5.152).

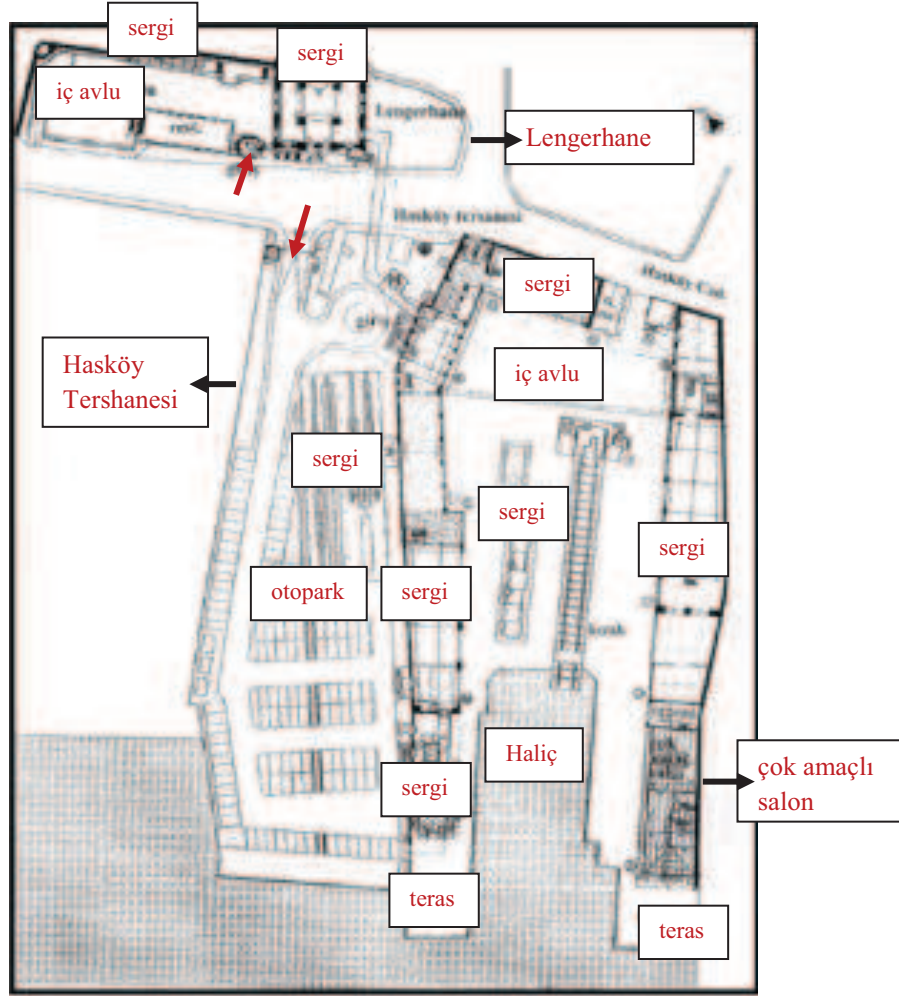

Resim.5.151. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası kullanılan zemin döşemeleri

Resim.5.152. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası iç mekanda kullanılan aydınlatma elemanları

Restorasyon sonrası 1. ve 2. Rahmi M. Koç Endüstri Müzeleri'nin girişleri ve müzede bulunan sergileme alanları vaziyet planında görüldüğü gibidir (Şekil.5.153).

Şekil.5.153. Rahmi Koç Endüstri Müzesi'ne dönüşüm sonrası vaziyet planı
(Bulgurlu, 2001)

1994 yılında sanayi müzesi işleviyle hizmete açılan Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi'ndeki sergileme alanlarının zamanla koleksiyona yeterli gelmeyince Lengerhane'nin tam karşısında bulunan atıl durumdaki Hasköy Tersanesi de 1996 yılında satın alınarak arsanın üç tarafını büyük bir U şeklinde çevreleyen 14 adet bina Dr. Bülent Bulgurlu başkanlığında yürütülen restorasyon çalışmalarıyla orijinallerine 2001 yılında Rahmi Koç Endüstri Müzesi'nin ikinci kısmı olarak hizmete açılmıştır. Aynı zamanda Haliç'e kıyısı olan Hasköy Tersanesi hem konum (birinci müzeye yakınlığı) hem de kapsadığı alan bakımından tamamen müze işlevine uygun görülmüştür (Resim.5.154).

Resim.5.154. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müzenin genel görünümü

Kaynak: (7 Ocak 2013) tarihinde

http://www.rmk-museum.org.tr/rmk_tarihce.htm'den alındı.

Türkiye'de ulaşım, endüstri ve iletişim tarihine adanmış ilk müze olan Koç Sanayi Müzesi'nde; karayolu ulaşımı, demiryolu ulaşımı, denizcilik, havacılık, mühendislik, bilimsel aletler, iletişim, modeller, oyuncaklar ve eğitim bölümlerinde konu başlıkları ile ilgili çeşitli objeler sergilenmektedir (Bulgurlu, 2001).

Biri Lengerhane diğeri Hasköy Tersanesi olmak üzere iki tarihi binaya sahip olan Rahmi M. Koç Müzesi üç ana bölümden oluşmaktadır. Müzede sergi alanlarında bulunan birimler şunlardır: Atatürk bölümü, karayolu ulaşımı, demiryolu ulaşımı, denizcilik, havacılık, tipo baskı atölyesi, yaşayan geçmiş, makineler, iletişim, bilimsel aletler, modeller ve oyuncaklar (Şekil.5.155-5.156).

Şekil.5.155. Lengerhane ve Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Rahmi M. Koç Müzesi'nin planları

Kaynak: (7 Ocak 2013) tarihinde

http://www.rmk-museum.org.tr/images/muze_plani.jpg'den alındı.

TERSANE GİRİŞ KATI

- T02 Suatlı Bölümü
- T03 Ne Nasıl Çalışır?
- T06 Erdoğan Gönül Galerisi | Otomobiller
- T11 Dr. Bülent Bulurlu Galerisi | Otomobiller
- T12 Buhar Makineleri | Dizel Motorları
- T13 Araser Zeytinyağı Fabrikası
- T14 Marangozhane
- T15 Gemi Makineleri
- T16 Tarihi Kızak
- T17 Nostaljik Dükkanlar
- T18 Gemi Buhar Makinesi
- T19 Denizcilik
- T20 Aydın Çubukçu Galerisi - Raylı Ulaşım

TERSANE ÜST KAT

- T01 Rahmi M. Koç Galerisi | Atatürk Koleksiyonu
- T04 Renkli Matematik Dünyası
- T05 Anasınıfı Eğitim Atölyesi
- T07 Motosikletler
- T08 Bebek Arabaları
- T09 Bisikletler
- T10 Kağnılar | At Arabaları | Kızaklar
- T14 Torna Tezgahları
- T19e Kayıklar | Dıştan Takma Motorlar

- T19a Halk Oyuncalığı
- T19b Gemi Donatıları
- T19c Dakik Saat
- T19d Dönme Demir
- T19e İsmir İsmir Kütüphanesi
- T19f Ferah Aletler
- T19g Sıfır Eczanesi
- T19h Balık (Barınak)
- T19i Tekneler
- T19j Kosta Usta
- T19k Motor Tanım Atölyesi
- T19l Ayvansaray
- T19m Sıfır Yapım Atölyesi

Şekil.5.156. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Rahmi M. Koç Müzesi'nin planı

Kaynak: (7 Ocak 2013) tarihinde

http://www.rmkmuseum.org.tr/images/muze_plani.jpg'den alındı.

Müzenin tersane bölümü kapalı alanda 1. kat ve zemin kat olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Yapının dış cephesi korunarak restorasyon sonrası müze işlevinin gerektirdiği ölçüler doğrultusunda iç mekana müdahalelerde bulunulmuştur. Yapı incelendiğinde hem giriş cephesinde hem de diğer cephelerindeki pencere doğramalarının koyu yeşil renge boyandığı görülmektedir. Müze girişinin sağında bulunan rampalı geçişle birlikte duvarda tutunma barları da kullanılmıştır. Taş

duvarlardan oluşan girişin zemin döşemesi mat, kiremit renkli diagonal döşenmiş seramiklerden oluşmaktadır (Resim.5.157).

Resim.5.157. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Rahmi M. Koç Müzesi girişinin iç mekandan ve cepheden görünümü

Müzeye girerken algılanan ve müzenin girişinde sol tarafta ahşap malzemedan oluşan, geleneksel tarzda bilet satış/danışma bankosu; bankonun arkasında ise müzeye dair küçük objeler ve maketler gibi hediyelik ürünler bulunmaktadır (Resim.5.158).

Resim.5.158. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müzenin girişinde bulunan bilet satış/danışma birimi

Müzenin zemin katında (giriş katında) bulunan lavabolar da bile bilgilendirici panoların yer alması önemli bir detay olarak dikkat çekmektedir (Resim.5.159).

Resim.5.159. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müze lavabolarındaki bilgilendirici panolar

Müzenin zemin katında (giriş katında) ana sergi salonu olan Erdoğan Gönül Galerisi'nde otomobil sergisi bulunmaktadır. Taş duvarlardan oluşan galerinin zemin döşemesi mat, kiremit renkli 45 diagonal döşenmiş seramiklerden oluşmaktadır. Sarkık yapay aydınlatmaların kullanıldığı galeride otomobiller; doğrusal kullanımın sağlandığı, geniş dolaşım alanları bırakılarak mekanın sağında- solunda ve ortasında olmak üzere konumlandırılmıştır. Otomobillerin sergilendiği bu galeri aynı zamanda kurumsal ve özel etkinliklere de ev sahipliği yapmaktadır (Resim.5.160-5.161).

Resim.5.160. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Erdoğan Gönül Galerisi

Resim.5.161. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası-Erdoğan Gönül Galerisi etkinlik zamanı

Kaynak: (7 Ocak 2013) tarihinde

http://www.rmk-museum.org.tr/rmk_kurumsal_etkinlikler.htm'den alındı.

Müzenin zemin katında bulunan ana giriş bölümünde müze koleksiyonunda bulunan lokomotif modelleri, kronometreler ve Rahmi Koç'un özel ilgi alanına giren minyatürler gibi bazı önemli objeler dönüşümlü olarak sergilenmektedir. Ayrıca yine ana giriş bölümünde küçük objelerin, objelerle ilgili kitapların ve müzeye dair hatıra eşyalarının satıldığı müze mağazası bulunmaktadır (Resim.5.162).

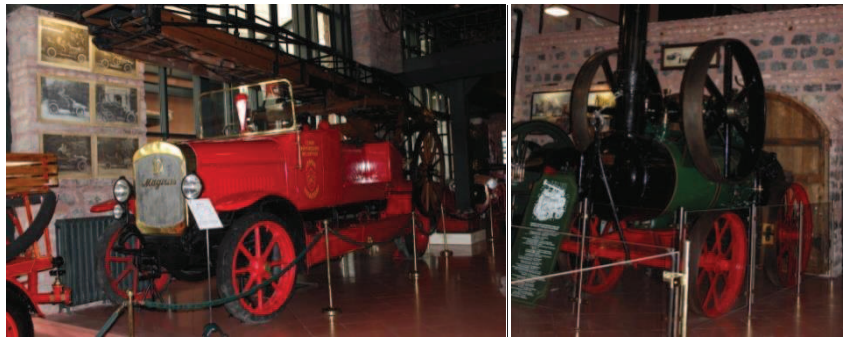
Resim.5.162. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müzenin sergi ünitelerinden biri ve müze mağazası

Ana girişten sonra sol tarafta kalan bölümde sualtı birimi bulunmaktadır. Sualtı biriminde dev akvaryum içinde temsili dalgıç modelleri, deniz motoru ve dalgıç ekipmanları sergilenmektedir. Sualtı biriminde, loş bir ortamda sergilenecek objeler vurgulanacak düzeyde renkli yapay aydınlatmalar kullanılmıştır (Resim.5.163).

Resim.5.163. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müzede bulunan sualtı bölümü

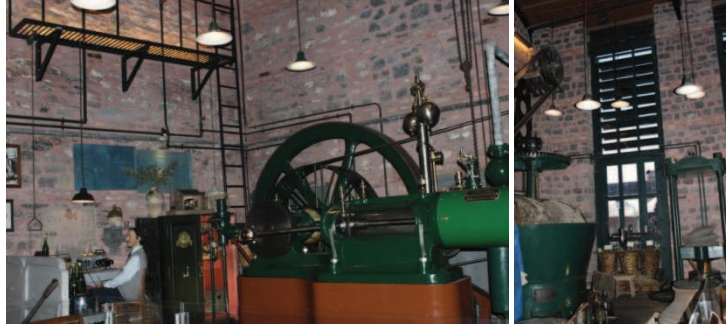
Ne Nasıl Çalışır? bölümü eğitim amaçlı olup günlük yaşamın her alanında kullanılan bir çok alet, araç ve makinelerin çalışma ilkeleri bilgilendirme panolarıyla anlatılmaktadır. Sergilenen bazı araçlar şeffaf bir malzeme olan pleksiglas ile koruma altına alınmıştır. Yapay aydınlatmaların kullanıldığı bölümde yüksek ve geniş pencerelerden gelen doğal gün ışığından da faydalanılmaktadır. Taş duvarlardan oluşan Ne Nasıl Çalışır? bölümünün zemin döşemesi mat, kiremit renkli diagonal döşenmiş seramiklerden oluşmaktadır (Resim.5.164).

Resim.5.164. Müzede bulunan bilgilendirme panoları ve pleksiglas koruyucu bölmeler

Bazı aletlerin çalışma ilkesi, teorik bilgilerin bulunduğu bilgilendirme panolarının yanı sıra uygulamalı olarak da gösterilmektedir. Örneğin gerçek zeytinyağı fabrikası parçaları kullanılarak bir zeytinyağı fabrikası ortamı oluşturulan

bu bölümde bulunan alet, makine, kazanlar ve diğer parçaların çalışmasıyla bir zeytinyağı fabrikasının işleyişini görmek mümkün olmaktadır. Yüksek tavanlı olan, taş duvarlardan oluşan zeytinyağı fabrikası modelinin zemin döşemesi mat, kiremit renkli diagonal seramiklerden oluşmaktadır. Yüksek tavandan sarkan yapay aydınlatmaların kullanıldığı bölümde yüksek ve geniş pencerelerden gelen doğal gün ışığından da faydalanılmaktadır (Resim.5.165).

Resim.5.165. Müzede sergilenen araser zeytinyağı fabrikası

Hasköy Tersanesi'nde seminer, toplantı gibi etkinliklerin düzenlenebileceği 120 kişilik kapasiteye sahip bir konferans salonu bulunmaktadır (Şekil.5.166).

Şekil.5.166. Rahmi Koç Endüstri Müzesi, vaziyet planı ve konferans salonunun plandaki yeri (Bulgurlu, 2001)

Beşik çatılı olan konferans salonunun zemin döşemesi ahşap parke, duvar ve tavan açık renge boyanmış olup yapay aydınlatmalar olan modern spotlar kullanılmıştır (Resim.5.167).

Resim.5.167. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Konferans salonu

Kaynak: (7 Ocak 2013) tarihinde

http://www.rmkmuseum.org.tr/rmk_kurumsal_etkinlikler.htm'den alındı.

Müzedeki Boğaziçi gezinti kayıkları, balıkçı tekneleri, denizcilik aletleri gibi denizcilikle ilgili gemi donanım malzemeleri kapalı ve açık sergileme alanlarında sergilenmektedir. Kapalı sergileme alanında bir bölümde bir balıkçı teknesi ve tüm donanımlarıyla birlikte temsili bir balıkçı figürü ile sergilenmektedir (Resim.5.168).

Resim.5.168. Müzenin kapalı alanında sergilenen balıkçı birimi

Rampayla da geçişin sağlandığı; taş duvarlardan oluşan denizcilik sergileme alanında zemin döşemesi olarak ahşap parke tercih edilmiştir. Mekanların yükseklikleri sergilenen ürünlerin büyüklüklerine göre değişkenlik gösterirken müzede bulunan engelli asansörleri de dikkat çekmektedir (Resim.5.169-5.170).

Resim.5.169. Müzenin kapalı sergileme alanı, denizcilik bölümünün girişi ve sergilenen boğaziçi gezinti kayığı

Resim.5.170. Açık hava sergileme alanında sergilenen Liman 2 buharlı römorkörü ve gemi aletleri

Müzenin bahçesinde geçmiş dönemin sokak havası yaratılarak geçmiş döneme ait temsili bilimsel aletler dükkanı, ayakkabıcı, demirci, gemi donatım, saatçi, eczane ve oyuncakçı gibi eğitici-öğretici olan birimler sergilenmektedir. Bu sokak havasını bozmamak için sokağın genelinde ve dükkanların giriş cephelerinde geleneksel tarzda sokak aydınlatmalar elemanları kullanılmıştır. Sergilenen bu birimlerde gerçekçi olması bakımından temsili figürler ve sergilenen mekanı tamamen yansıtacak bir çok detay bulunmaktadır. Örneğin bu birim bir eczane ise dönemin eczane modeli dışında temsili bir eczacı modeliyle birlikte koku efekti de kullanılmıştır (Resim.5.171-5.172).

Resim.5.171. Müze bahçesinde yer alan Şifa Eczanesi'nin iç-dış mekandan görünümü ve sokak aydınlatma elemanları

Resim.5.172. Müze bahçesinde yer alan Dakik Saat, Gemi Donatım ve Halis Oyuncakçı birimleri

Müzenin Raylı Ulaşım sergileme bölümünde buharlı lokomotifler, elektrikli-atlı tramvaylar, vagonlar gibi araçlar sergilenmektedir. Dört cephesi de cam ile çevrili olan, dolayısıyla gün ışığından faydalanan bu bölümde sarkık yapay aydınlatmalar da kullanılmıştır. Sergilenen araçların olduğu alanlarda zemin döşemesi; koyu renkli raylardan ve açık renkli, sade taş döşemelerden oluşurken; dolaşım aksları ise diagonal döşenmiş açıklı-koyulu kaygan olmayan mat karo döşemelerden oluşmaktadır (Resim.5.173).

Resim.5.173. Müzede sergilenen elektrikli-atlı tramvaylar ve lokomotif

Rahmi M. Koç Müzesi'nin açık alanları; açık, yarı açık sergileme alanları, dinlenme (yeme-içme) alanları olarak düzenlenmiştir. Rahmi M. Koç Müzesi açık hava sergileme alanında klasik otomobiller, demiryolu ulaşım araçları, Turgut Alp Vinçi, savaş uçağı ve diğer uçak modellerinin yanı sıra Haliç'e demirli durumda olan Fenerbahçe Vapuru ve TCG Uluçalreis Denizaltısı sergilenmektedir. Aynı zamanda müzenin açık ve kapalı mekanlarında yeme-içme birimleri bulunmaktadır (Resim.5.174-5.176).

Resim.5.174. Müzenin açık sergileme alanında bulunan uçak, Fenerbahçe Vapuru ve TCG Uluçalreis Denizaltısı

Resim.5.175. Müzenin açık sergileme alanında bulunan demiryolu ulaşım ve yarı açık sergileme alanında bulunan Klasik Otomobiller bölümü

Resim.5.176. Müzenin iç mekanında ve yarı açık sergileme alanında bulunan yeme - içme birimleri

5.1.3.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi

Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi İçinde barındırdığı çok sayıda ve farklı alanlardaki sergi elemanlarından dolayı yediden yetmişe her yaşta insanın ilgisini çekecek bir özelliğe sahiptir. Ana okul çocukları için özel eğitim salonları, diğer öğrenciler için fen-matematik atölyeleri ile öğrenciler için son derece farklı bir atmosferde eğlenceli vakit geçirerek eğitilmektedirler.

Restorasyon aşamasında tam anlamıyla müze anlayışına göre hareket edilerek yeniden düzenleme yapılmıştır. Yapıların cephelerine dokunulmadan müze işlevinin amacına uygun olacak şekilde iç mekanların yeniden düzenlenmesi; demiryolu, havayolu, gemi gibi açık alanda sergilenmesi gereken ulaşım araçlarının yapının açık alanlarında sergilenmesi ile yapının iç ve dış mekan alanlarına uygun işlevler verilerek; yapıda işlevsel bütünlük sağlanmıştır. Dönemin endüstri yapılarından olan Hasköy Lengerhanesi ve tersanesinin yüksek tavanlara sahip olduğu fakat restorasyon sonrası müze işlevi ihtiyacı gereği olarak, bazı yüksek tavanlara yapıya zarar vermeyecek şekilde ara katlar eklenmiştir.

Lengerhane projesini inceleyen mimarlar, yapının ortasında dört ayak üzerinde bulunan galeri izlerinden eskiden ahşap bir galeri katın olduğunu tespit etmişlerdir. Yapıyla ilgili yapılan okumalardan anlaşılan; restorasyon sonrası Lengerhane'ye eklenen asma kat seviyesinin duvarlarda görülen eski ahşap galeri izlerinden daha yüksek olduğudur. Restorasyon sonrası eklenen yeni asma katın, duvarlarda tespit edilen eski ahşap galerinin izleri doğrultusunda olması gerekirdi. Müzenin birinci bölümü olan Lengerhane'nin girişi ve güvenlik/danışma birimi net algılanırken avluda bulunan sergi salonlarının girişi ise pek algılanmaktadır (Resim.5.177).

Resim.5.177. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası müzenin girişi

Müzenin birinci bölümü olan Lengerhane'nin avlusunun altı kazılarak oluşturulan sergi salonu, müzenin içindeyken yapıya sonradan eklenen bir birim izlenimi vermemektedir. Müzenin birinci bölümü olan Lengerhane'nin Hasköy Caddesi'ne bakan cephesinde yapının geçmiş tarihine ve cephesine bütünlük sağlayacak şekilde geleneksel tarzda sokak aydınlatmaları eklenmiştir.

Müzenin birinci bölümü olan Lengerhane'nin iç mekanında bulunan tarihi, eski malzemedan oluşan merdivenler, günümüz çağdaş malzemeleriyle yapılmış modern merdivenler; hem tarz hem de malzeme olarak geçmiş-günümüzün kullanımı, zıtlığı ve bir yandan da uyumuyla aynı mekanda bir arada yer alarak farklı bir görüntü sergilemektedirler. Aynı şekilde eklenen asma katın zemin döşemesi eski malzeme görünümü veren ahşap ile döşenirken, korkulukları tamamen zıt bir malzeme olan camdan, küpeşterleri ise çelik malzemedan yapılmıştır. Bu kullanımla bir yandan geçmişte tercih edilen malzemenin kullanılışı ve bir yandan da günümüzde tercih edilen modern malzemenin kullanılış biçimi, bir bakıma sergilenecek aradaki zaman farkı/aşımı birkaç açıdan gözler önüne serilmektedir. Aynı etkiyi objelerin sergilendiği ahşap ve çelik malzemedan oluşan sergileme birimlerinde de görmek mümkündür (Resim.5.178).

Resim.5.178. Lengerhane-i Amire,restorasyon sonrası müzedeki yeni malzemenin bir arada kullanımı

Müzenin birinci bölümü olan Lengerhane'ye eklenen çağdaş yapı gerek duvarda gerek zeminde gerekse tavanda kullanılan malzemeleriyle, aydınlatma elemanlarıyla çağdaş malzemeler kullanılarak daha sonra eklenen bir yapı olduğu son derece açıktır (Resim.5.179).

Resim.5.179. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası müzeye eklenen yer altı galerisi

Restorasyon sonrası müzenin birinci bölümü olan Lengerhane'nin cephesine eklenen kepenkler, geleneksel tarzda ve renkte olduğundan cepheye sonradan eklenen detaylar olarak görülmemekte; aksine yapıya uyum sağlamaktadırlar. Müzenin birinci bölümü olan Lengerhane binasında sergi alanı olarak değerlendirilen dar geçişler ziyaretçilerde farklı bir izlenim yaratmaktadır (Resim.5.180).

Resim.5.180. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası müzedeki geçiş ve sergi birimi

Müzenin birinci bölümü olan Lengerhane'de kullanılan modern stor perdeler yapıyla uyumsuz bir görünüm sergilemektedir (Resim.5.181).

Resim.5.181. Lengerhane-i Amire, restorasyon sonrası müzede kullanılan perdeler

Yapılar incelendiğinde dönüşüm sonrası yapıların tarihi ve mimari özellikleri, çağdaş malzemeler kullanılarak korunmuştur. Müzenin hem birinci hem de ikinci bölümünün iç mekanlarında, engelli insanların da ulaşımı düşünülerek yeniden düzenleme yapıldığı; yapıda yer alan engelli asansörlerinin, tutunma barlarının ve rampalı geçişlerin yoğunluğu ile dikkat çekmektedir. Her proje ve yapıda bu olumlu uygulama görülmediği için özellikle 'dikkat çekmektedir' ifadesi kullanılmıştır (Resim.5.182).

Resim.5.182. Restorasyon sonrası müzeye eklenen tutunma barları, engelli asansörleri ve rampalar

Müze incelendiğinde işlevselliğe bir o kadar da estetik görünüme dikkat edilerek başarılı bir şekilde yapıya müdahale edildiği görülmektedir. Yapıdaki taş duvarlar, yüksek kubbeler, yer yer bulunan yüksek tavanlar gibi mekansal öğeler; yapının tarihini, geçmişini, kimliğini yansıtan bir ara yüz; bu mekanlarda sergilenen ulaşım araçları, objeler, maketler, aletler de birer ön yüz oluşturarak dünü-bugünü ayıran birer eleman olarak algılanmaktadırlar. Bütün bu sergi elemanlarıyla birlikte yapının kendisi de yaşayan bir sergi elemanıdır. Müzede yer alan yeme-içme

birimleri bulunduğu mekanların tarzına uygun bir şekilde tasarlanarak sıcak bir ortam oluşturduğu gibi bir bütünlük sağlanmıştır. Otomobillerin sergilendiği Erdoğan Gönül Galerisi'nde yer alan Demlik Kafe gibi (Resim.5.183).

Resim.5.183. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası Erdoğan Gönül Galerisi'nde bulunan Demlik Kafe

Müzenin ikinci bölümü olan tersane girişinin sol tarafında konumlandırılan danışma /bilet satış birimi gerek kullanıldığı ahşap malzeme açısından gerek konumu açısından uygundur fakat danışma/bilet satış biriminin arkasının aynı zamanda müzenin satış birimi olarak da kullanılması; gelen ve giden ziyaretçilerin kullanımı açısından problem yaratmakta, işlevlerin çakışmasıyla da düğüm noktası oluşturmaktadır. Giriş bölümünde yer alan satış birimleri yeterli olduğundan danışma/bilet satış bankosu arkasında hediyelik eşyaların yer alması gereksizdir. Müzenin satış biriminin, girişten bağımsız fakat ortak bir kullanım alanında başlı başına ayrı bir birim olarak konumlandırılması gerekirdi (Resim.5.184).

Resim.5.184. Hasköy Tersanesi, restorasyon sonrası müzenin danışma/bilet satış ve hediyelik eşya satış birimleri

Çok büyük bir alana sahip olan müzenin ikinci bölümü olan Tersane'nin girişi hem küçük hem de müze kadar etkileyici değildir.

Eğitici bir bölüm olan Ne Nasıl Çalışır? bölümünde bazı aletlerin çalışma ilkesi, ziyaretçinin mekana giriş yaptığı anda otomatik olarak algılayarak çalışmaya başlayan aletlerle gösterilmektedir. Örneğin temsili bir zeytinyağı fabrikası olan Araser zeytinyağı fabrikasında bulunan aletlerin dışında gerçekçi bir ortam yaratılarak temsili bir figür ile birlikte zeytinyağı koku efekti bile verilmiştir. Bu da mekan-kurgu işleyişini, ilişkisini ve fikrini en iyi şekilde ortaya koyan bir örnek teşkil etmektedir. Müzede yer alan tüm sergi salonları incelendiğinde; çoğunun duvar ve zemin döşeme malzemelerinin aynı olduğunu, bu da yapının bir bütün olarak ele alındığını göstermektedir.

Her ulaşım aracının sergileme alanları sergilenecek olan araçların; büyüklüklerine, yüksekliklerine göre düzenlenerek yeterli genişlikte doğrusal hareketin sağlandığı dolaşım aksları oluşturulmuştur. Müzede bulunan sergi salonlarının çoğunda doğal-yapay aydınlatmaların bir arada kullanıldığı gözlemlenmiştir.

5.1.4. Osmanlı Bankası-Salt Galata Kültür/Sanat Merkezi

5.1.4.1. Yapının Tarihi

Osmanlı Bankası'nın Genel Müdürlük Binası olan Bank-ı Osmanî-i Şahane'nin tasarımı Fransız asıllı mimar Alexander Vallaury tarafından yapılarak 1892 yılında hizmete açılmıştır.

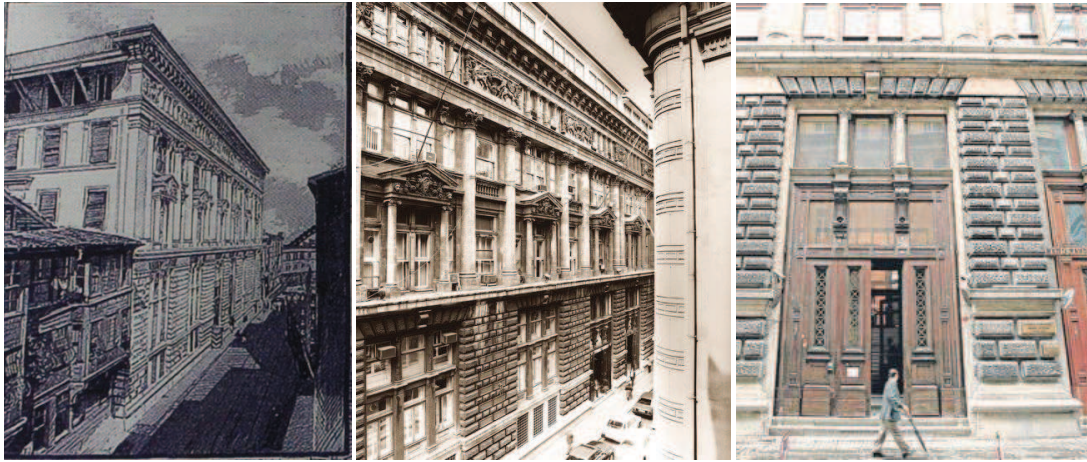
Osmanlı Bankası'nın simgesi olan Genel Müdürlük Binası'nın inşası (1890-1892) Salt Galata Osmanlı Bankası Müzesi bilgilendirme panolarında şu şekilde geçmektedir; 1890 yılına gelindiğinde, o zamana kadar kullanılan ve Galata'nın 18. yüzyıl sonlarından kalma yapılarından Saint-Pierre (Sen Piyer) Han, Osmanlı Bankası'nın hızlı gelişmesi karşısında yetersiz kalmış, yeni bir genel müdürlük binası arayışı gündeme gelmişti. Banker David Glavany tarafından Voyvoda Caddesi üzerinde inşa edilen Glavany Han, 1889 sonunda 15.000 lira karşılığında satın

alınınca, Osmanlı Bankası da bu arsaya ortak olmuş, her iki kuruluşun idare merkezlerini barındıracak iki binanın inşasına karar verilmişti. Binalar, dönemin önemli mimarlarından Alexander Vallaury 'ye sipariş edilmişti. Osmanlı Bankası binasının resmi açılışı, 27 Mayıs 1892 tarihinde gerçekleştirilen büyük bir törenle yapılmıştı (Salt Galata Osmanlı Bankası Müzesi bilgilendirme panoları).

5.1.4.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi

Devasa büyüklüğü ve ihtişamıyla anıtsal bir yapıyı andıran Osmanlı Bankası'nın Bankalar Caddesi'ne bakan ön cephesinde Neoklasik mimarinin; Haliç'e bakan arka cephesinde ise Oryantalist mimarinin detayları dikkat çekmektedir.

Osmanlı Bankası'nın ön cephesinde yüksek-geniş ahşap giriş kapısı, hayvan figürlerinden oluşan rölyefler, kaideli yüksek sütunlar, bezemeli/süslü detaylar, saçaklar, dikdörtgen pencereler ve büyük ölçekli taş döşemeler yer almaktadır (Resim.5.185).

Resim.5.185. Osmanlı Bankası'nın ön cephesi ve girişi

Kaynak: Salt Galata Osmanlı Bankası Müzesi, (21 Ocak 2013) tarihinde

<http://www.posta.com.tr/cumartesi-postasi/HaberDetay/Neydi-ne-oldu-.htm?ArticleID=125568>'den, 24 Ocak 2013 tarihinde

<http://www.mimarlikmuzesi.org/Gallery/DisplayPhoto.aspx?ID=9&DetailID=3&ExhibitionID=12>'den alındı.

5.1.4.3. Yapının Konumu

Osmanlı Bankası (günümüzde Salt Galata Kültür/Sanat Merkezi) Karaköy'de Bankalar Caddesi üzerinde yer almaktadır (Şekil.5.186-5.188).

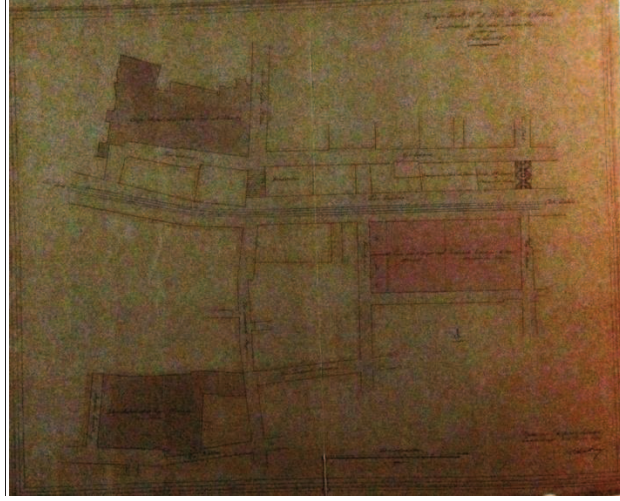
Şekil.5.186. Osmanlı Bankası'nın (günümüzde Salt Galata'nın) haritadaki konumu

Kaynak: (21 Ocak 2013) tarihinde Google Maps'den alındı.

Şekil.5.187. Osmanlı Bankası'nın (günümüzde Salt Galata'nın) haritadaki konumu

Kaynak: (24 Ocak 2013) tarihinde <http://www.obmuze.com/#iletisim>'den alındı.

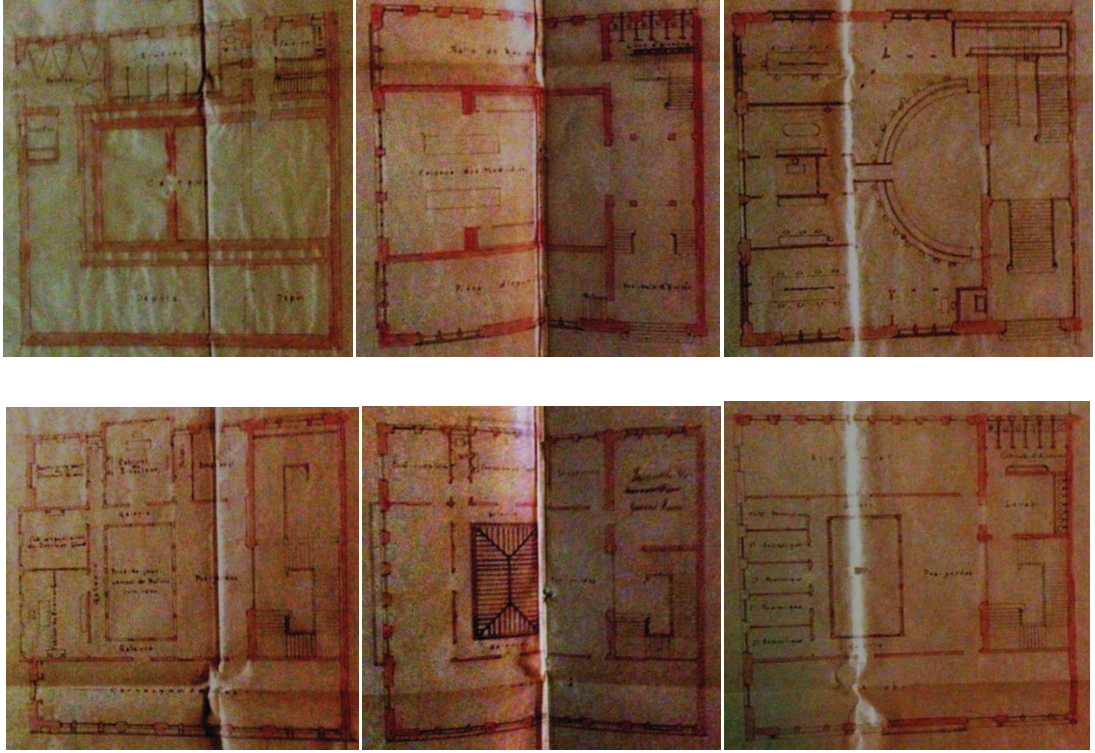
Şekil.5.188. Osmanlı Bankası'nın mimar Alexandre Vallauray tarafından çizilmiş vaziyet planı (Salt Galata Osmanlı Müzesi panosu)

5.1.4.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü

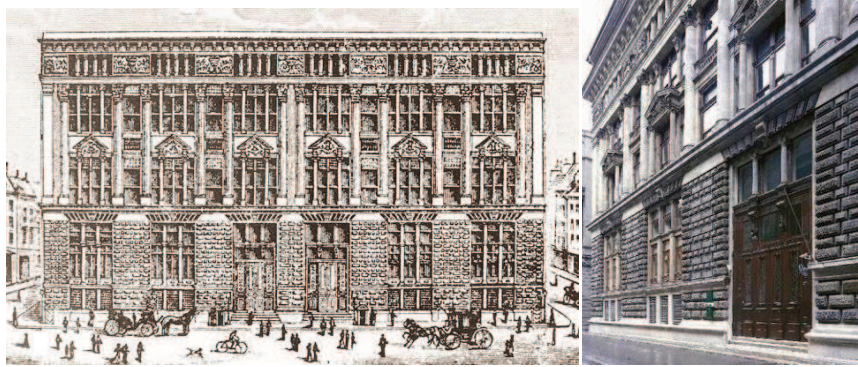
Geçmişte çeşitli sebeplerden dolayı birkaç kez müdahaleye uğrayan Banka, 2001 yılına kadar Osmanlı Bankası olarak hizmet verdikten sonra Garanti Bankası A.Ş. tarafından devralınmıştır.

1931 yılında Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın kuruluşuyla birlikte Osmanlı Bankası son kez önemli bir değişikliğe uğradı. 1863'ten beri Osmanlı ve sonra da Türk devletiyle olan ayrıcalıklı ilişkisinin artık gerekçesi ve geçerliliği kalmamıştı. Banka bir bakıma 75 yıl öncesine dönmüştü. Artık faaliyetleri, basit bir ticari banka gibi mevduat toplamak, kredi vermek gibi olağan işlemlerle sınırlıydı. Osmanlı Bankası artık kısıtlı ama sadık bir müşteri kitlesine hizmet veren küçük bir banka konumundaydı. 1996'da başlıca sermayedarı Paribas Bankası tarafından Doğuş Grubu'na satılan Osmanlı Bankası yeni kimliğiyle 5 yıl kadar hizmetten sonra 2001 yılında ülkeyi sarsan krizin sonucunda faaliyetine son vermiş, Garanti Bankası ile birleşerek tarihe karışmıştır ¹² (Şekil.5.189, Resim.5.190-5.191).

¹² 24 Ocak 2013 tarihinde <http://www.obmuze.com/#kronolojik>'den alındı.

Şekil.5.189. Osmanlı Bankasının kat planları (Salt Galata Osmanlı Bankası Müzesi panosu)

Resim.5.190. Osmanlı Bankasının restorasyon öncesi cephe görünüşleri

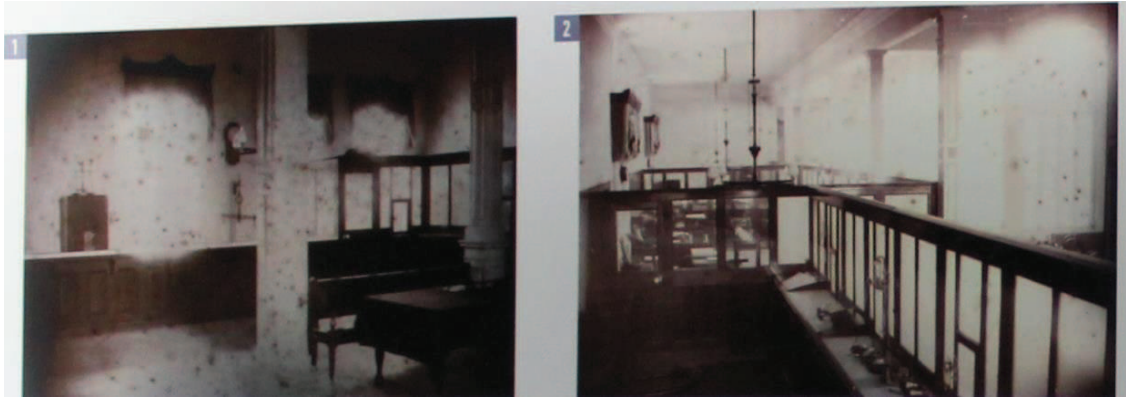
Kaynak: (24 Ocak 2013) tarihinde

<http://www.mimarlikmuzesi.org/Gallery/DisplayPhoto.aspx?ID=9&DetailID=3&ExhibitionID=12> ve <http://www.renovanews.com/projedetay.asp?id=38>'den alındı.

Resim.5.191. Osmanlı Bankası iç mekan görüntüleri (Salt Galata Osmanlı Bankası Müzesi panosu)

Osmanlı Bankasının 1893 tarihli albümünden iç mekan fotoğrafları aşağıdaki gibidir (Resim.5.192-5.195):

Resim.5.192. 1-Kasalar Holü, 2-Muhasebe ve muhaberat kasası (Salt Galata Osmanlı Bankası Müzesi panosu)

Resim.5.193. 3-Sol koridor, 4-Müdüriyet holü (Salt Galata Osmanlı Bankası Müzesi panosu)

Resim.5.194. 5-Müdüriyet bekleme salonu, 6-Müdüriyet (Salt Galata Osmanlı Bankası Müzesi panosu)

Resim.5.195. 7-Sağ koridor, 8-Müşteri kasaları (Salt Galata Osmanlı Bankası Müzesi panosu)

5.1.4.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü

2001 yılında kapatılan Osmanlı Bankası'nın restorasyon ve yeniden işlevlendirme çalışmaları mimar Han Tümertekin başkanlığında Mimarlar Tasarım tarafından yürütülmüştür. 2006 yılında başlayan restorasyon ve yeniden işlevlendirme çalışmaları 2011 yılında tamamlanmıştır.

Osmanlı Bankası restorasyon ve yeniden işlevlendirme çalışmalarıyla 10.000 metrekarelik alanıyla bünyesinde bulundurduğu: oditoryum, arşiv, kütüphane, kafe, restoran, özel etkinlik alanı, müze, mağaza, sergi salonu ve atölyeleriyle; Garanti Bankası'nın bir sanat-kültür merkezi olarak 'Salt Galata' adıyla 2011 yılında yeni işleviyle hizmet vermeye başlamıştır (Resim.5.196).

Resim.5.196. Salt Galata'nın cephe görünüşleri

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Mimar Han Tümertekin bir röportajında şu şekilde açıklama yapmıştır: Salt Galata'nın iç mekânları için farklı tasarım ve mimarlık ofisleriyle çalışıldı. Binada yer alan mağazayı Ömer Ünal, ofisleri Superpool, oditoryumu Zoom, atölyeleri Arif Özden ve Tanju Özelgin, kütüphaneyi Şanal Mimarlık, kafe ve restoranı Mimarlar Tasarım ve Zehra Uçar, danışma bankosu ve ziyaretçi tuvaletlerini Autoban tasarladı.

Binanın, işaretleme ve yönlendirme tasarımı ise Koray Özgen tarafından gerçekleştirildi¹³.

Yapının restorasyonunda görev alan mimar Tevfik Dalkılıç; yapının ön, arka ve geçiş olmak üzere üç yapıdan oluşan bir bina olduğunu, bu yapılardaki çelik çatı taşıyıcıların yeterli olmaması nedeniyle yeniden güçlendirildiğini, iç cephelerde de dış duvarlarda olduğunu gibi insan sağlığına zararlı olmayan mikronsal bir iç temizlik ve arındırma çalışması yaptıklarını, restorasyon öncesinde AB 57 denilen formülasyon ile kimyasal temizlik yaptıklarını söyledi. *“Dokulardaki kimyasal malzemeyi zorlamadan bize verilen restorasyon raporları doğrultusunda malzemeyi süratle getirip duvar ve çatı işlemlerini özenle arındırıyoruz. Kat holü, ana giriş rolü, rölyefler, duvardaki sıva ve tavanlardaki ahşap paspası, derz açılması ve boya imalatı gibi tüm çalışmamızı belli bir plan dahilinde tamamladık. Bütün bunlar 10 bin metrekarelik alanda yapılan çalışmalardır. Bu tarihi binayı 2010 yılı Ocak ayında teslim alıp 2011 Kasım ayında teslim ettik”* şeklinde konuşan Dalkılıç, duvar ve tavanlardaki ahşap yapının nefes alabilmesi için yağlı boya değil su bazlı boya ile bezendiğini, aksi takdirde uygun olmayan sıva ve boyanın kendini yüzeyden atacağını da hatırlattı. Neslihan Zeynep Yavuz, bodrum ve tavanların sudan etkilenmemesi için özel malzemeler kullanılarak tamir edildiğini, duvarların yığma duvar, taş ve ahşap duvar ile, döşemelerin çakıl ya da ahşap, kolonların da bazı yerlerinde ahşap direkler kullanılarak orijinal yapının korunduğunu belirtti. Duvarların çatlayan bölgeleri için özel yapılmış dolgu malzemesi kullanıldığına değinen Dalkılıç, orijinal harcın enjeksiyon yöntemiyle duvar çatlaklarına doldurulduğunu, binanın bazı yerlerinde çelik, bazı yerlerinde betonarme, bazı yerlerinde de hem çelik hem betonarmenin tercih edilerek güçlendirme çalışmalarının yapıldığını ifade etti¹⁴.

Restorasyon sonrası eski Osmanlı Bankası'nın giriş kapısının konumu ve ahşap malzemesi aynı şekilde korunmuştur (Resim.5.197).

¹³ 21 Ocak 2013 tarihinde <http://www.pelinozgen.com/2012/01/istanbula-yeni-bir-soluk-salt-galata.html>'den alındı.

¹⁴ 21 Ocak 2013 tarihinde <http://www.agun.edu.tr/tr/newsid=31>'den alındı.

Resim.5.197. Yapının restorasyon öncesi ve sonrası giriş kapısının görünümü

Kaynak:, (21 Ocak 2013) tarihinde

<http://www.posta.com.tr/cumartesi-postasi/HaberDetay/Neydi-ne-oldu-.htm?ArticleID=125568>'den, (24 Ocak 2013) tarihinde

<http://www.themaggar.com/istanbul-tasarim-bienali-kapsamindaki-tasarim-yuruyusleri-karakoy/>'den alındı.

Salt Galata'nın ana giriş kapısının ardından ahşap kasalı cam giriş kapısı; giriş kapısının sağında ve solunda olmak üzere iki adet döner kapı bulunmaktadır. Salt Galata'nın ahşap yüksek kapısından içeri girdikten sonra birbirine eşit 15 adet kare bölmelerden oluşan yüksek, bezenmiş süslü tavanlar göze çarparken; döşemesi mermer olan giriş merdiveninin (merdivenin küpeşte ve korkulukları da mermerden oluşmaktadır) sağında-solunda bulunan hayvan ve insan figürlerinden oluşan rölyefler dikkat çekmektedir. Aynı zamanda giriş holünün zemin döşemesinde restorasyon öncesinde de olduğu gibi mermer (giriş holünde siyah beyaz desenli, merdivenlerde sade olmak üzere iki çeşit mermer) kullanılırken; alanda aydınlatma elemanı olarak, gizli aydınlatma ve tavadan sarkıtılan oynar başlıklı spot aydınlatmalar kullanılmıştır (Resim.5.198-5.199).

Resim.5.198. Salt Galata'nın giriş kapıları, giriş holü ve tavan-duvar detayları

Resim.5.199. Salt Galata giriş holü aydınlatma elemanları

Salt Galata'nın giriş katında danışma birimi, Salt araştırma, dükkan (kitap satış mağazası), kafe ve restoran bulunmaktadır (Şekil.5.200).

↑ : Giriş, ★ : Danışma, ★ : Salt Araştırma, ★ : Kafe-restoran, ★ : Dükkan

Şekil.5.200. Salt Galata giriş kat planı

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Salt Galata'nın delikli dokusu olan mermer malzemeden oluşan danışma birimi; giriş merdivenini çıktıktan sonra, sağ tarafta bulunan merdivenin altında yer almaktadır. Danışma birimi; altında bulunduğu merdivenin formuna uygun olacak şekilde eğimli bir biçimde tasarlanmıştır (Resim.5.201)

Resim.5.201. Salt Galata danışma birimi

Girişin sol tarafında çelik profillerle tutturulmuş cam paneller üzerinde yönlendirici bilgiler ve cam panelin arkasında ise Salt Galata'da düzenlenen etkinlikler hakkında bilgi veren dijital ekran bulunmaktadır (Resim.5.202).

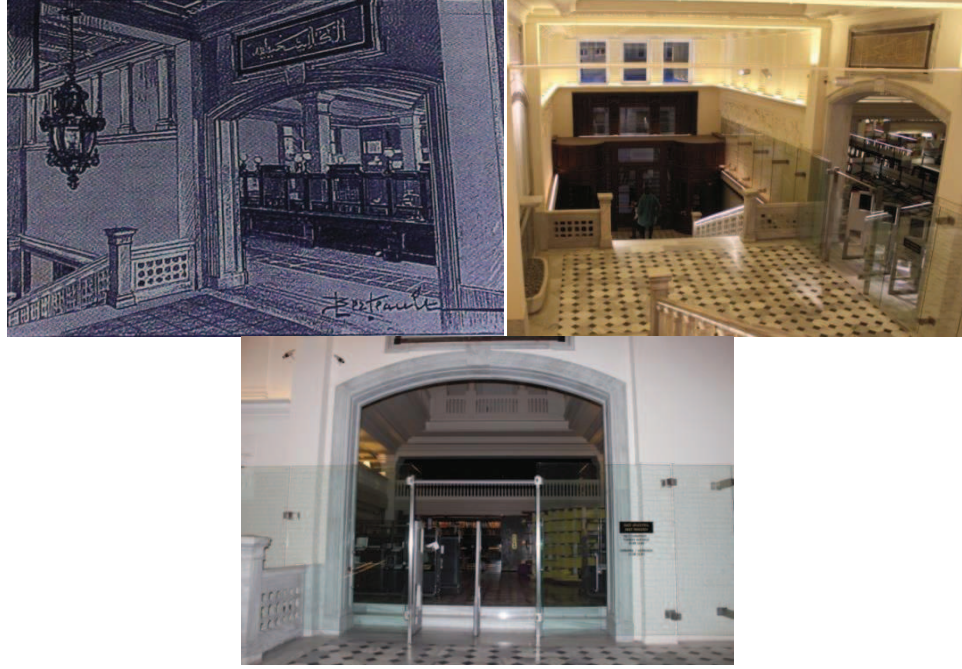

Resim.5.202. Salt Galata yönlendirme ve bilgilendirme bölümü

Sanat, mimarlık, tasarım, şehircilik, sosyal tarih ve ekonomi tarihi konularına odaklanan 40 bine yakın başlıkta 100.000'in üzerinde basılı yayın ve bir milyonu aşkın dijital ortama aktarılmış belgeyi kapsıyor ¹⁵.

¹⁵ 21 Ocak 2013 tarihinde <http://www.timeoutistanbul.com/sanat/makale/2462/SALT-Galata'dan> alındı.

Yapının Osmanlı Bankası olarak kullanıldığı dönemde kasa odalarına girişin bulunduğu ve şube olarak kullanılan birim; Salt Araştırma birimine dönüştürülmüştür. 650 metrekarelik alana ve asma kata sahip Salt Araştırma; girişin sol tarafında, danışma biriminin karşısında yer almaktadır. Salt Araştırma, birçok farklı dalda dijital ve basılı kaynakları bir arada bulunduran arşiviyle zengin bir kütüphaneye sahiptir (Resim.5.203).

Resim.5.203. Restorasyon sonrası Salt Araştırma birimine dönüşmüş olan Osmanlı Bankası şube birimi (Salt Galata Osmanlı Bankası Müzesi panosu)

Salt Araştırma'nın dolaşım alanlarının zemin döşemesinde desenli mermerden, asma katan çıkan merdivenleri ise sade mermer döşemeden oluşmaktadır. Oval bir forma sahip olan Salt Araştırma danışma bankosu; kütüphane girişinin sol tarafında yer almaktadır (Resim.5.204-5.205).

Resim.5.204. Salt Araştırma danışma bankosu ve zemin-merdiven döşemeleri

Resim.5.205. Salt Araştırma'nın galeriden görünümü

Salt Araştırma'da minik bir amfiyi andıran, ahşap zemin üzerinde farklı yüksekliklere sahip oturma birimleri ve ekranı bulunan küçük bir alan yer almaktadır. Bu minik amfinin tavanından tesisat boruları geçmektedir (Resim.5.206).

Resim.5.206. Salt Araştırma amfi

Yapının Osmanlı Bankası olarak kullanıldığı dönemde kasa odasına girişin bulunduğu birim, aynı konumunda olduğu gibi korunmuştur ve küçük bir ofis görevini görmektedir. Aynı zamanda başka bir kasa birimi de kütüphanedeki raf görevini üstlenmiştir (Resim.5.207-5.208).

Resim.5.207. Salt Araştırma'da yer alan kasa odası

Resim.5.208. Salt Araştırma'da raf olarak kullanılan kasa birimi

Salt Araştırma'da bireysel ve grup halinde çalışmaya olanak sağlayan farklı tarzlarda, sabit ve hareketli çalışma birimleri yer almaktadır. Kütüphane bölümünde ayrı, çalışma birimlerinde ayrı olacak şekilde iki farklı türde yapay aydınlatmalar bulunmaktadır (Resim.5.209-5.210).

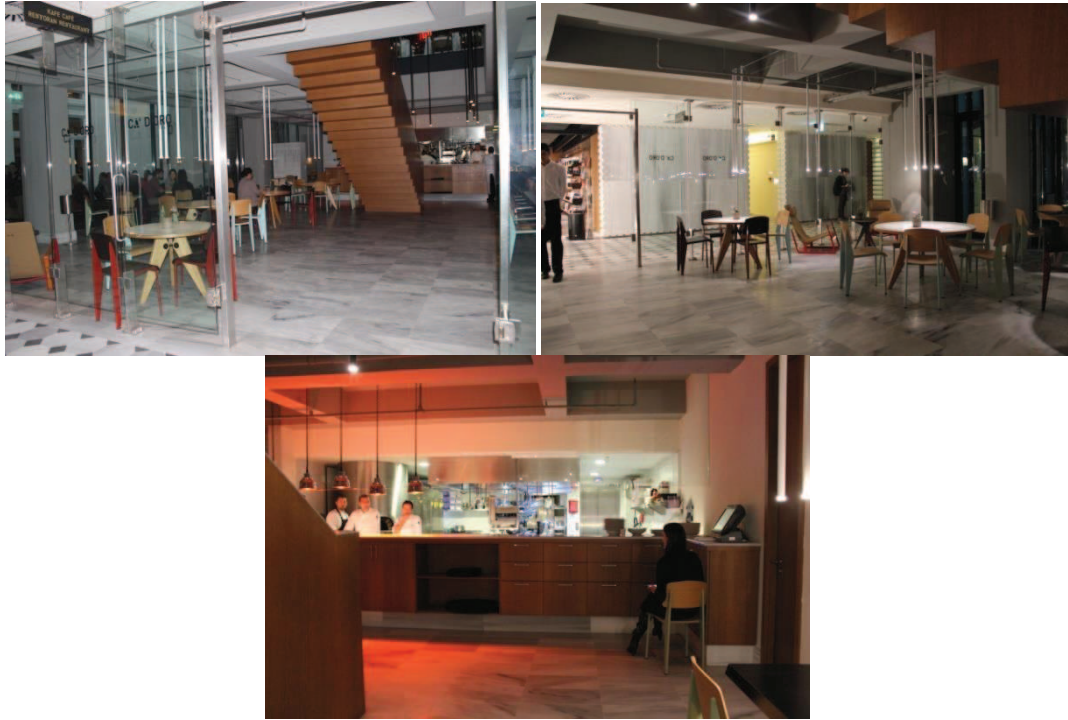
Resim.5.209. Salt Araştırma kütüphane bölümü

Resim.5.210. Salt Araştırma tekli ve çoklu çalışma birimleri

Yapının restorasyon öncesindeki planları incelendiğinde giriş ve asma katta yer alan kafe-restoranın daha sonra eklenecek yeni ek yapı olduğu anlaşılmaktadır. Salt Araştırma'dan sonra sol tarafta kalan "Ca'd'Oro" adlı ek yapının giriş katı kafe; asma katı restoran olarak işlevlendirilmiştir.

Giriş katta yer alan kafe betonarme olarak inşa edilmiştir ve mermer olan zemin döşemesi dışında, tavan-duvar döşemeleri ve tasarımları; tercih edilen donatılar (kafede yer alan masa, sandalye, mutfak servis bankosu ve donanımları) modern bir tarza sahiptirler. Kafede donatı olarak hareketli, dinamik bir forma sahip olan modern masa ve sandalyeler tercih edilirken; aydınlatma elemanı olarak da asma tavandan sarkıtılan uzun, daire kesitli beyaz borulardan oluşan kızakla hareket ettirilebilen yapay aydınlatma elemanları tercih edilmiştir (Resim.5.211).

Resim.5.211. Ca'd'Oro Kafe iç mekan görünümüleri

Salt Araştırma'nın önemli varlıklarından Hüseyin Bahri Alptekin'in kişisel kitaplığı da Kafe'nin içinde yer alıyor ¹⁶ (Resim.5.212).

¹⁶ 19 Aralık 2012 tarihinde <http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Resim.5.212. Kafede yer alan kitaplık

Kafenin asma katında bulunan ve çelik konstrüksiyondan oluşan restoran bölümünde koyu renkli ahşap parke tercih edilirken; aydınlatma elemanı olarak da asma tavandan sarkıtılan uzun, daire kesitli siyah borulardan oluşan kızakla hareket ettirilebilen yapay aydınlatma elemanları tercih edilmiştir. Haliç'e bakan restoranda, yumuşak hatlara sahip daire ile keskin hatlara sahip kare formunda yemek masaları ve oturma yerleri siyah deriden oluşan ahşap iskelete sahip sandalyeler yer almaktadır (Resim.5.213).

Resim.5.213. Ca'd'Oro Restoran iç mekan görünümü

"Ca'd'Oro" kafe-restoranın karşısında yer alan ek yapı Dükkan-kitap satış mağazası (Bookstore) olarak işlevlendirilmiştir.

Salt Galata'daki dükkân, görsel sanatlar, mimarlık, şehircilik, sosyal ve ekonomik tarih, çevre ve kültür çalışmalarında uzmanlaşıyor. Robinson Crusoe 389 tarafından işletilen mekân, Türkiye ve yurtdışından güncel ve temel yayınların yanı

sıra, Salt'ın kitaplarını, etkinlik ve sergilerde işbirliği yapılan kişilerin çalışmalarını da içeriyor ¹⁷.

Delikli ahşap ve metalden oluşan satış ve teşhir üniteleri; duvarda ve mağazanın orta alanında yer almaktadırlar. Mağazanın giriş-çıkışı ayıran, girişin ortasına konumlandırılmış bölücü eleman bulunmaktadır. Zemin döşemesi mermer olan mağazanın tamamen siyah olan asma tavanında bulunan oynar başlıklı-hareketli yapay aydınlatma elemanları doğrusal bir şekilde sıralanmışlardır (Resim.5.214).

Resim.5.214. Dükkan (Bookstore)

Kadın/erkek tuvaletlerinin zemin döşemesi olarak mermer kullanılırken, duvar döşemelerinde mermer, ayna ve ahşap kaplamalar kullanılmıştır. Alanın ortasına konumlandırılmış daire şeklinde suyun yukarıdan sarkıtılan metal ince borulardan aktığı, suyun gidiş yönüne göre mekanizması olan sıradışı bir tasarım olan mermer lavabo bulunmaktadır (Resim.5.215-5.216).

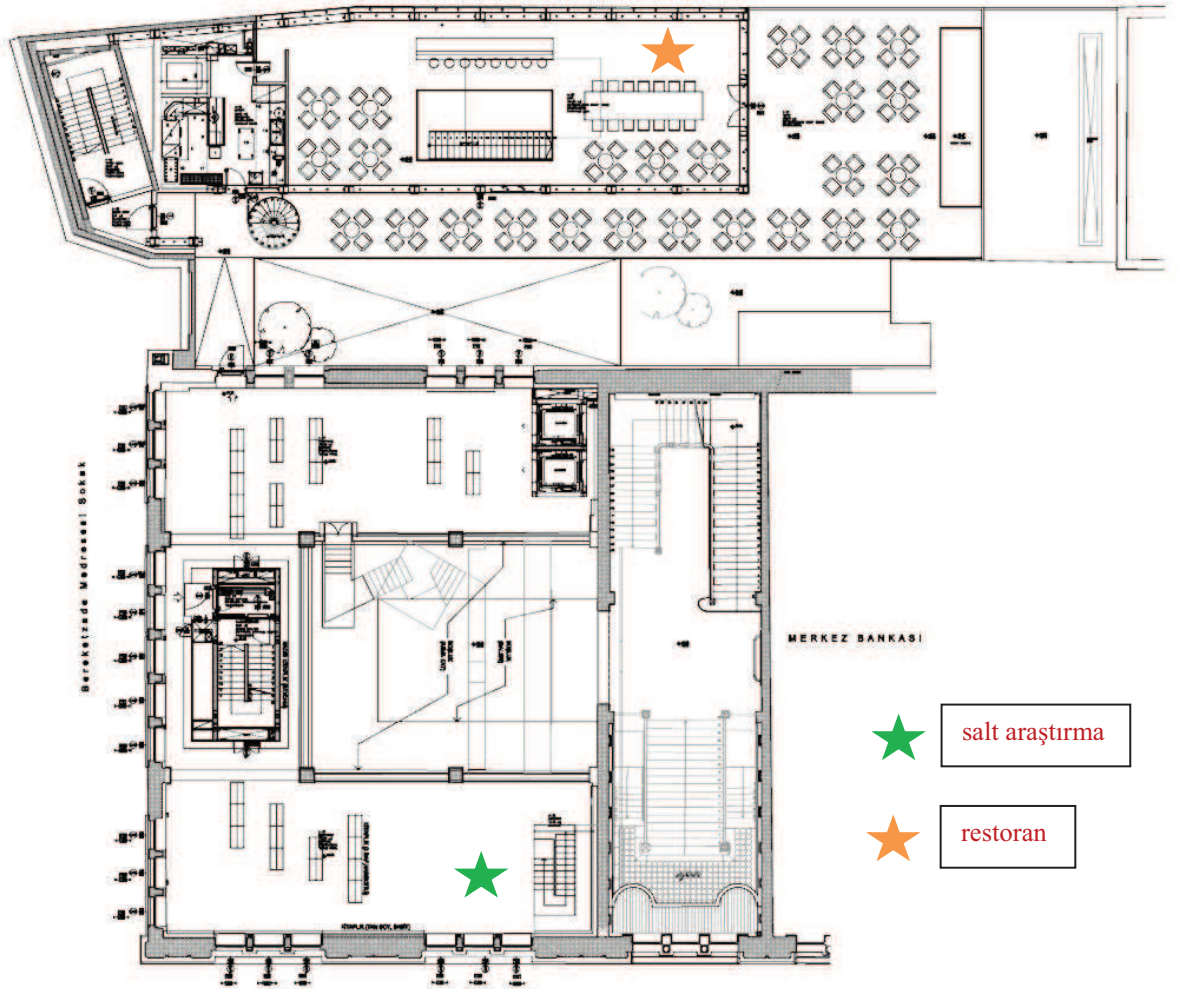
Resim.5.215. Salt Galata'nın giriş katında bulunan mermer lavabo

¹⁷ 19 Aralık 2012 tarihinde <http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Resim.5.216. Salt Galata'nın giriş katında bulunan mermer lavabo

Salt Galata'nın asma katında giriş katta bulunan Salt Araştırma ve kafe-restoranın asma katları yer almaktadır (Şekil.5.217).

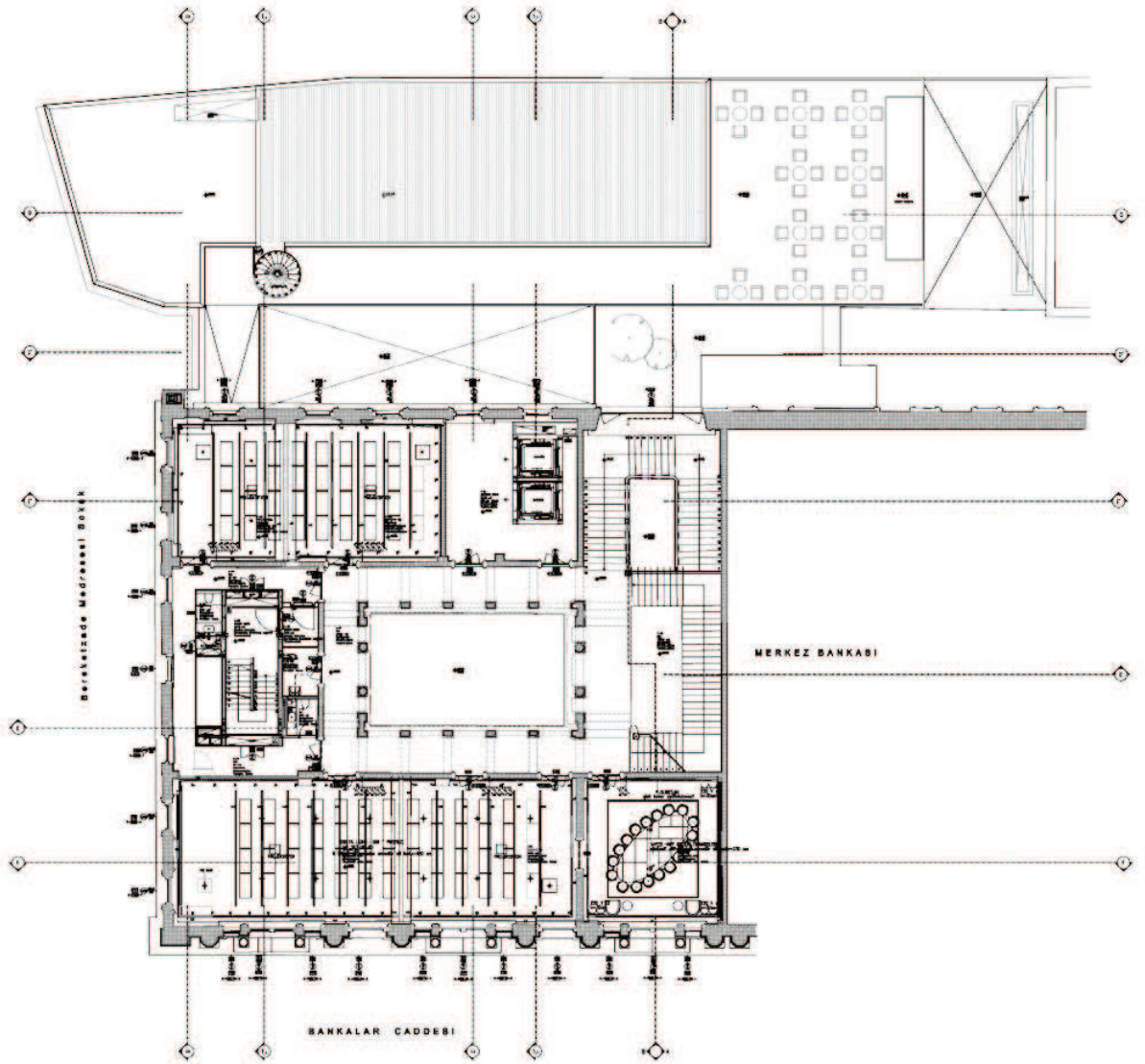
Şekil.5.217. Salt Galata'nın asma kat planı

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Salt Galata'nın 1. katında yer alan atölyeler Salt'ın kendi etkinlik ve toplantıları dışında başka kurumlar tarafından da düzenlenen programlarda kullanılmaktadır. Atölyeler, düzenlenecek olan programın ihtiyacı doğrultusunda bölünerek birden fazla alana dönüşebilmektedirler.

Atölyelerde zemin döşemesi olarak doğal parke kullanılırken; tavan ve duvarlarında gri tonunda bir renk tercih edilmiştir. Atölyelerde yer alan hareketli mobilyaların düzeni, yine orada düzenlenecek olan programa göre şekillenmektedir (Şekil.5.218-5.219, Resim.5.220).

Şekil.5.218. Salt Galata 1. kat planı

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

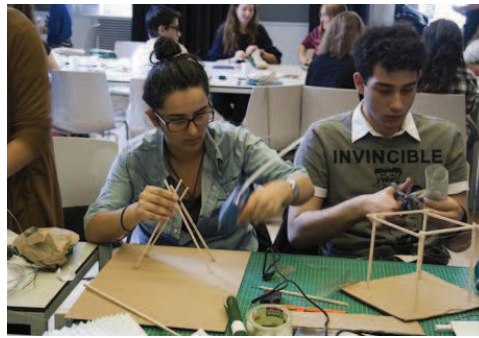
KOD	MİKAN	ALAN	TAVAN Y.	ASMA T. Y.	YÜZLÜME	SUVAR	TAVAN
101	TOPLANTI ODASI 01	96 m ²	5,50 cm	5,25 cm	PARKET KAPLAMA	SIVA ÜSTÜ BOYA RAL 7030	RAL 7030
102	TOPLANTI ODASI 02	150 m ²	5,50 cm	5,25 cm	PARKET KAPLAMA	SIVA ÜSTÜ BOYA RAL 7030	RAL 7030
103	TOPLANTI ODASI 03	50 m ²	5,50 cm	5,25 cm	PARKET KAPLAMA	SIVA ÜSTÜ BOYA RAL 7030	RAL 7030

Şekil.5.219. Salt Galata 1. katta bulunan toplantı salonları planı

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

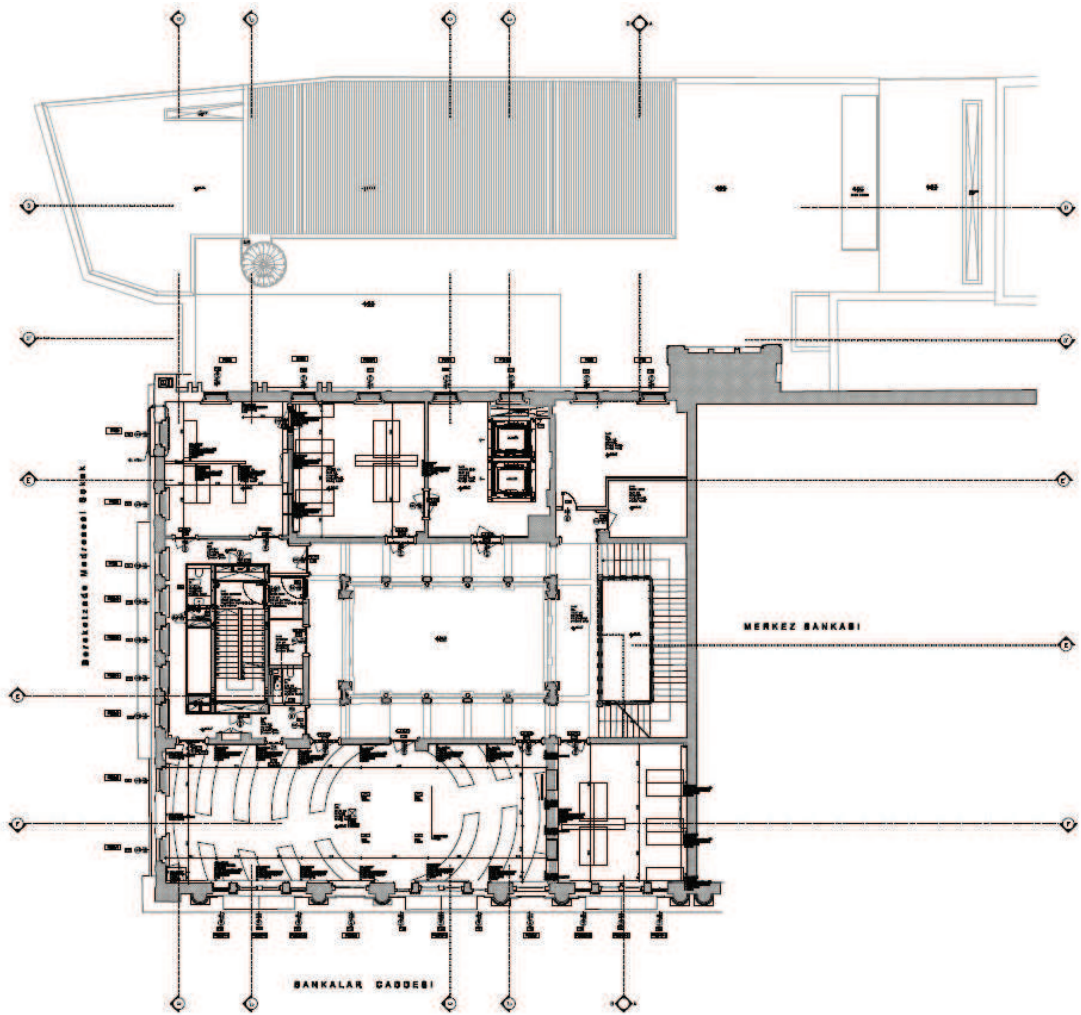

Resim.5.220. Salt Galata, Mayıs 2012'de düzenlenen 'Mimar Oluyorum' atölyesinden bir görünüm

Kaynak: (5 Şubat 2013) <http://www.saltonline.org/tr/427/>'den alındı.

Salt Galata'daki ofislerde, kurumun “deneysel düşünceye ve araştırmaya yönelik yenilikçi programlar” geliştirmesinden hareketle, ortası boş büyük bir toplantı salonunu anımsatan “Parlamento” adlı tasarım uygulandı. Sunum ve tartışmalara izin veren “Parlamento”, Salt'ın beraber düşünme, tartışma ve üretmeye açık anlayışını yansıttı. 8 cm kalınlığındaki tablaların içine, aydınlatma ve elektrik donanımı yerleştirildi. Yüzey için, dayanıklı ve sade beyaz formika seçildi. Çekmecelerin içi ise meşe kaplanarak hazırlandı¹⁸.

Salt Galata'nın 2. katında yer alan ofislerde çift taraflı kullanılabilen, oval formda, tekli ve grup halinde çalışmayı sağlayan masalar yer almaktadır (Şekil.5.221).

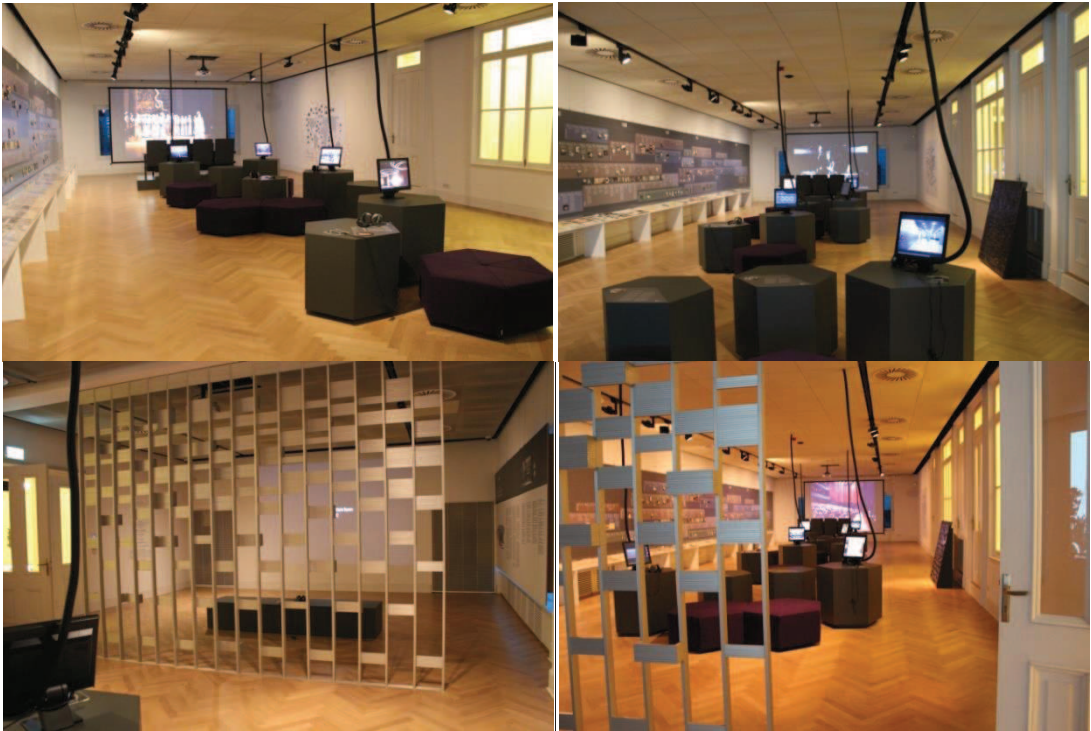
Şekil.5.221. Salt Galata 2. kat planı

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde <http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

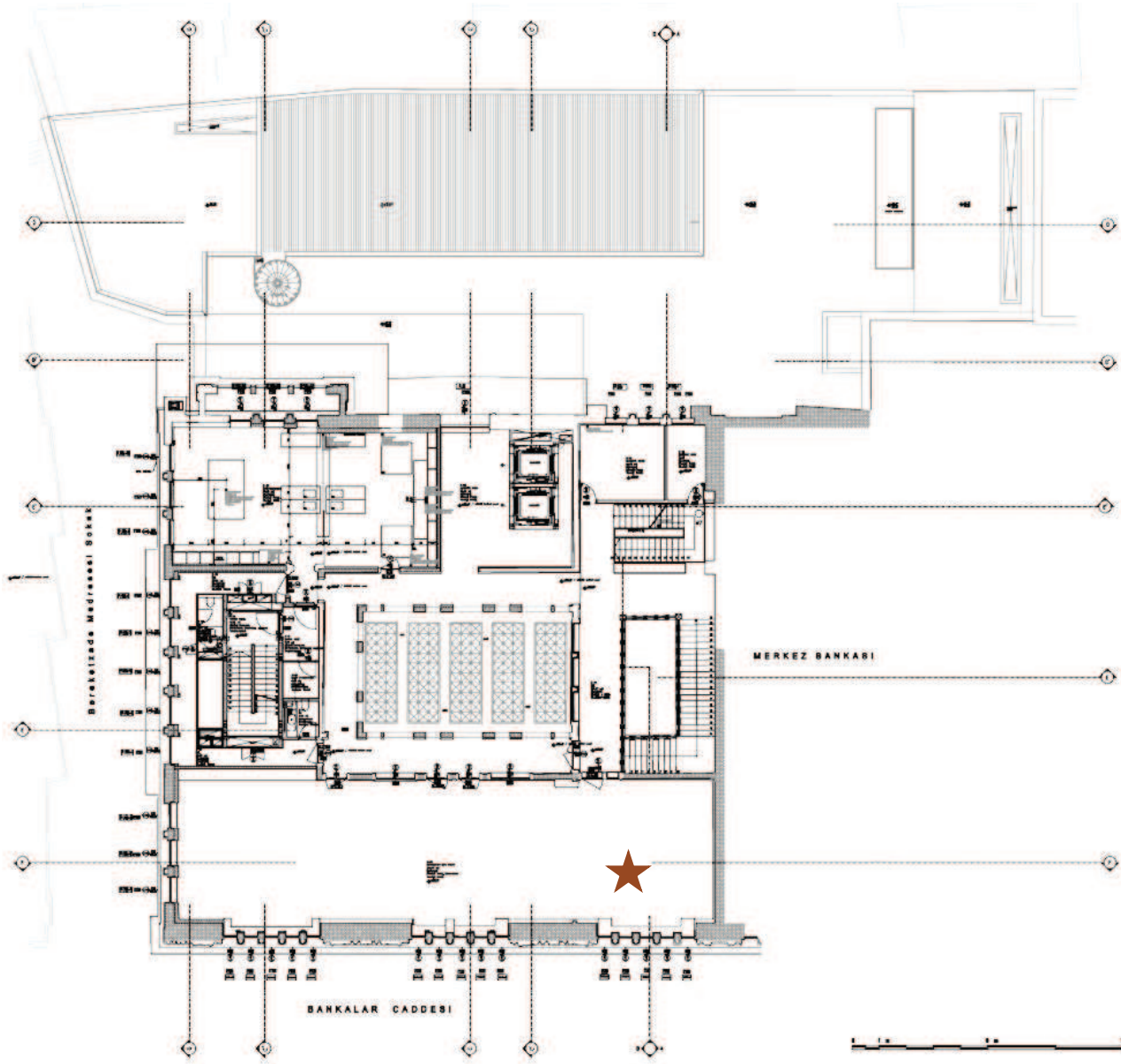
¹⁸ 19 Aralık 2012 tarihinde <http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Salt Galata'nın 3. katında yer alan Açık Arşiv, adından da anlaşılacağı gibi Salt'ın arşiv konularıyla ilgili araştırmalarının halka açıldığı, sergilendiği (aktiviteye göre iç mekanı yeniden düzenlenen) bir mekan. Her sergi için yeniden düzenlenen, dikdörtgen plan düzenine sahip mekanda zemin döşemesi olarak; balıksırtı parke, duvarlarında beyaz renkli boya ve tavanlarında asma tavan panelleri kullanılmıştır (Resim.5.222, Şekil.5.223).

Altıgen formlardan oluşan koyu gri renkli sehpa ve mor renkli puflar mekanın orta aksında sıralanmışlardır. Gri sehpaların üzerinde bulunan bilgilendirici ekranların elektrik tesisat sistemi; ekranların arkasından yukarı doğru uzanan daire kesitli siyah, ince bir boru içerisinden uzatılarak asma tavan panellerinin arkasına gizlenmiştir. Aynı şekilde tavanda birer şerit üzerinde kullanılan oynar başlıklı, hareketli yapay aydınlatmaların ve projeksiyon aletinin de tesisat sistemi asma tavan panellerinin arkasında gizlenmiştir. Duvarlar dikey sergileme üniteleri olarak sehpa ise yatay sergileme üniteleri olarak kullanılmıştır. Açık Arşiv; dolaşımı aksatmayacak şekilde orta alanda konumlandırılan girintili çıkıntılı, farklı boyutlardaki dikdörtgenlerden oluşan bir seperatörle iki alana ayrılmıştır (Resim.5.222).

Resim.5.222. Salt Galata, Açık Arşiv

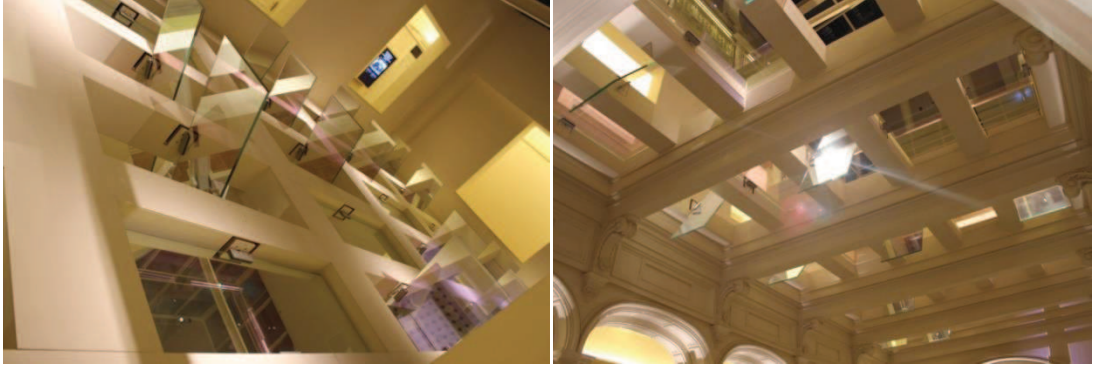

Şekil.5.223. Salt Galata 3. kat planı

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Galeri boşluğunda yatay bir bölücü olan ara kat görevi gören, şeffaf yanar döner renkleriyle dönerek görsel şov yapan; dikdörtgen cam paneller bulunmaktadır. Yüksek galeri boşluğuna sahip yapının, bu şekilde bir ara kat ile bölünmesi gerekli görülmemiştir (Resim.5.224).

Resim.5.224. Salt Galata galerisinde bulunan ara kat

Salt Galata'nın galeri boşluğuna bakan, her kattaki geçiş alanı olan koridorlarda bulunan süslü ve işlemeli kaidelerden oluşan yüksek sütunlar; dibinde bulunan yapay aydınlatmalarla aşağıdan yukarıya doğru aydınlatılarak vurgulanmıştır. Aynı şekilde galeri boşluğuna bakan bezemeli kartonpiyerler, korkuluklar ve sütunlar son derece ihtişamlı ve etkileyici durmaktadırlar (Resim.5.225).

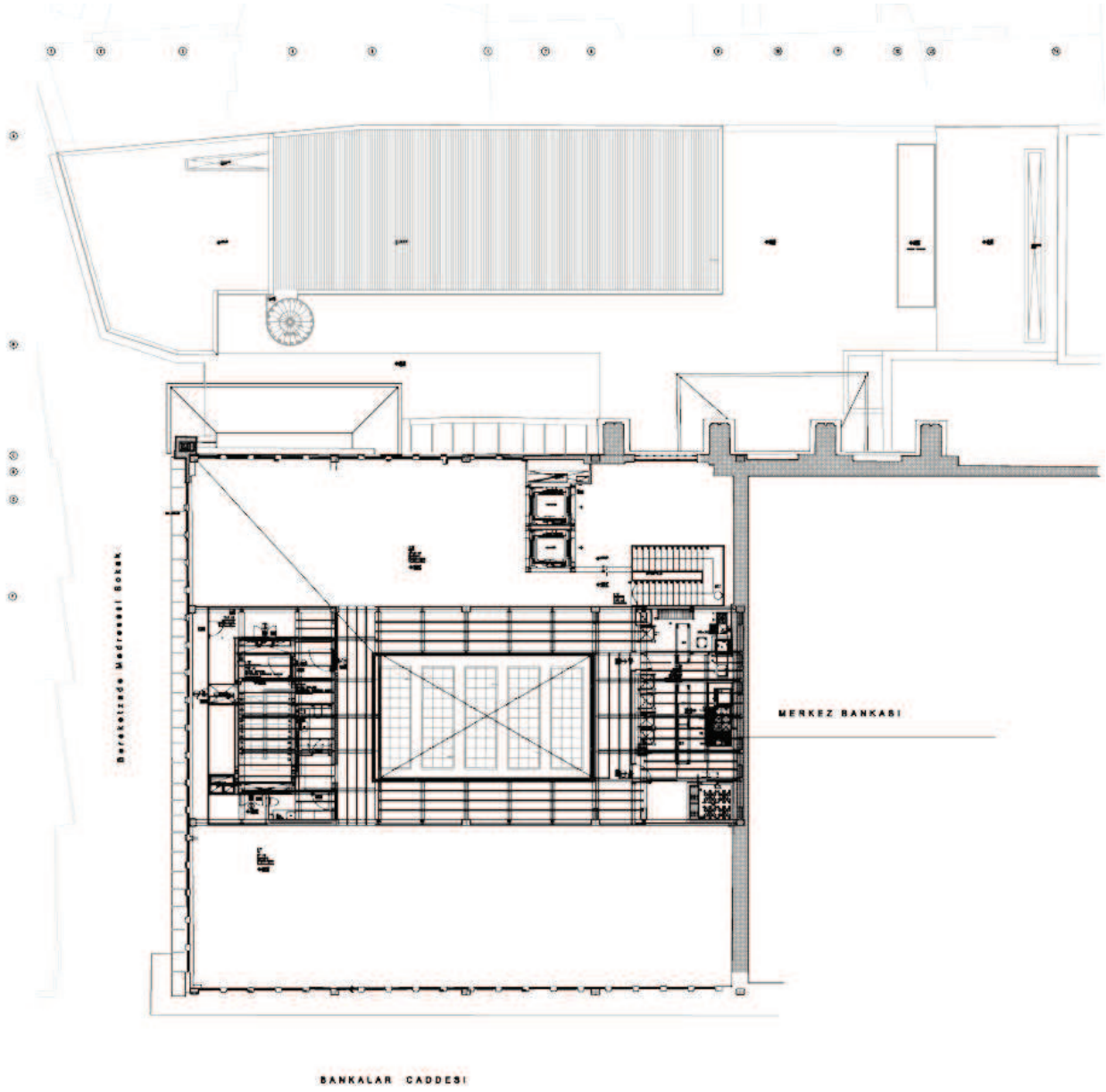

Resim.5.225. Salt Galata galerisi

Kaynak: (21 Ocak 2013) tarihinde

<http://ihaber.istanbul.edu.tr/kultur-sanat/salt-galata-karakoyde-bir-sanat-merkezi-h1365.html>'den alındı.

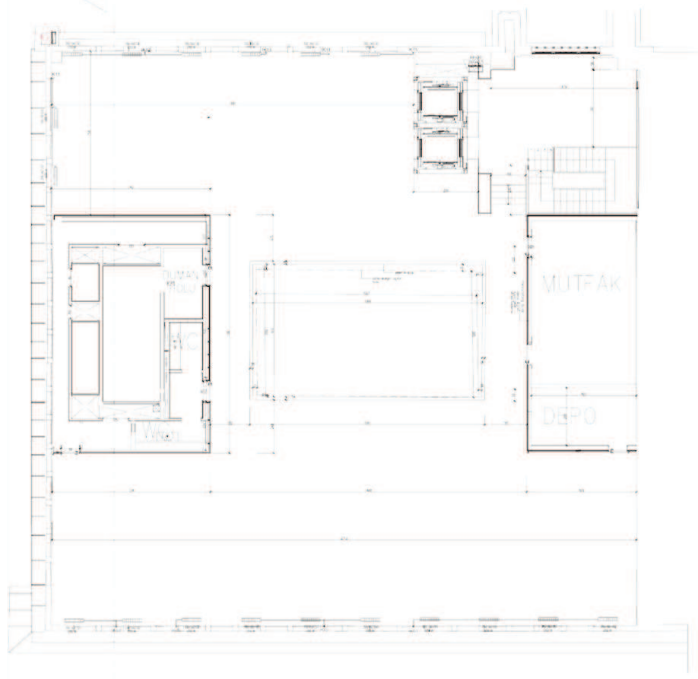
Salt Galata'nın dördüncü katı; Salt haricinde dışarıdaki kurumlara da hizmet edecek şekilde 'Özel Etkinlik Alanı' olarak düzenlenmiştir. Özel Etkinlik Alanı'nda düzenlenecek programın içeriğini ve ihtiyacını karşılayacak düzeyde farklı oturma yerleşimi yapılmaktadır. Yapının restorasyonu aşamasında çatı konstrüksiyonu yeniden düzenlenerek, Salt Galata'nın işlevine uygun olacak şekilde mekanik sistemler yerleştirilmiştir (Şekil.5.226-5.229).

Şekil.5.226. Salt Galata 4. kat planı

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

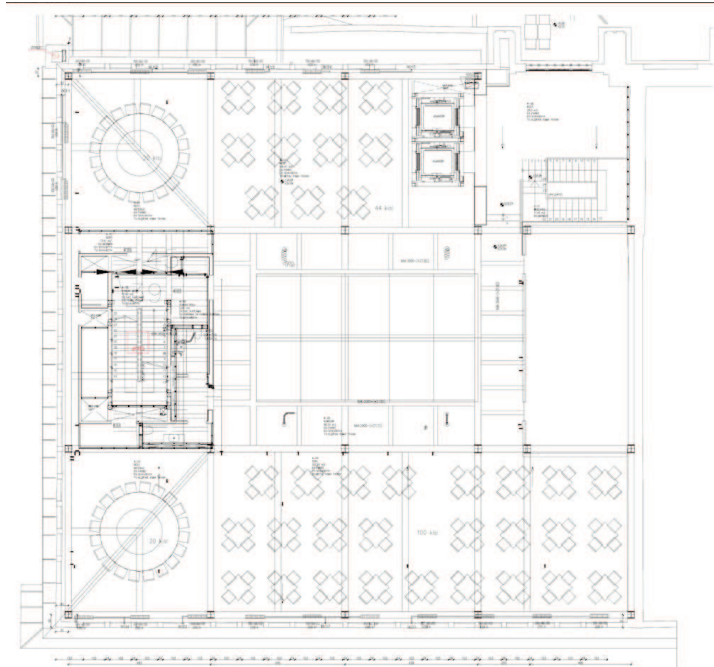
<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Şekil.5.227. Salt Galata 4. kat planı

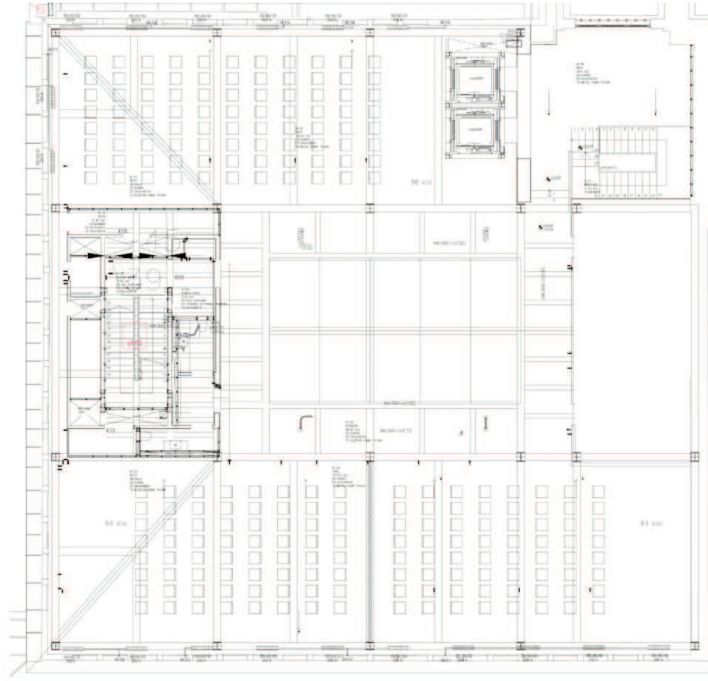
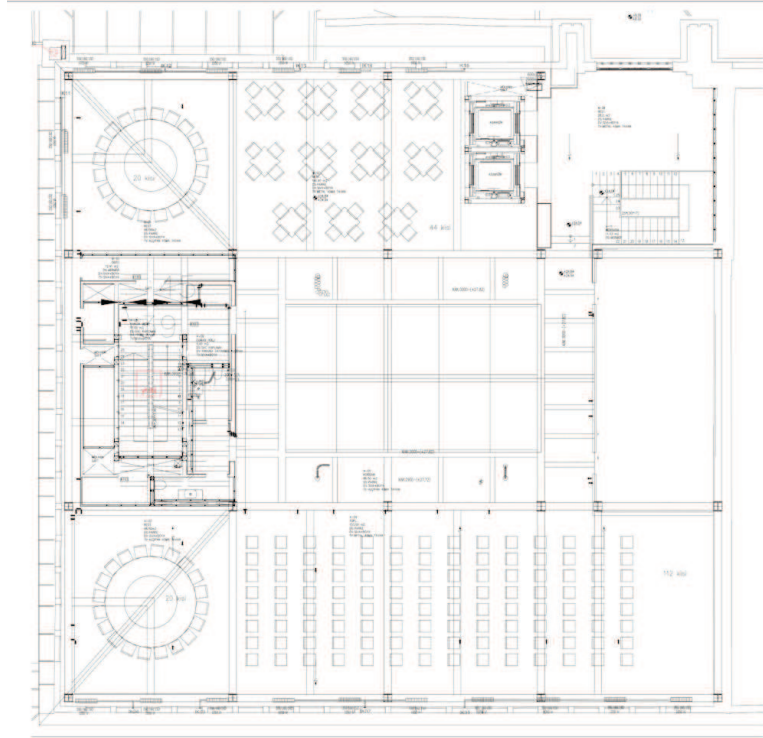
Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Şekil.5.228. Salt Galata 4. kat oturma yerleşim planı

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde <http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Şekil.5.229. Salt Galata 4. kat oturma yerleşim planları

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

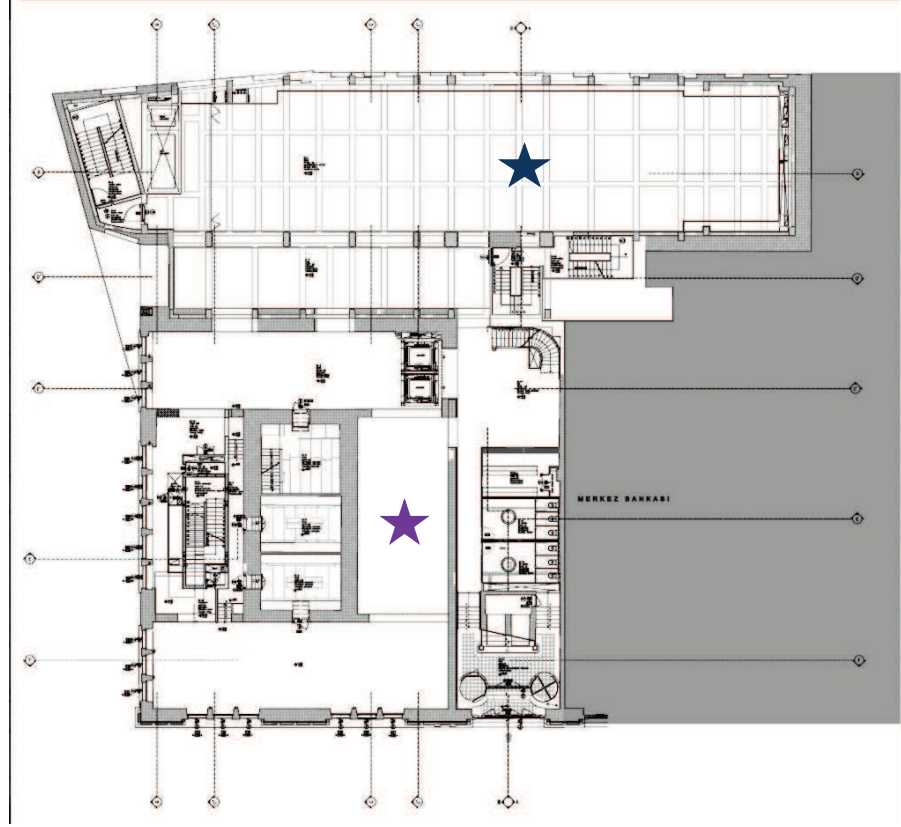
Salt Galata içerisinde dikdörtgen siyah parlak fon üzerinde bulunan varaklı yazılarla, asimetrik bir biçimde konumlandırılan yönlendirme panoları bulunmaktadır (Resim.5.230).

Resim.5.230. Salt Galata yönlendirme panoları

Salt Galata'nın -1. katında Osmanlı Bankası Müzesi ve yapıya sonradan eklenen (yapı olarak) sergi salonu yer almaktadır. Osmanlı Bankası Müzesi; Osmanlı Bankası Genel Müdürlüğü'nün kasa dairelerinin içinde ve çevresinde şekillenen yeni tasarımıyla müzeye dönüştürülmüştür (Şekil.5.231-5.232)

Osmanlı Bankası Müzesi'nde bankanın kuruluşundan itibaren 80 yıllık hizmet döneminde yaşanmış önemli gelişmeler, değişiklikler; zaman sıralamasına göre belge, nesne ve fotoğraflarla Osmanlı Bankası'nın tarihi sergilenmektedir.

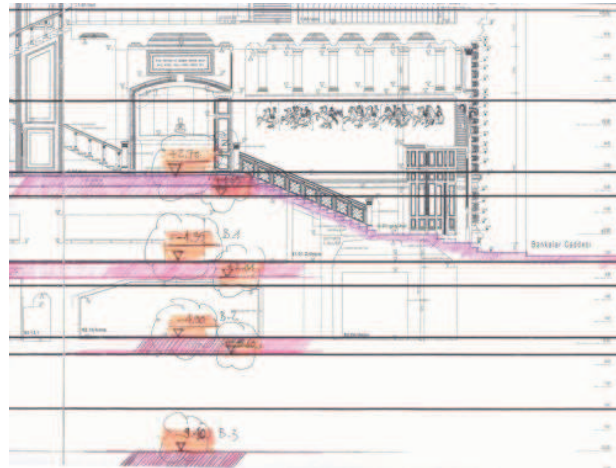
★ : Osmanlı Bankası Müzesi

★ : Sergi Salonu

Şekil.5.231. Salt Galata -1. kat planı

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Şekil.5.232. Osmanlı Bankası Müzesi'nin Mimar Han Tümertekin' e ait eskizi

Kaynak: (24 Ocak 2013) tarihinde

<http://www.renovanews.com/projedetay.asp?id=38>'den alındı.

Osmanlı Bankası Müzesi'nde bulunan yatay ve dikey sergileme ünitelerinin yanı sıra tavanda, duvarlarda; hatta radyatörlerde bile Osmanlı yeşili olarak bilinen renk tercih edilmiştir. Müzede eskitme ahşap görünümlü zemin döşemesi kullanılırken; duvarlar da Osmanlı yeşiline boyanmıştır. Müzede sergilenen fotoğraf ve nesnelere için cam panoya çerçeve şeklinde yerleştirilen beyaz renkli led aydınlatmalar; dolaşım (sirkülasyon) alanlarında ise tavanda orta şeritte oynar başlıklı, hareketli yapay aydınlatmalar kullanılmıştır. Müze aynı zamanda mekanda bulunan pencereler sayesinde doğal gün ışığından da faydalanmaktadır (Resim.5.233).

Resim.5.233. Salt Galata, Osmanlı Bankası Müzesi

Osmanlı Bankası Genel Müdürlüğü kasa daireleri olduğu gibi korunarak; raflarda örnek banknot numuneleriyle, banka kayıt defterleriyle, birkaç kattan oluşan kalın güvenlik kapılarıyla Osmanlı Bankası Müzesi'ndeki yerini almıştır. Bir başka bölümde ise müşteri kartları ve dosyaları, personel fotoğrafları ve dosyaları ile esham ve tahvilat odaları da sergilenmektedir. Bu birimlerde tavana konumlandırılmış yapay aydınlatma elemanları kullanılmıştır (Resim.5.234).

Resim.5.234. Salt Galata, Osmanlı Bankası Müzesi

Restorasyon sonrası Salt Galata'nın -1. katında dış kabuğu haricinde yeniden planlanan yapı sergi salonu olarak işlevlendirilerek; dikdörtgen plan düzenine sahip alan, süreli olarak farklı sergilere ev sahipliği yapmaktadır.

Duvarları beyaza boyanmış olan sergi salonunun zemini beton tabanlı zemin döşeme malzemesinden oluşmuştur. Sergi salonunun tavanı, kalın kesitli içi boş dikdörtgenlerden ve bu dikdörtgenlerin arasına yerleştirilen oynar başlıklı, hareketli yapay aydınlatma elemanlarından oluşmuştur. Duvarlar, kolonlar dikey sergileme üniteleri olarak; masa ise yatay sergileme ünitesi olarak kullanılmaktadır (Resim.5.235).

Resim.5.235. Salt Galata, Sergi Salonu

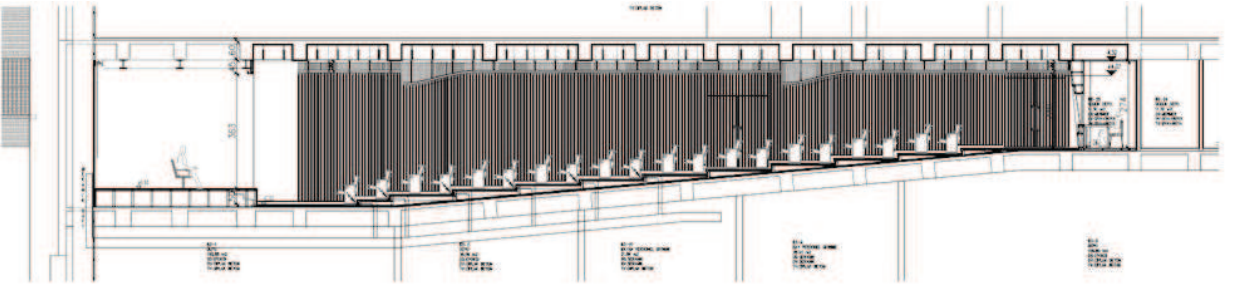
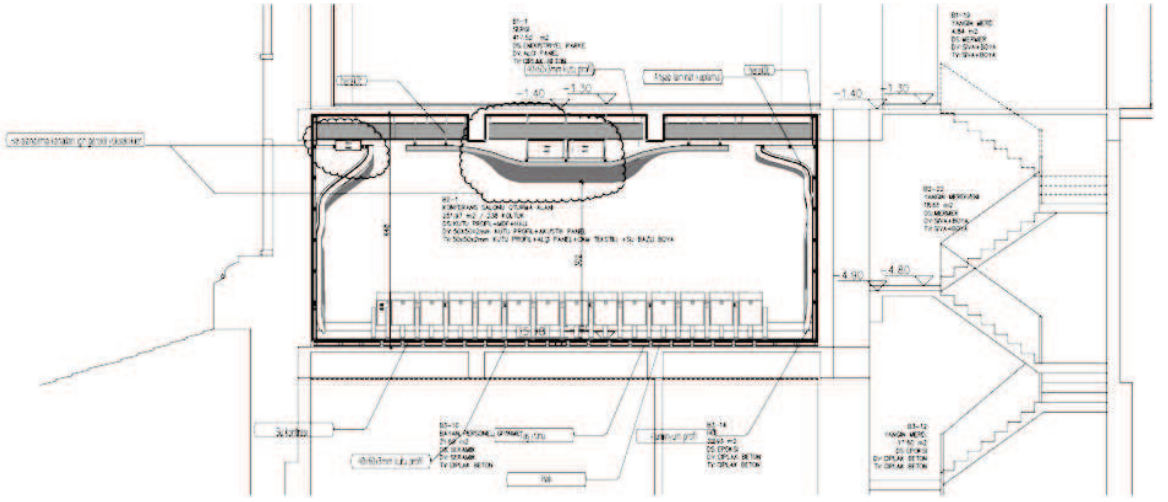
Salt Galata'nın -2. katında konferans, seminer, oyunlar vb. etkinlikler için tasarlanan dikdörtgen plan düzenine sahip olan oditoryum yer almaktadır (Şekil.5.236-5.237).

Şekil.5.236. Salt Galata -2. kat planı

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

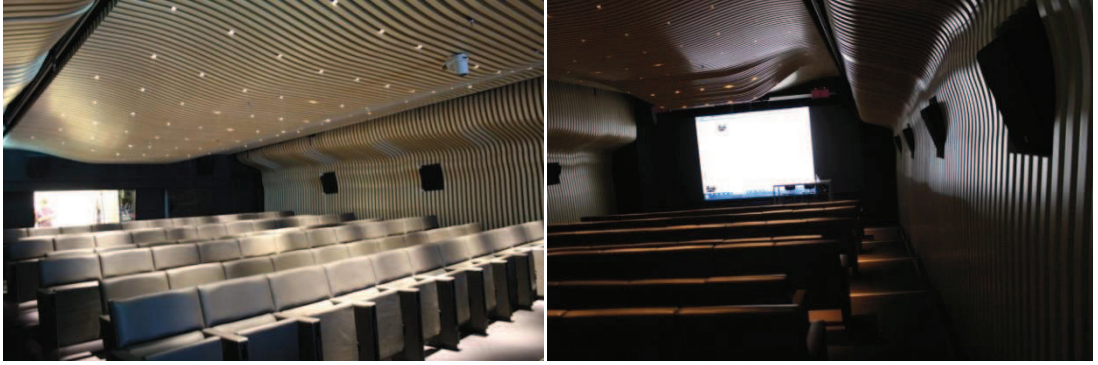
Şekil.5.237. Salt Galata Oditoryum plan ve kesitleri

Kaynak: (19 Aralık 2012) tarihinde

<http://v2.arkiv.com.tr/p11136-saltgalata.html>'den alındı.

Oditoryumun tavan ve duvarları akustiği sağlayacak şekilde organik hareketli formlardan oluşan ince ahşap kayıtlardan oluşmaktadır. Tesisat sistemi ahşap kayıtların arkasında gizlenmiş olup duvarlardaki ahşap kayıtlara da (sağlı sollu) ses

sistemi olan hoparlörler yerleştirilmiştir. Tavandaki ince ahşap kayıtlar arasına belirli bir düzende kare şeklinde yapay aydınlatma elemanları yerleştirilmiştir ve zeminde basamaklar arasında gizli aydınlatmalar bulunmaktadır (Resim.5.238).

Resim.5.238. Salt Galata Oditoryumu

5.1.4.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi

Osmanlı Bankası'nda olduğu gibi restorasyon sonrasında da malzemeye sadık kalınarak Salt Galata'nın genelinde siyah beyaz desenli ve sade, düz mermer olmak üzere iki çeşit mermer kullanılmıştır (Resim.5.239).

Resim.5.239. Salt Galata mermer zemin döşemeleri

Salt Galata'da merdivenlerin yer aldığı alandaki yüksek tavanlarda bulunan birbirine eşit karelerden oluşan içi oyuk gizli aydınlatmayla aydınlatılan tavan formu etkileyici bir şekilde dikkat çekmektedir (Resim.5.240).

Resim.5.240. Salt Galata tavan detayı

Osmanlı Bankası'nın geçmiş tarihi, mimarisi korunarak yeni işlevi için her detay düşünülerek restorasyonu yapıldığı için Salt Galata Türkiye'deki dönüşüm projeleri arasında yer alan en iyi örneklerden bir tanesidir. Hem yapının kendi kimliği korunarak hem de yeni işlevine göre hareket edilerek iyi bir restorasyon yapılmıştır. Salt Galata bünyesinde barındırdığı Salt Araştırma, kafe-restoran, dükkan, Osmanlı Bankası Müzesi, oditoryumu, sergi salonu, atölyeleri, ofisleri ve özel etkinlik alanıyla alışılmışın dışında kompleks bir sanat ve kültür merkezidir.

Salt Galata'nın; yenilikçi programlara ve uygulamaya açık, paylaşımcı düşünceler üreten, dönüşen, dönüştüren bir misyonu olduğu için yenileme çalışmalarında da bu misyona uygun olacak şekilde mekan tasarımlarında farklı mimarlar ve tasarımcılarla çalışılmıştır.

Restorasyon sonrası Salt Galata'da zemin döşemelerinde restorasyon öncesinde de olduğu gibi ağırlıklı olarak mermer kullanılmıştır (Resim.5.203).Yapının duvar ve tavanlarında ise daha çok açık renk tercih edilerek mekanların taban-duvar-tavan üçlüsünde sadelikten oluşan bir uyum yakalanmıştır. Bununla birlikte malzemelerin uygulama biçimlerindeki titizlik ve düzen dikkat çekmektedir.

Restorasyon sonrası yapıya eklenen birimlerde günümüzde kullanılan modern malzeme ve mobilyalar tercih edilmiştir. Bu uygulama; aradaki zaman, malzeme ve mobilya farkını ortaya koyarak tasarım yapıldığı ve bu sebeple mekanların ayırt edilebilmesini sağladığı için olumlu bir yaklaşımdır.

Sirkülasyonun olduğu dolaşım alanlarının zemin döşemelerinde ayrı; kafe, dükkan gibi kullanım alanlarının zemin döşemelerinde ayrı olmak üzere iki çeşit

mermer kullanılmıştır. Bu şekilde zeminde aynı malzemenin farklı desen kullanımıyla işlev değişikliği anlaşılmakta ve algıyı arttırmaktadır.

Her ögesinin, ait olduğu dönemin siyaseti, ekonomisi, toplumu, hatta gündelik yaşamı ve kültürü bağlamında incelenebileceği bir anlatım mekânı olan Osmanlı Bankası Müzesi, yalnızca bir kurumun öyküsünü aktarmakla kalmıyor, aynı zamanda yaşam temsilini de sunuyor¹⁹.

Yapının özgün karakterlerinin olduğu gibi korunması bize o dönemin yapısal özellikleri (örneğin; Osmanlı Bankası Müzesi'ndeki yüksek süpürgelikler), mimari özellikleri, malzemenin tarzı ve kullanışı hakkında bilgi vermek için yaşayan birer belge niteliğindedir (yine müzede bankanın geçmişi ve tarzıyla uyum sağlamak için Osmanlı yeşilinin tercih edilmesi gibi).

Osmanlı Bankası Müzesi; bulundurduğu bilgilendirici fotoğraflarla tarihe, geçmişe ışık tutan önemli belgelerdir. Müzede yatay sergileme ünitelerinin açılı olacak şekilde eğimli tasarlanması; ziyaretçilerin hem incelemesi hem de okuması yönünden kullanım kolaylığı sağlamaktadırlar.

Osmanlı Bankası kasa dairelerinin, güvenlik kapılarının konumu ve yapısal durumu olduğu gibi korunarak müzede ve Salt Araştırma'da sergilenmesi; yapıya, restorasyon öncesi yapıda yer alan birimlere ve donatı elemanlarına verilen önem, saygı sayesinde tasarımı daha da güçlü bir o kadarda anlamlı kılmaktadır.

Sergi salonu ve Açık Arşiv gibi ürün sergileme mekanlarının duvarlarında beyaz rengin kullanımı; sergilenen ürünleri ön plana çıkarması, karmaşaya yol açmaması bakımından doğru bir uygulamadır. Aynı şekilde koyu bir fon üzerinde sergilenen ürünleri etkileyici kılmak için siyah renk de tercih edilebilirdi.

Galeri boşluğundan da görülebilen Salt Araştırma, üstten bakınca dikkat çekici bir görünüm sağlamakla olumlu; fakat bu kullanımından dolayı da kütüphanede araştırma yapan, kitap okuyan ve çalışan kişilerin dikkatini dağıtması, rahatsız etmesi bakımından olumsuzdur (Resim.5.204-5.205).

Salt Galata'nın giriş katında yer alan dükkan'ın (bookstore) girişinde konumlandırılan seperatör giriş-çıkışı ayırarak dolaşım rahatlığı sağlamaktadır (Resim.5.214).

¹⁹ 19 Aralık 2012 tarihinde <http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>'den alındı.

Salt Galata Oditoryumu, hem malzemenin kullanım biçimi hem de organik formlardan oluşan dalga hareketinden dolayı ziyaretçiyi tamamen içine alarak bütünüyle sanatsal bir mekana yaraşır bir şekilde tasarlanmıştır. Aynı zamanda ince ahşap kayıtlar arkasında tesisat gizlenerek görüntü kirliliği de yok edilmiştir.

Salt Galata tuvaletlerinin ortasına konumlandırılmış suyun yukarıdan aktığı daire formundaki sıra dışı mermer lavabolar, güzel görünümünün yanı sıra son derece farklı ve etkileyici bir görünüm sergilemektedirler (Resim.5.215-5.216).

Açık Arşiv'de elektrik tesisat sisteminin ekranlar arkasından yukarı doğru uzatılarak asma tavan panellerinin arkasına gizlenmesi için kullanılan daire kesitli siyah ince borular, içerisinde tesisat kablolarının olduğunu hissettirmeyecek derecede alışılmışın dışında birer tasarım ögesi olarak dikkat çekmektedirler. Açık Arşiv'de kullanılan puf ve sehpalar altıgen formlarından dolayı mekanda dinamik, hareketli bir etki yaratmaktadırlar. Mekanın orta aksında konumlandırılan bu donatılar, dolaşımı aksatmayacak şekilde kullanımı rahatlatmaktadırlar (Resim.5.222).

5.1.5. 4 Numaralı Gümrük Antreposu-İstanbul Modern Sanat Müzesi

5.1.5.1. Yapının Tarihi

4 numaralı antrepo binası, 1957-58 yılları arasında mimar Sedat Hakkı Eldem tarafından inşa edilmiş olup; elli yıllık bir tarihi geçmişe sahiptir.

17. yüzyıldan bu yana Tophane, Galata ile beraber İstanbul'un önemli rıhtımlarından birini oluşturmaktadır. 1910 yılında bu bölgeye inşa edilen antrepolar, 1990'lı yıllara kadar kente gelen gemileri karşılamayı sürdürmekteydi. 13. yüzyılda, çeşitli Latin kolonileri bu bölgede Tophane mahallesinin yer aldığı Galata bölgesini yaratan Ceneviz limanıydı. 17. yüzyıla gelindiğinde, Tophane rıhtımları, Avrupa'dan gelen gemilerin ana limanı haline gelmişti. İlk başta, her gemicilik şirketinin gemilerini demirlediği ayrı bir şamandırası ve mallar ile yolcuları karaya çıkaran ayrı bir kürek takımı vardı. Taşımacılık trafiği ve yolcu sayısı artınca bu sistem yetersiz hale geldi ve 1879 yılında, sahil boyunca rıhtımlar inşa edilmeye başlandı. 1910 yılında rıhtımlara antrepo ve hangarlar inşa edildi. 1923 yılında Türkiye

Cumhuriyeti'nin kurulması ile birlikte bu rıhtımlar, 1984 yılında Türkiye Gemicilik İşletmesi adını alan Gemicilik ve Limanlar İşletmesi yönetimine verildi ²⁰.

5.1.5.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi

Tophane bölgesinde bulunan diğer antrepo binalarının çoğu gibi, dikdörtgen plan düzenine sahip olan 4 numaralı antrepo binası; iki katlı olup, yapının içindeki mekanlar da yine dikdörtgen plan düzenine sahiptir.Yapının taşıyıcı sistemini oluşturan kolonlar ise kare kesitli olup sıralı, düzenli bir yerleşime sahiptirler.

5.1.5.3. Yapının Konumu ve Önemi

4 numaralı antrepo, İstanbul Boğazı'nın Haliç'i çevreleyen bölgesinde, binlerce yıl boyunca doğal bir liman işlevi görerek kenti, dünya üzerindeki diğer ticaret ve kültür merkezleriyle birleştiren 13. yüzyıl'dan bu yana, çeşitli Latin kolonileri bu bölgede liman kurmaya özendiren Avrupa'dan gelen gemilerin ana limanı haline gelmiş olan önemli bir yerde Avrupa'dan Asya'ya karşı bakan önemli bir yerde konumlanmıştır ²¹ (Şekil.5.241-5.242).

Şekil.5.241. 4 numaralı antreponun (günümüzde İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin) vaziyet planındaki yeri

Kaynak: (2 Mart 2013) tarihinde <http://www.istanbulmodern.org>'dan alındı.

²⁰ Zero Istanbul Design Guide, 2 Mart 2013 tarihinde <http://istanbuldesignguide.zero.eu/>'dan alındı.

²¹ 2 Mart 2013 tarihinde <http://fundagurel.blogspot.com/2010/06/istanbul-modern-sanat-muzesi.html>'den alındı.

Şekil.5.242. 4 numaralı antreponun (günümüzde İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin) vaziyet planındaki yeri

Kaynak: (5 Mart 2013) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/project.php?action=displayProject&ID=8>'den alındı.

5.1.5.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi

T.C. Denizcilik İşletmeleri'nin ihtiyacı üzerine için 19. yüzyılın sonlarına doğru rıhtıma eklenen 4 numaralı Gümrük Antreposu, uzun yıllar kuru yük deposu olarak hizmet etmiştir.

5.1.5.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü

4 numaralı Gümrük antreposu; uzun yıllar T.C. Denizcilik işletmeciliği tarafından kuru yük deposu olarak kullanıldıktan sonra, 2003 yılında 8. Uluslararası Bienali'ne ev sahipliği yapmasıyla, İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın kurucusu Dr. Nejat F. Eczacıbaşı İstanbul'da modern bir sanat merkezi kurmak için harekete geçmiştir ve 2004 yılında 8000 metrekarelik 4 numaralı gümrük antreposu, Tabanlıoğlu Mimarlık tarafından müze-sanat merkezi işlevinin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yeniden düzenlenerek İstanbul Modern Sanat Müzesi adıyla 11 Aralık 2004 yılında açılmıştır (Resim.5.243-5.246). Aynı zamanda İstanbul Modern Sanat Müzesi, hem Tophane meydanı iyileştirme projesinin ilk dönüşüm projesi hem

de Türkiye'deki ilk modern sanat müzesi olma özelliğine sahiptir. Yapının proje künyesi aşağıdaki gibidir:

İşveren: İstanbul Modern Sanat Müzesi

Mimar: Tabanlıoğlu Mimarlık

Melkan Gürsel & Murat Tabanlıoğlu

Mimari Proje Grubu: Hande Pusat Silan, Erguvan Ö. Toplu, Süleyman Akkaş, Emre Özer, Cem Arıcioğlu, Arzu Meyvacı

İç Mimari: Tabanlıoğlu Mimarlık

Proje Koordinasyonu:

Eczacıbaşı Grubu: Namık Kemal İzler, Bürgehan Postalcı, Nilüfer Konuk (Mimar), Reşat Alatalı (İdari), Hakan Küçük

İnşaat Alanı: 8000 m²

Proje ve İnşaat Tarihi: 04.2004-12. 2004

Fotoğraf: Murat Germen ²²

Resim.5.243. 4. antreponun restorasyon aşaması görüntüleri (İstanbul Modern Sanat Müzesi kütüphanesi)

²² 5 Mart 2013 tarihinde <http://v3.arkitera.com/project.php?action=displayProject&ID=8>'den alındı.

Resim.5.244. İstanbul Modern Sanat Müzesi cephe görünümü

Kaynak: (2 Mart 2013) tarihinde

http://www.istanbulmodern.org/tr/muze/hakkinda_3.html'den alındı.

Resim.5.245. İstanbul Modern Sanat Müzesi cephe görünümü

Kaynak: (5 Mart 2013) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/project.php?action=displayProject&ID=8>'den alındı.

Resim.5.246. İstanbul Modern Sanat Müzesi cephe görünümü

Kaynak: (2 Mart 2013) tarihinde

http://www.istanbulmodern.org/tr/muze/tarihce/tarihce_6.html'den alındı.

İstanbul Modern Sanat Müzesi, bünyesinde süreli ve sürekli sergi salonları, fotoğraf galerisi, video, eğitim ve sosyal programları, kütüphane, sinema, kafe-restoranı ve özel tasarımların yer aldığı tasarım mağazasını barındırmaktadır. Müzenin bahçesinde heykel sergileri, açık hava oyunları, yarışmalar gibi aktiviteler/etkinlikler düzenlenmektedir.

Müzenin alt kotunda engelliler için alt kattan ayrı bir giriş, merdivenle çıkılan üst katında ise diğer ziyaretçiler için ayrı bir girişi yer almaktadır ve müzenin cephesi; belirli bir düzene göre sıralanmış, tepeden aşağı doğru kullanılan yapay aydınlatma elemanları olan spotlarla aydınlatılarak karanlıkta güzel bir görünüm sergilemektedir (Resim.5.247).

→ : Engelli girişi

→ : Ana giriş

Resim.5.247. İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin girişleri

Müzenin genelinde sadelik ve şeffaflık ön planda tutularak; yatay alanlar olan tavanlar (mekanlar yüksek tavanlara sahiptir) ve zeminlerde gri renk; düşey sergi alanları olan duvarlarda ise beyaz renk kullanılmıştır. Müzede doğal gün ışığının hakimiyetini sağlayan, geniş açıklıklı pencereler yer almaktadır.

2 kattan oluşan müzenin zemin katında; giriş, bilet/güvenlik birimleri, heykel sergisi, fuaye, vestiyer, kütüphane, fotoğraf sergisi, çok amaçlı salon, müze çalışanlarına ait ofisler, depolar, sinema salonu ve personel odası yer almaktadır. Aynı zamanda zemin kattaki sergi salonlarındaki sergiler yılda bir kaç kez değişen süreli sergilerdir (Şekil.5.248, Resim.5.249-5.250).

- 1 GİRİŞ
- 2 BİLET VE GÜVENLİK
- 3 HEYKEL SERGİSİ
- 4 FUAYE
- 5 VESTİYER
- 6 KÜTÜPHANE
- 7 FOTOĞRAF SERGİSİ
- 8 FUAYE
- 9 ÇOK MAKSATLI SALON
- 10 OFİSLER
- 11 DEPO
- 12 SINEMA
- 13 OFİSLER
- 14 TUVALETLER
- 15 PERSONEL

Şekil.5.248. İstanbul Modern Sanat Müzesi zemin kat planı

Kaynak: (5 Mart 2013) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/project.php?action=displayProject&ID=8>'den alındı.

Resim.5.249. İstanbul Modern Sanat Müzesi zemin kattaki fuaye alanı

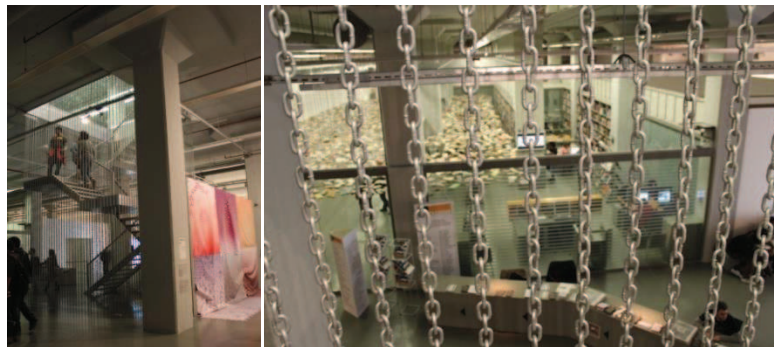
Resim.5.250. İstanbul Modern Sanat Müzesi zemin kattaki ofis birimi

Müzenin zemin katında bulunan fuayenin ve kütüphanenin tavanlarından gelişigüzel fakat aynı seviyede olacak şekilde aşağı doğru sarkıtılmış kitaplar yer almaktadır. Kütüphane ve fuaye alanı dikey cam bölmelerle birbirinden ayrılmıştır ve tavanlarında birbirini doğrusal olarak takip eden, yapay aydınlatma elemanları (florasan aydınlatma) kullanılmıştır (Resim.5.251).

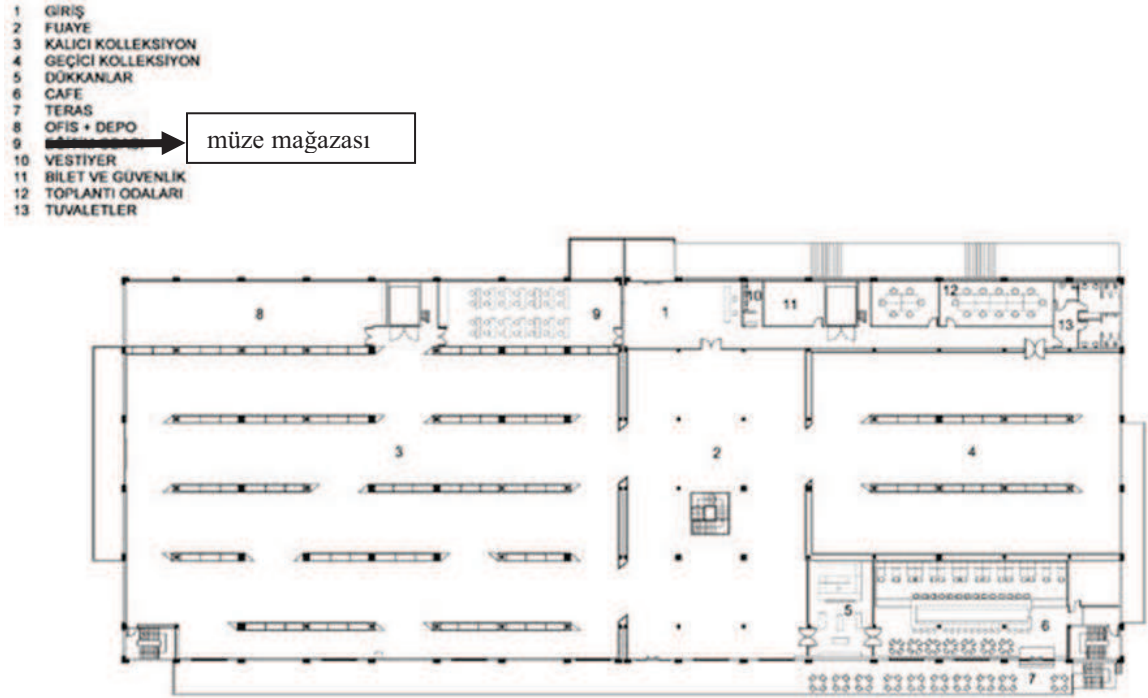
Resim.5.251. İstanbul Modern Sanat Müzesi zemin kattan görünüm

Müzenin zemin katı ve giriş katı (1. katı) arasında geçişi sağlayan düşey sirkülasyon elemanı olan merdiven; tepeden aşağı doğru, eşit aralıklarla sarkıtılmış ve zemine sabitlenmiş zincirler arasında yer almaktadır (Resim.5.252).

Resim.5.252. İstanbul Modern Sanat Müzesi merdiveni

Müzenin ana giriş katı olan birinci katta; giriş, bilet/danışma birimi, vestiyer, müze mağazası, iki ayrı sergi salonu, ofis, toplantı odası/eğitim odası ve restoran yer almaktadır (Şekil.5.253).

Şekil.5.253. İstanbul Modern Sanat Müzesi birinci kat planı

Kaynak: (5 Mart 2013) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/project.php?action=displayProject&ID=8>'den alındı.

Müzenin ana girişinin sol tarafında bilet/danışma bankosu; sol tarafında da müze mağazası yer almaktadır. Müzenin mağazasında; sanat/tasarım kitapları, kırtasiye malzemeleri, ünlü tasarımcılara ait objeler ev takıların satışı yapılmaktadır. Dikdörtgen plan düzenine sahip müze mağazasında; duvarlar dışında aralarında geçiş olacak şekilde üç aksta, ardı ardına sıralanmış, mdf üzeri beyaz lakeden oluşan standlar yer almaktadırlar. Satış bankosu da mağaza girişinin tam karşısında, orta aksta yer almaktadır. Aydınlatma elemanı olarak da duvarda nişlerin içindeki aydınlatmaların dışında, tavanda oynar başlıklı, satış ürünlerine yöneltilen spotlar bulunmaktadır (Resim.5.254).

Resim.5.254. İstanbul Modern Sanat Müzesi mağazası

Kaynak: (2 Mart 2013) tarihinde

http://www.istanbulmodern.org/tr/magaza/magaza_40.html'den ve

<http://www.degisti.com/index.php/archives/14239>'dan alındı.

Müzenin giriş katında yer alan dikdörtgen plan düzenine sahip, yüksek tavanlı sergi salonlarında; sergilenen eserleri vurgulamaya/ön plana çıkarmaya yönelik farklı türlerde (spot ve florasan aydınlatma olmak üzere) yapay aydınlatma elemanları kullanılmıştır (Resim.5.255).

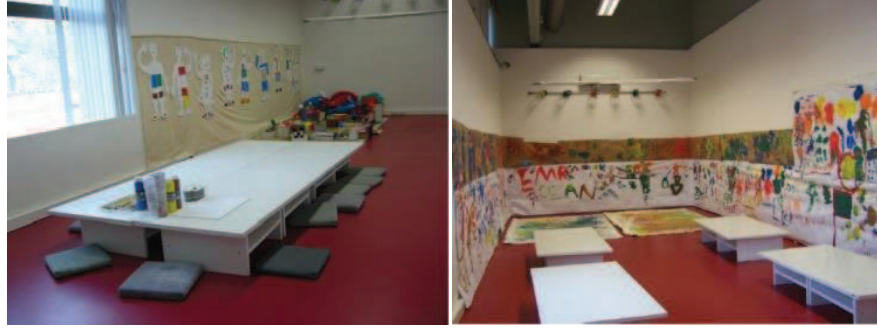

Resim.5.255. İstanbul Modern Sanat Müzesi sergi salonları

Kaynak: (2 Mart 2013) tarihinde

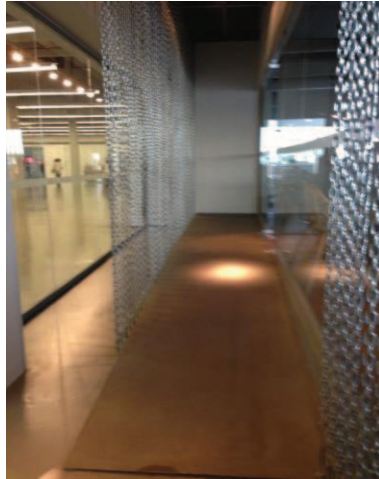
<http://www.degisti.com/index.php/archives/14239>'den alındı.

Müzenin giriş katında yer alan eğitim odası, ana girişin sol tarafında devam eden koridorda bulunmaktadır. Dikdörtgen plan düzenine sahip olan eğitim odası, hem doğal aydınlatmadan hem de tavandaki yapay aydınlatmalardan faydalanmaktadır. Odada bulunan dört parçadan oluşan modüler yer masaları, yapılacak olan aktiviteye göre eğitimler tarafından uygun yere konumlandırılmaktadırlar (Resim.5.256).

Resim.5.256. İstanbul Modern Sanat Müzesi eğitim odası (Göksel, 2010)

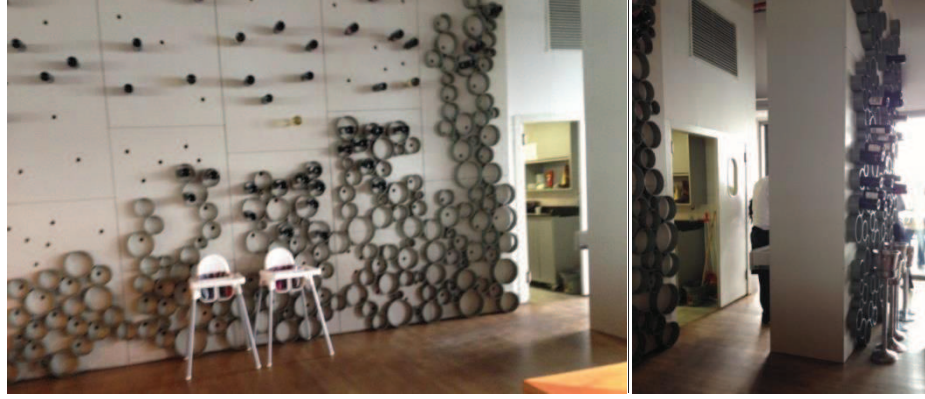
Müzenin giriş katında yer alan restoranda renkli donatı elemanları (masa, sandalye, banko gibi) kullanılmıştır. Restorandın manzaraya (aynı zamanda restorandın terasına) bakan kısmında boydan cam bölmeler yer almaktadır. Dikdörtgen plan düzeni olan restoranın iç mekanında doğal gün ışığının yanı sıra, sarkık dairesel forma sahip, banko ve masaların üzerine denk gelecek şekilde sıralanmış yapay aydınlatmalar bulunmaktadır. Yüksek tavana sahip olan restoranın zemininde laminant parke kullanılırken; mobilyalarda hem yumuşak hatlardan oluşan daire formunda, hem de keskin/köşeli hatlardan oluşan ahşap yüzeyli masalar ve siyah sandalyeler bulunmaktadır. Restoranın orta aksına konumlandırılmış ahşap yüzeyden oluşan içi boş dikdörtgen formunda, uzun bir banko yer almaktadır (Resim.5.257-5.260).

Resim.5.257. İstanbul Modern Sanat Müzesi restoranın rampalı girişi

Resim.5.258. İstanbul Modern Sanat Müzesi restorandı iç mekan görünümüleri

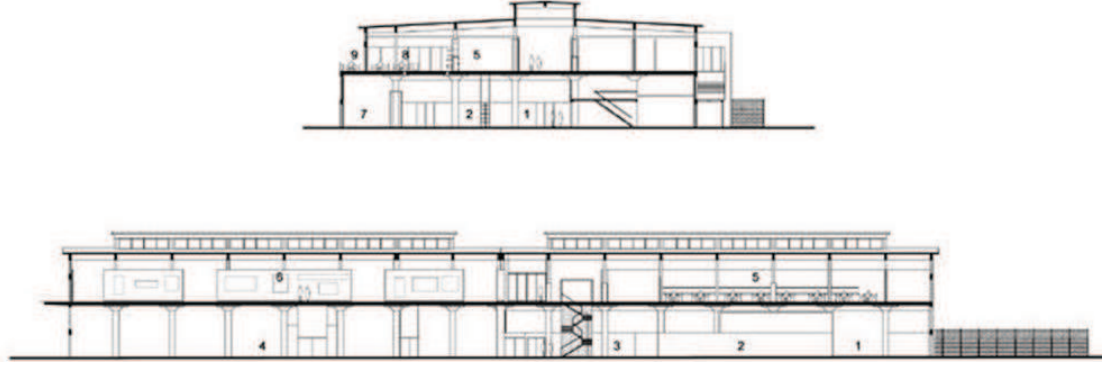
Resim.5.259. Restoranda beyaz duvar üzerine ve halkaların içerisine sabitlenmiş şişelerden oluşan duvar tasarımı

Resim.5.260. İstanbul Modern Sanat Müzesi restoran terasından görünüm

İstanbul Modern Sanat Müzesi'ne ait kesitler aşağıdaki gibidir: (Şekil.5.261)

- 1 FUAYE
- 2 KÜTÜPHANE
- 3 FUAYE
- 4 ÇOK MAKSATLI SALON
- 5 GEÇİCİ KOLLEKSİYON
- 6 KALICI KOLLEKSİYON
- 7 FOTOĞRAF SERGİSİ
- 8 CAFE
- 9 TERAS

Şekil.5.261. İstanbul Modern Sanat Müzesi kesitleri

Kaynak: (5 Mart 2013) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/project.php?action=displayProject&ID=8>'den alındı.

5.1.5.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi

Kuru yük deposu olarak kullanılan 4 numaralı gümrük antreposunun Uluslararası İstanbul Bienali'ne ev sahipliği yapması, uzun zamandır Türkiye'de ihtiyaç duyulan modern bir sanat merkezi projesi fikrini öne sürmüştür ve projenin gidişatını kolaylaştırmıştır. İstanbul Modern Sanat Müzesi bulunduğu konum itibariyle hem ulaşım yönünden hem de açık hava müzesi olan İstanbul'u da ziyaretçilerine sergilediği için büyük bir öneme sahiptir.

İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin zemin kat fuaye ve kütüphane tavanlarından gelişigüzel fakat aynı seviyede olacak şekilde aşağı doğru sarkıtılan kitaplar; yatay düzlemde bir ara yüz oluşturarak modern sanat müzesine yakışır şekilde, alışılmışın dışında bir tasarım ögesi olarak dikkat çekmektedirler. Aynı zamanda bu durum düzensizlik içerisinde son derece uyum yakalayarak bir düzen oluşturmasını sağlamıştır.

4 numaralı gümrük antreposunun yenileme aşamasında mevcut yapı korunarak en az müdahaleyle özellikle amacın yapının mimarisinin değil; sergilenecek ürünlerin, eser ve objelerin ön planda tutularak, bunları vurgulayacak şekilde tasarım yapılması; mimari felsefenin, düşünce ifadesinin çıkış noktası olduğunu göstermektedir. Bu durumda yapı, yatay ve düşey mekansal elemanlarıyla geride şeffaf bir perde olarak arka yüzü oluştururken; sergi elemanları temel öğeler olarak ön yüzü oluşturmaktadırlar. İstanbul Modern Sanat Müzesi'nde gerek kullanılan malzemeler ve malzemenin kullanılış biçimi gerekse de tercih edilen renkler (duvar ve kolonlarda beyaz-tavan ve zeminlerde gri) açısından; tasarımda karmaşaya yol açmadan, algıyı kolaylaştıran tamamen şeffaflık ve sadeliğin ilke edinildiği bir yenileme projesi olmuştur.

Müzedede doğal aydınlatmanın hakimiyetini sağlamak için geniş açıklıklı pencerelerin kullanılarak doğal gün ışığından maksimum derecede faydalanılması olumlu bir uygulamadır. Böylece günün farklı saatlerinde düşen farklı gün ışığıyla iç mekanlarda ışık-gölge oyunları oluşmaktadır.

Müzenin kat planlarına bakıldığı zaman mekanların uygun yerlere konumlandırıldığı ve dolayısıyla yön bulmada kolaylık sağlayan rahat, kullanışlı, sirkülasyon ve kullanım alanlarının sağlandığı görülmektedir. Restoran geniş sirkülasyon alanlarına sahip olduğu için yönelimi ve kullanımı rahatlatmaktadır.

Müzenin giriş alanının karşısında yer alan fuayenin ortasında bulunan çatlamış camdan oluşan merdivenin giriş alanının üstünü çevreleyen kübik form, bir yandan şeffaf bir yandan keskin bir öge olarak göze çarpmaktadır (Resim.5.262).

Resim.5.262. İstanbul Modern Sanat Müzesi giriş katı fuaye alanı (İstanbul Modern Sanat Müzesi Kütüphanesi)

Müze barındırdığı sinema, aktivite, eğitim gibi etkinlik programlarıyla sadece müze değil, tam anlamıyla modern bir sanat merkezine hizmet edecek birimleri de barındırdığı için; aynı yapı içerisinde birden fazla etkinlik bir arada sağlanabilmektedir. Bu özelliğiyle yediden yetmişe her yaş grubuna hitap ederek sanat severlerin sayısını arttırmıştır.

Müzenin engelli ve ana girişi olmak üzere iki farklı girişten oluşması; yenileme projesinde engelli ziyaretçilerin de göz önünde bulundurulması düzenleme yapıldığını göstermektedir. Engelli ziyaretçiler rampa bile çıkmadan rahat bir ulaşım müzeye giriş yapabilmektedirler (Resim.5.263).

Resim.5.263. İstanbul Modern Sanat Müzesi engelli ve ana girişi

Müzenin zemin katı ve giriş katı (1. katı) arasında geçişi sağlayan düşey sirkülasyon elemanı olan merdiven; tepeden aşağı doğru, eşit aralıklarla sarkıtılmış ve zemine sabitlenmiş zincirler arasında yer almaktadır. Konumu itibariyle hem giriş katın hem de alt katın fuaye alanının ortasında olan bu merdivenin kendisi de aynı zamanda modern, sıra dışı bir sergi elemanı görünümündedir.

Bir çok farklı etkinlik alanını bünyesinde barındıran böyle bir sanat merkezinde, müze ziyareti sonrasında hem dinlenme hem de muhteşem manzaraya hakim olan restoranında 'yaşayan açık hava müzesi' ya da 'canlı müze olarak' da adlandırabileceğimiz İstanbul'un kendisi de canlı olarak boğaz, deniz gibi eşsiz güzellikleriyle sergilenmektedir.

Müzenin her iki katında da giriş, vestiyer, bilet/danışma birimlerinin olması kullanım rahatlığı açısından olumlu bir uygulamadır. Müzenin ana giriş-çıkışın

yapıldığı alanda bulunan müze mağazası ve bilet/danışma birimi, ziyaretçilerin kullanımını ve algılamasını açısından uygun yere konumlandırılmıştır.

Dönüşüm projesini yapan Tabanlıoğlu Mimarlık'ın proje için yaptığı açıklama aşağıdaki gibidir:

Artık, bugüne kadar yasaklı bölge olmasından ötürü o açıdan hiç görülemeyen tarihi yarımada ve Topkapı Sarayı modern eserlerin arasından bizleri kucaklayabilecekti. Bütçe yüzünden defalarca revizyonlar yaptık. Başından beri binaların karakterini bozmayan bir anlayışla tasarıma yaklaştık. Tüm binada sadece iki renk kullandık. Sergi alanları beyaz, diğer tüm alanlar gri. Sade ve rahat mekanlar yaratmak, gelenlerin mimariyi algılamayacağı bir mimari yaklaşım ana felsefemiz oldu. Sadece özgürlük ve sanat. Başta Topkapı'ya bakanlar olmak üzere tüm pencereleri açık bıraktık. Sadece, güneş kontrolü öngördük. Müze dışarıdaki müze ile birlikte yaşasın istedik. Işık içeri girsin günün ve hayatın tüm değişimlerini eserlere ve mekana yansıtın istedik. Şeffaflık ve mekanlar arası birbirine geçiş ana yaklaşımlarımızdan biri oldu. Sadece müze değil aynı zamanda sosyal buluşma mekanı olsun dedik. Ek fonksiyonlar; sinema, kütüphane, mağaza, fotoğraf galerisi ve restoran tamamlayıcı fonksiyonlar oldu ²³.

5.1.6. Esmâ Sultan Yalısı-The Marmara Esmâ Sultan

5.1.6.1. Yapının Tarihi

Esmâ Sultan Yalısı, adını Osmanlı padişahı Sultan Abdülaziz'in kızı Esmâ Sultan'dan almıştır. Esmâ Sultan Yalısı'nın mimarının Sarkis Balyan olduğu sanılmaktadır. Esmâ Sultan Yalısı, 1873-1877 yılları arasında inşa edilmiştir ve Sultan Abdülaziz tarafından Esmâ Sultan'a düğün hediyesi olarak verilmiştir. Esmâ Sultan'ın ölümünden sonra Abdülhamit, yalıtı kız kardeşi Cemile Sultan'a; Cemile Sultan'ın sonra da Fatma Sultan'a vermiştir. Esmâ Sultan Yalısı, tarih içinde bir çok olaya tanıklık etmiştir.

²³ 5 Mart 2013 tarihinde <http://v3.arkitera.com/project.php?action=displayProject&ID=8>'den alındı.

5.1.6.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi

Taşıyıcı sistemi yığma ve taş olan, kırma çatılı Esmâ Sultan Yalısı; dikdörtgen plan düzenine sahip olup, zemin katıyla beraber toplam üç kattan oluşan bir kagir yapıdır. Neoklasik tarzda olan yalının deniz yönünde bir, kuzey yönüne bakan bahçesinde iki ve caddeye bakan cephesinde de bir adet olmak üzere toplam dört tane giriş kapısı bulunmaktadır. Duvar kalınlığı 68-80 cm olan yapının pencereleri giyotin pencere tipindedir. Yüksek ve dikdörtgen pencereler yalının dört cephesinde ve her katında aynı hizada sıralanmışlardır. Bu durumdan kaynaklı olarak yalı; dört cepheden de günün farklı saatlerinde, doğal gün ışığından faydalanmaktadır.

İçindeki zengin duvar ve tavan bezemeleriyle de dikkat çeken bir yalıdır. Bahçesinde sarnıç, hamam, mutfak, ahır yapıları ile ahşap, iki katlı müstemilat binası vardır²⁴.

5.1.6.3. Yapının Konumu

Boğaz manzarasına sahip olan Esmâ Sultan Yalısı, Ortaköy semtinde Ortaköy Camii'nin yanında, Boğaz'ın kıyısında yer almaktadır (Şekil.5.264).

Şekil.5.264. Esmâ Sultan Yalısı'nın haritadaki konumu

Kaynak: (11 Mart 2013) tarihinde

<http://esmasultan.themarmarahotels.com/tr/konum-harita/default.aspx>'den alındı.

²⁴ 11 Mart 2013 tarihinde <http://www.themarmarahotels.com>'dan alındı.

5.1.6.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü

Osmanlı saray hanedanının elinden çıkan Esmâ Sultan Yalısı; birkaç kez el değiştirilerek okul, tütün deposu, marangoz atölyesi, kereste-demir-çelik-kömür deposu olarak kullanıldı. 1975 yılında geçirdiği yangınla, yalının bütün ahşap kısımları yanmış ve sadece yapının dış kabuğunu oluşturan kagir duvarları bir iskelet şeklinde ayakta kalabilmiştir. Yalının geçirdiği yangın sonrası ayakta kalabilen duvarları da fiziksel olarak yapısal aşınmalara uğramış ve yapı bir harabeye dönmüştür (Resim.5.265-5.267).

Resim.5.265. Esmâ Sultan Yalısı yangın öncesi görünümü

Kaynak: (12 Mart 2013) tarihinde

http://www.eskiistanbul.net/semtler/resimler/2rumeli/sislimackaortakoy/ortakoy_6.jpg'den alındı.

Resim.5.266. Esmâ Sultan Yalısı geçirdiği yangın sonrası cephe görünümü

Kaynak: (12 Mart 2013) tarihinde

<http://img5.mynet.com/ha6/analiz/hab/istanbul-yali11.jpg>'den alındı.

Resim.5.267. Esmâ Sultan Yalısı geçirdiği yangın sonrası iç mekan görünümü

Kaynak: (12 Mart 2013) tarihinde

http://www.istanbulkulturenvanteri.gov.tr/gallery/show-first-item/envanter_id/50892'den alındı.

5.1.6.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü

1975 yılında geçirdiği büyük yangından sonra harabeye dönen Esmâ Sultan Yalısı, 1990 yılında The Marmara Otel zinciri tarafından satın alınarak Philip Robert'in projesi doğrultusunda mimar Gökhan Avcıoğlu tarafından restorasyonu yapılarak 2001 yılında çeşitli toplantı, konferans, düğün gibi etkinliklere ev sahipliği yapacak olan 'The Marmara Esmâ Sultan' adıyla hizmet vermeye başlamıştır. Yapıda bar, restoran ve çok amaçlı bir etkinlik salonu yer almaktadır. Yapının hem iç hem dış mekanının dekoru ve aydınlatma düzeyi, yapılacak olan etkinliğe göre düzenlenmektedir (Resim.5.268-5.272).

Resim.5.268. Restorasyon sonrası. 'The Marmara Esmâ Sultan' cephe görünümü

Kaynak: (11 Mart 2013) tarihinde

<http://esmasultan.themarmarahotels.com/tr/konum-harita/default.aspx>'den alındı.

Resim.5.269. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esmâ Sultan' cephe görünümüleri

Kaynak: (11 Mart 2013) tarihinde

<http://w3.gadarchitecture.com/esma-sultan--project-details-0,0,100041>'den, (12 Mart 2013) tarihinde <http://www.artonfile.com/detail.aspx?cat=&id=Istanbul-18-23>'den alındı.

Resim.5.270. Restorasyon sonrası 'The Marmara Esmâ Sultan' da etkinlik zamanı

Kaynak: (12 Mart 2013) tarihinde

http://www.fotografika.com.tr/fotografika/sanat/sergi/esma_sultan_serlisi.jpg'den alındı.

Resim.5.271. Restorasyon sonrası 'The Marmara Esmâ Sultan' da etkinlik zamanı

Kaynak: (12 Mart 2013) tarihinde

<http://i.sabah.com.tr/sbh/2010/05/30/IcerikResim/682031059350.jpg>,

[http://www.yelizindunyasi.com/wp-](http://www.yelizindunyasi.com/wp-content/uploads/2008/03/bananarepublicdefilesi1.jpg)

[content/uploads/2008/03/bananarepublicdefilesi1.jpg](http://www.yelizindunyasi.com/wp-content/uploads/2008/03/bananarepublicdefilesi1.jpg) 'den alındı.

Resim.5.272. Restorasyon sonrası 'The Marmara Esma Sultan' da etkinlik zamanı

Kaynak: (12 Mart 2013) tarihinde

<http://i.emlaktasondakika.com/Files/NewsImages2/2012/06/26/466x255/45c2ffea-36a4-4529-b777-d1bed929eaa4.jpg>'den alındı.

Esma Sultan Yalısı, geçirdiği yangından sonra bütün mekanlarını kaybetmiş; geriye sadece yalının dış kabuğunu oluşturan kalın taş duvarları kalmıştır. Yalının restorasyon aşamasında öncelik bu taş duvarları sağlamlaştırmak olmuş ve içine iki kat yapılması uygun görülmüştür. The Marmara Esma Sultan, zemin katıyla beraber toplam iki kattan oluşmaktadır. Yapının zemin katı 3,80 metre; üst katı ise 6,80 metre kat yüksekliğine sahiptir. Yalının bahçesinde halen sarnıç, Türk hamamı ve ahır kalıntıları bulunmaktadır. Yalının dış kabuğunu oluşturan taş duvarları onarılıp sağlamlaştırıldıktan sonra yapının içine duvarlara değmeyecek şekilde bu dış kabuğun içine cam ve çelik konstrüksiyondan oluşan şeffaf bir iç kabuk oluşturulmuştur (Resim.5.273-5.276).

Resim.5.273. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esma Sultan' iç mekan görünümleri

Kaynak: (11 Mart 2013) tarihinde

<http://w3.gadarchitecture.com/esma-sultan--project-details-0,0,100041>'den alındı.

Resim.5.274. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esmâ Sultan' iç mekan görünümleri

Kaynak: (11 Mart 2013) tarihinde

<http://w3.gadarchitecture.com/esma-sultan--project-details-0,0,100041>'den alındı.

Resim.5.275. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esmâ Sultan'ın cam ve çelikten oluşan iç mekan ve detay görünümleri

Kaynak: (12 Mart 2013) tarihinde

<http://www.artonfile.com/detail.aspx?cat=&id=Istanbul-18-23>'den alındı.

Resim.5.276. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esmâ Sultan'ın cam ve çelikten oluşan iç mekan ve detay görüntüleri

Kaynak: (12 Mart 2013) tarihinde

<http://www.artonfile.com/detail.aspx?cat=&id=Istanbul-18-23>'den alındı.

Yalının yangından önceki fotoğrafına bakıldığı zaman kırma çatısının olduğu fakat yangından sonraki fotoğraflarında bu çatının olmadığı görülmüştür. Restorasyon aşamasında cam ve çelik konstrüksiyondan oluşan bir üst örtü eklenmiştir (Resim.5.277).

Resim.5.277. Restorasyon sonrası, 'The Marmara Esmâ Sultan' iç mekan görüntüleri

Kaynak: (12 Mart 2013) tarihinde

<http://www.artonfile.com/detail.aspx?cat=&id=Istanbul-18-23>'den, (11 Mart 2013) tarihinde <http://www.istapin.com/esma-sultan-yalisi/>'ndan alındı.

Yapının içinde zemin katı ve üst katı arasındaki bağlantıyı sağlayan basamakları ahşap, korkuluk ve küpeşmeleri çelik malzemedan oluşan spiral bir merdiven yer almaktadır (Resim.5.278).

Resim.5.278. The Marmara Esma Sultan, çelik konstrüksiyonlu merdiven

Kaynak: (12 Mart 2013) tarihinde

[http://www.artonfile.com/detail.aspx?cat=&id=Istanbul-18-23'den alındı.](http://www.artonfile.com/detail.aspx?cat=&id=Istanbul-18-23'den%20alindi)

The Marmara Esma Sultan'ın iç mekanının yanı sıra bahçesinde de etkinlik yapılabilir. Zemin katında 180 kişilik, birinci katında 330 kişilik ve bahçesinde 1000 kişilik yemek verilmektedir (Resim.5.279).

Resim.5.279. The Marmara Esma Sultan, iç ve dış mekanda etkinlik zamanı

Kaynak: (12 Mart 2013) tarihinde

<http://bg-events.org/tag/istanbul/>dan,

[http://www.imsad.org/HaberResimleri/25.y%C4%B1%20web.JPG'den,](http://www.imsad.org/HaberResimleri/25.y%C4%B1%20web.JPG'den)

http://www.vipdmcturkey.com/img_icerik/135720-1308751107-3.jpg'den alındı.

5.1.6.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi

Esmâ Sultan Yalısı'nın birkaç kez el değiştirerek okul, tütün deposu, marangoz atölyesi, kereste-demir-çelik-kömür deposu gibi farklı işlevlerde kullanılmıştır. Her işlevin getirdiği fiziksel yüklenmelerle yalı, zarar görüp yıpranmıştır. Gerek bulunduğu konum, gerek manzarası gerekse de geçmişi olan bu yapıya birden fazla işlev yüklenerek kullanılması; yapıya, tarihe, mimarisine yapılan saygısızlığı ve haksızlığı göstermektedir.

Geçirdiği büyük yangın sonrası tüm özgün mekanlarını ve çatısını kaybeden yalının sadece dış kabuğunu oluşturan duvarlarının kalması, onu içi boş bir harabe ve kimliğini yitirmiş ruhsuz bir iskelet haline getirmesi maalesef çok üzücü bir durum yaratmaktadır. Tabi ki yapının kimliksiz, atıl bir halde kalmasındansa yeni bir işlevle günümüze, kente ve kentliye yeniden kazandırılması daha yapıcı bir durumdur fakat yapıya birden fazla işlev yüklenmeyip; sadece ayağı yere basan, onu en iyi şekilde koruyacak tek işlevle kullanılması yapı ve tarihi adına doğru bir uygulama olurdu.

Yapının cephesinde hiçbir değişiklik yapmadan, dış kabuğunu oluşturan duvarlarının zarar görmemesi için duvarlara temas etmeyecek şekilde, yapının içerisine günümüz malzemesinden cam ve çelikten oluşan şeffaf bir iç kabuk yapılması; yapıya herhangi bir fiziksel yüklenme yapmadan onu destekleyerek, zarar vermeyecek bir şekilde korunduğunu göstermektedir. Tarihi dış kabuğun içerisine eklenen bu şeffaf ve son derece modern, geçirgen iç kabuk; yapıyla bir arada fakat aynı zamanda ondan bağımsız ayrı bir cam kutu görünümü sergilemektedir. Böylece geçmiş ile günümüzün malzeme, dönem ve zaman farklılığı ortaya çıkmaktadır. İç mekana eklenen şeffaf, geçirgen kutu; cam panellerden dış kabuğu oluşturan tarihi duvarların dört cepheden de algılanmasını sağlayarak iç-dış ilişkisini kurmaktadır. Sonuçta taş duvarların içerisine gizlenen transparan geçirgen, şeffaf bir kutu/meکان ortaya çıkmıştır.

The Marmara Esmâ Sultan'ın dört cephesinde de bulunan dikdörtgen açıklıklardan dolayı yapı, doğal gün ışığından en yüksek derecede faydalanabilmekte ve gün içerisinde içeriye düşen gün ışığı, mekanda ferah bir görünüm sağlamaktadır (Resim.5.280)

Resim.5.280. The Marmara Esma Sultan iç mekan görünümleri

Kaynak: (11 Mart 2013) tarihinde

<http://w3.gadarchitecture.com/esma-sultan--project-details-0,0,100041>'den alındı.

Yalı, geçirdiği yangın sonrası tüm iç mekanlarıyla birlikte çatısını da kaybetmiştir. Restorasyon sonrası yalının cam ve çelik konstrüksiyondan oluşan, dikdörtgen plan düzenine sahip yapı; düz bir üst örtüyle kapatıldığı görülmektedir. Yapı bir şekilde üst örtüyle kapatılmalıydı fakat bu uygulama yangından önceki görünümünü yani orijinal halini yansıtacak şekilde olmalıydı.

Dikdörtgen plan düzenine ve keskin bir iç kabuğu barındıran yapıda kullanılan; organik hatlardan oluşan yumuşak formlu spiral merdiven, mekana farklı bir hava katmıştır.

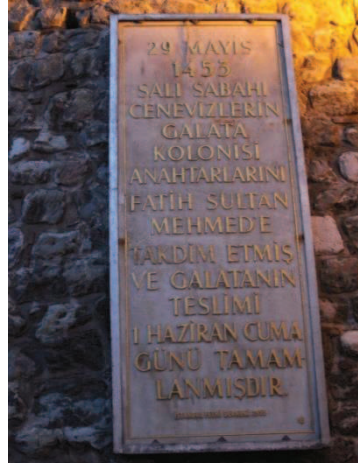
Selçuk, yapı ile ilgili şu değerlendirmeyi yapmıştır: "Esma Sultan Yalısı'ndan geriye sadece taş duvarların kalması, ve yapının özgün mekanlarının elemanlarının olmayışı sebebiyle, yapı katta tek mekan ve merdiven holü şeklinde kullanılmaya başlamıştır. Zemin kat ve üst kat arasındaki bağlantıyı sağlayan merdiven yapının mekansal netliğinin bozulduğu deniz yönüne yerleştirilmiş bu sayede girişten itibaren merdivene kadar net bir alan elde edilmiştir" (Selçuk, 2006, s. 106).

5.1.7. Galata Kulesi

5.1.7.1. Yapının Tarihi

Çok sayıda işlev değişikliğine uğrayan, onarım geçiren büyük bir öneme ve tarihi geçmişe sahip Galata Kulesi, dünyanın en eski kulelerinden biri olup Bizans İmparatoru Anastasius Oilozus tarafından 528 yılında ahşap malzemedan inşa

ettirildikten sonra, 1348 yılında Cenevizliler tarafından 'Christea Turris' yani 'İsa Kulesi' adıyla yığma taştan yeniden yaptırılmıştır. Kaynaklarda kulenin 1445-1446 yılları arasında yükseldiği belirtilmektedir. 1453 yılında Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesiyle Ceneviz yerleşim bölgesi, haliyle Galata Kulesi de Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetimine geçmiştir (Resim.5.281).

Resim.5.281. İstanbul Fethi Derneği tarafından 1953 yılında Galata Kulesi'ne yerleştirilen tabela

Anadol, Galata Kulesi'nin tarihçesini elindeki dökümanlara göre altı devrede incelemiştir (Anadol, 1964, s. 150):

- 1) İlk yapımından Cenevizlilere kadar M. S. (507-1216),
- 2) Cenevizlilerden Fethiye'ye kadar (1216-1453),
- 3) Fetih'ten, III. Selim onarımına kadar (1453-1819),
- 4) III. Selim'den, II. Mahmut onarımına kadar (1819-1832),
- 5) II. Mahmut'tan, son onarıma kadar (1832-1878),
- 6) Son onarımdan günümüze kadar (1878-1965).

5.1.7.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi

Moloz yığma taş örgü sisteminde inşa edilen, giriş katından sonra dokuz katlı olan Galata Kulesi; daire plan düzenine sahiptir. Kurşun külah çatılı olan kulenin dış cephesi, taş örgüden oluşmaktadır. Kulenin silindirik taş örgüden oluşan gövdesinde tuğla örgülü, yuvarlak kemerli pencereler bulunmaktadır. Kulenin üçüncü katına kadar olan bölümünün Cenevizlilere, diğer katların ise Osmanlı

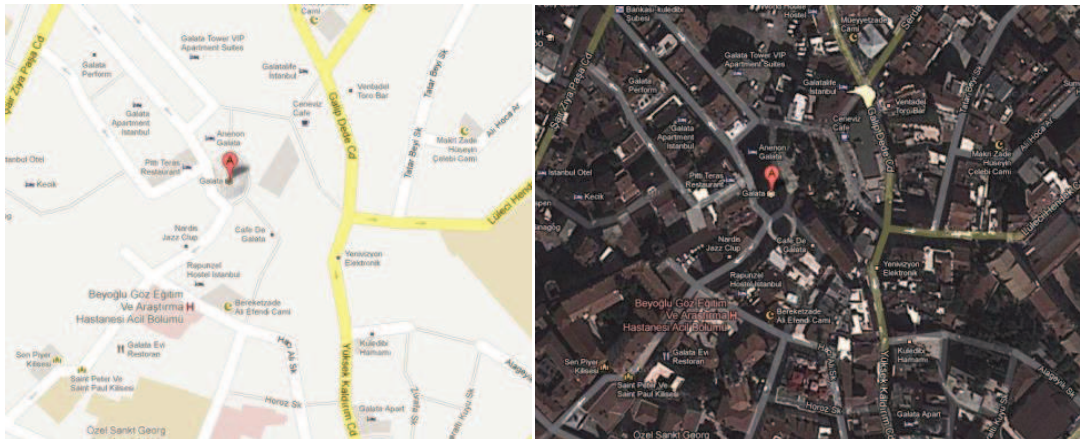
mimarisine ait olduğu görülmektedir. Eski zamanlarda kulenin etrafında bir avlusu ve bu avluyu çevreleyen sur duvarları bulunmaktaydı.

Kulenin üç ile dördüncü katı arasındaki merdiven tekniği farklıdır. Asıl girişten itibaren yukarı çıkış dördüncü kata kadar kulenin yalnız bir tarafında duvar kalınlığı içindeki taş bir merdivenle sağlanmışken, dördüncü kattan sonra yukarı çıkış duvar dışında ahşap basamaklıdır²⁵.

Galata Kulesi'nin iç çapı zemin katında 8,95, dış çapı 16,45 metredir. Duvar kalınlığı temelde 3,57 metre, en üst katta ise 20 santimetredir. 4. kattan sonra, Osmanlı çağı yapımı olduğunu gösteren biçimde mazgallar ve 5. katta top namlularının yerleştirildiği yuvalar vardır. Kulenin yüksekliği 66,90 metredir. 7. ve 8. katların her birinde 14 adet pencere yer almaktadır (Galata Kulesi bilgilendirme panosu).

5.1.7.3. Yapının Konumu

Haliç kıyısından 425 metre mesafede ve denizden 35 metre yukarıda bir tepenin üzerine inşa edilen Galata Kulesi, Galata semtinde yer almaktadır. Galata Kulesi, bulunduğu konum itibari ve sahip olduğu kat yüksekliğiyle 360 derece panoramik İstanbul manzarasına hakimdir (Şekil.5.282).

Şekil.5.282. Galata Kulesi'nin harita ve uydu görüntüleri

Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde Google Maps'den alındı.

²⁵ 18 Mart 2013 tarihinde <http://www.tarihbilinci.com/forum/mimari-eserler-68/galata-kulesi-10272/>'den alındı.

5.1.7.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü

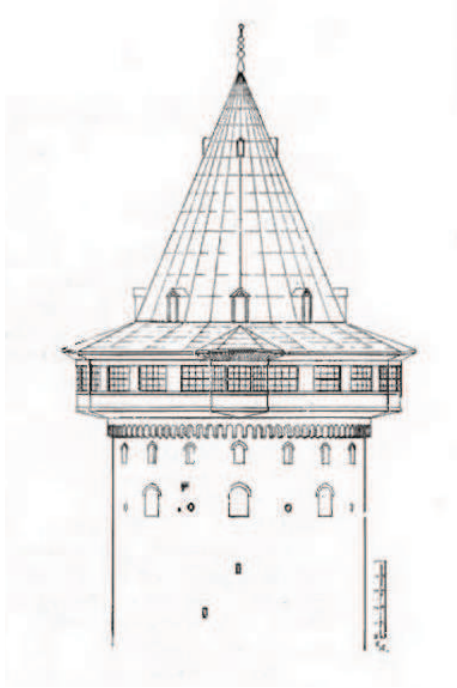
Bu bölümde; tarih boyunca birçok işlev ve görünüm (özellikle çatısı) değiştiren Galata Kulesi'nin, 1967 yılındaki son restorasyonu (günümüzdeki işlev ve görünümü) öncesinin işlev ve görünümleri ele alınacaktır. İlk olarak Fener Kulesi olarak inşa edilen Galata Kulesi, 1509 yılında İstanbul'da yaşanan ve büyük tahribata yol açan depremde hasar görmüştür ve 1510 yılında Mimar Murad Bin Hayreddin tarafından onarılmıştır. Bazı kaynaklarda, tarihçilere göre 1520-1566 yılları arası Kanuni döneminde zindan olarak kullanıldığı geçmektedir. Bir dönem savunma amacıyla kullanılan Galata Kulesi, müneccim Takiyiddin tarafından rasathane olarak kullanıldıktan sonra 1579 yılında kapatılmış ve Hristiyanların barınağı haline gelmiştir. Galata Kulesi, 1714 yılında kurulan itfaiye teşkilatıyla birlikte yangın gözetleme kulesi olarak kullanılmaya başlamıştır fakat 1794 yılında geçirdiği bir yangınla çatısını, odalarını ve merdivenlerini kaybetmiştir. Bu yangın sonrasında kule, III. Selim tarafından onartılarak kulenin külâh çatısı yenilenmiştir ve üstüne çatıyı aydınlatan, dört tane çıkma şeklinde çatı pencereleri eklenmiştir (Resim.5.283-5.284, Şekil.5.285).

Resim.5.283. Melling(1763-1831) gravüründe Galata Kulesi (Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, 1964)

Resim.5.284. Galata Kulesi'nin Melling (1763-1831) III. Selim onarımını gösteren gravürü (Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, 1964)

Şekil.5.285. Galata Kulesi III. Selim devri şematik restitüsyonu (Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, 1964)

1831 yılında tekrar yangın geçiren ve hasar gören kuleye, yapılan onarımla kulenin üst katının şekli değiştirilerek; 14 adet kemerli pencereden oluşan bir kat eklenir ve bu katın üstüne kurşun kaplı sivri külah yeniden takılır. Eklenen katın,

pencerelerinin önünde demir korkuluklarla bir seyir terası oluşturulur. Onarım sonrası kulenin giriş kapısının üstüne, şair Pertev'in kulenin yangında harap olduğu ve Sultan Mahmud tarafından onartıldığı anlatan kasidesi yerleştirilmiştir (Resim.5.286-5.287).

Resim.5.286. Galata Kulesi'nin (1832) II. Mahmut onarımından sonraki görünümü (Robertson'un fotoğrafı)-Turing klüb arşivi ve E. Flandin (1835-36) yıllarına ait taşbaskısı gravürde Unkapanı köprüsünden kulenin görünüşü (Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, 1964)

Resim.5.287. Galata Kulesi giriş kapısının üstünde yer alan kaside

Kulenin geçirdiği büyük değişikliklerden biri de; II. Mahmut tarafından onartıldığı dönemde kuleye, iki kat daha eklenmesi ve bu katların üstüne öncekilerden daha sivri olan külah biçiminde bir çatıyla kaplanması olmuştur (Resim.5.288).

Resim.5.288. John F. Lewis tarafından (1836-37) yıllarında yapılmış akuarelda II. Mahmut onarımı sonrası Galata Kulesi görünümü (Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, 1964)

1860 yılındaki restorasyonla kule etrafındaki surlar yıkılmıştır ve surların çevresindeki hendekler de doldurulmuştur. 1875 yılında geçirdiği büyük bir fırtına nedeniyle çatısını kaybeden kuleye, onarımla çatı yerine çokgen formunda iki kat yapılarak ortasına da uzun bir bayrak direği dikilmiştir ve kule 1964 yılına kadar gözetleme ve deniz kuvvetlerince haberleşme merkezi olarak kullanılmıştır.

Anadol; Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi'nde yer alan 'Galata Kulesi'nin Turistik Tanzimi' adlı yazısında Galata Kulesi ile ilgili şu bilgileri aktarılmıştır: "Fatih Sultan Mehmet'in emri ile G. Amyrutes tarafından yapılp, ancak III. Murad (1574-1595) zamanında Venedik'de basılabilen İstanbul'un ilk resmi kuşbakışı haritasını incelediğimizde Galata surları üzerinde sivri külahları ile dikkati çeken; kuzeyde 18, güney-sahilde 14, iç kısımda ise 13 olmak üzere toplam 45 adet burç görünmektedir. Bu sayıya Galata Kulesi de dahildir" (Anadol, 1964, s. 152).

Anadol, Çeb Nüvis M. Nasuhi Efendi'nin "Beyan-ı Menazil-i Sefer-i Irakayn-ı Sultan Süleyman Han" adlı eserinde, Kanuni devri İstanbul'unun denizi, evleri, camileri ve bahçelerini renkleriyle canlandırdığı eserinde, Galata Kulesi'nin de resmedildiğini belirtmiştir (a.g.y, Resim.5.289).

Resim.5.289. Nasuhi Efendinin "Beyan-Menazil-i Sefer-i Irakayn-ı Sultan Süleyman Han" adlı eserinden Galata Kulesi ve Çevresinin 16. asırdaki durumu (Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, 1964)

29 Aralık 1931 tarihinde yayımlanmış olan Akşam gazetesinin haberine göre Galata Kulesi'ne asansör eklenmesi ve proje dahilinde kulenin etrafına park alanı yapılması haberi yer almıştır (Resim.5.290-5.291).

Resim.5.290. Asansör inşa edilmeden önce Galata Kulesi'nde kullanılan merdivenler

Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:GalataKulesininMerdivenleri.jpg>'den alındı.

Galata kulesine asansör

Kulenin etrafında bir de park yapılmasına karar verildi

Şişhane yokuşundan Galata yangın kulesine giden caddenin parke kaldırılarak yeniden yapılacağını ve bu maksatla bütçeye tahsisat konacağını yazmıştı. Belediye yakında bu caddenin inşasına başlamak üzere ihale şartlarını ilân edecektir. Belediye caddeyi inşa ettikten sonra Galata yangın kulesinde de bazı inşaat yapmak niyetindedir.

Galata kulesi, şehrimize gelen seyyahların ziyaret ettikleri tarihi binalardan biridir. Belediye yangın kulesine seyyahların kolayca çıkabilmeleri için buraya bir asansör koymak fikrini evvelce düşünmüş, bunun için bir de proje hazırlamıştı. Bu proje şimdiye kadar tatbik edilememiştir.

Kuleye konacak asansörün bu sene yapılmasına başlanacaktır. bundan başka kuleye çıkacakların kulede oturabilmeleri için kule-

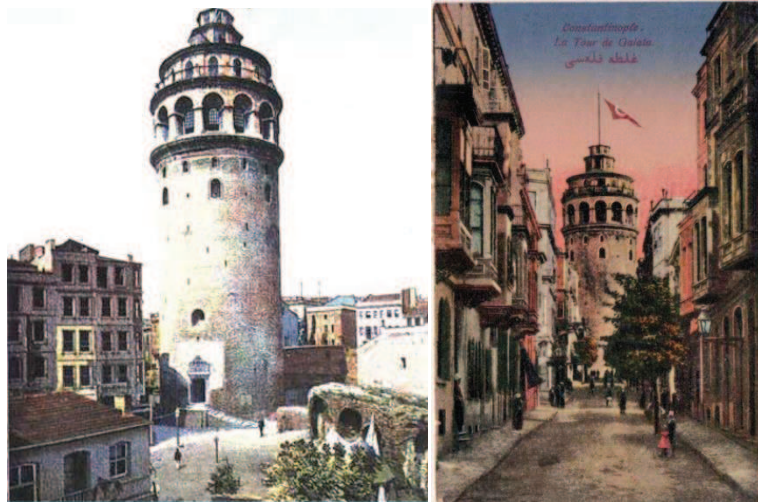
Galata Kulesi
nin tepesinde küçük bir gazinoda yapılacak, kulenin dibindeki çirkin manzaraları kaldırılarak kule zarif bir park içine alınacaktır. Diğer taraftan belediye, Beyazıt kulesi aleminin kurşunlarını tamir ettirmeye başlamıştır.

Resim.5.291. Galata Kulesi onarımı gazete haberi

Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde

(http://gecmisgazete.com/?Galata_kulesine_asansor_kulenin_etrarfında_bir_de_park_yapılmasına_karar_verildi&icerik=6313'den alındı.

Galata Kulesi'nin zaman içindeki görünümleri aşağıdaki gibidir (Resim.5.292-5.295):

Resim.5.292. 1900'lerin başında Galata Kulesi'nin görünümü

Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde <http://www.mimdap.org/?p=42051>'den alındı.

Resim.5.293. Sırasıyla 1905, 1919 ve 1920'lerde Galata Kulesi'nin görünümü
Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde <http://www.mimdap.org/?p=42051>'den alındı.

Resim.5.294. 1925 yılında Galata Kulesi'nin görünümü
Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde <http://www.mimdap.org/?p=42051>'den alındı.

Resim.5.295. 1940'larda Karaköy'den Galata Kulesi'nin görünümü
Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde <http://www.mimdap.org/?p=42051>'den alındı.

5.1.7.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü

Galata Kulesi, 1964 yılına kadar farklı işlevlerde kullanıldıktan sonra; kule üzerinde oluşan çatlaklardan dolayı İstanbul Belediyesi tarafından kulenin boşaltılması, onarılarak kule ve çevresinin turistik olarak değerlendirilmesi kararı alınmıştır.

Anadol, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Kurulu, 24.VII.1964 tarih ve 2495 No.lu kararında aşağıdaki özellikleri gerçekleştiren bir proje düzenlenmesinin ön görüldüğünü yazmıştır (Anadol, 1964, s. 158):

- 1) Kulede dış silüetin ve dış karakterin değiştirilmemesi,
- 2) Bina bünyesine zarar verilmemesi, mümkün olduğu kadar az tadilat yapılması,
- 3) Halka mahsus tesislerin kabilsadece üst iki katta yapılması,
- 4) Mutfak vs. mahallerin asgari ebatta tutulması,
- 5) Cihannüma odasına eski karakter ve zenginliğin iadesi,
- 6) Asansörün cihannüma katının bir altında bitmesi bundan sonra kenara alınmış döner bir merdivenle yetinilmesi,
- 7) Pencere doğramalarının en iyi ve modern cinsten yapılması ve büyük camlar kullanılması,
- 8) Diğer yerlerde eski ampir karakterin muhafazası,
- 9) Binanın tek kapısı olduğuna göre çıkış emniyet durumunun etüdü,
- 10) Strüktürün kabili tatbik olması ve orta direkler yerine döşeme bağlantıları düşünülmesi.

Rölöve ve Projesi Mimar Köksal'a ait olan restorasyonu üç yıl süren, Galata Kulesi Turistik Tanzimi Projesi kabul edildikten sonra rölöveler alınarak çalışmalara başlanmıştır. 1965 yılında kazı çalışmalarının yapıldığı dönemde, 9 Eylül 1965 tarihinde yayınlanmış olan Hürriyet gazetesinin haberine göre; dört metre derinliğe inildiğinde kulenin altında 70 cm genişliğinde, 140 cm yüksekliğinde bir tünele ve insan iskelet-kemiklerine rastlanıldığı haberi yer almaktadır (Resim.5.296, Şekil.5.297-5.298).

Külâh geçirilecek

Galata Kulesi'nin altında gizli bir tünele rastlandı

**TURİSTİK BİR HALE
GETİRİLMEK ÜZERE
RESTORE EDİLEN
KULENİN AHŞAP
İKİ KATI SÖKÜLDÜ**

GALATA Kulesinin İstanbul Belediyesi tarafından girilen onarımına devam edilmektedir. Bu maksatla 90 yıl önce kulenin üzerine ilâve edilen iki ahşap kat sökülüştür. Kulenin temelini takviye maksadıyla yapılan kazıda ise dört metre derine inildi. Kulenin merkezinden geçen bir tünel ortaya çıktı. Tünelin genişliğinde 140 santim yüksekliğinde muntazam taş örgülü olan bu tünelin Cenevizliler tarafından gizli kaçu yolu olarak denize kadar indigi ileri sürülmektedir. Tünelin içinde otuz metre kadar ilerlenilmiş ve daha

(Devamı Sa. 7, 80, 3 de)

Gizli tünel : Galata Kulesinin temelini takviye etmek için yapılan kazılar sırasında Cenevizliler zamanında yapılan gizli bir tünel bulunmuştur. Bu tünel Cenevizlilerin Galata'ya en hâkim yerinde inşa ettikleri kuleden gizlice denize inmesi ve orabunda çocuk taşımak veya kaçmak için inşa ettikleri zannedilmektedir. Tünelin içinde ayrıca kafatası ve insan kemiklerine de rastlanmıştır.

Boyu 70 metre olacak - 1500 yıllık bir yapı olan Galata Kulesi, 51,65 metre idi. Yeni şekli ile boyu 70 metreyi aşacaktır. Kuleye 1875 yılında eklenen iki ahşap kat sökülüştür. Şimdi bu katların yerine, bir külâh geçirilecektir. Resimde, ahşap katları sökülen Galata Kulesi görülüyor.

(Bastırılı 1 Inci Sahifede)

sonra çöküntülere rastlanmıştır. Halîc istikametine inen bu tünelden başka Galata'ya inen diğer gizli bir geçidin daha mevcut olduğu zannedilmektedir.

İSKELETLER BULUNDU

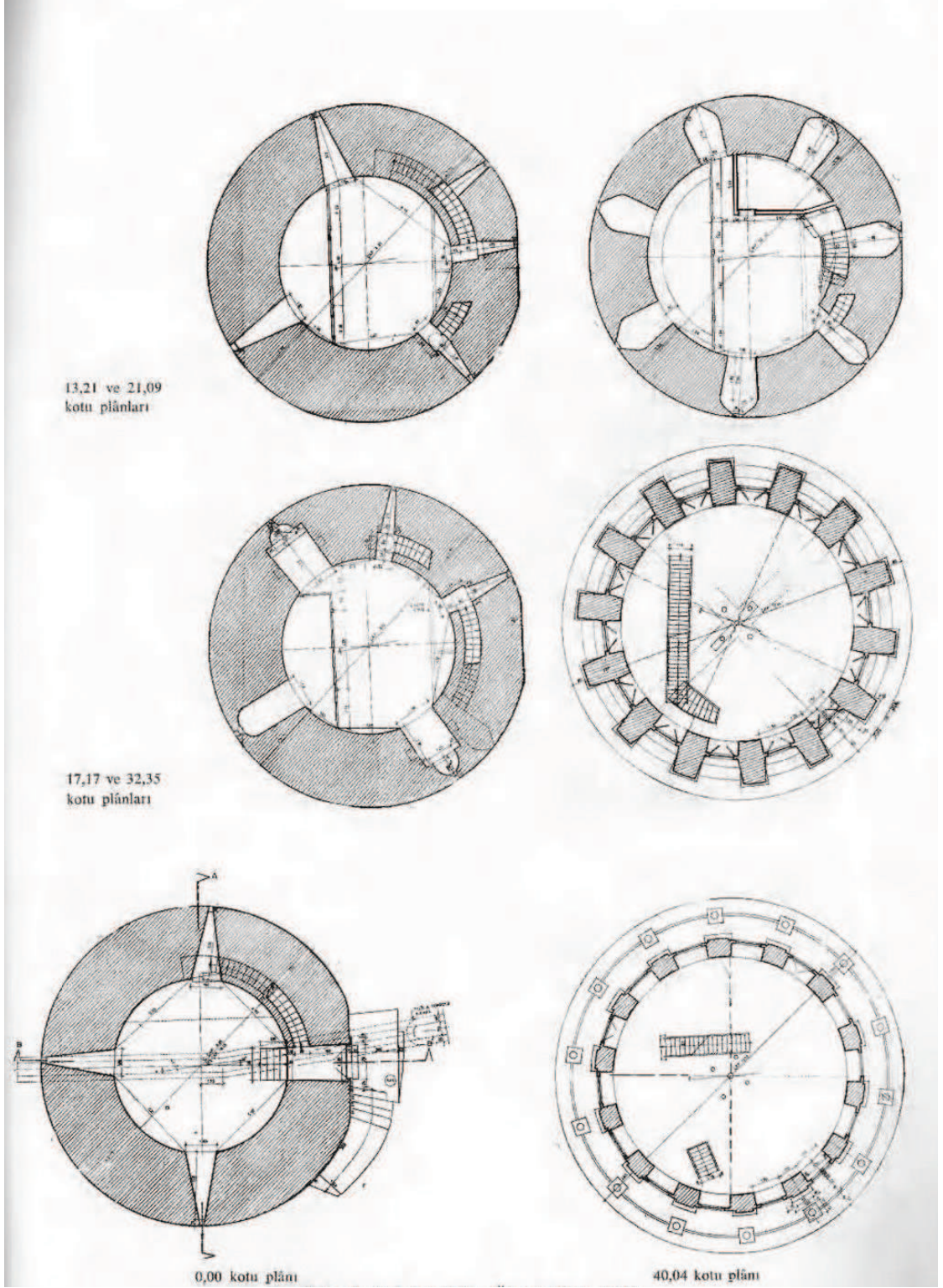
Aynı kazı sırasında insan iskeletleri kalıntılarıyla dört kafatası, eski paralar ve bir kitabe bulunmuştur. Adli Tıp tarafından yapılan incelemelerden sonra kemiklerin hangi devirden kaldığı anlaşılacak ve böylece bir esrar perdesi aydınlanacaktır. İlgililer, iskeletlerin, Kanuni zamanında zindan olarak kullanılan kuleden gizli yolu bulup kaçmaya teşebbüs ederken toprak altında kalıp ölen mahkûmlara ait olabileceği nazariyesini ileri sürmektedirler.

Bu arada, cetleri tarafından inşa edilen tarihi Galata Kulesinde onarım yapıldığını öğrenen Cenevizliler İstanbul Belediyesine müracaat ederek tādil projesi hakkında bilgi istemişlerdir.

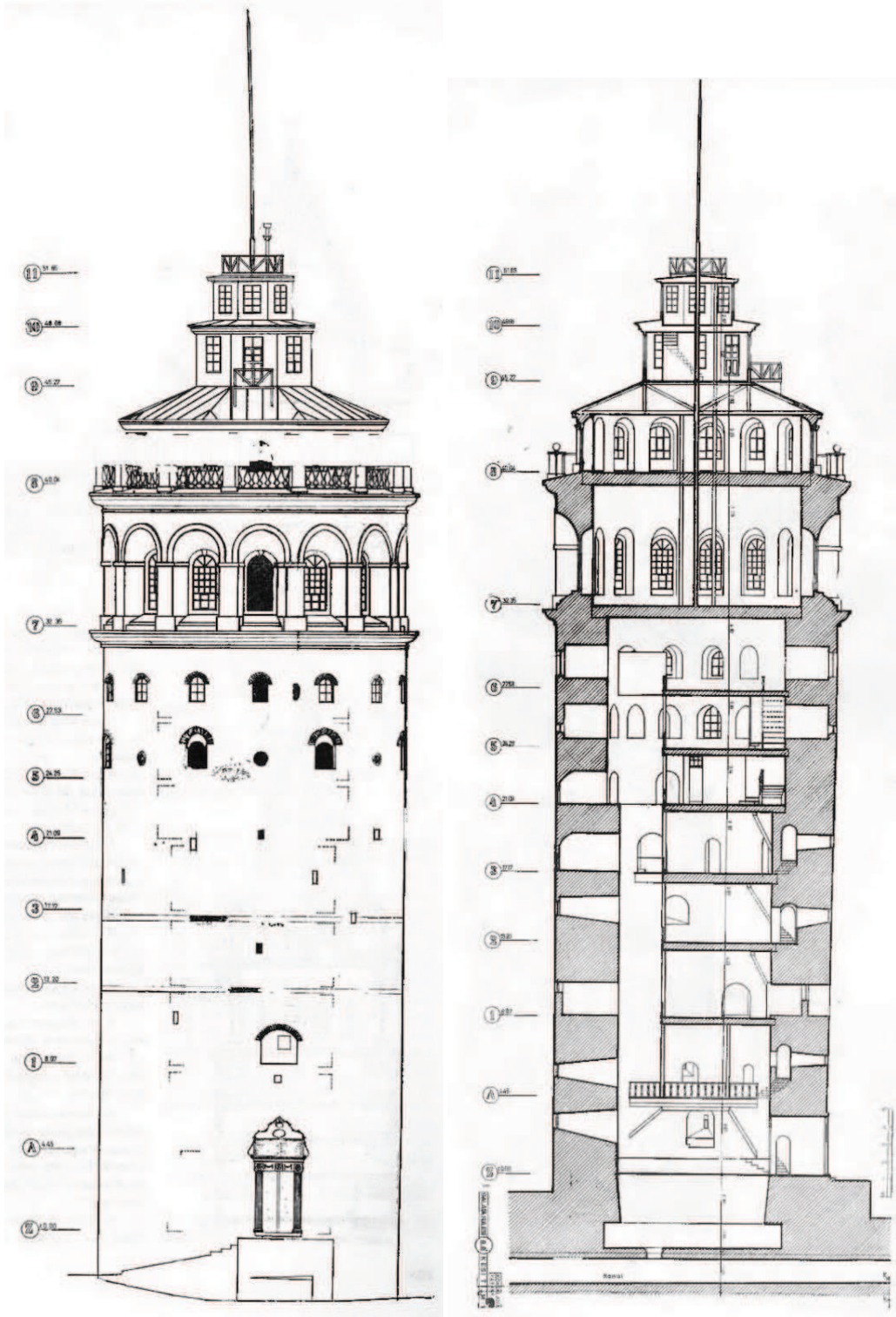
Resim.5.296. Galata Kulesi 1965 yılı gazete haberi

Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde

http://gecmisgazete.com/?Galata_Kulesinin_altinda_gizli_bir_tunele_rastlandi&icerik=3218'den alındı.

Şekil.5.297. Galata Kulesi kat planları (Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, 1964)

Şekil.5.298. Galata Kulesi cephe görünüşü ve kesiti (Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, 1964)

Galata Kulesi Turistik Tanzimi Projesi künyesi aşağıdaki gibidir (Anadol, 1964, s. 18):

Rölöve ve Proje:Köksal ANADOL. Y. Mimar, GSA.

Statik ve Betonarme: Ersin ARIOĞLU. İnş. Y. Müh., İ. T. Ü.

Tesisat: Zühtü KESTEK. Mk.Y. Müh., İ.T.Ü.

Elektrik: İsa İLİSU. Elek. Y. Müh., İ. T. Ü.

Müteahhid: YAPITAŞ İnşaat Şti.

Projeye göre II. Mahmut döneminin kent dokusu göz önünde bulundurularak; kulenin çatısı, betonarmeden oluşan kurşun kaplamalı konik kulahtan yapılmıştır. Duvarlarda oluşan çatlaklıklar onarılarak, taşıyıcı sistemin ağırlığı zemine verilmiştir ve ahşap yerine betonarme zemin ile çözülen kule statik olarak güçlendirilmiştir. Kulenin içine altışar kişilik 6. kata kadar çıkan iki asansör ve en üst katına restorance klübü eklenmiştir. Üç yıl süren restorasyon çalışmalarının ardından 28 Eylül 1967 tarihinde, İstanbul Belediye Başkanı Haşim İşcan tarafından resmi bir törenle Galata Kulesi'nin açılışı gerçekleştirilmiştir. 29 Eylül 1967 tarihinde yayınlanmış olan Hürriyet gazetesi "Buyurun Kuleye" adlı manşetiyle, kulenin açılış haberini yazmıştır (Resim.5.299).

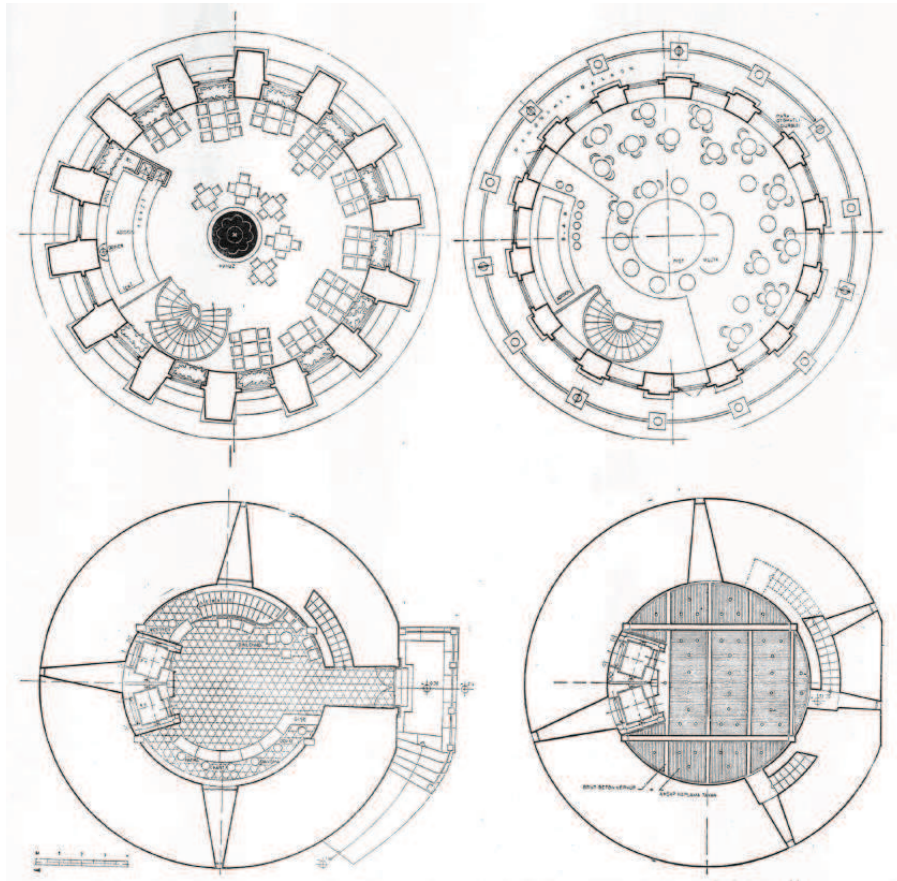

Resim.5.299. 29 Eylül 1967 tarihli gazetede Galata Kulesi'nin açılış haberi

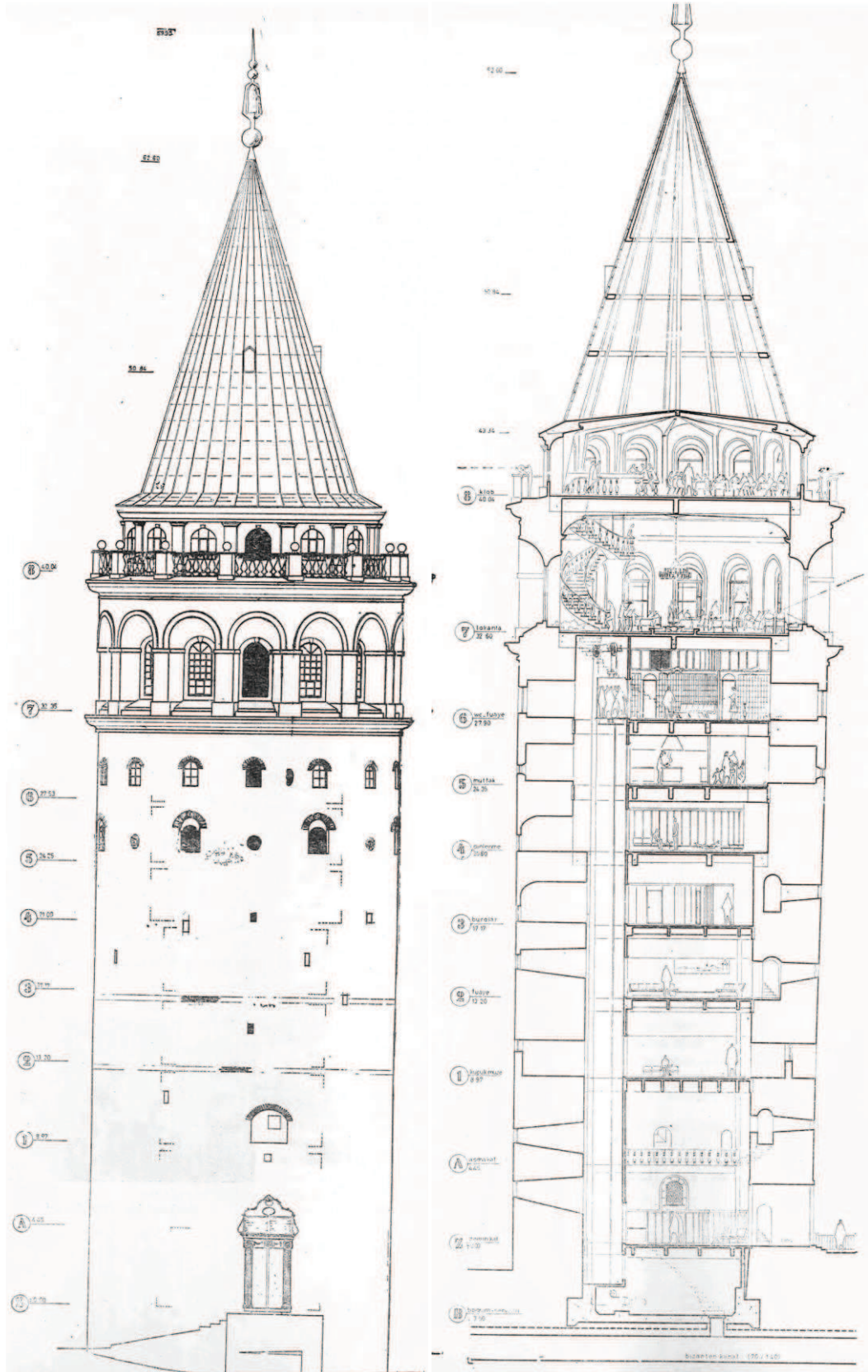
Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde

http://gecmisgazete.com/?Buyurun_Kuleye&icerik=3775'den alındı.

Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizmcilik Dergisi'nde yer alan Anadolu'nun Galata Kulesi'nin Turistik Tanzimi adlı yazısında; Galata Kulesi'nin bodrum katında asansör mekanizması dairesi, jeneratör gibi teknik birimleri barındıran bir servis katının, giriş katında gişe-emanet-bekleme-döviz bozdurma masası gibi birimlerin ve sekizer kişilikten oluşan iki asansörün yer alacağı, asma katın betonarme sistemle yenileştirilerek korunacağı, 1. ve 2. katlarında insan yoğunluğunu önlemek amacıyla herhangi bir birimin yer almayacağı, 3. katında idari personelin bürolarının yer alacağı, taş merdivenin bittiği ve yerini daha geniş bir ahşap merdivene bıraktığı 4. katta fuaye gibi bir dinlenme alanının, 5. katta mutfak, 6. katta (asansörlerin en son çıktığı kat) yedinci kata (Cihannüma) geçişi sağlayan yandan döner merdivenlerin, kadın/erkek tuvaletleri ve fuayenin, 7. katta (Cihannüma) restorandın, 8. katta kulübün yer alacağı ve 9-10-11. katların sökülerek yerine, dönemine en yakın olan II. Mahmud zamanındaki külahın inşa edileceği yazmaktadır (Anadol, 1964, s. 19-21, 23, Şekil.5.300-5.301).

Şekil.5.300. Galata Kulesi'nin Klöb lokanta katı, panoramik balkon, zemin kat planı ve foyer tavanı aydınlatma planı (Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, 1964)

Şekil.5.301. Galata Kulesi'nin restorasyon sonrası cephe görünüşü ve kesiti (Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, 1964)

Anadol, Galata Kulesi'nin taşıyıcı ve tesisat sistemi hakkında şu bilgileri vermiştir: "Kule temeli masif taş duvardır. Bodrum hafriyatı sırasında kule temeli duvarlarının üst duvarlardan daha sağlam taş ve harçlarla örüldüğü müşahede edilmiştir. Kule kesitinde görüleceği gibi temel duvarlarında, üst duvarlara nazaran ortalama bir metrelik bir daralma vardır. Kulenin temelinde tatbikat projesi olarak radye bir temel düşünülmüştür. Radye statik boyutundan biraz fazla yapılarak, bodrum hafriyatı ile bozulan iç dengenin imkân nisbetinde tesisine çalışılmıştır. Kule temelinde rijit çevresel hatıl, kule tabanındaki zayıflamayı takviye için konulmuştur. Bodrumda çevre boyunca düşey bir perde vardır. Duvar ile perde arasındaki boşluk agrega ile doldurulmuştur (Anadol, 1964, s. 24).

Tadilat Projesinin Taşıyıcı Sistemi:

Kule tadilat projesinin taşıyıcısı genel olarak iki gruba ayrılır:

- 1- Yüklerin kolonları vasıtasıyla doğrudan doğruya zemine aktaran ve bugünkü kule bünyesi ile çalışması bakımından alâkası olmayan sistem.
- 2- Yüklerini kule duvarına ve oradan zemine intikal ettiren sistem (a.g.y).

Tesisat Açıklaması

a-Kalorifer tesisatı:

- 1- Kulenin bütün katları sıcak sulu kalorifer tesisatı ile teshin edilecektir. Tesisat yapılırken boruların ve teshin cihazlarının estetiği bozmamasına âzami derecede dikkat edilecektir. Bu maksatla: Kalorifer ana tevzi boruları asansör arkasında kalan boşluk ile döşeme içine yapılacak kanala dere edilecektir. Borular hiçbir şekilde dışardan görülmeyecektir.
- 2- Teshin cihazı olarak, radyatörlerin çirkin görülmesi dekora uymaması sebebiyle radyatör yerine daha az yer işgal eden ve kamufler edilebilme imkânı olan konvektör kullanılması düşünülmektedir.
- 3- Kazan dairesi olarak her ne kadar kulenin bodrum katında mevcut yerimiz varsa da baca olmaması ve yeni bir bacanın yapılması işi zorlaştırmaktadır. Kule civarında Belediyeye ait bir hastane santralından mevcut bizanten kanalı yoluyla sıcak su kuleye getirilecektir.
- 4- Kazanlarda yakıt olarak fueloil kullanılmakta olup kulede teshin edilecek mahaller ayar imkânı veren otomatik sıcaklık termostatları ile' teçhiz edilecektir.
- 5- İrtifam yüksek olması bakımından yüksek tazyikli sıcak su kazanı kullanılacaktır.

6- Lokanta ve Klöb katında servis bankosu altına gizlenecek Selnikel ısıtma ve soğutma üniteleri kış ve yaz kullanılabilir (a.g.y).

Sıhî tesisat:

1- Kule WC. grupları ile mutfakta daimî sıcak su temin edilecektir. Bu maksatla kulenin bodrum katında bir boyler dairesi düşünülmektedir. Boyler kazan dairesine konacak yedek bir kazanla irtibatlandırılarak yaz, kış çalışması temin edilecektir.

2- Temiz ve sıcak su tesisatına irtifa yüksek olduğundan lüzumlu tazyiki verebilme maksadı ile bodrum kata hidrofor tesisatı yapılacak en yukarıya yedek bir depo konacaktır.

3- Tesisatta kullanılan sıcak, soğuk su boruları ile pis su pik boruları tamamen ankastre yapılarak gizlenecektir.

4- WC. grupları ile mutfak mahalleri aspiratör ile havalandırılarak pis kokuların etrafa yayılması kat'i olarak önlenecektir (a.g.y).

Kuleye giriş kapısının sağında-solunda bulunan ve ortak sahanlıkta bir araya gelen mermer merdivenlerle sağlanmaktadır. Kulenin giriş, meydan ve cephe görünümü aşağıdaki gibidir (Resim.5.302-5.304):

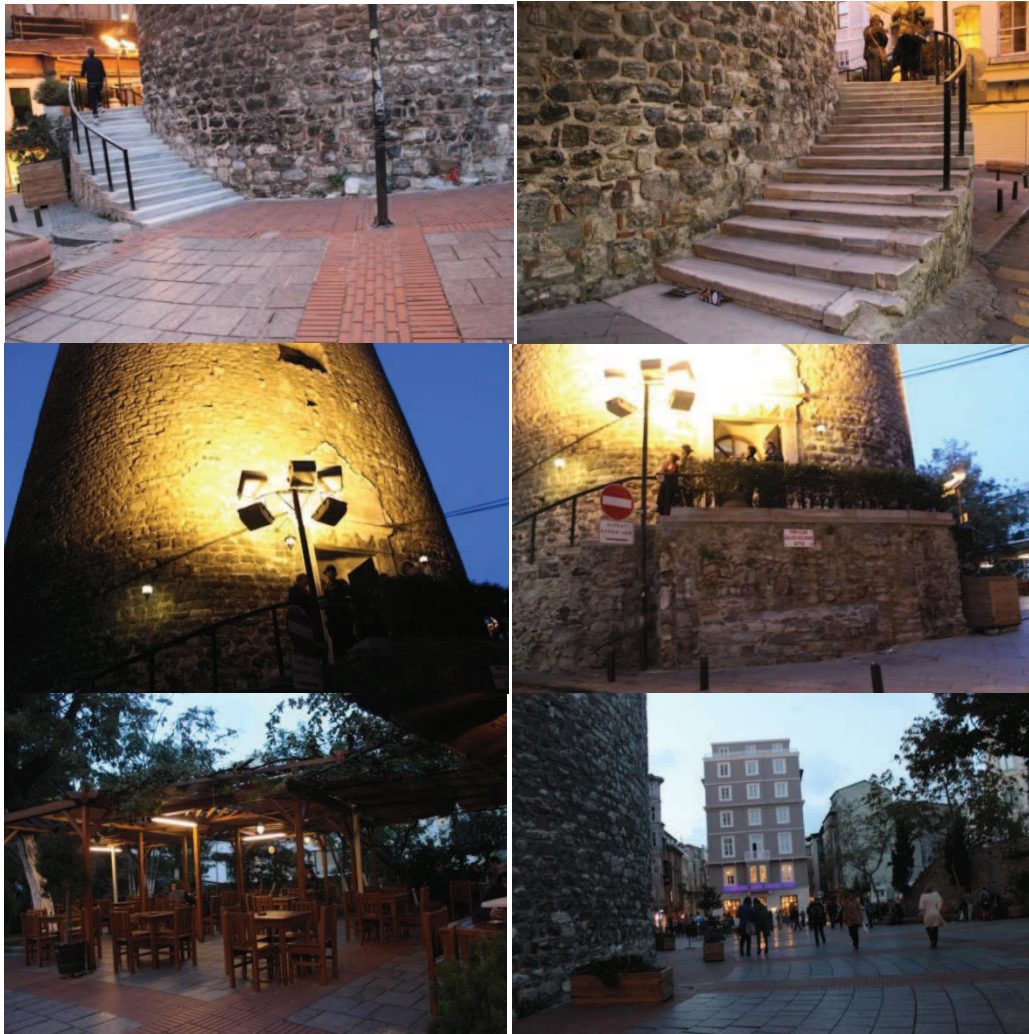
Resim.5.302. Son geçirdiği restorasyon sonrası Galata Kulesi'nin farklı açılardan cephe görünümü

Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde <http://www.mimdap.org/?p=42051>'den alındı.

Resim.5.303. Son geçirdiği restorasyon sonrası Galata Kulesi'nin farklı açılardan cephe görünümüleri

Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde <http://www.mimdap.org/?p=42051>'den alındı.

Resim.5.304. Galata Kulesi'nin girişi ve meydanından görünüm

Kulenin giriş katında; giriş holünün sağında ve solunda klasik tarzda olan aplikler yer almaktadır. Girişin sağında tamamen ahşap malzemeden oluşan danışma-bilet satış birimi, solunda kuleye ait yine ahşap malzemeden oluşan hediye satış birimi, tam karşısında ise altışar kişilikten oluşan asansörler yer almaktadır. Asansörlerin üzerinde kulenin etkinliklerini tanıtan bir ekran, dikey olan uzun bir Galata Kulesi ve çevresinin yer aldığı bir gravür bulunmaktadır. Zemin döşemesi altıgen formunda, koyu renkli doğal taş plaklardan oluşurken, duvarlar ahşap lambrilerden ve yüksek olan tavan ise brüt beton nervürlerden oluşmaktadır (Resim.5.305-5.309, Şekil.5.310).

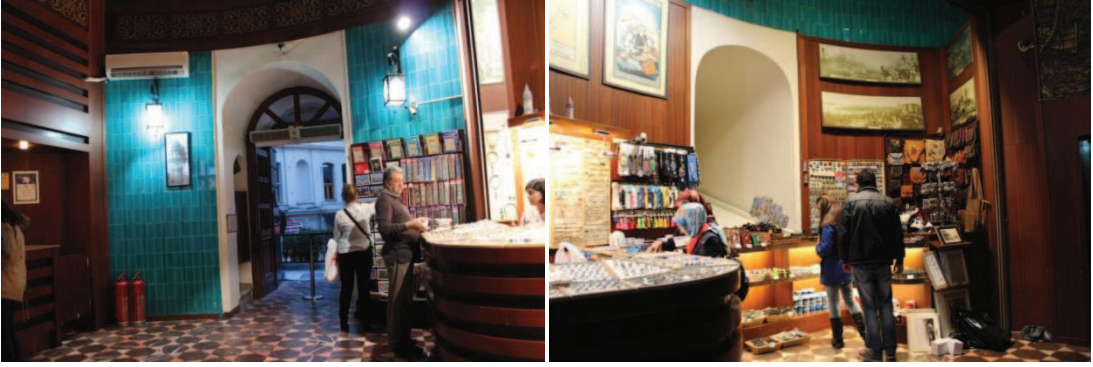
Resim.5.305. Galata Kulesi'nin giriş katı ve asansör inşa edilmeden önce kullanılan merdiven girişi

Resim.5.306. Galata Kulesi'nin giriş katında bulunan asansörler, dikey gravür ve asansör çağırma panosu

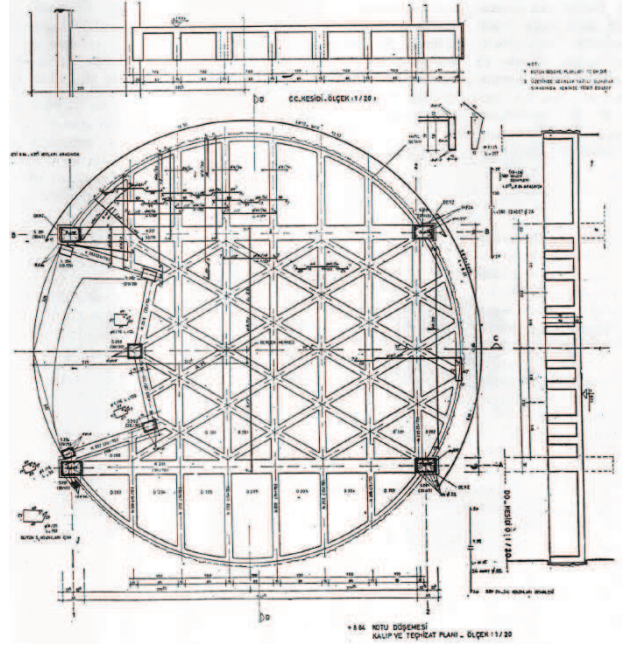
Resim.5.307. Galata Kulesi'nin giriş katında bulunan danışma birimi

Resim.5.308. Galata Kulesi'nin giriş katında bulunan hediye satış birimi

Resim.5.309. Galata Kulesi'nin giriş katında bulunan betonarme tavan

Şekil 5.310. Galata Kulesi'nin giriş katında bulunan betonarme tavan planı (Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, 1964)

Asansörlerin son olarak çıktığı 6. katta kulenin üst katlarına geçişi sağlayan yandan döner ahşap merdivenler, kadın/erkek tuvaletleri ve fuaye yer almaktadır. Bu fuayede kulenin tarihi geçmişi anlatan üstten apliklerle aydınlatılmış, ahşap fon üzerinde bulunan bilgilendirme panosu; panonun üstünde de kule ve çevresinin yer aldığı gravür ve asansörlerin üzerinde tanıtıcı ekran ile duvar saati bulunmaktadır. Aydınlatma elemanı olarak aynı formda oluşan avizeler kullanılmıştır. Bu katta bulunan pencere açıklıklarına iç mekan bitkisi ve yangın söndürme araçları yerleştirilmiş olup alt kata geçişi sağlayan diğer merdivenlerin kullanımı da engellenmiştir (Resim.5.311-5.312).

Resim.5.311. Galata Kulesi'nin 6. katından görünüm

Resim.5.312. Galata Kulesi'nin 6. katı fuaye alanından görünüm

Kulenin 8. katında restoran ve seyir terası yer almaktadır. Restorandın zemin döşemesinde, kolonlarında, kasasında hep ahşap malzemenin aynı tonu kullanılmıştır. Restoran girişinin sağ tarafında orta bölümde konumlandırılmış, üzerinde geometrik şekillerin yer aldığı bir göbek-platform bulunmaktadır. Donatı olarak; köşeli hatlardan oluşan kare-dikdörtgen formunda ahşap masalar ile sırtlık ve arka kısmında Galata Kulesi'nin resmedildiği oturma yeri deri olan ahşap sandalyeler yer almaktadır. Yine Galata Kulesi ve çevresinin yer aldığı gravür bulunmaktadır. Aydınlatma elemanı olarak; daire planlı alanı halka şeklinde çevreleyen klasik tarzda avizeler ile birlikte yüksek tavanın merkezinden sarkıtılan büyük avize kullanılmaktadır (Resim.5.313-5.314).

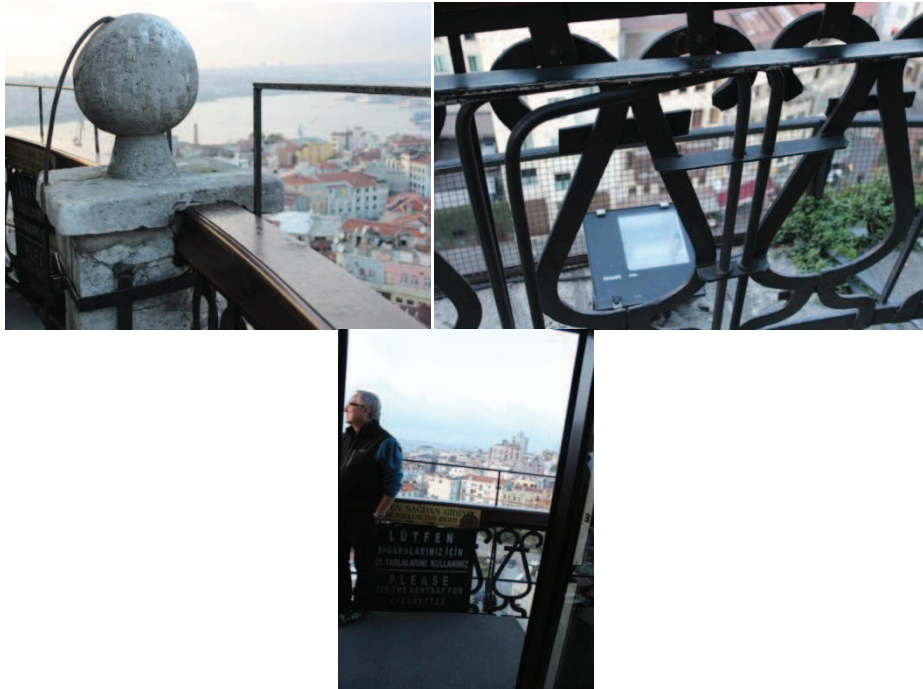

Resim.5.313. Galata Kulesi restoranından görünüm

Resim.5.314. Galata Kulesi restoranından görünümler

Kulenin, demir korkuluklardan ve ahşap küpeştelere oluşan oldukça dar bir geçişi olan 360 derece İstanbul manzarasına hakim bir seyir terası bulunmaktadır (Resim.5.315-5.316).

Resim.5.315. Galata Kulesi seyir terasının demirle güçlendirilmiş taşıyıcısı, demir korkulukları ve girişi

Resim.5.316. Galata Kulesi seyir terası görünümü ve sivri külahın zamanla aşınmış olan saçağının görünümü

Galata Kulesi'nin silindirik gövdesi üzerinde 2011 yılında, projeksiyonla bir animasyon yansıtılarak gösteri yapılmıştır (Resim.5.317).

Resim.5.317. Galata Kulesi üzerinde animasyon gösterimi

Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde

<http://v3.arkitera.com/arsgratiaartis.php?action=displayNewsItem&ID=62421>'den alındı.

5.1.7.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi

Galata Kulesi, İstanbul'un bir çok yerinden görülebilen ve İstanbul silüetinde etkili bir rol oynayan; en önemli odak noktalarından bir tanesidir. Köklü bir geçmişe sahip olan tarihi Galata kulesi, zaman içerisinde çok fazla işlev değişikliğine uğramıştır. Geçirdiği büyük yangınlar-depremlerden-fırtınadan ötürü özellikle çatısına büyük müdahaleler yapılmıştır.

Kule bulunduğu coğrafi konumdan dolayı kent içerisinde; hem izleyen hem de izlenen durumdadır. Günümüz binalarının arasında farklı mimarisiyle, tarzıyla, duruşuyla tarihi geçmişe tanıklık eden bir kule olduğunu her yönüyle tamamen hissettirmektedir.

Kule son geçirdiği restorasyonla çatısının II. Mahmut dönemindeki kent silüetine uygun olacak şekilde, asıl görünümüne kavuşturulduğu anlaşılmaktadır. Kulenin silindirik gövdesine yakışan sivri külahın yeniden takılmasıyla en iyi görünüm elde edilmiştir. Sivri külahın olmadığı dönemlerde kule, hem statik olarak hem de görünüm olarak eksik bir yapı izlenimi vermektedir fakat yeniden takılan sivri külahıyla bu eksikliğin giderilerek daha güçlü bir yapı görünümü elde edildiği görülmektedir (Resim.5.318).

Resim.5.318. Galata Kulesi'nin çatısız ve çatılı görünümleri

Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde <http://www.mimdap.org/?p=42051>'den alındı.

Restorasyonda rölöve ve tatbikten sorumlu Mimar Köksal Anadolu'nun yazısından hareketle hem kalorifer tesisatı hem de sıhhi tesisat için gerekli boru ve

cihazların estetiği-dekoru bozmayacak şekilde görünür olmayan bölümlerden geçirildiği anlaşılmaktadır.

Kulede bulunan asansör ve merdivenler düşey sirkülasyon elemanları, seyir terası ise yatay sirkülasyon elemanıdır. Kulenin seyir terasında demir korkulukların dibinde, yuvarlak kemerli pencere boşluklarında, meydana kulenin dibinde ve girişinde sarı renkli yapay aydınlatma elemanlarıyla kule, gece aydınlatmasıyla da ayrıca dikkat çekmektedir. Üzerine projeksiyonla yansıtılan animasyon gösterilerinden kulenin; kentsel-kamusal meydana dikey bir sergileme elemanı görevini üstlendiği görülmektedir (Resim.5.317).

Bodrum katındaki boşluktan yararlanarak kule girişinin tam karşısına yerleştirilen asansörler; algıyı ve doğrusal hareketle kullanımı rahatlatmaktadırlar. Galata kulesi şeklinde metalden yapılan asansör çağırma butonlarının bulunduğu pano, yapının konseptine uygun olacak şekilde tasarlanmıştır. Kule girişinin sağında-solunda bulunan danışma ile hediye satış birimleri yönlendirme ve kullanım açısından doğru yere konumlandırılmışlardır fakat zeminde altıgen formda ve koyu renkte döşeme bulunduğundan dolayı; danışma ve hediye satış birimlerinde de boydan boya ahşap kullanılması kapalı ortam etkisi yaratmaktadır. Ahşap ile birlikte doğal taş kullanılarak yapıyla daha uyumlu ve tarihi bir görünüm elde edilebilirdi.

Giriş katında zeminde altıgen formunda koyu renkli döşemeler; duvarlarda ahşap ve turkuaz renkli parlak döşemeler, tavan ise betonarmeden oluşan nervürlü tavan görülmektedir. Bunların hepsi birbirinden bağımsız bakıldığında olumlu fakat bir arada iken, uyum içerisinde bir bütün oluşturamamaktadırlar. Giriş katında asansörlerin üstünde bulunan Galata Kulesi ve çevresinin yer aldığı dikey gravür, etkili bir tablo olmakla birlikte aynı zamanda dönemini yansıtan bir belge niteliğindedir.

6. katta fuaye alanındaki asansörlerin üst kısmında ekranın üzerinde yer alan duvar saati gereğinden büyük olmakla birlikte; yanlış yerde konumlandırılmıştır. Restoran katında zemin-duvar ve tüm donatılarda yine koyu renkli ahşap seçimiyle; alan daraltılarak kapalı bir ortam halini almıştır. Masa ile sandalyelerde farklı renk ve malzeme kullanımıyla; mekan daha ferah ve hareketli bir hale getirilebilirdi. Şimdi kullanılan masa-sandalyeler çok kütsel durmaktadırlar. Aynı zamanda restoran masalarının arasındaki geçiş mesafelerin dar olduğu gözlemlenmiştir. Restoranda

konik çatıdan sarkıtılan klasik tarzdaki büyük avize, çatının formuna ve mekana yakışmıştır. Dar bir geçişe sahip olan seyir terasının zemin döşemesindeki malzeme farklılığı dikkat çekmektedir (Resim.5.313-5.316).

Kulenin iç mekanlarında, hem malzeme seçimi hem malzemenin kullanılış biçimi hem de mobilya-donati-aksesuar seçimi ve kullanımı kulenin genelinde eksik bulunmuştur.

Ermeni Mimar Aram Tahtacıyan'ın 'Galata Kulesi Tasarım' teklifinin kabul edilmeyişi son derece yerinde ve doğru bir karar olmuştur. Şayet kabul edilseydi altı, köklü bir geçmişe ait silindirik bir gövdeden; üstü ise alt gövdesinden tamamen bağımsız küresel biçimli demir konstrüksiyondan oluşacaktı. Bu durumda birbirinden kopuk iki kütlede oluşan gereğinden yüksek bir yapı halini alacaktı (Resim.5.319).

Resim.5.319. Mimar Aram Tahtacıyan'ın 'Galata Kulesi Tasarım'ı

Kaynak: (18 Mart 2013) tarihinde

<http://www.haber7.com/kitap/haber/863959-galata-kulesi-bu-hale-gelecekti'den> alındı.

5.2. Dünyadan Örnekler

5.2.1. Sant Francesc Manastırı-Sant Francesc Kültür Merkezi

5.2.1.1. Yapının Tarihi ve Mimari Özellikleri

Sant Francesc Manastırı, Fransiscan rahipleri tarafından 1721-1729 yılları arasında bir *Katalan kasabası olan Santpedor'da (İspanya) inşa edilmiştir*. Sant Francesc Manastırı, 1835 yılına kadar manastır olarak kullanılmaya devam etmiştir. Sant Francesc Manastırı'nın yıpranmış, harabeye dönmüş durumda olması ve kullanılmayışı nedeniyle; manastırın yıkık vaziyette olan kısımları, hükümet tarafından 2000 yılında yıkılmıştır. Ana malzemesi taş olan; tonozlardan-kemerlerden ve bu kemerleri taşıyan kalın sütunlu bir yapıdan oluşan Sant Francesc Manastırı, toplam 285 metrekarelik bir alana sahiptir.

5.2.1.2. Yapının Konumu

Sant Francesc Manastırı, İspanya'nın Katalan kasabası olan *Santpedor'da bulunmaktadır (Şekil.5.320)*.

Şekil.5.320. Sant Francesc Manastırı'nın (günümüzde Sant Francesc Kültür Merkezi) vaziyet planındaki yeri

Kaynak: (3 Nisan 2013) tarihinde

http://www10.aecafe.com/blogs/arch-showcase/files/2012/08/St_Francesc-empl-r.jpg'den alındı.

5.2.1.3. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü

Uzun yıllar manastır olarak hizmet veren Sant Francesc Manastırı, 1835 yılında yağmalanmıştır ve yıkık-dökük bir hal almıştır (Resim.5.321-5.322).

Resim.5.321. Sant Francesc Manastırı'nın restorasyon öncesi görünümü

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

<http://designalamic.com/wp-content/uploads/2012/06/Convent-de-Sant-Francesc-By-David-Closes-arquitecto-12.jpg>'den alındı.

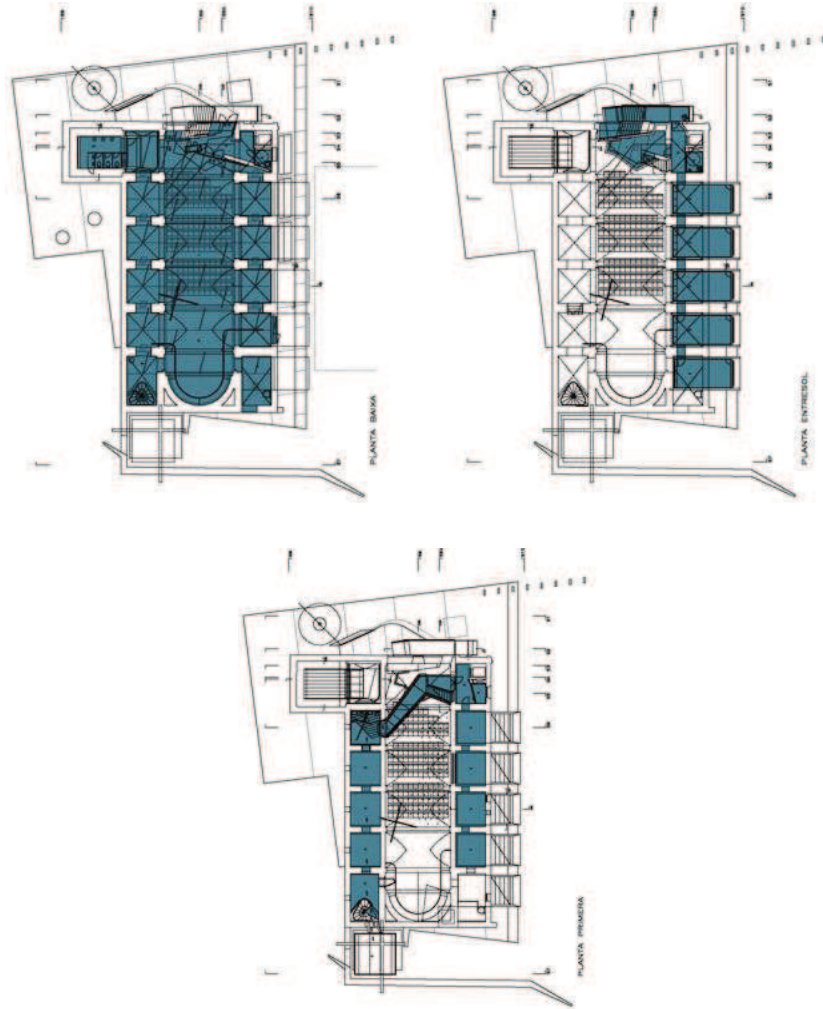
Resim.5.322. Sant Francesc Manastırı'nın restorasyon öncesi iç mekan görünümü

Kaynak: (19 Mart 2013) tarihinde

<http://architecturelinked.com/profiles/blogs/the-sant-francesc-convent>'den alındı.

5.2.1.4. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü

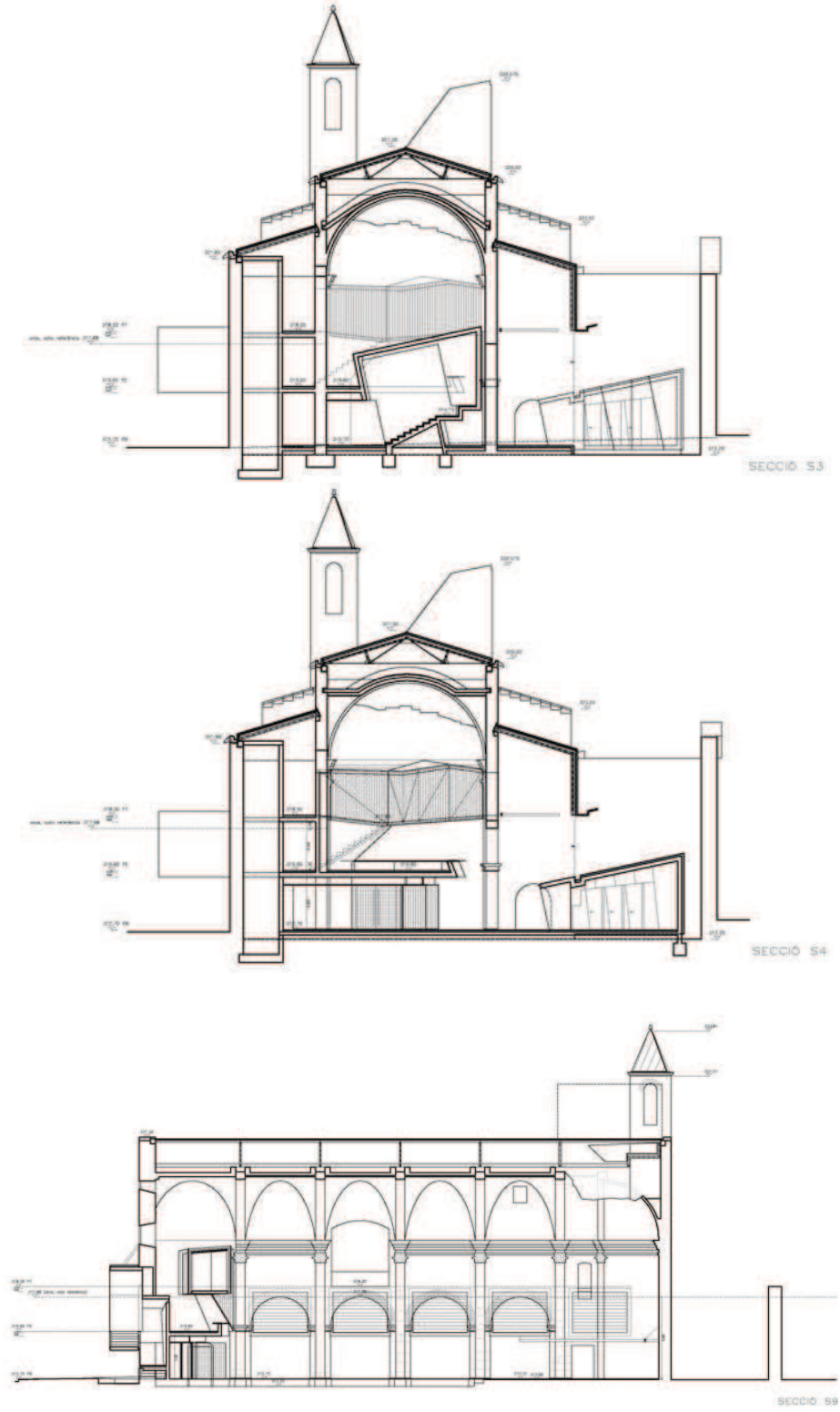
1835 yılında yağmalanıp, yıkık dökük bir hal alan Sant Francesc Manastırı'nın bozulmaları 2000 yılına kadar devam etmiştir ve 2000 yılında kısmen yıkılmasından sonra kötü durumda olan manastırın birkaç duvarı ayakta kalabilmiştir. Katalan Mimar David Closes tarafından uzun yıllar süren restorasyon çalışmaları, 2011 yılında tamamlanmıştır ve Sant Francesc Manastırı; 'Sant Francesc Manastırı Kültür Merkezi' adını alarak, oditoryum ve çok amaçlı kültür merkezi olarak hizmet vermeye başlamıştır. Daha sonraki dönemlerde ise manastırın güney yönündeki en üst katına "bir tarih arşivi projesi" yapılmak istenmektedir (Şekil.5.323- 5.324, Resim. 5.325).

Şekil.5.323. Sant Francesc Kültür Merkezi kat planları

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

<http://www.archdaily.com/251389/convent-de-sant-francesc-david-closes/>'den alındı.

Şekil.5.324. Sant Francesc Kültür Merkezi kesitleri

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

<http://designalmic.com/convent-de-sant-francesc-david-closes-arquitecto/convent-de-sant-francesc-by-david-closes-arquitecto-10/>'den alındı.

Resim.5.325. Sant Francesc Kùltür Merkezi cephe görünùmleri

Kaynak: (19 Mart 2013) tarihinde

<http://architecturelinked.com/profiles/blogs/the-sant-francesc-convent>'den alındı.

Sant Francesc Manastırı'nın proje kùnyesi aşağıdaki gibidir:

Mimar: David Arquitecte Closes

Proje: Sant Francesc Manastırı Kilisesi

Yer: Santpedor, (Katalonya), İspanya

Alanı: 950 m²

İşveren: Santpedor Kent Konseyi

Yazar: David kapatır (mimar)

Ortak: Dídac Dalmau (inşaat mühendisi), BOMA (yapılar danışmanlar), Toni Vila (endüstri mühendisi), Jordi Surroca (fotoğrafçı)

Projenin Tarihi: (2005 1. Kısım), 2010 (2. aşama)

Yürütme: 2006-2008 (1. Kısım) 2010-2011 (2. aşama)

Yapımcı: CONSTRUCCIONS F. Vidal/GrupSoler

Maliyet: 1.601.553 Euro (KDV dahil)²⁶.

²⁶ 2 Nisan 2013 tarihinde <http://www10.aeccafe.com/blogs/arch-showcase/2012/08/09/church-of-sant-francesc-convent-in-santpedor-spain-by-david-closes-arquitecte>'den alındı.

Restorasyonda; tarihi manastırın mimari kimliğini korumak ve yapının bozulan hasarlı yüzeylerini onararak sağlamlaştırmak amaçlanmıştır. Manastırın iç mekan özelliklerini korumak için; merdiven, rampa gibi sirkülasyon elemanları ve teknik birimler, tarihi manastırda kullanılan taş gibi geleneksel malzemelerden tamamen farklı olarak günümüzde sıkça kullanılan çağdaş bir malzeme olan cam kabuktan oluşan modern çelik merdiven, yapının dışına eklenmiştir (Resim.5.326).

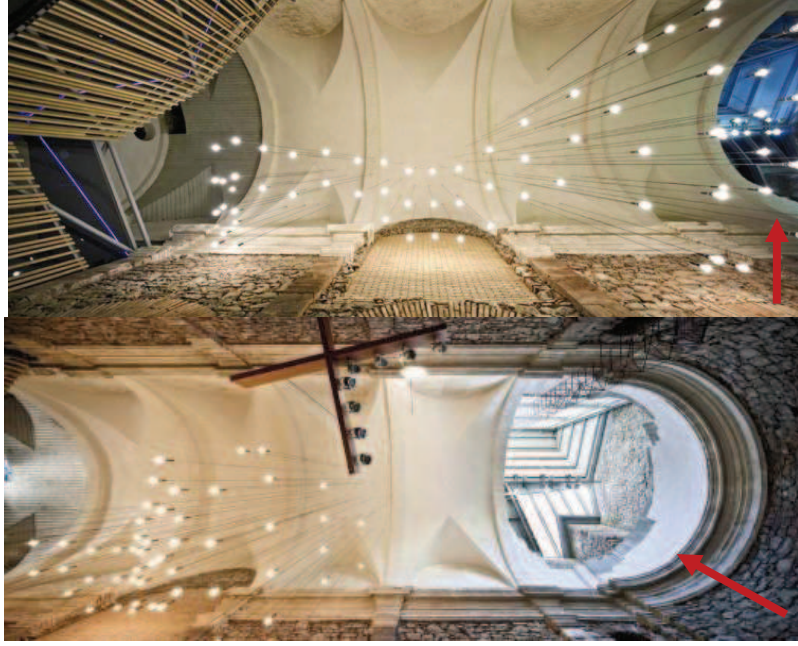

Resim.5.326. Sant Francesc Kültür Merkezi cephesine eklenen birimler

Kaynak: (19 Mart 2013) tarihinde

<http://architecturelinked.com/profiles/blogs/the-sant-francesc-convent>'den alındı.

Restorasyon öncesi manastırın bir kısmı çöken tonoz ve çatıdan kaynaklı oluşan boşluklar sayesinde, hemen hemen hiç ışık almayan iç mekan; restorasyon sonrası doğal ışıktan en iyi düzeyde faydalanabilmiştir. Aynı zamanda iç mekanda; tonozlardan sarkıtılmış farklı boyutlardan oluşan uzun, modern yapay aydınlatma elemanları kullanılmıştır (Resim.5.327).

Resim.5.327. Sant Francesc Kültür Merkezi iç mekan görünümleri

Kaynak: (19 Mart 2013) tarihinde

<http://architecturelinked.com/profiles/blogs/the-sant-francesc-convent>'den alındı.

Sant Francesc Kültür Merkezi'nin diğeri iç mekan görünümleri aşağıdaki gibidir (Resim.5.328-5.329):

Resim.5.328. Sant Francesc Kültür Merkezi iç mekan görünümleri

Kaynak: (19 Mart 2013) tarihinde

<http://architecturelinked.com/profiles/blogs/the-sant-francesc-convent>'den alındı.

Resim.5.329. Sant Francesc Kùltür Merkezi iç mekan görünümüleri

Kaynak: (19 Mart 2013) tarihinde

<http://architecturelinked.com/profiles/blogs/the-sant-francesc-convent'den>, (2 Nisan 2013) tarihinde <http://www.fubiz.net/wp-content/uploads/2012/06/Sant-Francesc-Auditorium1-640x735.jpg>'den ve <http://designalamic.com/convent-de-sant-francesc-david-closes-arquitecto/convent-de-sant-francesc-by-david-closes-arquitecto-10/>'dan alındı.

5.2.1.5. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi

Katalan Mimar David Closes Sant Francesc Manastırı restorasyonunda; tarihi geçmişini olan bu yapının geleneksel malzemesi olan taşın dokusunu, biçimini, yapının ve iç mekanın özgünlüğünü koruyarak yapıyı sağlamlaştırma yoluna gitmiştir. Bu fikirle yola çıkan Mimar David Closes, yapının yeni işlevine hizmet etmesi için eklenen merdiven, rampa ve teknik birimleri yapının özgün iç mekanına ve dokusuna zarar vermemesi için tarihi yapıda kullanılan geleneksel bir malzeme olan taş karşılık; günümüzde kullanılan çağdaş, modern bir malzeme olan cam-çelik kullanımıyla birimler, yapının dışında konumlandırılmıştır. Bu şekilde; geçmiş ve günümüz malzemesi kullanılarak geçmiş ve günümüzü hem tarz hem malzeme hem de uygulama yönünden zıtlıkların uyumunu, bir o kadarda geçmiş zaman diliminin farkını son derece etkileyici, farklı bir tarzla ortaya koymuştur. Bu tarzı da

restorasyon öncesi ve sonrası farkın ayırt edilebilmesi için yapmıştır ve başarılı olarak çok iyi bir örneğe imza atmıştır. Taş gibi sert bir malzemenin yanında, cam gibi şeffaf bir malzemenin uyumunu en iyi şekilde yakalayarak; dışavurumcu kütleli ve dinamik bir etki yaratmıştır. Böylece tarihi yapı, hem korunmuş hem de kullanılan yeni malzemelerle ön plana çıkarılmıştır.

Bir kısmı yıkılmış olan tonozdaki açıklık bile korunarak, restorasyon çalışmalarında değerlendirilerek doğal ışığın kullanımının sağlanması ile öncekinden çok daha aydınlık, ferah bir ortam elde edilmiştir (Resim.5.327).

İç mekanda, hem malzemenin kullanımı hem de biçimiyle yine zıtlık oluşturularak; yapı genelinde bir bütünlük ve uyum sağlanmıştır (daireli formlardan oluşan kemer ve tonozlu iç mekanda, keskin ve köşeli hatlardan oluşan dinamik merdiven kullanımı/uygulaması gibi (Resim.5.328). Aynı zamanda yapının iç mekanı, ziyaretçilerde şiirsel etki uyandırmaktadır. İç mekanda tonozlardan sarkıtılan çok sayıda farklı boyutlardaki modern yapay aydınlatma elemanları, tarih kokan bu yapı içerisinde son derece uyumlu ve şık bir görünüm sergilemektedirler (Resim.5.328-5.329).

5.2.2. Büyük Han-Büyük Han Kültür Merkezi

5.2.2.1. Yapının Tarihi

Kıbrıs'taki Osmanlı dönemine ait, en eski ve en önemli yapılardan biri olan tarihi Büyük Han; 1571 yılında Kıbrıs'ın alınmasıyla birlikte, Kıbrıs Beylerbeyliği'ne (Osmanlı İmparatorluğu döneminde eyaletlere tayin edilen askeri ve mülki yetkilere sahip yüksek dereceli memur) ²⁷ ilk atanan Beylerbeyi Muzaffer Paşa tarafından 1572 yılında yaptırılmıştır.

Anadolu ve Kıbrıs'ın diğer yerleşim bölgelerinden gelen misafirlerin konaklaması için yapılan Büyük Han; ilk olarak "Alanyalılar Hanı" adıyla kullanıldıktan sonra, 17. yüzyıl başlarında yakınında yapılan Kumarcılar Hanı ile karşılaştırıldığında halk tarafından 'Büyük Han' ismini almıştır ve günümüzde hala bu isimle kullanılmaktadır.

²⁷ 2 Nisan 2013 tarihinde <http://www.evka.org/?a=han>'dan alındı.

Yapının mimarı hakkında herhangi bir bilgi olmamakla birlikte, Muzaffer Paşa'nın özellikle inşaatları için Bostan adında bir mimarı Kıbrıs'ta çalıştırdığı belirtilmektedir. Devlet Arşivi'nde bulunan Vakıflar'a ait bir mukavelede görüldüğüne göre binanın, 3 Eylül 1901'de Hasan Ağazade Kamil Ağa ile Osmanlı Evkaf Murahhası Mehmet Sadık Bey arasında yapılan bir mukavele ile, demir levha oda kapıları yerine Anadolu kerestesi kullanılarak değiştirilip pencereleri tamir görmüştür. Bu demir levha kapı ve pencereler Eski Ermeni Manastırı'nda da görülmektedir. Anadolu'da bu tür demir kapılar çok yaygındır ²⁸.

5.2.2.2. Yapının Mimari Özellikleri ve Strüktürü Hakkında Bilgi

Tamamen kesme taşlardan meydana gelen, dörtgen plan düzenine sahip olan Büyük Han; iki katlı olup bir avlu çevresinde hizalanmış, avluya bakan odalardan ve dükkanlardan oluşmaktadır. Üst kattaki odalarda hem avluya hem de dışarıya bakan pencereler ile birlikte; üst katta çapraz tonozlu ve kalın sütunların taşıdığı sivri kemerlerden oluşan bir terası da bulunmaktadır (Resim.5.330-5.331).

Resim.5.330. Büyük Han'ın üst, cephe ve teras görüntüleri

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

http://www.puzzletravel.com/kibris-ada-turlari_LT_'den, (7 Nisan 2013) tarihinde

http://www.ilkostur.ru/tr/_128.html'den alındı.

²⁸ 2 Nisan 2013 tarihinde <http://www.evkaf.org/?a=han>'dan alındı.

Resim.5.331. Büyük Han'ın teras görüntüleri

Kaynak: (7 Nisan 2013) tarihinde

<http://www.kibrisotel.com/gezilecek-yerler/buyuk-han.html>'den alındı.

Büyük Han'a giriş; Asmaaltı sokağına açılan doğu tarafındaki geniş açıklıklı ana kapısından ve ana girişin karşısında bulunan batı tarafındaki diğer bir kapıdan sağlanmaktadır. Hanın giriş cephe duvarına bitişik olarak sıralanmış dükkanlar yer almaktadır. Avlunun iki köşesinde katlar arası geçişi sağlayan, dikey sirkülasyon elemanları olan taş merdivenler yer almaktadır (Resim.5.332).

Resim.5.332. Büyük Han'daki taş merdivenler

Avlunun ortasında mermer sütunların üzerine oturan ve sivri kemerlerin üzerinde yükselen; sekizgen plan düzenine sahip, üzerinde kubbesi ve altında da şadırvanı (daha sonra şadırvanın akar suyu kemer aralıklarının bazıları kapatılarak

bir çeşmeye dönüştürülmüştür)²⁹ bulunan iki taraftan çıkılan merdivenle ortak sahanlıktan girişi yapılan bir köşk mescidi bulunmaktadır (Resim.5.333).

Resim.5.333. Büyük Han avlusunda yer alan 'Köşk Mescidi'

Hanın esas girişi, dışarıya sivri bir kemerle açılan bir eyvan biçimindedir. Asıl girişin tam karşısında ikinci bir giriş kapısı vardır. Ön cephedeki çapraz tonozla örtülü dükkanlar, esas hanın alt katında bitişik oldukları hücrelerle bağlantılıdır. Alt katın gözleri tekne tonozlarla örtülü olup avlunun dört tarafında uzanan revaklara açılırlar. Çapraz tonozlu bu revaklar sivri kemerlidir. Bunların payeleri belirli bir üsluba işaret etmeyen başlıklara sahiptir. Üst kat tüccarların barınması için kullanıldığından hepsi dışarıdan ışık alan birer menfeze sahiptir. Her oda birer tekne tonozla örtülü olup önlerinde dolaşan revak çapraz tonozlarla örtülmüştür. Revakların sivri kemerlerini taşıyan sütunların başlıkları da zemin katında olduğu gibi kaba işlenmiş ve belli bir üslubu aksettirmeyen bir işçiliğe sahiptir³⁰.

Büyük Han'ın çeşitli yapılardan ve yerlerden alınmış taşlardan yapıldığı bellidir. Aynı şekilde avlunun ortasındaki mermer sütunlar üzerine yapılmış mescidi tutan sütunların da başka bir yapıdan alınmış olunması muhtemeldir. Altı köşeli, konik başlıklı taş bacalarla, bu kubbeli küçük mescit, Hanın Türk tarzı mimarisini tamamlayan önemli unsurlardır³¹.

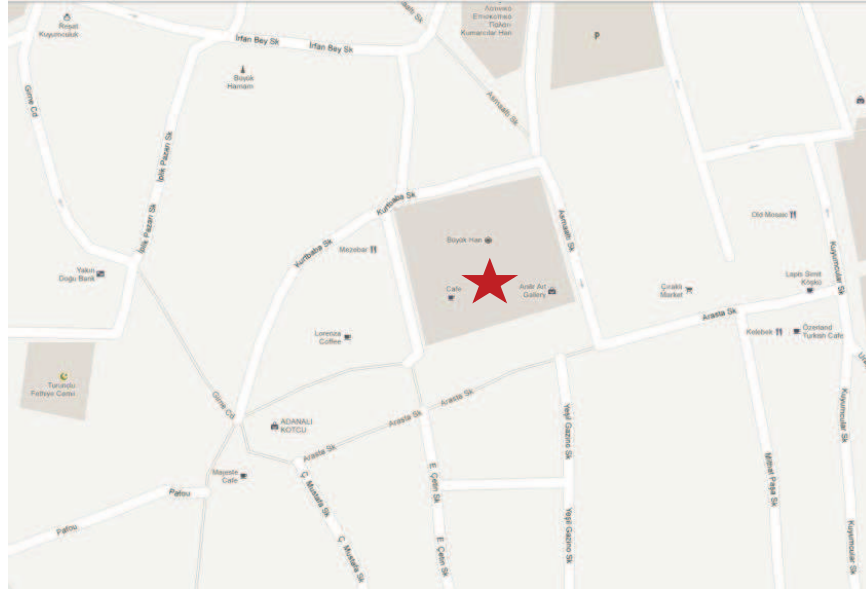
²⁹ 2 Nisan 2013 tarihinde <http://www.filozof.net/Turkce/tarihi-eserler-b/11755-buyuk-han-tarihcesi-mimari-ozellikleri-hakkinda-bilgi.html>'den alındı.

³⁰ 2 Nisan 2013 tarihinde <http://www.filozof.net/Turkce/tarihi-eserler-b/11755-buyuk-han-tarihcesi-mimari-ozellikleri-hakkinda-bilgi.html>'den alındı.

³¹ 2 Nisan 2013 tarihinde http://kibris.com.tr/tanitim_detay.asp?id=172'den alındı.

5.2.2.3. Yapının Konumu

Büyük Han, Kıbrıs'ın başkenti Lefkoşa surlar içinde eski çarşı merkezinde Selimiye Camii'ne 250 metre mesafede, Asmaaltı diye bilinen bölgede yer almaktadır ³² (Şekil.5.334-5.335).

Şekil.5.334. Büyük Han'ın harita görüntüsü

Kaynak: (7 Nisan 2013) tarihinde Google Earth'den alındı.

Şekil.5.335. Büyük Han'ın uydu görüntüsü

Kaynak: (7 Nisan 2013) tarihinde Google Earth'den alındı.

³² 2 Nisan 2013 tarihinde <http://www.evka.org/?a=han>'dan alındı.

5.2.2.4. Yapının Restorasyondan Önceki İşlevi ve Görünümü

1572 yılından 1878 yılına kadar han olarak kullanılan Büyük Han, 1878-1895 yılları arasında İngiliz Hükümeti tarafından Lefkoşa Merkez Hapishanesi olarak kullanılmıştır ve 1901 yılında İngiliz Hükümeti tarafından boşaltılarak onarılmasının ardından 1925 yılına kadar han olarak hizmet vermeye devam etmiştir. 1947-1962 yılları arasında da her odasının ihtiyaç sahibi olan fakir ailelere kiralanmasıyla, ihtiyaç sahibi ailelerin kullanımında kalmıştır ve 1963-1975 yılları arasında ise Planlama İnşaat Dairesi tarafından ambar olarak kullanılmıştır.

1963 yılı başında Kıbrıs Cumhuriyeti Eski Eserler Dairesi tarafından restorasyon çalışmaları başlatılmıştır. Restorasyon amacı ile güney revak yıktırılmış ve aslına uygun olmadan yeniden yapılmaya başlanmıştır. Bu onarım sırasında dört sütun arasındaki üç kemer orijinaline uygun olmadan ve Osmanlı karakterini ortadan kaldıracak şekilde yeniden inşa edilmiş, ancak bu onarım büyük bir şans eseri 1963 olaylarının çıkması ile yarım kalmıştır. Büyük Han'ın restorasyon çalışmalarına, Eski Eserler ve Müzeler Dairesi'nin hazırladığı projeye uygun olarak; Eski Eserler ve Müzeler Dairesi denetiminde 1982 yılı sonunda Vakıflar İdaresi ve Eski Eserler ve Müzeler Dairesi arasında hazırlanan bir anlaşma sonucu başlanmıştır (Büyük Han Kültür Merkezi bilgilendirme panosu, 2012).

Büyük Han'ın restorasyon öncesi giriş ve cephe görünümüleri aşağıdaki gibidir (Resim.5.336-5.337):

Resim.5.336. Büyük Han'ın restorasyon öncesi giriş ve cephe görünümüleri (Büyük Han Kültür Merkezi bilgilendirme panosu)

Resim.5.337. Büyük Han'ın restorasyon öncesi cephe görünümleri (Büyük Han Kültür Merkezi bilgilendirme panosu)

5.2.2.5. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü

1995 yılında T.C. Yatırım Projesi ile hız kazanan restorasyon çalışmaları ile tamamlanmış olan Büyük Han'ın iç kısımları 27 Ekim 2000 tarihinde resmi bir törenle ziyarete açılmıştır.

Asmaaltı sokağına açılan 10 adet dükkan önündeki revaklı galerinin restorasyonu, 2001 yılı Ekim ayı sonunda tamamlanmıştır (Büyük Han Kültür Merkezi bilgilendirme panosu, 2012).

Büyük Han'ın restorasyon aşamasındaki görüntüleri aşağıdaki gibidir (Resim.5.338-5.339):

Resim.5.338. Büyük Han'ın restorasyon aşamasından görüntüler (Büyük Han Kültür Merkezi bilgilendirme panosu)

Resim.5.339. Büyük Han'ın restorasyon aşamasından görüntüler (Büyük Han Kültür Merkezi bilgilendirme panosu)

Büyük Han; 2001 yılında Kıbrıs'a özgü her türlü sanat eserlerinin (antika, el sanatları, plastik, görsel sanatlar gibi) üretilip satışı sunulduğu, sanatsal ve kültürel aktivitelerin düzenlendiği "Büyük Han Kültür Merkezi" adını alarak hizmet vermeye başlamıştır (Resim.5.340).

Resim.5.340. Büyük Han Kültür Merkezi'nin ana girişi ve diğer cephe görünüşleri

Kaynak: (7 Nisan 2013) tarihinde http://www.ilkostur.ru/tr/_128.html'den, <http://www.kibrisotel.com/gezilecek-yerler/buyuk-han.html>'den ve Google Earth'den alındı.

Büyük Han'ın Asmaaltı sokağına bakan giriş cephesi duvarına bitişik olan 10 adet dükkan korunarak, yine satış mağazaları olarak hizmet vermektedirler (Resim.5.341).

Resim.5.341. Büyük Han Kültür Merkezi giriş cephesindeki satış birimleri

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Cipro-Nicosia05.jpg>'den alındı.

Büyük Han'a ana giriş, Asmaaltı sokağına bakan doğu kapısından sağlanmaktadır ve ana girişin karşısında da ikinci giriş kapısı bulunmaktadır (Resim.5.342).

Resim.5.342. Büyük Han Kültür Merkezi giriş kapıları

Kaynak: (7 Nisan 2013) tarihinde Google Earth'den alındı.

Hanın odaları aynı şekilde korunarak sanat eserlerinin üretilip satıldığı birimlere dönüştürülmüştür. Büyük Han Kültür Merkezi'nin avlusunda yöresel Kıbrıs yemeklerinin sunulduğu 'Sedirhan' adında bir restoran yer almaktadır (Resim.5.343-5.345)

Resim.5.343. Büyük Han Kültür Merkezi satış birimleri

Kaynak: (7 Nisan 2013) tarihinde

<http://www.kibrisotel.com/gezilecek-yerler/buyuk-han.html>'den alındı.

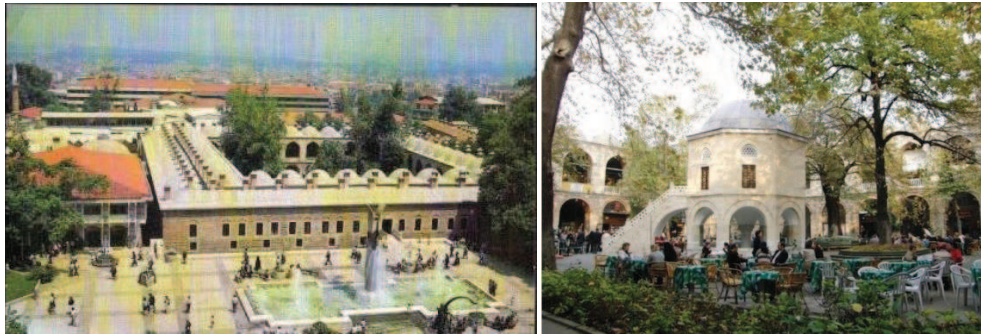
Resim.5.344. Büyük Han Kültür Merkezi teras ve avlusundan görüntüler

Resim.5.345. Büyük Han Kültür Merkezi avlusundan görüntüler

5.2.2.6. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi

Kıbrıs'ta Osmanlı dönemine ait eserlerin başında gelen Büyük Han; hem plan düzeni hem iki katlı olması hem de avlusu (avlu ortasında bulunan şadırvanı) bakımından Bursa'daki Koza Han ve Diyarbakır'daki Hasan Paşa Han ile olan benzerliği ile dikkat çekmektedir. Bu tip hanlarda genellikle tek giriş kapısı bulunmaktadır; fakat iki ayrı giriş kapısına sahip olan Büyük Han, bu özelliği ile diğer hanlardan ayrılmaktadır (Resim.5.346-5.347).

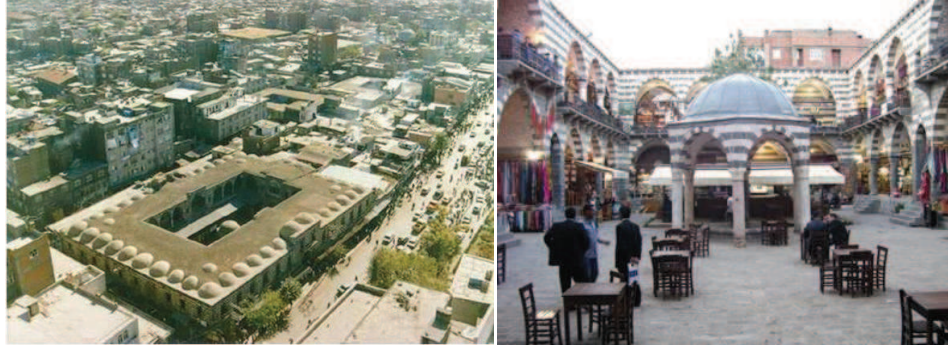

Resim.5.346. Bursa Koza Han, cephe ve avlusundan görüntüler

Kaynak: (9 Nisan 2013) tarihinde

<http://members.virtualtourist.com/m/p/m/1d9069/>'dan ve

<http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/d-amp-k-bursa-koza-han-kartpostal-36866108>'den alındı.

Resim.5.347. Diyarbakır Hasan Paşa Hanı cephe ve avlusundan görüntüler

Kaynak: (2 Mayıs 2013) tarihinde

http://www.bilinmeyendiyarbakir.com/tarihi_mekanlar.html'den ve

http://www.sur.gov.tr/default_B0.aspx?content=1021'den alındı.

Hem yerli hem yabancı turist ağırlayan Kıbrıs gibi bir yerde; gelen ziyaretçilerin Kıbrıs'ın yemek, sanat kültürünü, sanat eserlerini görebilecekleri aynı zamanda hem açık hem de kapalı alanda dinlenebilecekleri sanat ve tarihin bulunduğu bir mekan olan Kültür Merkezine dönüştürülmesi; Kıbrıs'ın yerli-yabancı turistler üzerinde, bu tarihi yapının bırakacağı etki/izlenim açısından doğru bir uygulama projesi olmuştur.

Avlunun ortasında bulunan mermer sütunlara oturan sivri kemerler üzerinde yükselen; üstünde kubbesi ve altında şadırvanı bulunan köşk mescidinin altındaki şadırvanda bulunan çeşme-kısımları kapatılarak tek çeşmeye dönüştürülmüştür. Büyük Han'ın günümüzdeki Kültür Merkezi işlevi gereği ihtiyaç duyulmayacak bir birim olmasına rağmen; dönemindeki işlevini, görünümünü, yapısını ve özellikle tarihini yansıtması için kesinlikle olduğu gibi bırakılması gerekirdi (bu uygulama ile geçmiş tarihimizin günümüze tam olarak aktarılamadığı görülmektedir). Şadırvan tamamen olduğu gibi bırakılsaydı, şimdiki kütleli/kaba durumundan çok daha iyi bir görünüm sergileyecekti (Resim.5.345).

Büyük Han Kültür Merkezi, bir yandan yapıda kalın sütunlar üzerinde birleşen sivri kemerleri-tonozları ile; diğer bir yandan ise geniş avlusu, tarihi taş dokusu, sıralı/vurgulu yapı düzeni ve tüm ihtişamıyla ilgi çeken bir yapı olmuştur. Restorasyon sonrası Büyük Han'daki sivri kemer ve tonozlar arasına eklenen demirlerle güçlendirme yapılmıştır (Resim.5.344).

Kalın sütunlarda bulunan üst kaidelere konumlandırılmış yapay aydınlatma elemanları ile Büyük Han Kültür Merkezi daha görkemli ve etkileyici bir yapı haline gelmektedir (Resim.5.348).

Resim.5.348. Gece aydınlatması ile Büyük Han Kültür Merkezi

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Buyuk_Han.jpg'den, (7 Nisan 2013)

<http://www.kibrisotel.com/gezilecek-yerler/buyuk-han.html>'den alındı.

Birden fazla işlev değişikliğine uğrayan Büyük Han Kültür Merkezi'ne avludan ve cephesinden bakıldığı zaman, farklı tarz ve boyutlardaki taşlardan oluştuğu; zaman aşımıyla fiziksel çevre şartlarından kaynaklanarak aşınan ve yıpranan kısımların kararmış bir vaziyette olduğu gözlerden kaçmamaktadır (Resim.5.345).

5.2.3. Konut/Kitabevi-Gloria Jean's Coffees

5.2.3.1. Yapının Tarihi, Mimari Özellikleri ve Konumu

Kim tarafından yapıldığı bilinmeyen yapı, 1937 yılında inşa edilmiştir ve buranın yan Kıbrıs'ın en eski sahaflarından Remzi Kitabevi ya da konut olduğu söylenmektedir. Arka bahçesinde bir iç avlusu buluna yapı; Kıbrıs'ın başkenti Lefkoşa Sarayönü'nde, Venedik Sütunu'na yakın bir konumda yer almaktadır (Şekil.5.349). Giriş katı ve asma katı olmak üzere (giriş katı yüksek tavana sahipken, asma katın tavanı daha alçaktır); iki kattan oluşan yapının giriş cephesi caddeye

bakmaktadır ve ters 'T' harfi şeklindeki plan düzenine sahip olan yapı, sarı taştan yapılmıştır.

Şekil.5.349. Günümüzde Gloria Jean's Coffees uydu görüntüsü

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde Google Earth'den alındı.

5.2.3.2. Yapının Restorasyondan Sonraki İşlevi ve Görünümü

Gloria Jean's Coffees, 2 Mart 2011 tarihinde konut/Remzi Kitabevi'nin içine açılmıştır. Yapı hem kitabevi hem kafe olarak kullanılmaktadır. Gloria Jean's Coffees; bulunduğu coğrafi konumun itibariyle hem çevresinde bulunan işyerleri, hem de Lefkoşa Girne Kapı'yı gezen yerli-yabancı turistlerin yoğunluğu açısından, özellikle de giriş kapısının caddeye bakmasının da etkisiyle önemli uğrak yerlerden bir tanesi olmuştur.

Gloria Jean's Coffees, sadece kafe değil aynı zamanda içerisinde devasa kütüphane barındıran bir kitabevidir. Gloria Jean's Coffees; aynı cephede biri kafenin, biri asma kata ve arka bahçeye yönlendiren ve bir diğeri de kitabevinin girişi olmak üzere, aynı cephede yer alan içi çift kapılı cam-dışı ahşap (eski dönemlerde yapıların kapıları çift katlı olurdu) olan yüksek kapılardan oluşan üç ayrı girişe sahiptir (Resim.5.350).

Resim.5.350. Gloria Jean's Coffees giriş cephesi

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

<http://damlaatik.blogspot.com/2012/12/today-xv.html>'den alındı.

Gloria Jean's Coffees kafe girişinin tam karşısında kafeye ait, teşhir olarak kullanılan küçük bir cam büfenin bulunduğu kademeli bir formdan oluşan ahşap kasa birimi yer almaktadır (Resim.5.351).

Resim.5.351. Gloria Jean's Coffees kasa

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

<http://www.gloriajeansnc.com/magazalarimiz.html>'den alındı.

Kasanın arkasında bulunan kemerden ve koridordan geçişi sağlanan merdiven altındaki boşluk ise; çift gözlü evyesi, bulaşık makinesinin ve dolapların yer aldığı, aynı zamanda içeceklerin hazırlandığı küçük bir çalışma alanı olarak

değerlendirilmiştir. Hem merdivenin hem de asma katın korkuluklarında demir ferforjeler kullanılmıştır (Resim.5.352).

Resim.5.352. Gloria Jean's Coffees mutfağı

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

<http://www.gloriajeansnc.com/magazalarimiz.html>'den alındı.

Kafenin içinde kitabevine ait yine ahşap malzemeden oluşan dikdörtgen formda ayrı bir danışma/satış bankosu yer almaktadır (Resim.5.353).

Resim.5.353. Gloria Jean's Coffees kitabevi bankosu

İç mekandaki oturma birimleri; orta aksta bulunan girişteki koridorun sol tarafının bir kısmında ahşap bar tabureleri ve bar bankosu tarzında sandalyeler yer alırken, aynı duvarın geri kalan kısmında da, ahşaba yaslanmış acı kahverengi deri oturma birimi ve yuvarlak ahşap masalar yer almaktadır. Orta aksta bulunan bu yüksek koridorun tavanında ahşap latalar kullanılmıştır. İç mekanda aydınlatma

elemanı olarak; hem florasana hem geleneksel tarzda sarkıt avizeler, aplikler hem de spotlar aydınlatmalar kullanılmıştır (Resim.5.354-5.355).

Resim.5.354. Gloria Jean's Coffees iç mekan oturma birimleri

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

<http://www.gloriajeansnc.com/magazalarimiz.html>'den alındı.

Resim.5.355. Gloria Jean's Coffees iç mekan oturma birimleri ve tavandaki ahşap lataların görünümü

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

<http://www.gloriajeansnc.com/magazalarimiz.html>'den ve

<http://kubraname.com/st-hilarion-ve-lefkosa/>'dan alındı.

İç mekan duvarlarının büyük bir kısmı, zeminden başlayarak asma katın tavanına kadar devam eden raflardan meydana gelen ahşap kitaplıklardan oluşmaktadır. Giriş alanındaki kitaplığın tavanında eski tarz pervane bulunmaktadır (Resim.5.356).

Resim.5.356. Gloria Jean's Coffees kitaplıkları

Kafenin her üç giriş alanında da malzeme olarak aynı fakat desen olarak birbirinden farklı zemin döşemeleri kullanılmıştır (Resim.5.351-5.354). Dış mekan oturma alanı olarak; arka tarafta bulunan bahçesi ve giriş cephesi kullanılmaktadır. Kadın/erkek tuvaletleri; eski konutlardaki tuvalet anlayışı gibi, iç mekanın dışında bulunan arka bahçe girişinin sol tarafında yer almaktadır. Arka bahçeye geçiş yaptığımız anda sizi orijinal, tarihi su kuyusu karşılamaktadır. Bahçede girişin sol tarafında duvara yaslanmış oturma birimlerinin yanı sıra, farklı yüksekliklere sahip sandalyeler (bahçe mobilyaları) ve yine farklı yüksekliklere sahip yuvarlak masalar kullanılmıştır (Resim.5.357-5.359).

Resim.5.357. Gloria Jean's Coffees arka bahçesinde yer alan avludaki tuvaletler

Resim.5.358. Gloria Jean's Coffees arka bahçesi

Resim.5.359. Gloria Jean's Coffees arka bahçesi

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

<http://www.gloriajeansnc.com/magazalarimiz.html>'den alındı.

5.2.3.3. Yapının Restorasyondan Önceki ve Sonraki Halinin Karşılaştırılması /Değerlendirilmesi

Restorasyon sonrası konut/kitabevinin içine kafe eklenerek hem kitap okunulabilecek hem de bir şeyler içilebilecek bir mekan olan; 'Gloria Jean's Coffees' kitap kafeye dönüştürülmüştür. Ulaşımı rahat olan yapı, yer aldığı konum itibarıyla giriş cephesinin caddeye bakması ve tarihi taş dokusu ile dış cepheden de ayrıca dikkat çekmektedir.

Kafenin kasasının ve kitabevinin satış bankosunun birbirinden ayrı alanlarda konumlandırılmış olması, müşterilerin kullanımını açısından büyük kolaylık sağlamaktadır. Aynı şekilde bu alanlardaki zemin döşemelerinin de birbirinden farklı olması (malzeme olarak aynı fakat desen olarak farklı) bir alandan diğerine geçerken işlevin değiştiğini de belirtmektedir. Gloria Jean's Coffees hem iç mekanında hem de dış mekanında malzeme olarak ahşabın, renk tonu olarak (oturma birimleri, donatılar gibi) koyu bir renk olan kahverenginin tonlarının hakim olduğu görülmektedir. Geleneksel bir malzeme olan ahşabın kullanılması (kitaplıklar, bankolar, donatılarda) koyu renk tonunun seçimi; zeminde kullanılan klasik tarzlardaki desenli küçük karo seramiklerle tarihi yansıtan birbiriyle uyum sağlamaktadırlar. Aynı şekilde klasik tarzdaki sarkıt avize, aplikler, eski tarzdaki pervane ve geleneksel demir ferforjeler de mekana son derece yakışmaktadır.

Merdiven altındaki boşluğun; kafeye ait kasanın arkasındaki kemerden de geçişinin sağlanması nedeniyle çalışma alanı olarak kullanılması, boş alanın doğru birimle ilişkilendirilerek değerlendirilmesi, hem konumu hem de kullanımı bakımından da doğru bir uygulamadır. Yuvarlak masaların konumlandırıldığı sirkülasyon yoğunluğunun olduğu geçiş koridoru, doğrusal hareket sağlayarak arka bahçeye yönlendirdiği için kullanıcıları rahatlatmaktadır.

Zeminden başlayarak asma katın tavanına kadar boydan boya devam eden ahşap kitaplıklar ve kitaplıklar önünde yer alan uzun merdiven sahaf ortamını bire bir yansıtmaktadır. Bu uzun merdiven işlevsel olmasının yanı sıra mekana tarihi bir hava katan tasarım elemanı görünümündedir (Resim.5.360). Arka bahçede bulunan su kuyusu tarihi, geçmişin yaşanmışlığını ve aradaki zaman aşımını son derece etkili bir

biçimde ortaya koymaktadır. Böyle bir mekanda bir yandan kahvenizi yudumlarken bir yandan da kitap okumak son derece keyifli olsa gerek. Bu anlamda restorasyonun kattığı anlam, yorum bakımından da bağlamsal bir yapıdır.

Resim.5.360. Gloria Jean's Coffees kütüphane bölümündeki uzun merdiven

Kaynak: (2 Nisan 2013) tarihinde

<http://kubraname.com/st-hilarion-ve-lefkosa/>'dan alındı.

6. SONUÇ

Tarihi yapıların, kullanıldıkları dönemlerde yıpranması, aşınması beklenmeden; gerekli bakımlarının yapılması periyodik olarak gerektirir. Bu durumda tarihi yapılar daha uzun yıllar hizmet verebileceklerdir. Bir süre sonra yapı gerçekten fiziksel anlamda ayakta duramıyor ve artık işlevini yitirmiş ise, yapıyı koruyarak daha uzun yıllar ayakta tutabilmek için; restorasyonunun yapılması ve yeniden işlevlendirilmesi yoluna gidilmelidir.

Restorasyonu yapılarak yeniden işlevlendirilen projelerde önemli olan; restorasyon alanında uzmanlaşmış iyi bir ekip ile doğru bir ön hazırlık, araştırma, tespit ve saptamalardan sonra yapının tarihi, mimari kimliği, cephe ve iç mekanın özgünlüğü koruyarak; yapıya en az fiziksel yüklemeye ve en az müdahale ile onu destekleyerek, yapıya zarar vermeyecek bir şekilde geçmiş ile gelecek arasındaki bağlantıyı koparmadan, geçmiş ile günümüz uyumunu en iyi şekilde yakalayarak bakımını yapmaktır.

Restorasyon uygulama projeleri nasıl bir ekip işi ise, aynı şekilde restorasyon projelerinin aşamaları da bir takım (proje, rölöve, çizim vs.) olarak ele alınıp doğru sıralama ile eksiksiz tamamlanmalıdır. Nasıl bir yapı dış kabuğu ve iç mekanı birbirinden bağımsız ele alınıp değerlendirilemiyorsa; restorasyonla işlevi değişen yapılarda da bu birliktelik korunarak hareket edilmelidir. İç mekan tasarımları ve uygulamalarında önemli olan, yapının ve yapıya ait mekanların birbirinden bağımsız birimler olarak değil; yapının işlevine uygun olarak birbirleri ile ilişkilendirilmiş bir arada uyum sağlayan bir bütün olarak algılanabilmesidir.

Çok köklü bir geçmişe ve öneme sahip olan tarihi eserlerin harabe, atıl haldeyken kurtarılıp restorasyonu tamamlanarak tekrar kullanıma açılmış olması, geçmişten günümüze kalan tarihi mimari şaheserlerin yeniden kentle/kentliyle ilişkisinin kurulması, yeni bir anlam, yeni işlev yüklenmesi açısından getirdiği yorum/imge ve anlam bakımından büyük bir öneme sahiptir.

Bir iç mimar ne denli yapının tarihi geçmişini, mimari kimliğini koruyarak yeni işlevinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde tasarım yaparsa o denli iyi bir iç

mimar olur. Aynı zamanda iç mimarlar yapının birimler arası işlev önceliğini de dikkate alarak, yapıya en az müdahaleyle en iyi görünümü vermekle sorumludurlar.

İyi uygulamacı aldığı mesleki eğitim bilgileriyle restorasyon projelerinde de; geçmişi göz önünde bulundurarak, yapının mimari kimliğini de göz ardı etmeyecek şekilde iç mekanı oluşturan her bir yapısal elemanı ve zemin-duvar-tavanda kullanılacak malzemeleri, aydınlatma-havalandırma-tesisatını, doğru mobilya seçimi, tarzı, rengi, dokusu, iç mekan donatıları-bunların bir arada kullanımı ve daha bir çok ayrıntısını (dar mekanlarda uygun çözümler, doğrusal rahat kullanımın sağlandığı geçiş alanları, algısal kolaylık vs.) en iyi şekilde kullanarak en az müdahaleyle en doğru uygulamayı yapabilecek düzeyde yeterli donanım ve beceriye sahip olmalıdır. Geçmiş ve günümüz malzemesinin uyumuyla geçmiş ile gelecek bağlantısını koparmadan doğru kullanımı da yakalayabilmeliler. Çünkü sonucunda geçmişimizin simgesini yansıtacak olan restorasyon projeleri, diğer uygulama projelerinden çok daha fazla uzmanlık ve sorumluluk gerektiren uygulama projeleridir.

Tez çalışmasında ele alınan yapıların hemen hemen hepsinde restorasyon sonrası iç mekanda kullanılan malzeme ve mobilyaların tarzı, dokusu, rengi; aksesuarların, aydınlatma elemanlarının seçimi ve bütün bunların kullanılış biçimi, birbirleriyle uyumu; gibi detaylara dikkat edildiği, her şeyin en ince ayrıntısına kadar düşünüldüğü ve yansıtılmaya çalışıldığı görülmektedir. Fakat bulunduğu coğrafi konumdan dolayı kent içerisinde; hem izleyen hem de izlenen durumda olan günümüz binalarının arasında farklı mimarisiyle, tarzıyla, duruşuyla geçmişe tanıklık eden bir yapı olan Galata Kulesi'nde ne yazık ki aynı değerde bir uygulama görülmemiştir.

Doğru restorasyon anlayışı ve uygulamasında; restorasyonun kattığı anlam, fikir, yorum, mekan-kurgu işleyişi, ilişkisinin ve mimari felsefesinin (soyut kavramlar) de ön planda tutularak tasarım yapılması gerekmektedir (Santralistanbul, İstanbul Modern Sanat Müzesi, Gloria Jean's Coffees gibi).

Tez çalışmasında ele alınan tarihi yapıların büyük bir çoğunluğu özellikle ziyaret edilen mekanlardan oluşanlara; genel olarak merdiven, asansör, gezi platformları gibi yatay-dikey sirkülasyon elemanlarının ve yüklendikleri yeni işlev gereği bazı yeni birimlerin eklendiği görülmüştür.

Restorasyon öncesi Silahtarağa Elektrik Santrali olan Santralİstanbul Enerji Müzesi ve restorasyon öncesi Hasköy Lengerhanesi-Tersanesi olan Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi, restorasyon sonrası müzeye dönüştürülen yapılardır. Santralistanbul Enerji Müzesi'nin üretim birimlerinden makine dairelerine ve Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi'ne ahşap döşemeli yatay gezi platformları olan asma katlar eklenmiştir. Restorasyon sonrası, yapılara yüklenen müze işlevinden dolayı sirkülasyon yoğunluğunu rahatlatmak için; yatay sirkülasyon elemanları olarak gezi platformları eklenen Santralistanbul Enerji Müzesi'ne ve Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi'ne dikey sirkülasyon elemanları olarak da merdivenler ve engelli asansörleri eklenmiştir. Haliç, Sütlüce'de yer alan Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi ve Haliç'e yakın bir bölgede Silahtarağa'da bulunan Santralistanbul gibi özellikle Haliç kıyılarında yer alan daha bir çok yapının Kentsel Dönüşüm ve Restorasyon Projeleri ile işlev dönüşümü yapılarak günümüze kazandırılan sanayi yapıları bulunmaktadır.

Legacy Ottoman Hotel (IV. Vakıf Han) ve Santralİstanbul'un (Silahtarağa Elektrik Santrali) bazı yapıları ortak özellik olarak 1. Ulusal Mimari'nin özelliklerini taşımaktadır.

Tez çalışmasında ele alınan tarihi yapıların çoğunda; ziyaretçileri, müşterileri karşılayan ve yönlendiren resepsiyon/danışma , kasa ve bilet satış bankolarının gelen insanların rahatlıkla algılayabileceği doğru alanlara konumlandırılmışlardır.

Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi'nin büyük bir kısmında, Santralistanbul Enerji Müzesi türbin-jeneratör gruplarının olduğu mekanlarda, İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin büyük bir kısmında yüksek-geniş açıklıklı pencerelerden ve The Marmara Esmâ Sultan'ın dört cephesinde de bulunan dikdörtgen açıklıklardan dolayı bu yapılar, doğal gün ışığından en yüksek derecede faydalanabilmekte ve gün içinde içeriye düşen gün ışığıyla iç mekanlarda ışık-gölge oyunları oluşmaktadır.

Birden fazla işlev değişikliği geçiren yapılar; her işlevin getirdiği fiziksel yüklenmeler ve zamanın etkisiyle de daha fazla zarar görüp yıpranmışlardır. Buldukları konum itibarıyla gerek manzarası gerek geçmişi olan bu yapılara birden fazla işlev yüklenerek kullanılması; yapıya, tarihe, mimarisine yapılan saygısızlığı ve haksızlığı göstermektedir (Esmâ Sultan Yalısı, Galata Kulesi, Büyük Han gibi). Tabi ki yapının kimliksiz, atıl bir halde kalmasındansa yeni bir işlevle

günümüze, kente ve kentliye yeniden kazandırılması daha yapıcı bir durumdur fakat yapıya birden fazla işlev yüklenmeyip; yapının asıl işlevine en yakın, teknik eklemeleri en az düzeyde olacak ayağı yere basan, onu en iyi şekilde koruyacak ve tekrar işlev değişikliğine gidilmesini önleyecek tek bir işlevle kullanılması bazı durumlarda yapı ve tarihi adına doğru bir uygulama olacaktır.

Esmâ Sultan Yalısı ve Galata Kulesi fırtına ve yangına maruz kalan yapılardandır.

Tez çalışmasında ele alınan yapılar değerlendirildiğinde; bazı yapılar arasında benzerlikler, bazıları arasında da farklılıklar ortaya çıkmıştır. Yapılar arasındaki bu benzerlik ve farklılıklar aşağıda açıklanmıştır ve bu tarihi yapıların restorasyon çalışmalarında genel olarak iki farklı bakış açısının getirildiği görülmektedir. Bunların bir kısmı klasik koruma ve kullanım önerirken, bir kısmı yaratıcı çözümlere olanak tanımıştır:

Klasik Yaklaşımlar:

Yapının orijinal malzemesine, dokusuna sadık kalınarak orijinal malzemesi yakın malzemeler (malzeme ve mobilyaların tarzı, dokusu, rengi; aksesuarların, aydınlatma elemanlarının seçimi ve bütün bunların kullanılış biçimi, birbirleriyle uyumu) tercih edilerek aslı gibi bir görünüm elde edilmesi ile yapıda bütünlük sağlanmaktadır (Santralistanbul, Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi ve Salt Galata'nın çoğunluğunda, Legacy Ottoman Hotel, Kıbrıs'ta bulunan Büyük Han Kültür Merkezi ve Gloria Jean's Coffees gibi).

Yapıların özgün karakterlerinin olduğu gibi korunarak müzelerinde sergilenmesi; bize o dönemin (restorasyon öncesinin) yapısal özellikleri, işleyişi, mimari özellikleri (süpürgelikler, radyatörler, tavan yükseklikleri gibi), malzemenin tarzı ve kullanışı hakkında bilgi veren; yaşayan birer belge niteliğindedirler (Salt Galata'daki Osmanlı Bankası kasa daireleri ve güvenlik kapıları ile Santralistanbul'daki Silahtarağa Elektrik Santrali'nin üretim birimlerinden türbin-jeneratör grubu, kontrol odası ve makineleri gibi). Aynı zamanda yapılarda yer alan bilgilendirici fotoğraflar, gravürler, tablolar, dökümanlar da tarihe, geçmişe ışık tutan önemli belgelerdendir.

Yaratıcı Yaklaşımlar:

Geçmiş dönemin malzemelerinden oluşan bu tarihi yapılarda, restorasyon sonrası günümüz çağdaş-modern malzemeleri kullanılarak; hem tarz hem de malzeme olarak geçmiş-günümüz kullanımı ile zıtlığı ve bir yandan da uyumuyla çağdaş bir yorum getirilerek, aynı mekanda bir arada yer alarak farklı bir görüntü sergilemektedirler. Bu kullanımla bir yandan geçmişte tercih edilen malzemenin kullanılışı ve bir yandan da günümüzde tercih edilen modern malzemenin kullanılış biçimi, bir bakıma sergilenerek aradaki zaman farkı/aşımı birkaç açıdan gözler önüne serilmektedir (Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi'ne eklenen merdivenler, Salt Galata'ya eklenen birimler, The Marmara Esmâ Sultan Yalısı, İspanya'da bulunan Sant Francesc Kültür Merkezi gibi).

Salt Galata restorasyonunda yer alan grupların uzmanlık alanlarına göre oluşturulması, iş yönetim-paylaşım aşamasında bir yaratıcılıktır.

Restorasyonu yapılarak müzeye dönüştürülen yapılar, bünyesinde barındırdıkları sergi salonları dışında; restoranları, müzelere ait mağazaları, kütüphaneleri, sinema salonları, özel eğitim alanları, etkinlik programları ve tabii ki de klasik müze anlayışı dışındaki iç mekan tasarımları ile sadece müze değil, tam anlamıyla modern bir sanat merkezine hizmet edecek bu birimleri de barındırdığı için; aynı yapı içerisinde birden fazla etkinliğin bir arada sağlanabildiği keyifli mekanlar haline gelmişlerdir. Bu özellikleri ile insanların kafasındaki o sıkıcı müze ortamı düşüncesini tamamen yok etmekle birlikte; yediden yetmişe her yaş grubuna hitap ederek sanat severlerin sayısını ve okuyan, sorgulayan, araştıran, gezen, merak eden kitlelerin doğru yapılarla buluşması ile kültür düzeyini de arttırmıştır.

Mekarlarda gerek malzeme ile gerek form ile zıtlıklar oluşturularak vurgulanan sıra dışı, alışılmışın dışında özel tasarım öğeleri ile yapıda zıtlıkların uyumu sağlanmıştır:

İstanbul Modern Sanat Müzesi'nin giriş alanının karşısında yer alan fuayenin ortasında bulunan yer yer çatlamış camdan oluşan merdivenin giriş alanının üstünü çevreleyen kübik form, tepeden aşağı doğru eşit aralıklarla sarkıtılmış ve zemine sabitlenmiş zincirler arasında yer alan merdiven ile yine müzesinin zemin kat fuaye ve kütüphane tavanlarından gelişigüzel fakat aynı seviyede olacak şekilde aşağı doğru sarkıtılan kitaplardır.

Salt Galata tuvaletlerinin ortasına konumlandırılmış suyun yukarıdan aktığı daire formundaki sıradışı mermer lavabolardır.

The Marmara Esmâ Sultan Yalısı'nın dikdörtgen plan düzenine ve keskin bir iç kabuğu barındıran yapısına karşın; organik hatlardan oluşan yumuşak formlu spiral merdiven gibi bu örnekler; güzel görünümlerinin yanı sıra hem tarz hem malzeme hem de uygulama yönünden zıtlıkların uyumunu, son derece farklı ve etkileyici bir görünüm ile sergilemektedirler. Tez çalışmasında ele alınan tarihi yapıların, doğru bir gece aydınlatması ile daha da etkili bir görünüm ile dikkat çekmektedirler.

Tez çalışmasında ele alınan tarihi yapılardan hareketle; fiziksel çevre şartlarından kaynaklı, yapılarda oluşan açıklıklar ve iç mekanlardaki ölü alanların değerlendirilerek tasarıma katkıda bulunulması gerektiği görülmüştür (Kıbrıs'taki Gloria Jean's Coffees iç mekanındaki merdiven altındaki boşluğun mutfak alanı olarak kullanılması ve İspanya'daki Sant Francesc Manastırı'nda, bir kısmı yıkılmış olan tonozdaki açıklığın değerlendirilerek doğal gün ışığı kullanımını avantajına dönüştürülmesi gibi).

Restorasyon sonrası yapılara eklenen birimlerde, tarihi yapıların geçmiş malzemesine karşın günümüzde kullanılan modern malzeme ve mobilyalar tercih edilmiştir (Salt Galata, Sant Francesc Kültür Merkezi gibi). Bu uygulama; aradaki zaman, malzeme ve mobilya farkını ortaya koyarak tasarım yapıldığını ve bu sebeple mekanların, restorasyon sonrası eklenen birimler olarak ayırt edilebilmesini sağladığı için olumlu bir yaklaşımdır. Böylece tarihi yapılar, hem korunmuş hem de kullanılan yeni malzemelerle ön plana çıkarılmıştır.

Salt Galata ve İstanbul Modern Sanat Müzesi'nde yer alan sergi salonlarının duvarlarında açık renk tonlarının kullanımı ile sergilenecek ürünlerin, eser ve objelerin ön planda tutularak, bunları vurgulayacak şekilde tasarım yapılması; sergilenen ürünleri ön plana çıkarması, karmaşaya yol açmadan algılanması bakımından olumlu bir yaklaşımdır. Bu durumda sergi salonları, yatay ve düşey mekansal elemanlarıyla geride şeffaf bir perde olarak arka yüzü oluştururken; sergi elemanları da temel öğeler olarak ön yüzü oluşturmaktadırlar. Bu tez çalışması; iç mimarlara ve iç mimarlık eğitimi alan öğrencilere, yol gösterici kaynak çalışma şeklindedir.

KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z. (2004). Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon. İstanbul: Yapı Yayıncılık.
- Akaş, C. (2006). Haliç'in kıyısında endüstriyel arkeoloji. İstanbul: Rahmi Koç Müzesi Yayıncılık
- Aksoy, A., Açıkbaş, F. ve Akman, A. (2007). Silahtarağa Elektrik Santrali'nin Hikayesi, Silahtarağa Elektrik Santrali. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Anadol, K. (1964). Galata Kulesinin Turistik Tanzimi. Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, (317), 150-159. 18.03.2013, http://dergi.mo.org.tr/detail.php?id=2&sayi_id=144.
- Anadol, K. (1964). Galata Kulesinin Turistik Tanzimi II. Arkitekt Mimarlık, Şehircilik, Belediyecilik ve Turizm Dergisi, (318), 18-24. 18.03.2013, http://dergi.mo.org.tr/detail.php?id=2&sayi_id=144.
- Arkunlar, M. (Aralık 2011). Salt Galata. 21.01.2013, <http://www.timeoutistanbul.com/sanat/makale/2462/SALT-Galata>.
- Arolat, E., Bilgin İ., Sayın N. ve Tümertekin H. (2007). Santralistanbul, Yapı.
- Ayanlar, F. (1992). Rahmi M. Koç Koleksiyonu, Sanayi ve Teknoloji Müzesi, Hasköy. Tasarım Dergisi, (30), 82-83. İstanbul: Tasarım Yayın Grubu
- Aydın, Z. A. (11.06.2011). Tinercilerin mekanı Vakıf Han 5 yıldızlı otel oluyor. 07.05.2012, <http://arsiv.sabah.com.tr/2006/06/11/eko124.html>.
- Bakar, S. (27.12.2012). Salt Galata, Karaköy'de bir sanat merkezi. 21.01.2013, <http://ihaber.istanbul.edu.tr/kultur-sanat/salt-galata-karakoyde-bir-sanat-merkezi-h1365.html>.
- Batur, A. (2009). İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü Mimar Kemalettin Proje Kataloğu. Ankara: Mimarlar Odası ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ortak yayını.
- Bilgin, İ. (2007). Bir Mimari Eser Olarak Silahtarağa Elektrik Santrali, Silahtarağa Elektrik Santrali. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bir “Landmark”ın Tarih İçinde Değişimi. (04.10.2010). 18.03.2013, <http://www.mimdap.org/?p=42051>.
- Britannica Online Sözlük, www.britannica.com

- Bu detay İstanbul'daki hangi ünlü yapıya ait?. (9-10.03.2006). 07.05.2012,
<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=21804>.
- Bulgurlu, B. (2001). Rahmi Koç Müzesi, Tasarım Dergisi, (117), 49-62. İstanbul:
Tasarım Yayın Grubu
- Buyurun Kuleye. (29.09.1967). Hürriyet. 18.03.2013,
http://gecmisgazete.com/?Buyurun_Kuleye&icerik=3775.
- Büyük Han Tarihçesi, Mimari, Özellikleri, Hakkında Bilgi. (b.t.). 02.04.2013,
- Convent de Sant Francesc. (09.07.2012). 02.04.2013,
<http://www.archdaily.com/251389/convent-de-sant-francesc-david-closes/>.
- Convent de Sant Francesc By David Closes arquitecto-10. (b.t.). 02.04.2013,
<http://designalamic.com/convent-de-sant-francesc-david-closes-arquitecto/convent-de-sant-francesc-by-david-closes-arquitecto-10/>.
- Donbaloğlu, V. (26.06.2008). Mimarlığın Temel Öğeleri 1 : Kullanışlılık.
12.11.2012, <http://forum.yapisal.net/mimarlik-tarihi/18469-mimarligin-temel-ogeleri-1-kullanislilik.html>.
- Douglas, J. (2002). Building Adaptation, Butterworth-Heinemann, Oxford.
- Dördüncü Vakıf Han-World Park Otel-Legacy Ottoman Hotel. (04.10.2012).
07.05.2012, <http://www.degisti.com/index.php/archives/18631>.
- Eco, U. (2006). Function and Sign: the Semiotics of Architecture, Rethinking
Architecture: a reader in cultural theory, 182-202. Derl: Leach, N., Routledge,
Londra.
- Edirne, J. (2004). Tasarımın Temel Prensipleri ve İç Mimari Tasarımda Uygulama
Örnekleri. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Erdinç, S. (2002). Endüstri Arkeolojisi Kapsamında İstanbul'daki 19. yy Endüstri
Yapılarında İşlev Dönüşümüne Bağlı Mimari Mekan Analizi. Yüksek
Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Ergin, N. (2001). Rahmi M. Koç Müzesi. İstanbul Dergisi, (39), 136. İstanbul: Tarih
Vakfı Yurt Yayınları
- Erim, M. (2007). Türkiye'deki Restorasyon Çalışmaları ve Restorasyon
İşletmelerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi.
- Eser, G. (2008). Ulusal Mimarimizin Oluşumu, s. 9. 07.05.2012,
<http://akdenizuniversitesi-gsf-mimarlik.blogspot.com/2008/03/ulusal-mimarimiz.html>.
- Eski İstanbul Resimleri ve Fotoğrafları. (15.03.2009). 07.05.2012,
<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=1161399>.
- Esmâ Sultan Yalısı.(b.t.). 11.03.2013, <http://www.istapin.com/esma-sultan-yalisi/>.

- Galata Kulesi'nin altında gizli bir tünele rastlandı. (09.09.1965). Hürriyet. 18.03.2013, http://gecmisgazete.com/?Galata_Kulesinin_altinda_gizli_bir_tun_ele_rastlandi&icerik=3218.
- Galata kulesine asansör, kulenin etrafında bir de park yapılmasına karar verildi. (29.12.1931). Akşam. 18.03.2013, http://gecmisgazete.com/?Galata_kulesine_asansor_kulenin_etrafinda_bir_de_park_yapilmasina_karar_verildi&icerik=6313.
- Garanti Bankası Kültür Binaları. (b.t.). 24.01.2013, <http://www.renovanews.com/projedetay.asp?id=38>.
- Göksel, S. (2010). İstanbul Modern Sanat Müzesi ile Avusturya Lentos Kunts Museum Linz'ın Eğitim Odaları Etkinliklerinin 2009-2010 Döneminde İncelenmesi ve Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.
- Güleç, A. (1989). Ayasofya Müzesi, Eski Aşevi Kapılarında Koruma Uygulaması. İnşaat, (19), 44-48
- Gültekin, E. (2007). Ülkemizdeki Taşınmaz Kültür Varlıklarının Restorasyonuna İlişkin Sorunlar. Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu 1'de sunulan Bildiri, 164-165, Ankara, Türkiye. 12.11.2012, www.e-kutuphane.imo.org.tr/pdf/9098.pdf.
- Günay, R. (1986). Japonya'da Kültür Değerlerinin Korunması, Taç Dergisi, (1)4, 29. İstanbul: Taç Vakfı Yayınları
- Gür, Ş. Ö. (1996). Mekan Örgütlenmesi, 35. Trabzon: Gür Yayıncılık.
- Gürel, F. (21.06.2010). İstanbul Modern Sanat Müzesi. 02.03.2013, <http://fundagurel.blogspot.com/2010/06/istanbul-modern-sanat-muzesi.html>.
- Haber 7. (02.04.2012). Aram'ın Çılgın Projesi. 18.03.2013, <http://www.haber7.com/kitap/haber/863959-galata-kulesi-bu-hale-gelecekti>.
- Hersek, C. M. (1993) Ülkemizde Yapı Ölçeğindeki Restorasyonlarda Tefriş ve Dekorasyon, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 36(1.2), 322, 324, 326, 331, 333. 12.11.2012, <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/20699/>, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/26/1255/14443.pdf>.
- İbişoğlu, V. S. (1991). Lengerhane Restorasyon Projesi. İstanbul Teknik Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi.
- İnce, E. (Ekim 2012). İstanbul'un kullanım amacı değişen binaları. 01.12.2012, <http://www.timeoutistanbul.com/sehirdenevar/makale/2884/%C4%B0istanbul-un-kullan%C4%B1m-amac%C4%B1-de%C4%9Fi%C5%9Fen-binalar%C4%B1>.
- İncicyan, P. Ğ. (1976). 18. Asırda İstanbul. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları
- İstanbul'da Bir Lübnan Düğünü. (07.09.2012). 12.03.2013, <http://bg-events.org/tag/istanbul/>.

- [İstanbul çeşitli İstanbul](#) Fotoları. (04.03.2003). 07.05.2012,
<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=8684&start=20>.
- [İstanbul Eminönü-Tarihi Vakıf Han.](#) (10.01.2007).
07.05.2012<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=7789&start=20>.
- İstanbul Modern. (Şubat 2005). 05.03.2013,
<http://v3.arkitera.com/project.php?action=displayProject&ID=8>.
- İstanbul Modern. (11.03.2012). 02.03.2013,
<http://www.degisti.com/index.php/archives/14239>.
- İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü. (2009). Mimar Kemalettin Proje Kataloğu
- Kalma, L. (20.11.2012). [İstanbul Tasarım Bienali Kapsamındaki Tasarım Yürüyüşleri: Karaköy](#). 24.01.2013, <http://www.themaggar.com/istanbul-tasarim-bienali-kapsamindaki-tasarim-yuruyusleri-karakoy/>.
- Kaşlı, B. (2009). İstanbul'da Yeniden İşlevlendirilen Korumaya Değer Endüstri Yapıları ve İç Mekan Müdahaleleri: Santral İstanbul Örneği. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Kejanlı, T., Akın, T., Aysel Yılmaz ve A. (2007). Türkiye' de Koruma Yasalarının Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6(19), 179-196. 12.11.2012, www.e-sosder.com.
- Kentsel Mimari Anıt Fişi Envanter Detayı. (b.t.). 01.12.2012,
http://www.istanbulkulturenvanteri.gov.tr/kentselanit/detay/envanter_id/6016.
- Köksal, T. G. (2004). Türkiye ve İstanbul'un İlk Termik Santrali: Silahtarağa, Arredamento Mimarlık Dergisi, (171). İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- Köroğlu, N. (2004). XIX. Yüzyıl ve XIX. yüzyıl Başı Eminönü'nde Osmanlı Büro Hanları. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Kuban, D. (1980). Mimarlık Kavramları: Tarihsel Perspektif İçinde Mimarlığın Kuramsal Sözlüğüne Giriş. İstanbul: Yem Yayınları
- Kuloğlu, N. (1994). Konuttaki İşlevsel Değişimin Tarihi Çevrelerin Korunmasında Oluşturduğu Güçlükler ve Çözüm Önerileri. Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi
- Latham, D. (2000). Creative Re-use of Buildings, Principles and Practice, vols. I-II. Donhead Publishing Ltd., Shaftesbury.
- Malinowski, B. (1992). Bilimsel Bir Kültür Teorisi. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Neydi ne oldu?. (16.06.2012). 21.01.2013,
<http://www.posta.com.tr/cumartesi-postasi/HaberDetay/Neydi-ne-oldu-.htm?ArticleID=125568>.
- NTVMSNBC. (12.04.2011). Galata Kulesi'nden mesaj. 18.03.2013,
<http://v3.arkitera.com/arsgratiaartis.php?action=displayNewsItem&ID=62421>

- Özgen, P. (28.01.2012). [İstanbul'a yeni bir soluk; Salt Galata](http://www.pelinozgen.com/2012/01/istanbula-yeni-bir-soluk-saltgalata.html). 21.01.2013, <http://www.pelinozgen.com/2012/01/istanbula-yeni-bir-soluk-saltgalata.html>.
- Özpınar, C. (b.t.). İstanbul Modern Sanat Müzesi ve Antrepo. 02.03.2013, Zero İstanbul Design Guide, <http://istanbuldesignguide.zero.eu/>.
- Öztürk, D. (13.05.2010). Arkitera Kampüste'nin 5. Konferansı, Nevzat Sayın'la İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Gerçekleşti. 01.12.2012, <http://v3.arkitera.com/h53209-arkitera-kampustenin-5-konferansi-nevzatsayinla-izmir-dokuz-eyul-universitesinde-gerceklesti.html>.
- Pekol, B. (2010). İstanbul'da Yeni İşlevlerle Kullanılan Tarihi Yapıların Üslup Sorunsalı.Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Salt Galata. (01.12.2011). 19.12.2012, <http://v2.arkiv.com.tr/p11136-salt-galata.html>.
- Santralistanbul Çağdaş Sanat Müzesi. (24.01.2011). 01.12.2012, <http://v2.arkiv.com.tr/p6191-santral-istanbul-cagdas-sanat-muzesi.html>.
- Santralistanbul, Enerji Müzesi'nden Örnekler. (Kasım 2007). 31.12.2012, <http://v3.arkitera.com/p190-santralistanbul.html?year=&aID=1462>.
- Santralistanbul enerji saçıyor!. (03.10.2007). 01.12.2012, <http://www.cnnturk.com/2007/kultur.sanat/diger/10/03/santralistanbul.enerji.saciyor/394996.0/index.html>.
- Santralistanbul. (Kasım 2007). 31.12.2012, <http://v3.arkitera.com/p190santralistanbul.html>.
- Selçuk, M. (2006). Binaların Yeniden İşlevlendirilmesinde Mekansal Kurgunun Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi.
- Silahtarağa Elektrik Santrali Evli Memur Lojmanları İstanbul Kültür Mirası ve Kültür Ekonomisi Envanter. (b.t.). 01.12.2012, http://www.istanbulkulturenvanteri.gov.tr/detay/envanter_id/60178.
- Silahtarağa Elektrik Santrali Fabrika Müdür Lojmanı İstanbul Kültür Mirası ve Kültür Ekonomisi Envanteri. (b.t.). 01.12.2012, http://www.istanbulkulturenvanteri.gov.tr/detay/envanter_id/60180.
- Silahtarağa Elektrik Santrali Lokantası(kantin) İstanbul Kültür Mirası ve Kültür Ekonomisi Envanteri. (b.t.). 01.12.2012, http://www.istanbulkulturenvanteri.gov.tr/kentselanit/print/envanter_id/60179.
- Silahtarağa Elektrik Santrali 1 Nolu Makine Dairesi İstanbul Kültür Mirası ve Kültür Ekonomisi Envanteri. (b.t.). 01.12.2012, http://www.istanbulkulturenvanteri.gov.tr/detay/envanter_id/60184.
- Silahtarağa Elektrik Santrali 3 Nolu Kazan Dairesi İstanbul Kültür Mirası ve Kültür Ekonomisi Envanteri. (b.t.). 01.12.2012, http://www.istanbulkulturenvanteri.gov.tr/detay/envanter_id/60175.
- Singhal, S. (09.08.2012). Church of Sant Francesc Convent in Santpedor, Spain by David Closes Arquitecte. 02.04.2013, <http://www10.aeccafe.com/blogs/arch-showcase/2012/08/09/church-of-sant-francesc-convent-in-santpedor-spain-by-david-closes-arquitecte>.

- Tanyeli, G. (1995). Rahmi M. Koç Sanayi Müzesi. Arredamento Dekorasyon Dergisi, (66). İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- Tarih Arşivi. (20.07.2010). 07.05.2012,
<http://tariharsivi.blogspot.com/2010/07/isgal-istanbulundan-fotograflar1919.html>.
- Tasarım. (2001). Rahmi M. Koç Müzesi, Hasköy-İstanbul. Tasarım Dergisi, (117). İstanbul: Tasarım Yayın Grubu
- Tekeli, İ. (6-8 Kasım 1987). Kentsel Korumada Yaklaşımlar Üzerine Düşünceler. Türkiye II. Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu: Tarihi Kentlerde Planlama / Düzenleme Sorunları, 27-32. Trakya, Türkiye.
- The Sant Francesc Convent. (13.03.2013). 19.03.2013,
<http://architecturelinked.com/profiles/blogs/the-sant-francesc-convent>.
- TMMOB Mimarlar Odası Korunması Gereken Kültür Varlıklarının Rölöve- Restitüsyon-Restorasyon Hizmetleri Şartname ve en az Bedel Tarifesi (22.12.2006 tarih 40/17 no.lu MYK toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir).
- Türk Dil Kurumu Online Sözlük, www.tdk.org.tr
- Türkiye'de Elektriğin Tarihi. (13.03.2011). 01.12.2012,
http://www.elektrikinfo.com/haber_detay.asp?haberID=134.
- Vakıf Han | İstanbul, Türkiye. (29.03.2009). 07.05.2012,
<http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=837786>.
- Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul (1. Bölge-2011) Bölge Müdürlüğü, Vakıf Restorasyon Yıllığı Dergisi. e-dergi (2), 172-174. 07.05.2012,
<http://www.vgm.gov.tr/belgeler/pdf/Restorasyon2/index.html#/1/>.
- Venedik Tüzüğü. (1964)
- Weeks, K.D. ve Grimmer A.E. (1995) The Secretary of Interior's Standards for the Treatment of Historic Properties, with Guidelines for Preserving, Rehabilitating, Restoring and Reconstructing Historic Buildings, Heritage Preservation Services, Washington D.C.
- Yavuz, Y. (1981). Mimar Kemalettin ve Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basım İşliği
- Yavuz, Y. (1994). Dördüncü Vakıf Hanı. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi. İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayınları.
- Yazman, D. (29.01.2010). Vakıf Han'a İyi mi Edildi Kötü mü?. 07.05.2012,
<http://v3.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=49527>.

Kaynak Kurum ve Özel Kişi Arşivleri

Bilgi Üniversitesi Çizim ve Fotoğraf Arşivi

Büyük Han Kültür Merkezi bilgilendirme panosu.

DS Mimarlık Çizim ve Fotoğraf Arşivi

Galata Kulesi bilgilendirme panosu

İstanbul Modern Sanat Müzesi Kütüphanesi

Legacy Ottoman Otel Yönetimi Çizim Arşivi

Salt Galata Osmanlı Bankası Müzesi ve Bilgilendirme panoları

Zeki Sönmez arşivi. (2012). Bank-ı Osmani-i Şahane(Osmanlı Bankası Genel Müdürlüğü), 1890 Karaköy, İstanbul. 24.01.2013,
<http://www.mimarlikmuzesi.org/Gallery/DisplayPhoto.aspx?ID=9&DetailID=3&ExhibitionID=12>

İnternet Kaynakları

(23.06.2009). Diyarbakır Olay. 02.05.2013,
http://www.bilinmeyendiyarbakir.com/tarihi_mekanlar.html.

07.04.2013, Google Earth.

2012-2013, GoogleMaps.

02.04.2013, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Buyuk_Han.jpg.

02.04.2013, <http://damlaatik.blogspot.com/2012/12/today-xv.html>.

02.04.2013, <http://designalmic.com/wp-content/uploads/2012/06/Convent-de-Sant-Francesc-By-David-Closes-arquitecto-12.jpg>.

11.03.2013, <http://esmasultan.themarmarahotels.com/tr/konum-harita/default.aspx>.

12.03.2013,
<http://i.emlaktasondakika.com/Files/NewsImages2/2012/06/26/466x255/45c2ffea-36a4-4529-b777-d1bed929eaa4.jpg>.

12.03.2013, <http://img5.mynet.com/ha6/analiz/hab/istanbul-yali11.jpg>.

12.03.2013, <http://i.sabah.com.tr/sbh/2010/05/30/IcerikResim/682031059350.jpg>.

02.04.2013, <http://kubraname.com/st-hilarion-ve-lefkosa/>.

08.05.2012, <http://legacyottomanhotel.com>.

09.04.2013, <http://members.virtualtourist.com/m/p/m/1d9069/>.

02.04.2013, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Cipro-Nicosia05.jpg>.

18.03.2013, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:GalataKulesininMerdivenleri.jpg>.

09.04.2013, <http://urun.gittigidiyor.com/koleksiyon/d-amp-k-bursa-koza-han-kartpostal-36866108>.

03.04.2013,
http://www10.aeccafe.com/blogs/archshowcase/files/2012/08/St_Francesc-empl-r.jpg.

12.03.2013, <http://www.artonfile.com/detail.aspx?cat=&id=Istanbul-1823>.

12.03.2013, http://www.eskiistanbul.net/semter/resimler/2rumeli/sisli-macka-ortakoy/ortakoy_6.jpg.

12.03.2013,
http://www.fotografika.com.tr/fotografika/sanat/sergi/esma_sultan_sergisi.jpg.

02.04.2013, <http://www.fubiz.net/wp-content/uploads/2012/06/Sant-Francesc-Auditorium1-640x735.jpg>.

11.03.2013, <http://w3.gadarchitecture.com/esma-sultan--project-details-0,0,100041>.

02.04.2013, <http://www.gloriajeansnc.com/magazalarimiz.html>.

07.04.2013, http://www.ilkostur.ru/tr/_128.html.

12.03.2013, <http://www.imsad.org/HaberResimleri/25.y%C4%B1%20web.JPG>.

12.03.2013, http://www.istanbulkulturenvanteri.gov.tr/gallery/show-first-item/envanter_id/50892.

02.03.2013, <http://www.istanbulmodern.org>.

02.03.2013, http://www.istanbulmodern.org/tr/muze/hakkinda_3.html.

02.03.2013, http://www.istanbulmodern.org/tr/muze/tarihce/tarihce_6.html.

07.04.2013, <http://www.kibrisotel.com/gezilecek-yerler/buyuk-han.html>.

24.01.2013, <http://www.obmuze.com/#iletisim>.

02.04.2013, http://www.puzzletravel.com/kibris-ada-turlari_LT_.

07.01.2013, http://www.rmkmuseum.org.tr/images/muze_plani.jpg.

07.01.2013, http://www.rmkmuseum.org.tr/rmk_kurumsal_etkinlikler.htm.

05.02.2013, <http://www.saltonline.org/tr/427/>.

31.12.2012, <http://www.santralistanbul.org/pages/index/about/tr>.

31.12.2012, <http://www.santralistanbul.org/pages/index/enerji-muzesi>.

02.05.2013, http://www.sur.gov.tr/default_B0.aspx?content=1021.

12.03.2013, http://www.vipdmcturkey.com/img_icerik/135720-1308751107-3.jpg.

12.03.2013,
<http://www.yelizindunyasi.com/wpcontent/uploads/2008/03/bananarepublicdefilesi1.jpg>.

01.12.2012, www.santralistanbul.org.

ÖZGEÇMİŞ

7 Mart 1984 tarihli, Batman doğumluyum. İlk, Orta ve Liseyi yine aynı ilde tamamladım. 2010 yılında Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünden mezun oldum. 2010-2011 tarihleri arasında özel bir Mimarlık-Mühendislik Şirketinde iç mimar ve çevre tasarımcısı olarak görev yaptıktan sonra; 2011 yılında da, Beykent Üniversitesi, Mimarlık Anabilim Dalında Mimarlık Bilim Dalında yüksek lisans eğitimime başladım.

Özel ilgi alanlarım; tarihi yapıları ziyaret etmek, gezerken araştırmak-incelemek-öğrenmek, fotoğraf çekmek ve mobilya-aydınlatma elemanları tasarlamaktır.

Yabancı dilim İngilizce olup; Photoshop, Autocad ve 3dmax programlarını kullanmaktayım.

Tuba TERECE